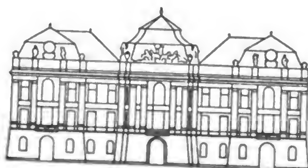
KERESZTYEN CATECHISMUS AZ-AZ A KERESZTEMYI HITNEK...

Ursinus Zacharias et Olevianus Caspar hung, ...

KERESZTYÉN

CATECHISMUS,

Az-az:

A' KERESZTYÉNI HITNEK ÁGAZATIRA

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK

által való

RÖVID TANITÁS.

MELLY

A' Kérdéseknek 's Feleleteknek summás Értelmekkel, és azokban foglaltatott dolgokat fel-fejtegető Kérdezkedésekkel 's némelly szükséges Magyarázatokkal, a' Sz. Irásbéli Bizonyságoknak egészen-való le-irásával; végre a' Catechizálásra való hasznos Ut-mutatással,

EZ ÚJ FORMÁBAN

KI-BOTSÁTTATOTT.

POSONTBAN,

PATZKO ÁGOSTON FERENTZNEK BETŰIVEL

és Költségével 1786.

2 *Tim.* R. 1: V. 13.

Ki-rajſzolt példáját tartsd-meg a' józan beſzédeknek, mellyeket én tölem hallottál, a' hittel és ſzeretettel, melly vagyon a' JÉSUS Kriſtusban.

2 *Tim.* R. 3: V. 14. 15.

De te maradj-meg azokban, a' mellyeket tanúltál, és a' mellyek te reád bízattattanak, tudván azt kitöl tanúltad. És hogy gyermekſégedtölfogva tudtad a' Szent Iráſokat, mellyek tégedet böltsé tehetnek az idveſſégre, a' Kriſtus JÉSUSban való hitnek általa.

A' Kereſztyén Olvasóhoz.

Melly igen haſznos és ſzükséges légyen, az ISTEN' Anyaſzentegyházában, a' Catechismusi tanítás és tanúlás, mellyben a' Kereſztyéni Vallásnak fundamentomos Agazati rövid Kérdések és Feleletek által adattatnak a' gyengébbeknek eleikbe, nem ſzükſég arról itt ſokat ſzóllani: mivel azt mind a' Sz. Irás, mind a' tapaſztalható példák eléggé mutogatják. *Téjnek italával való táplálásnak* mondja a' *Sz.* Pál, 1 *Kór.* 3: 2. Máſutt megint: *az ISTEN Beſzédének kezdetének betüire való tanitásnak,* Sid. 5: 12. A' 6. Réſzben pedig az 1. ℣ben, *a' tudományban való fundamentom vetésnek.* Valamelly ſzükséges azért embernek nevekedéſére, az eledellel és itallal való tápláltatás; és valamelly dologban való elö-menetelre, a' kezdete annak; iſmét a' jó építéſre, a' fundamentomnak felvetéſe; ſzintén ollyan ſzükſéges a' Kriſtusban való lelki életünknek neveléſére, 's az idveſſéges tudományban való elö-menetelre, és az igaz-

ságban 's kegyelfégben való életre, az illyetén tanitás és tanúlás. A' tapafztalható példák-is mutatják, hogy azok az Ekléfiák virágoznak leg-jobbau, mind az igaz tudományban, mind a' kegyes tudomány fzerént való fzent életben, a' mellyekben e' fzent tanítás és tanúlás leg-nagyobb ferényféggel és fzorgalmatoffággal gyakoroltatik; a' mint hogy ellenben ennek el-múlatáfa, avagy tsak immel-ámmal való gyakorláfa, egyik kiváltképen-való oka fok Ekléfiákban 's a' miéinkben-is a' nagy temérdek lelki tudatlanfágnak: a' mellynek vefzedelmes vóltát, a' többi között így adja Iften elönkbe, *Hóf.* 4: 6. *El-vẽfz*, úgy mond, *az én népem, mivel tudomány nélkül való.* És ifmét, *Efa.* 5: 13. *Ennekokáért vitetik az ẽn nẽpem fogságra, mivel hogy nintsen femmi böltseſége.* Méltó dolog tehát ez illyen vefzedelmes tudatlanfágot minden jó úton módon meg-orvofolni, és az Iftennek igaz esméretire, a' melly egy átallyában fzükféges az idvefségre, *Ján.* 17: 6. tanitani mindeneket. A' mellyre egy igen fö és hafznos efzköz az illyen Catechifmufi tanitás és tanúlás, melly eleitöl fogva nagy fzorgalmatofan gyakoroltatott minden jó rendes Ekléfiákban; a' melly végre külömb-külömb *Catechifmufok*-is irattattanak. A' többi között igen emlé-

emlékezetes ez HAJDELBERGAI CATECHISMUS, melly ezelött már több, mint sem két száz esztendeje, irattatott: és sok Réformata Ekléſiáktól, 's azok között a' miéinktöl-is *Symbolicus* Könyvvé, bé-vétettetet: (†) el-annyira, hogy már tiztele nyelven-is olvaſtatik: a' mint immár Iſten' kegyelméböl a' mi nyelvünkön-is egynéhány úttal ki-nyomtattatván, szükséges és hasznos vóltáért, moſt-is ki-adattatik.

Ez Új, és nagyobb Formában lett ki-nyomtattatás, az elébbieknél rendeſebben, és diszeſebben lett, a' Kérdéſeknek, és Feleleteknek summás értelmek a' levelek (márgóira) széleire a' Basileai ki-adás szerent óldalast tulajdon helyeikre rendben tétettenek, a' mint egyszeri tekintéſſel-is láthatja a' Kegyes Olvasó, mindenek egy maſtúl szép külömbözteréſſel rendeltettenek. A' dologra nézve-is a' régi nyomtatáſtúl semmiben nem külömböz; söt mindenben követendö példa vólt, hanem hogy annak hibáitúl gondoſan meg-tisztittatott. Élj azért ezzel, Keresztyén Olvasó, mind a' magad épületire, mind a' más épitetéſére amaz hasznos Ut-mutatás szerint; melly a' Könyvnek végén vagyon, meg-látod annak épületes vóltát.

Légy jó egéſſégben.

† † †

(†) Ez a' *Catechismus*, leg-elöször HAJDELBERGÁBAN nyomtattatott-ki, Németül és Deákul 1563-dik eszt. Kolosvárra pedig, magok küldötték, az akkori Hajdelbergában lévö Theologusok, ezen könyvet, 1564. eszt. Nevezetesen pedig, irták URSINUS ZAKARIÁS és OLEVIANUS GÁSPÁR, Szent Irás magyarázó Doctorok és Professorok: a' több Palatinátusbéli Theologusok pedig, meg-visgálták, 's az-után adprobálták. Ebböl világos, hogy már több 200. esztendejénél: miólta ez a' könyv irattatott. Alkalmatossága, a' Könyv' irattatásának e' vólt: mivel abban az idöben: nagy villóngás vólt a' Vallás dolgáról, Német-Országban: sokan az Ellenkezök közzül, sok hamis vádolásokkal, terhelték, a' Reformátusok Tudományát. Hogy ezt, az ö Fejedelemsége Tartományiban, el-távoztathatná, FIDERICUS III. *Elector Palatinus*: tehát parantsolta a' maga Fö Theologusinak; hogy *A' Szent Irásokból*, irjanak, egy ollyan *Rövid summáját a' Keresztyén Vallásnak*: (*Hypotyposisát*) a' mellybe, a' HITNEK és TUDOMÁNYNAK, fö ágazati, bé-foglaltassanak. Hogy így, mind a' Tanitóknak, mind a' Tanúlóknak, szemek elött legyen, és kezekbe: *A' Tudománynak bizonyos formája*: mellyet, mindenütt kövessenek, mind a' Templomokban, mind az Akadémiákban és Oskolákban. És az illyetén Könyv: neveztetik *Symbolicus könyvnek*. Illyen két *Symbolicus Könyve* vagyon: a' Magyar Országi Keresztyén Reformáta Eklésiáknak. Egyik a' HELVETICA KONFESSIO: második ismét, ez a' Hajdelbergai CATECHISMUS. Ezekböl a' két könyvekböl, ki-ki meg-tudhatja: mit hiszen a' Magyar Országban lévö Reformata Eklesia az Isten' Beszéde szerént. *Vide Præfationem Operum Theologicorum* ZACH. URSINI *Tom I. Heidelbergæ* 1612. *in fol. Item Epistolam Professorum Theologiae in Academia Heidelbergensi: ad Pastorem & Ministros Ecclesiae Claudiopolitanae in Transylvania. Impressa & vulgata illa est: ac exstat in Bibliotheca Collegii Reform. Debrecinensis in Theca E' Ord. VI. Lib.* 25

A' SZENT

Az Ó Testamentom Könyveinek Részei:

A' *Genesis* ötven, *Exod*nak Része de negyven:
Lévi huszonhét szám, *Numerûm* harmintz-hatot ád lám:
Deutro harmintz-négy: de *Jósué* Könyve huszon-négy.
A' *Birák* huszon-egy: *Ruth* Aszszony Könyve pedig négy.
Harmintz-egy *Sámuel*; *Második* de kevesebb héttel.
Elsö Király huszon-kettöt: *Második* ád huszon-ötöt.
Elsö huszon-kilentzig: harmintz-hat *Krónika Másik*.
Tiz Részt ád *Esdrás*: hárommal több *Néhémiás*.
Esther tiz Részt ir: *Jób* negyven-kétbe sokat sír.
Másfél-száz *'Sóltár*: harmintz-egy *Példa*, ki jól jár.
Prédikál a' *Salamon* két hatszor: *Énekel* nyóltzszor.
Esaiás rendel, hatvan-hat Részre hasad-fel.
Ötven-kettöben Prófétál, *Sír Jérém* ötben.
Nyóltz-negyven *Ezékiel*: de tizen-kettö *Dániel*.
Tizen-négy karban *Hóseás* szóll: *Joel* háromban.
Amós kilentzben: *Obádi* prédikál egyben.
Négy Rész *Jónásé*: részenként hét *Mikeásé*.
Három Rész *Nahum*: *Habakuk*kal 's *Sofóniással*.
Két Rész *Haggeusé*: tizen-négy *Zakariásé*.
Malakiás rendel, négy Részben végezi mind-el.

Az Uj Testamentom Könyveinek Részei:

Máté huszon-nyóltzra: de *Márk* tizen-hatra számlálja,
Lukáts huszon-négy: *János*tól hármat itt el-végy.
Huszon-nyóltz *Actá*: *Roma* tizen-hatra-ki-szabta.
Elsö Kórinth: tizen-hat: *Második*ban láss tizen-hármat.
Galata hatra mutat: *Efésus*-is hatra nyit útat.
Négy Részt foglal-bé *Filip*: mint szinte *Kölossé*.
Elsö Thessal: ötöt: de *Más* háromban meg-intett.
Elsö Tim: hat Rész: *Másik* négy: *Titus* harom Rész.
Egy *Filemon*nak: tiz-három Része 'Sidóknak.
Elsö Péter ötöt: *Másodszor* hármat ö le-tött.
Sz. *Jakab* ötre mutat, melly menny-országra nyit útat.
Elsö János ötöt ád: *Második* egy: *Harmadik*-is egy.
Tsak egy a' *Júdás*: huszon-két *Mennyei-látás*.
Mind ezeket hogy írom: *tizen egy száz Részre* számlálom.

A' SZENT

A' SZENT IRÁS KÖNYVEINEK LAJSTROMA.

Az Ó Teſtamentom Könyvei ſzám-ſzerént XXXIX. úgymint:

Móſes V. *Könyvei:*

Elsö, A' Teremtésröl.
II-*dik*, A' Ki-jövetelröl.
III-*dik*, A' Lévitai tzérémóniákról.
IV-*dik*, A' Népnek megſzámlálásáról.
V-*dik*, A' Törvénynek 2-dik ki-adásáról.

XII. *Hiſtóriás Könyvek:*

Jóſuéjé I. Biráké I.
Rúthé I. Sámuelé II.
Királyoké II.
Krónikás Könyv. II.
Esdrásé I.
Nehémiásé I.
Estheré I.

V. *Versekre irtt Könyvek:*

Jób Könyve.
Sóltárok Könyve.
Példabeſzédek Könyve.
A' Prédikátori Könyv.
Salamon éneke.

A' Próféták Könyv: XVII.

Éſaiás, Jérémiás Prófétáláſa, és Siralma,
Ézékiel, Dániél, Hoſeás,
Jóel, Ámós, Abdiás, Jónás, Mikeás, Náhum, Habakuk, Sófóniás, Aggéus, Zakariás, Malakiás.

Az Uj Teſtamentom Könyvei XXVII. úgymint:

IV. *Évangyéliomok.*

Sz. Mátéjé I. Sz. Márké I.
Sz. Lukátsé I. Sz. Jánosé I.
Az Apoſtolok Tselekedeti I.

A' Szent Pál Levelei XIV.

Rómaiakhoz I.
Korintuſiakhoz II.
Galatziabéliekhez I.
Eféſusbéliekhez I.
Filippibéliekhez I.
Koloſſébéliekhez.
Teſſalónikabéliekhez II.
Timothéushoz II.
Titushoz I.
Filémonhoz I.
'Sidókhoz I.

VII. *Közönſéges Levelek:*

A' Sz. Jakabé I.
Sz. Péteré II.
Sz. Jánosé III. Júdásé I.

Egy Prófetziás Könyv.

A' Sz. Jánós Jelenéſe I.

CA-

CATECHISMUS,

Az-az:

A' Kereſztyéni HITNEK Ágazatira *Kérdések* és *Feleletek* által való

RÖVID TANITÁS.

TZÉLJA A' CATECHISMUSNAK:

ELSÖ ÚR NAPJA.

'ELSÖ KÉRDÉS.

Mitsoda tenéked életedben és halálodban egyetlen-egy fö vigaſztaláſod?

SUMMÁJA.

Az én egyetlen-egy fö vígaſztaláſom ez: hogy az én Megtartómnak a' Jéſus Kriſtusnak tulajdona vagyok (*d*); és hogy ö engemet, mint tulajdonát, úgy meg-tart (*g*).

FELELET.

EZ, hogy 1) mind teſtestöl, lelkeſtöl (*a*), vagy élek, vagy halok (*b*), nem én-magamé (*c*); hanem az én hüséges URamnak és Meg-váltómnak a' Jéſus Kriſtusnak tulajdona vagyok (*d*): 2) ki az ö drágalátos vérével, mindennémü büneimért tellyeſséggel eleget tévén (*e*), engemet az ördögnek minden hatalmából meg-ſzabadí-

1) Miképen vagy a' Kriſtusnak tulajdona?

2) Miképen tett tégedet magának tulajdonává a' Kriſtus?

A tott

3) Miképen tart-meg tégedet? tott (*f*) és úgy meg-őriz (*g*), 3) hogy az én mennyei szent Atyámnak akaratja nélkül, még tsak egy haj-szál sem eshetik-el fejemről (*h*); de söt inkább szükség, hogy mindenek az én idvességemre szolgáljanak (*i*): Minekokáért 4) engemet az ö Sz. Lelkével bizonyossá tészen az örök élet felöl (*k*); és arra indít, hogy ezután örömest és készen az ö kedves akaratja szerént életemet rendelni igyekezzem (*l*).

4) Miképen tészen tégedet bizonyossá e' vigasztalás felöl?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 1 Kór. 6: 20. Ditsöítsétek azért az Istent *a' ti testeitekben és a' ti lelkeitekben, mellyek az Istené.*

(*b*) Róm. 14: 7, 8. Mert egyikünk sem él ö-magának, és senki nem hal ö-magának. Mert ha élünk-is, az URnak élünk: ha meg-halunk-is, az URnak halunk-meg. *Akar éljünk azért, akar meg-haljunk: az URé vagyunk.* Lásd, 1 Thess. 5: 10.

(*c*) 1 Kór. 6: 19. *Nem ti magatoké vagytok.*

(*d*) 1 Kór. 3. 22, 23. Mindenek tiéitek: ti pedig *a' Krisztusé vagytok* Lásd, Ján. 17: .

(*e*) 1 Pét. 1: 18, 19. Ugymint kik tudjátok, hogy nem veszendö állatokon, mint aranyon vagy ezüstön váltattatok-meg ama' ti hijábavaló életetekböl, mellyet a' ti Atyáitoknak tanításiból vettetek vólt: Hanem *drágalátos véren,* tudniillik, *a' makula és szeplö nélkül való báránynak a' Krisztusnak vérén.*

Ismét: 1 Ján. 1: 7. *A' Jésus Krisztusnak az ö Fijának* vére tisztit-meg minket minden büneinkböl.*

(* Holott azért az Isten Fijának vére által lett a' mi büneinkért való elég-tétel: bizonyára tehát a' Krisztus mi érettünk tellyességgel eleget tett. Igy neveztetik az ö vére Isten' vérének. Tsel. 20: 28.)

Imét:

Ismét: 1 Tim. 2: 6. *A' Kristus adta önnön magát váltságnak árráúl* Mindenekért Lásd, *Mát.* 26: 28.

(*f*) 'Sid. 2: 14, 15. *A' Kristus az ö halálának általa él-rontotta azt*, a' kinél a' halálnak birodalma vala, az az, *az ördögöt; És meg-szabaditotta mind azokat*, *valakik* a' haláltól való félelemnek miatta tellyes életekben *rabok valának.*

(*g*) 2 *Thess.* 3; 3. Hív *az* UR, *ki meg-erösít titeket, és meg-öriz ama' gonosztól.*

Ismét: *Ján.* 6: 39. Ez pedig annak akaratja, a' ki engemet el-botsátott, tudniillik az Atyáé, hogy valamit nékem adott, abban semmit *el-ne veszessek.* Lásd, *Ján.* 10: 28. 29. 2 *Thess.* 3: 3. 1 *Pét.* 1: 5.

(*h*) Mát. 10: 40. *Néktek pedig fejeteknek haja-szálai-is mind számon vagynak.*

Ismét. Luk. 21: 18. *Tinéktek hajatok szála sem vész-el.*

(*i*) Róm. 8: 28. *Tudjuk, hogy azoknak, kik az Istent szeretik, mindenek egyaránt javokra vagynak.* Lásd, 1 *Mós*: 50: 20.

(*k*) Róm: 8: 16, 17. *Az Istennek Lelke tészen bizonyságot a' mi lelkünkkel együtt, hogy mi Istennek fijai vagyunk*: Hogy ha *fiak, tehát örökösök-is, Istennek örökösi, a'* Kristusnak *pedig örökös társai.* Lásd, vs. 9, és 14. Azért mondatik a' Szent Lélek mi *Vigasztalónknak*, Ján 14: 19.-26. És a' *mi örökségünknek zálogának*, Efés. 1: 14. Lásd, 2 *Kór.* 1: 22. és 5: 5.

(*l*) *Luk.* 1: 73, 74, 75. Hogy meg-adná nékünk, hogy a' mi ellenségünknek kezéböl meg-szabadúlván, minden félelem nélkül *szolgáljunk* ö *néki szentséggel és igazsággal* ö *elötte. a' mi életünknek minden idejében.*

Ismét: *Tit.* 2: 14. Ki adta ö-magát mi érettünk, hogy meg-váltana minket minden hamisságtól, és tisztitana magának *kiváltképen-való népet, jó-tselekedetekre-igyekezöt.* Lásd, 2 *Kór.* 5: 15. *'Sólt.* 110: 7.

II. KÉRDÉS.

Hány dolgokat kell tenéked tudnod, hogy e' vigasztalással élvén, bóldogúl lehessen életed és hálálod?

SUMMÁJA.

Hogy az elébb meg-mondott vígaſztaláſſal éljek, *Három dolgokat* kell tudnom, mellyek a' Catechesisnek 3.Réſzei.

FELELET.

1) Mellyik az első? 2) Mellyik a' máſodik? 3) Mellyik a' harmadik?

Hármat: *Elsöt:* 1) Melly nagy légyen az én bünöm és nyavalyásſágom (*a*). *Máſodikat:* 2) Mi-módon ſzabadúlhaſſak-meg minden büneimből és nyavallyáſſágomból (*b*). *Harmadikat:* 3) Minémü háládáſſal tartozzam Iſtennek azért a' meg-ſzabadítáſért (*c*).

(Szükſég ez *három dolgokat* tudni, nem valami puſztā ſzemlélésbéli eſméret ſzerént; hanem érzékeny, és hathatóſan munkálkodó eſmérettel: úgy hogy a' *Nyavalyásſágnak* meg-eſméréſét kövesſe bennünk a' bünön való bánat és töredelmeſſég, melly eleven érzéſe a' nyavalyásſágnak. *A' Meg-ſzabadúláſnak* meg-tudáſa hittel légyen elegyíttetett, mellyel azt magunkhoz kaptsoljuk. *A' Háládatoſſágnak* meg-tanúláſa-is engedelmeſſéggel légyen öſzve-kötetve, úgy hogy, a' meg-értett tiſzteinket el-is kövesſük.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

Az Apoſtol ez három dolgokat tanítja a' *Rómaiakhoz írt Levelében:*

(*a*) *AŠ elsöt:* Az I. Réſznek 18. verſétöl fogva, a' III-dik Réſznek 21. verſéig: holott meg-mutatja mind a' 'Sidókat, mind a' Pogányokat *nyavalyás bünösöknek* lenni.

(*b*) *A' Máſodikat:* A' III. Réſznek 21. verſétöl fogva, a' XI-dik Réſznek végéig: holott világoſan elönkbe adja, hogy tsak *a' Jéſus Kriſtus által lett a' mi büneinkből való meg-ſzabadúláſunk.*

(*c*) *A' Harmadikat:* A' XII. Réſztöl fogva a' Levélnek végéig:

végéig: holott int mindeneket az új életbéli engedelmesség által való *háládatosságra*.

(*a*) Ismét: *Tit.* 3: 3 -- 8. Mert valánk régenten mi-is *bolondok*, *hitetlenek*, *tevelygök*, *külömb-külömb kivánságoknak és gyönyörüségeknek szolgái*, *gonoszságban és irigységben élök*, *gyülölségek és egymásnak gyülölöi.*

(*b*) De minekutánná a' mi meg-tartó Istenünknek jóvólta, és emberekhez való szerelme meg-jelenék; *Nem az igazságnak tselekedeteiböl*, *mellyeket mi tselekedtünk vólna*, *hanem az ö irgalmasságából tartott-meg minket*, az újonnan-való születésnek feredöjének, és a' Szent Lélcknek meg-újításának általa, mellyet ki-töltött mi reánk böséggel, *a' Jésus Kristusnak a' mi Meg-tartónknak általa*; *hogy az ö kegyelméböl meg-igazíttattak lévén örökösök légyünk az örök élet felöl való reménység szerént.*

(*c*) Igaz beszéd ez, és ezeket akarom hogy erösitsed: *hogy igyekezzenek jó tselekedetekkel elöl-járni azok*, *a' kik hittenek Istennek*, *az-az*, *tisztességes tselekedetekkel és embereknek haszno sokkal.* Lásd, *Mat.* 11: 28, 29.

ELSÖ RÉSZ.

AZ EMBERNEK NYAVALYÁSSÁGÁRÓL.

H. UR NAPJA.

III. KÉRDÉS.

Honnan esméred-meg a' te nyavalyásságodat?

SUMMÁJA.

Az én nyavalyásságomnak elsö részét meg-esmérem az Isten' Törvényéböl.

FELELET.

Az Istennek Törvényböl (*a*).

(*Az embernek nyavalyásságáról.* Az embernek nyavalyássága két részböl áll: Az 1. a' *Bün.* A' 2. a' *Bünnek büntetése*, avagy azzal érdemlett gonosz.)

A 3 *Szent*

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(a) Róm. 3: 20. *A' bünnek esméreti a' Törvény által vagyon.*

Ismét: Róm. 7: 7. *A' bünt nem esmértem-meg; hanem a' Törvény által*: mert a' gonosz kivánságot-is *nem tudtam vólna*, (tudniillik bünnek lenni;) ha a' Törvény nem mondotta vólna: *Ne kivánjad.* Lásd, *Gal.* 3: 10. 1 *Ján.* 3: 4.

IV. KÉRDÉS.

Mit kiván mi tölünk az Istennek Törvénye?

SUMMÁJA.

Az Isten' Törvénye kíván mi tölünk tökélletes szeretetet: 1) Istenünkhöz; 2) Felebarátunkhoz.

FELELET.

1) Mitsoda igékkel kívánja a' Törvény a' Istenhez való tökélletes szeretetet?

2) Mitsoda igékkel kívánja a' Törvény a' mi Felebarátinkhoz való tökélletes szeretetet?

Meg-tanít minket arra Kristus URunk egy summában Szent Máténak XXII. Részében: 1) *Szeressed a' te URadat Istenedet tellyes szivedböl, tellyes lelkedböl, tellyes elmédböl, és minden erödböl.* Ez az *Elsö* és nagy Parántsolat. A' *Második* pedig hasonló ehez: 2) *Szeressed a' te Felebarátodat, mint te magadat.* E' két Parantsolattól függ az egész Törvény, és a' Próféták' írása.

Mát. 22: 37. Márk. 12: 30. Luk. 10: 27.

(*Szeressed a' te Uradat Istenedet:* 5 Mós. 6: 5. *Szeressed Felebarátodat*: 3. Mós. 19. 18)

V. KÉRDÉS.

Meg-tarthatod-é tökélletesen mind ezeket?

SUMMÁJA.

Nem szerethetem tökélletesen az Istent és Felebarátomat.

FELE-

FELELET.

Semmiképen nem (*a*): 1) Mert természet szerént (*b*) hajlandó vagyok az Istennek (*c*), és Felebarátomnak gyűlöléſére (*d*).

1) Miért nem?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) Róm. 3: 11, 12. Nintsen tsak egy igaz-is: Nintsen ki tudná és meg-keresné az Istent. *Mindnyájan az emberek el-hajlottak, haszontalanokká lettenek: nintsen ki jót tselekedném, nintsen tsak egy-is.*

(*b*) Eféſ. 2: 3. *És valánk természet szerént a' haragnak, fiai*, mint egyebek-is.

(*c*) Róm. 8: 7. *Mert a' testnek böltsesége ellensége Istennek*: mert az Isten törvényének alája nem vettetik: *mert nem-is lehet:*

(*d*) *Tit.* 3: 3. Mert valánk régenten mi-is bolondok, *gyűlöſségeſék, és egymásnak gyűlölöi.* Lásd, Róm. 1: 30, 31.

III. UR NAPJA.

VI. KÉRDÉS

Hát az Isten az embert illy gonoszszá és viszszafordúlttá teremtette-é?

SUMMÁJA.

AZ ISTEN az embert nem gonoszszá, vagy el-fordúlttá hanem jóvá teremtette (*d*).

FELELET.

Nem semmiképen: Hanem inkább jóvá (*a*), 1) az ö hasonlatosságára (*b*) teremtette ötet; az-az, 2) fel-ékesítette ötet igazsággal

1) Miképen teremtet te jóvá?

2) Miben áll az Istennek hasonlatossága, vagy ábrázatja?

3) Mi végre teremtette Iften az embert az ö hafonlatofságára? fággal és fzentséggel (*c*), 3) hogy az ö teremtö Iftenét igazán megefmérné, fzive fzerént fzeretné, ö véle egyetemben bóldogúl örökké élne; e' végre pedig, hogy ötet ditsérné és magafztalná *(d)*.

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 1 *Móf.* 1: 31. Meg-tekinte Iften *mindent, valamit teremtett vala*, és ímé *igen jó vala.* Lásd, *Prédik.* 7: 29.

(*b*) 1 *Móf.* 1: 27. Teremte azért Iften *embert az ö képére, az Iftennek képére* teremté azt.

(*c*) *Eféf.* 4: 24. Öltözzétek-fel amaz új embert, ki az Iften fzerént teremtetett *az igazságra és a' valóságos fzent életre.*

Ifmét: *Kol.* 3: 10. Öltözzétek-fel az új embert, mellynek újjúláfa vagyon *annak ábrázatjához illendö esméretben, a' ki teremtette azt.*

(*d*) *Róm.* 10: 5. Móses így írja-le a' Törvényböl való igazságot, hogy: *A' ki azokat bé-tölti, él azok által.* Ide tartozott a' Paraditsomban lévö *életnek fájának Sákramentoma.* Lásd, 1 *Móf.* 2: 9.

VII. KÉRDÉS.

Honnan vagyon tehát az emberi termêfzetnek illy romlott és gonofz vólta?

SUMMÁJA.

Az ember terméfzetinek romlott és gonofz vólta véfzen eredetet az Adámnak és Evának eſetekböl.

FELELET.

A' mi elsö fzüléinknek Ádámnak és Evának a' Paraditsomban

lett

lett esetekből és engedetlenségekből (*a*). A' honnét 1) a' mi terméſzetünk úgy meg-romlott, hogy mindnyájan bünben fogantattunk és ſzülettettünk (*b*).

1) Miképen veſzen eredetet az ő eſetekből?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Lásd ez eſetnek hiſtóriáját, 1 *Móſ.* 3: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. *verseiben.*

Iſmét: Róm. 5: 12. *Egy ember által bé-jött e' világra a' bün*, és a' bünért a' halál, és akképen minden emberekre ki-hatott, *kiben mindnyájan vétkeztenek.*

(*b*) Sólt. 51: 7. *Imé én álnokſágban fogantattam, és az én anyám bünben melegített engemet.* Lásd: *Jób.* 14: 4.

Iſmét: *Ján.* 3: 6. A' mi *teſtöl* † *ſzülettetett*, *teſt az* *; és a' mi lélektöl ſzülettetet, lélek az. Lásd, *Efés.* 2: 3.

(† Az-az, meg-romlott és bünökkel meg-fertéztetett terméſzettöl. * Az-az, meg-romlott és bünökkel meg-rútíttatott az).

VIII. KÉRDÉS.

Ugy-annyira meg-romlottunk-é, hogy a' jónak meg-tselekedeſére ſzintén alkalmatlanok légyünk, minden gonoſzra pedig hajlandók?

SUMMÁJA.

A' mi terméſzetünk annyira meg-veſztegettetett, hogy 1) a' jónak tselekedetire ſzinte álkalmatlanok vagyunk: 2) minden gonoſzra pedig hajlandók.

FELELET.

Bizonyára úgy vagyon (*a*); 1) hanemha a' Szent Lélek által újonnan ſzülettetünk (*b*)

1) Nemde azért e' romlottságban és veſzetségben mindenkor meg-maradunk-é mi?

 Szent

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) Róm. 7: 18. *Mert jól tudom, hogy nem lakik én bennem, az-az, az én testemben jó.*

Ismét: 2 Kór. 3: 5. *Nem vagyunk alkalmatosok magunktól valaminek tsak meg-gondolására-is úgymint magunktól*

Ismét: 1 Mós. 8: 21. *Az embernek szívének gondolatja gonosz az ö gyermekségétöl fogva*: és 6: 5.

Ismét: Jób. 15: 16. *Utálatos és dohos az ember* †, *ki, mint a' vizet, úgy iszsza az álnokságot* *. Lásd, *Jer.* 17: 9. *Eféf.* 2: 1--5.

(† A' meg-romlott ember, t. i. az ó-ember és a' lelkes ember. * Az-az, vetkezni olly közönséges és szokott dolog önéki, és arra olly könnyen hajlandó, mint a' viznek italára.)

(*b*) *Ján.* 3: 5. Valaki *nem születéndik viztöl és lélektöl*: nem mehet-bé az Istennek országába. *Ján.* 1: 13. 8: 36. és 15: 4, 5. 2. *Kor.* 3: 5. *Jak.* 1: 17.

IV. UR NAPJA.

IX. KÉRDÉS.

Az Isten azért nem törvénytelenül tselekeszik-é az emberrel, hogy ö töle a' Törvényben ollyakat kíván, a' mellyeket meg-nem tselekedhetik?

SUMMÁJA.

AZ ISTEN nem tészen az emberrel törvénytelenül, kívánván ö töle a' törvényhez való tökélletes engedelmességet; ha azt meg-nem tselekedheti-is.

FELELET.

1) Miért nem?

Semmiképen nem (*a*): 1) Mert az embert ollyá teremtette vala, hogy azokat meg-tselekedhetné (*b*); de az ember az ördögnek izgatása miatt (*c*), az ö-maga engedetlenségéböl, mind ö-magát, 's mind

mind utánna való maradékit, azoktól az Isteni ajándekoktól megfoszta (d).

(*Az embert.* A' mi elsö Szüléinket tudni-illik, kik mint egy ugyan gyökerei valának az emberi nemzetségnek.

Mind ö utánna való maradékit. A' miképen valami jószágot nem tsak magától, hanem minden maradékitól-is el-veszthet valaki.

Azoktól az ajándékoktól. Az-az: attól az erötöl, mellyel meg-ajándékoztatván az Istennek törvényének tökélletesen engedhet vala, és minden maradéki-is azt bétölthették vólna, ha azt az eröt a' bün által az ember el-nem vesztette vólna.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 1 Mós. 18: 25. Avagy az egész földnek Bírája *nem tselekednek-é igazságot?*

Ismét: Róm. 1: 32. *Az Istennek igazsága az, hogy a' kik az illyeneket tselekeszik, méltók légyenek halálra:* és 3: 5, 6, 7.

Ismét: Mát. 18: 23, 24. A' Király meg-kívánjá az ö igazsága szerént a' meg-fizethetetlen adósságot.

(*b*) Préd. 7: 29. Lássad ezt, a' mit találtam: *az Isten teremtette az embert igazságban.*

(*c*) 2 Kor. 11: 3. *A' Kigyó tsalá-meg Evát az ö álnokságával.*

(*d*) Róm. 5: 29. *Egy embernek engedetlensége által sokan bünösökké lettenek.*

Ismét: 1. Mós. 3: 7. Meg-nyilatkozának *mind a' kettönek* (Ádámnak és Evának) *szemeik*, és meg-esmérék *magokat mezíteleneknek lenni.*

X. KÉRDÉS.

Nemde az Isten büntetetlen hagyja-é ezt az embernek vakmerö engedetlenségét és töle el-szakadását?

SUMMÁJA.

AZ ISTEN haragszik a' bünökért (*e*), és azokat meg-akarja büntetni (*g*).

FELE-

FELELET.

1) Miképen haragszik Isten a' bünért? 2) Hányféle azok a' bünök? 3) Hányféle a' bünért való büntetés? 4) Honnan tudod, hogy Isten a' bünt rettenetesképen meg-akarja büntetni?

Semmiképen nem (*a*); söt inkább 1) retteneteseképen haragszik (*b*). mind a' 2) bennünk született bünért (*c*); mind pedig azokért, a' mellyeket mi magunk tselekeszünk (*d*): és azokat igaz ítéletiböl 3) mind idö szerént való büntetésekkél (*e*), mind örökké-való (*f*) kínokkal meg-bünteti (*g*; 4) a' mint ö-maga mondotta: * *Átkozott, valaki meg-nem marad mind azokban, mellyek meg-irattattak a' Torvénynek könyvében, hogy azokat tselekedje.*

(*Nemde Isten.* E' Kérdés, a' következendövel együtt, tanítanak, a' mi Nyavalyásságunknak Második Részéröl, melly a' bünért való *Büntetés.*)

* *Átkozott.* Gal. 3: 10. 5 Mós. 27: 26.

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 'Sólt. 5: 5. *Nem olly Isten vagy, ki gyönyörködjél a' hitetlenségben; nem lakik te nálad a' gonosz.* Lásd, Róm. 1: 18. és 2: 8, 9.

(*b*) *Sólt.* 76: 8. Te, te mondom, *rettenetes vagy:* és kitsoda álhat-meg a' te ortzád elött, *mikor meg-haragszol.*

Ismét: 'Sid. 10: 31. *Rettenetes dolog* az élö Istennek kezébe esni. Lásd, 12: 29. *Esa.* 33: 14.

(*c*) *Efes.* 2: 3. Mi mindnyájan valánk természet szerént *haragnak fijai*, mint egyebek-is.

Ismét: Róm. 5: 14. A' halál-is pedig uralkodott Adámtól fogva Mósesig, *azok ellen-is, a' kik nem vétkeztenek vala az Adám esetének hasonlatossága szerént* †.

(† Itt

(† Itt szó vagyon a' kisdedekröl, kikbe, ha szinte mint Ádám tselekedet szerént nem vétkeznek-is, beléjek óltatott a' bün tételre való hajlandóság.)

(*d*) *Róm.* 1: 18. Nyilván vagyon *az Istennek haragja mennyböl*, az embereknek minden *hitetlenségek és hamisságok ellen*. Lásd, 5*Mós.*29: 18, 19. *Róm.* 2: 5.

(*e*) 5Mós. 28: 16, 17, 18, 19. Ha nem engedéndesz a' te URadnak Istenednek beszédének, 's a' t. *Átkozott lészsz a' városban, átkozott a' mezöben; átkozott lészen a' te kosárod és a' te kenyeres-edényed, átkozott lészen a' te méhednek gyümöltse, a' te földednek jövedelme, a' te teheneidnek és juhaidnak tenyészései; átkozott lészsz mikor bé-menéndesz, és mikor ki-menéndesz.* Lásd, 3*Mós.* 26: 14--39. *Mal.* 2: 2.

(*f*) Esa. 66: 24. Az ö férgek *meg-nem hal*, az ö tüzök *meg-nem aluszik*, és minden emberek elött gyalázatosok lésznek.

Ismét: *Mát.* 25: 41. Távozzatok-el én tölem átkozottak *az örökké való-tüzre*, melly meg-készíttetett az ördögnek éz az ö angyalinak. Lásd, *Márk* 9: 43--48. 2 *Thess.* 1: 8, 9. *Jel.* 21: 8.

Ismét: 2 *Pét.* 2: 9. Tudja az ÚR a' hamissakat *az itélet' napjára a' büntetésre* meg-tartani.

(*g*) *Sólt.* 5: 5--7. Nem olly Isten vagy, ki gyönyörködjél a' hitetlenségben: nem lakozik te-nálad a' gonosz. *El-veszted* a' kik hazugságot szólnak; a' vér-szopó és álnokságnak emberét *gyülöli az* ÚR.

XI. KÉRDÉS.

Hát nem irgalmas-é az Isten?

SUMMÁJA.

Az Istennek irgalmassága a' bünnek ennekelötte megmondott büntetését el-nem forditja.

FELE-

FELELET.

1) Mi okért nem fordítja-el? 1) Irgalmas bizonyára az Iften; de úgy, hogy azonközben igaz-is légyen (*a*). Minekokáért kívánja az ö igazsága, 2) hogy a' melly bün az Iftennek felféges ditsöfége ellen lett, ugyan az felette-igen nagy büntetéfekkel, az-az, tefti és lelki örökké-való kínokkal büntetteffék-meg (*b*).

2) Mit kíván hát az Iften' igazfága?

Szent Irásbéli Bizonyfágok.

(*a*) 2. *Móf.* 34: 6, 6. Jehova, Jehova, erös, *irgalmas és kegyelmes Iften*, kéfedelmes a' haragra, *nagy irgalmasfagú*, *és igazfágú*; ki meg-tartja *irgalmasfágát* ezer íziglen; meg-engedi a' hamiffágot, a' vétket és a' bünt: és ki a' *bünöft büntetés nélkül femmiképen nem hagyja*: *meg-látogatja* az atyáknak *álnokfágokat* a' fijakban és a' fijaknak fijaikban, harmad és negyed íziglen. Lásd, '*Sólt.* 116: 5. és 145.: 17. *Náb.* 1: 3.

Ifmét: *Efa.* 33: 14. Meg-rettentek vala a' *bünösök* Sionban; a' fzín-mutatókat környül-vette vala a' félelem. Kitsoda maradhatna mi közzülünk *az eméfztö tüzzel*? kitsoda lakhatnék mi közzülünk *az örökké-való égéfekkel*?

(*b*) 2 *Theff.* 1: 6, 7, 8. Mivel hogy *igaz dolog ez az* Iftennek elötte, hogy vifzontag *fizeffen* azoknak, kik titeket nynmorgatnak, *nyomorúfággal* Tinéktek pedig, kik nyomorgattattok, nyúgodalommal vélünk egyetembem. Mikoron meg-jelenik az UR Jéfus az égböl, az ö hatalmaffágának Angyalival tüznek lángjában; *ki bofzfzút áll azokon*, a' kik az Iftent nem efmérik, és nem engednek a' mi URunk Jéfus Kriftus' Evangyéliomának: *kik meg-büntettetnek örök vefzedelemmel*, az URnak ortzájától és az ö hatalmas ditsöségétöl ki-üzettetvén. Lásd, *Róm.* 1: 32. '*Sólt.* 5: 5, 6.

MÁSO-

MÁSODIK RÉSZ.
AZ EMBERNEK MEG-SZABADÚLÁSÁRÓL.

V. UR NAPJA.
XII. KÉRDÉS.

Mivel hogy azért az Iſtennek igaz ítéleti ſzerént mind ideig való, 's mind pedig örökké való kinokra méltók vólnánk; vagyon-é valami mód, avagy út, mellyel e' büntetéſektöl meg-ſzabadúlhatunk, és az Iſtennel meg-békélhetünk?

SUMMÁJA.

A' tölünk meg-érdemlett büntetéstöl ſemmiképen meg-nem ſzabadúlhatunk; hanem ha tökélletes elég-tétel léſzen érettünk.

FELELET.

1) Miért ſzükſéges a' tökélletes elég-tétel? 2) Ki által kell véghez-menni annak a' tökélletes elég-tételnek?

1) Az Iſten az ö igazſágának eleget akar tétetni (*a*); ezokáért ſzükſég, hogy 2) vagy magunk által (*b*), vagy más által tégyünk eleget (*c*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *'Sid.* 9: 22, 23. És majd mindenek *vérrel tiſztittatnak-meg* a' törvény ſzerént, és a' *vér-ontás nélkül nem léſzen a' botsánat:* Azért *ſzükſég vólt*, hogy a' mennyei dolgoknak példáji illyen állatok által tiſztíttaſſanak-meg; a' mennyeiek pedig *drágább áldozatokkal*, hogy-nem mint azok vóltak. *Róm.* 4: 24, 25.

(*b*) Ezék. 18: 4--20. *A' melly lélek vétkezik, ugyan-az haljon-is meg.* Lásd, 2 *Móſ.* 32: 33: 3 *Móſ.* 24: 16.

(*c*) *Róm.* 8: 3, 4. Mert a' mi a' törvénynek lehetetlen vala; mivelhogy erötlen vala a' teſtnek miatta: az Iſten *az* ö *Fiját* el-botsátván *bünös teſtnek haſonlatoſságában a' bünért, a' bünt kárhoztatta az ö teſtében*: Hogy *a' törvénynek ama' kivánſága mi bennünk bé-telnék.*

Iſmét:

Ismét: *Mát.* 5: 26. Byzony mondom *néked, ki-nem mégy onnét semmiképen, míg meg-nem fizetsz mind az utólsó fillérig.*

Ismét: 2 *Kór.* 5: 21. Az Isten azt, *a' ki bűnt nem tud vala, tévé mi érettünk bűnné; hogy mi lennénk Isten' igazsága ö benne.*

XIII. KÉRDÉS.

Mi magunk által eleget tehetünk-é az Isten' igazságának?

SUMMÁ-JA.

Magunk által semmiképen eleget nem tehetünk.

FELELET.

1) Miért nem tehetünk eleget? Semmi részből nem (*a*); söt inkább 1) adósságinkat *napról napra öregbítjük (*b*).

(* Az-az, újabb büntetésre való kötelességünket.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) *Jób* 9: 2. Jól tudom, hogy úgy vagyon: mert *mimódon lehetne igaz a' halandó ember, ha az erös Istenhez hasonlittatnék? Ha akar perelni ö-véle, néki ezer közzül-is egy meg-nem felelhet.* Lásd, *Róm.*: 5: 6. *Efés.* 2: 1.

(*b*) 1 Kir. 8: 26. *Mert nintsen ember, a' ki nem vétkeznék.* Lásd, *Péld.* 20: 9. 1 *Ján.* 1: 8-10.

Ismét: *Róm.* 2: 5. A' te keménységed szerént és megtérhetetlen szíved szerént, *gyűjtesz te magadnak haragot a' haragnak napjára,* és az Istennek igaz ítéletinek megjelenésének napjára.

XIV. KÉRDÉS.

A' mennyben és földön való teremtett állatok közzül valamelly, a' ki tsak puszta teremtett állat, eleget tehet-é mi érettünk?

SUM-

SUMMÁJA.

Mi érettünk 1. ſem más; 2. ſem tsak puſzta teremtett állat eleget nem tehet.

FELELET.

Tsak egy ſem. *Elöſzör* azért, 1) mert azt a' bünt, mellyet az ember tett, nem akarja az Iſten más teremtett állatban meg-büntetni (*a*). *Máſodſzor*: 2) mert a' mi tsak teremtett állat, az Iſtennek a' bün ellen való haragjának terhét el-nem viſelhetné, és egyebeket attól meg-nem ſzabadíthatna (*b*).

1) Miért nem más teremtett állat?

2) Miért nem tsak tsupa teremtett állat?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 1 *Móſ.* 2: 17. Valamelly napon *ejéndeſz* abból*, *meg-halván meg-halſz* † Lásd, 2 *Móſ.* 32: 33. *Ezék* 18: 4. *Sid.* 2: 13, 14.

(* Tudni illik: a' meg-tiltott fának gyümöltséböl. † Tudni illik, *ember.*)

(*b*) *Jérém.* 4: 4. Veſſétek-el a' ti ſzíveteknek böreit: *hogy az én haragom fel-gerjedvén annyira ne égjen, hogy ſenki el-ne ólthaſſa, a' ti tselekedetiteknek gonoſzſágáért.*

Iſmét: *Sólt.* 130: 3. Ha a' mi büneinket meg-tartándod Iſten. *URam kitsoda álhat-meg?* Lásd, *Eſa.* 33: 14. *Solt.* 49: 8.

XV. KÉRDÉS.

Minémü Szabadítót és Közbenjárót kell hát kereſnünk?

SUMMÁJA.

A' mi Közbenjárónkban három dolgok kivántatnak-meg.

FELELET.

2) Mellyik az elsö? 2) Mellyik a' 2-dik? 2) Mellyik a' 3-dik?

1) Ollyat, ki valóságos Ember (*a*), és 2) tökélletes igazfágú légyen ugyan (*b*); de mindazálral 3) minden teremtett állatoknál hatalmasb, az-az, a' ki egyfzer'fmind valófágos igaz Iften-is légyen (*c*).

(*Egyfzersmind valóságos Iften-is.* Tudni illik, Iften és Ember fzemélyi egyesülésben, Iften és Ember Közben-járó.)

Szent Irásbéli Byzonyságok.

(*b*) 1 *Kór.* 15 : 11. Mert mivelhogy ember által vagyon a' halál: *Ember által* vagyon a' fel-támadás-is. Lásd, 1 *Mós.* 3 : 15.

Ismét: *'Sid.* 2 : 17. Annakokáért *mindenestöl fogva hasonlatosnak kellett lenni az atyafiakhoz;* hogy könyörülö lenne, és hív Pap az Iften elött való dolgokban hogy a' népnek büneit el-törlené.

(*b*) *'Sid.* 7 : 26. Mert illyen Papi Fejedelem illet vala minket, *fzent, ártatlan, fzeplö nélkül való, a' bünösöktöl el-válafztatott.* Lásd, *Zak.* 13: 7. *Mát.* 26: 31.

(*c*) *Hós.* 1 : 7. A' Júda házának kegyelmes léfzek, *és meg-tartom öket az ö URokban Iftenekben.*

Ismét: *Jér.* 23: 6. Ez az ö neve, mellyel nevezik ötet: *Jehova mi igazságunk.* Lásd, *Mát.* 1: 23. *Esa.* 9: 6.

VI. UR NAPJA.

XVI. KÉRDÉS.

Miért kellett ö néki valóságos Embernek és tökélletes igaznak lenni?

SUMMÁJA.

Okai, a' miért a' Közbenjárónak kellett lenni valóságos és igaz Embernek.

FELE-

FELELET.

1) Mert az Istennek igazsága azt kívánja, hogy a' melly emberi természet vétkezett, ugyan azon emberi természet fizessen meg-is a' bünért (*a*): 2) a' ki pedig ö maga-is bünös vólna, egyebekért meg-nem fizethetne (*b*).

1) Miért kellett lenni valóságos embernek?

2) Miért kellett lenni tökéllet és igaznak-is?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 2 *Mós.* 32: 33. *Azt, a' ki vétkezik* én ellenem, ki-törlöm az én könyvëmböl. Lásd, 1 *Kór.* 15: 21. *Róm.* 5: 19.

Ismét: '*Sid.* 2: 14-. 16. Mivelhogy azért a' fiak részesi *a' testnek és a' vérnek: ö-is hasonlóképen ugyan azoknokban részes lett*, 's a' t. Nem az Angyalokat *vette fel, hanem az Ábrahámnak magvát.*

Ismét: 'Sid.5: 1. *Minden Pap az emberek közzül vétetik fel, és az emberekért rendeltetik* az Isten elött való dolgokban, hogy ajándékokat és áldozatokat vigyen Isten' eleibe a' bünökért.

(*b*) '*Sid.* 7: 26, 27. Illyen Papi Fejedelem illet vala minket, *szent, ártatlan, szeplö nélkül való, a' bünösöktöl el-választatot*, És ki az egeknél magasságosb vólna, kinek ne lenne szükség mindennap, mint ama' Papoknak, elöször *a' maga bünéért áldozni*, annakutánna a' községnek büneiért. Lásd, 2 *Kór.* 5: 21. a' XII-dik *Kérdés* alatt.

XVII. KÉRDÉS.

Miért kellett ö néki az emberséggel együtt igaz Istennek-is lenni?

SUMMÁJA.

Három okai jelentetnek-meg, miért kellett a' Közbenjárónak igaz Istennek lenni.

FELELET.

a) Mellyik az elsö? 1) Hogy az ö Istenségének hatalmával az Isten haragjának terhét az ö testében el-szenvedhetné (a): és
2) Mellyik a' 2-dik? minékünk 2) az el-vesztett igazságot és életet vissza szerezhetné (b),
3) Mellyik a' 3-dik? és 3) meg-adhatná (c).

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(a) *Esa.* 9: 6. Gyermek születék nékünk, Fiú adaték minékünk, kinek vállán vagyon Fejedelemség, kinek nevét nevezi az UR *tsudálatosnak*, *tanátsosnak*, *erös hatalmas Istennek*. Lásd, *Esa.* 63: 5.

Ismét: Tsel. 20: 28. *Az Isten tulajdon vérével váltotta-meg* az Ekklesiát.

Ismét: *'Sid.* 9: 14. Mennyivel inkább a' Kristusnak vére, *ki az örökkévaló Lélek altal önnön magát ártatlan lévén meg-áldozta az Istennek*, meg-tisztítja a' ti lelketek-esméretit a' meg-holtt tselekedetektöl, hogy szolgáljatok az élö Istennek.

Ismét. 1 Pét. 3: 18. *A' Kristus* egyszer a' bünökért szenvedett, igáz lévén, a' hamissakért, hogy minket Istenhez vinne; ki meg-hólt ugyan test szerént, de *a' Léleknek általa* * meg-elevenítteteti.

* Az-az, az ö Isteni erejének általa.

(b) *Jér.* 33: 16. A' napokban meg-szábadúl a' Juda, és a' Jérusálem lakozik bátorságban; és ez az ö neve, mellyel hívattatik ö: *Az UR mi igazságunk* † 's a' t. Lásd. 23: 6. *Esa.* 45: 21--24.

(† Mivel hogy azt az igazságot, melly az Isten elött meg-áll, ö szerzi-meg, és ajándékozza minékünk.)

(c) 1 Thess. 1: 10. *A' Jésus meg-szabadít minket ama' jövendö haragtól.* Lásd, 2 *Tim.* 1: 10.

Ismét: 1 *Ján.* 4: 9. Ebben jelent-meg az Istennek szereteti mi hozzánk, hogy *amaz ö egyszülött Fiját el-küldötte e' Világra*, *hogy élnénk* * *ö általa.*

(* Melly életet nékünk az ö halálával keresett, és ugyan azont az ö Lelke által hathatóképen munkálódja bennünk.)

XVIII.

XVIII. KÉRDÉS.

Kitsoda pedig a' Közbenjáró, a' ki egyszersmind valóságos Isten, és valóságos tökélletes igaz Ember-is?

SUMMÁJA.

Illyen Közben-járó, úgymint: ki 1) igaz Isten; 2) valóságos Ember; 3) igaz ember, tsak a' mi URunk Jésus Kristus.

FELELET.

A' mi URunk Jésus Kristus (*a*), ki tétetett minékünk az Atya Istentöl 1) böltseségünkké, igazságunkká, szentségünkké, és váltságunkká (*b*). 1)Miért adatott minékünk Közben-járóúl?

(*Váltságunkká.* Az-az, Meg-váltónkká. Mert az igaz Meg-váltóhoz illendö tisztek egyedül ö benne találtatnak-meg: mint oda fellyebb meg-mondatott.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 1 *Tim.* 2: 5, 6. (Hogy a' Kristus mi Közbenjárónk.) Mert egy az Isten, *egy a' Közbenjáró-is*, *Isten között*, *és emberek között*, *az ember Kristus Jésus*; a' ki adta önnön magát váltságnak árráúl mindenekért.

Ismét: Ján. 1: 1, 2. (*Hogy a' Kristus igaz Isten*) A' kezdetben vala amaz Ige, és az az * Ige vala az Istennél, és *az az Ige Isten vala*; ez az Ige kezdetben az Istennél valá.

(* Az Igén érti szent János az Istennek egy szülött Fiját; mint meg-tetszik a' 14-dik versben: *És láttuk az ö ditsöségét, úgy mint az Atyának egyetlen-egy szülöttének ditsöségét.*

Ismét: *Ján.* 1: 14. (Hogy a' Kristus valóságos ember.) *Amaz Ige testé lett* †, és lakozott mi közöttünk.

(† Az-az: az Istennek egy-szülött Fija fel-vette az emberi természetet.

Ismét: Fil. 2: 6, 7, 8. *A' Jésus Kristus* mikoron Istennek formájában vólna, nem álitá ragadománynak lenni az ö Istennel való egyenlöségét; hanem ö-magát *meg-üresíté*, *szolgai formát vévén magára*, *hasonlatos lett az emberekhez*, *és emberi ábrazatban találtatott*, *mint ember.*

Ismét: 1 *Pét.* 3: 18. (Hogy a' Kristus igaz ember.) *A' Kristus* egyszer a' bünökért szenvedett, *igaz lévén*, *a' hamissakért*, hogy

hogy minket Istenhez vinne. Lásd, 1 *Ján*. 5: 5. 2 *Kór*. 5: 21. (*b*) 1 *Kór*. 1: 30. *A' Jésus Kristus lett* minékunk Istentöl böltseség, *igazság*, szentség és váltság.

XIX. K É R D É S.

Honnan tudod ezt?

S U M M á J A.

Hogy a' Jésus Kristus légyen ez a' tökélletes Közbenjáró, én tudom azt az Evangyéliomból, melly az Istentöl 1) ki-jelentetett; 2) ki-hirdettetett; 3) példáztatott; 4) bé-tellyesíttetett.

F E L E L E T.

1) Holott jelentette-meg Isten elöször az Evangyéliomot? 2) Ki által hirdettette az-után? 3) Mivel példáztatta? 4) Ki által töltötte-bé?

Az Evangyéliomból *: mellyet az Isten 1) elöször a' Paraditsomban jelentett-meg (*a*); és azután 2) a' Pátriárkák (*b*), és Próféták által hirdettetett (*c*); 3) az áldozatokkal, és egyéb ó Törvénybéli tzérémóniák által meg-példáztatott (*d*); végezetre pedig 4) az ö egyetlen-egy Fija által bé-tellyesített (*e*).

(* A' honnan az Evangyéliomnak meg-határoztatott le-írása ez lehet: Az Evangyéliom az Isten Fijának testben való meg-jelenésének közönséges ki-hirdettésé, *Róm*. 1: 1, 2, 3. Az ö népének, helyre állatására és idvezítésére: *Mát*. 1: 21.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 1 Mós. 3: 15. *Ellenkezést szérzek te közötted * és az Aszszonyi állat között, a' te magod között és az ö magva között †; az meg-rontja tenéked fejedet.* és te mardosod annak sarkát ††.

(* Itt szóll az Isten a' Kígyónak. E' kígyó pedig a' sátán, az ördög: *Jel*. 12: 9. és 20: 2. † Az Aszszonyi-állatnak magva a' Kristus: *Gal*. 4: 4. †† A' Kristus meg-töri a' kígyónak fejét, midön le-rontja az ördögnek munkáit: 1 *Ján*. 3: 8. A'

kígyó

kígyó pedig avagy a' Sátán mardosſa a' Kriſtuſnak ſarkát, midön ötet teſte ſzerént meg-ölte, és még-moſt-is az ö tagjaiban ötet uldözi; noha az ö idveſſégekben való fogyatkozás és kár nélkül.

(c) 1 Mós. 22: 18. *Az Abrahámnak*, és 26: 4. *az Iſáknak*, és 28: 14. *a' Jákóbnak magvában* * áldatnak-meg a' földnek minden Nemzetségi.

(* Ki a' Kriſtus: *Gal.* 3: 16.)

Iſmét: 1 Móſ. 49: 10. *Nem vétetik-el Júdától a'* Királyi-páltza, és a' Törvény-tévö az ö maradékitól, *míg nem el-jö a' Siló* †. és ſok népek gyülnek ö hozzá.

(† A' Meſſiás avagy a' Kriſtus)

(c) Tſel. 3: 24 *Minden Prófétak Sámueltöl fogva, és a' kik ö utánna következnek, valakik ſzólottanak, e' napokról jövendöltenek.*

Iſmét: Tſel 10: 43. *Erröl * mind a' Prófétak-is bizonyſágot téſznek*, hogy büneinek botsánatját véſzi az ö neve által minden, valaki hiſzen ö benne. Lásd, *Ján.* 5: 46. *Luk* 24: 27--44. (* A' Jéſusról.)

(d) Sid. 8: 4, 5. *A' Papok*, kik a' törvény ſzerént áldoznak ajándékokat, *mennyei dolgoknak példájának és árnyékának ſzolgálnak.*

Iſmét: Sid. 10: 1. *Törvény † a' következendö jóknak árnyéka vólt*, nem a' valóſágoknak ki-metſzett formája.

(† A' tzérémónias Törvény tudni illik)

Iſmét: Kol. 2: 16, 17. *Az Innep napok, az új hóldak, a' ſzombatok a' következendö dolgoknak árnyéki valának;* de a' valóſág a' Kriſtusé.

(e) Ján. 1: 29: *Imé az Iſtennek amá' Báránya *, ki el-véſzi e' Világnak büneit.* Lásd, *Sid.* 1: 1. *Mát.* 5: 17.

(* Kit az Iſten öröktöl fogva eleve el-rendelt: és ki a' Páſcha báránynak meg-áldoztatáſa és egyéb ó Törvénybéli tzerémóniák által meg-vólt példáztatva.)

Iſmét: 1 Kór. 5: 7. *A' mi Húſvéti bárányunk a' Kriſtus, mi érettünk, meg-áldoztatott.*

Iſmét: *Tſel.* 13: 32, 33. Mi-is hirdetjük néktek, *hogy azt az igéretet, mellyet tett az Atyáknak az Iſten, bé-*

töltötte azoknak fiaiknak, az-az minékünk: mivelhogy a' Jésust fel-támasztotta. Lásd, *Ján.* 1: 17. *Kol.* 1: 27.

VII. UR NAPJA.

XX. KÉRDÉS.

Idvezülbetnek-é hát a' Kristus által mindenek, a' kik az Adámban el-vesztenek vala?

SUMMÁJA.

Az Adámnak nem minden maradéki tartatnak-meg a' Kristus által *a*; hanem tsak a' hívök.

FELELET.

Nem mindenek (*a*); hanem tsak azok, a' kik igaz hit által ö-belé óltatnak, és az ö jótéteményit magokhoz kaptsolják (*b*).

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) *Mát.* 7: 13, 14. Tágas kapu az, és széles út, a' melly a' veszedelemre viszen; *és sokan vagynak, kik bémennek azon.* Mert szoros kapu és keskeny út, a' melly viszen az életre; *és kevesen vagynak azok, a' kik azt meg-találják.* Lásd, v. 18. és 1: 21.

Ismét: Ján. 3: 36. *A' ki hiszen a' Fiúba, vagyon annak örök élete:* a' ki pedig nem hiszen a' Fiúnak, nem látja az életet; hanem az Istennek haragja marad rajta.

A' HITRÖL.

XXI. KÉRDÉS.

Mitsoda az igaz Hit?

SUMMÁJA.

Az igaz Hithez nem elég tsak a' tsupán magán-való esmérete, és az ISTEN Igéjének való hitel-ádás hanem annakfelette az Evangyéliombéli ígéretekröl való bizodalom-is meg-kívántatik.

FE-

FELELET.

Nem tsak olly bizonyos esméret (c), 1) a' mellyel állhatatosson hiszem mind azokat, valamellyeket az Isten az ö Igéjében minékünk ki-jelentett (b): de még annak felette 2) bizonyos (c) bizodalom-is (d), 3) mellyet az én szívemben a' Szent Lélek (e) 4) az Evangyéliom által (f) gerjesztett; mellyel az Istenben meg-nyugszom, és ezt magamban bizonyal el-hiszem, 5) hogy nem tsak egyebeknek, hanem énnékem-is büneimnek botsánatja, örökké-való igazság és élet ajándékoztatott (g). 6) és hogy ez ingyen vagyon az Istennek irgalmasságából (h), tsak az egy Krisztusnak érdeméért (i).

1) Minémű esméretben és hitel-adásban áll a' te hited? 2) Minémű bizodalomban-is? 3) Honnan, avagy kitöl vagyon ez a' bizodalom? 4) A' Szent Lélek mi által gerjeszti azt a' bizodalmat? 5) Mitsoda dolog felöl vagy bizonyos az által a' bizodalom által? 6) Miképen hiszed hogy azok a' jótétemények a' Kristus által néked ajándékoztatnak?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(a) Esa. 53: 11. *Az ö esméretivel* az én igaz szolgám sokakat *meg-igazít: mert azoknak álnokságokat ö vette-el.* Vesd-öszve, Rom. 8: 28. és *Ján.* 17: 3. és 3: 16.
Ismét: Róm. 10: 14-10. Mimódon *hisznek* abban, a' ki felöl nem hallándanak? *mimódon hallanak pedig prédikálló nélkül?* Lásd, *Ján.* 9: 35, 36. és 10: 28. és 1 *Ján.* 4: 16.
(b) Tsel. 24: 14. *Hiszek mindeneknek, mellyek a' Törvényben és a' Prófétákban meg-irattattanak.* Lásd, *Ján.* 3: 33. *Tsel.* 26: 26. *Luk.* 24: 25.
(c) Jak: 1: 6. *Kérje hittel, semmit nem kételkedvén;* mert

mert a' ki kételkedik, haſonlatos a' tengernek habjához, melly a' ſzelektöl meg-mozdíttatik, és idestova hányattatik.

(*d*) Mát 9: 22. *Bízzál leányom, a' te hited tégedet meg-tartott.*

Iſmét: *Róm.* 4: 20, 21. Az Abrahám *ez Igéretét Iſtennek* hihetetlenſég által nem viſgálta; hanem *az ö bitiben erös vólt*, adván az Iſtennek ditsöséget: *és mindeneſtöl el-hitte, hogy ö a' mit igért vólna, meg-is tselekedbetné.* Lásd, v. 18. *'Sid.* 11: 1.

Iſmét: *Efés.* 3: 12. Kiben vagyon ſzabadságunk és *bizodalommal való* menetelünk, az ö benne való *hit által* *.

(* Tudni illik, a' Kriſtusban való hit által: 1 *Pét.* 1: 21.)

(*e*) 2*Kór.* 4: 13. Mivelhogy pedig mi nálunk-is ugyanazon *hitnek lelke vagyon.*

(*f*) Róm. 10: 17. *A' bit* a' hallásból vagyon, a' hallás pedig *az Iſten' Igéjéböl.* (Azért-is mondatik *hitnek beſzédének*, *v.* 8. Lásd., *Róm.* 1. 16.)

(*g*) *'Sólt.* 103: 2. 3. Aldjad én lelkem az URat, és el-ne felejtkezzél ſemmi jótéteményéröl; *ki meg-kegyelmez minden te büneidnek, ki meg-gyógyitja minden te betegſégidet.* Lásd, *'Sólt.* 6: 3. és többekben.

Iſmét: *Mát.* 9: 2. Bízzál fijam, *meg-botsáttattak néked a' te büneid.*

Iſmét: *Gal.* 2: 20. *Élek* pedig többé már nem én, hanem *él a' Kriſtus én bennem*: és a' melly *életet* moſt *élek* a' teſtben, *az Iſten' Fijában való hit által élem*, ki ſzeretett engemet és adta ö magát én érettem.

Iſmét: 2 *Tim.* 4: 8. Végezetre le-tétetett énnékem *az igazſágnak Koronája*, mellyet meg-ád énnékem az Ur ama' napon, amaz igaz Bíró: nem tsak énnékem pedig, hanem mindeneknek, kik várják amaz ö ditsöſéges el-jövetelét. Lásd, 1 *Tim.* 1: 15.

(*h*) Eféſ. 2: 8, 9. *Kegyelemböl tartattatok-meg hitnek általa*: (és ez nem ti töletek vagyon; *Iſten' ajándéka ez*) nem tselekedetekböl, hogy ſenki ne ditsekedjék.

(*i*) *Eféſ.* 1: 7. Ama *ſzerelmesben, a' Kriſtusban vagyon váltságunk az ö vére által*, tudni illik *büneinknek botsánatja, az ö kegyelmeſſégének gazdagſága ſzerént.*

Iſmét:

Ismét: Kol. 1: 14. *Kiben vagyon váltságunk az ö vére által, az-az buneinknek botsánatja.* Lásd, 2*Kór.* 5: 21. *Ján.* 3: 16.

XXII. KÉRDÉS.

Mellyek azok a' mellyeket szükség a' Keresztyén embernek hinni?

SUMMÁJA.

A' Keresztyén embernek hinni kell az Evangyéliomnak minden ígéretit *a.*

FELELET.

Mind azok, a' mellyek minékünk az Evangyéliomban ígértetnek (*b*); mellyeknek summája 1) az Apostoli Hitnek formájában, avagy a' minden Keresztyéneknek kétség nélkül való közönséges Hiteknek fö ágazatiban bé-foglaltatik.

1) Mitsoda summája az Evangyéliomnak, mellyet hinnünk kell?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) *Márk.* 1: 15. Térjetek-meg, és *hidjetek az Evangyéliomnak.*

Ismét: *Márk.* 16: 15, 16. El-menvén ez egész Világra, *hirdessétek az Evangyéliomot* minden teremtett állatnak: *a' ki hiszen* *, és meg-keresztelkedik, idvezül. Lásd, *Ján.* 20: 31.

(*Tudni illik, annak a' hirdettetett Evangyéliomnak.)

XXIII. KÉRDÉS.

Mellyik az Apostoli Hitnek Formája?

FELELET.

Hiszek egy Istenbe, Mindenható Atyába, mennynek és földnek Teremtöjébe:

És Jésus Kristusba; ö egyetlen-egy szülött Fijába; mi URunkba: Ki fogantaték Szent Lélektöl; Születék Szüz Máriától; Szenvede Pontzius Pilátusnak

alat-

alatta, meg-feſzítteték, meg-hala, és el-temetteték, ſzálla poklokra. Harmad' napon halottaiból feltámada: Fel-méne mennyégbe: ül a' mindenható Atya Iſtennek jobbján; onnan léſzen el-jövendö ítélni eleveneket és hólttakat.

Hiſzek Szent Lélekbe. Hiſzek egy Közönséges Kereſztyén Anyaſzentegyházat: Szenteknek egyesſégét: büneinknek botsánatját: teſtünknek fel-támadáſát: és az örök életet. Amen.

(Ez Hit ágazatok mondatnak *Apoſtoli Hitnek Formájának;* nem azért, (: a' mint némellyek akarják:) minthá közönségeſen az Apoſtoloktól irattatott vólna akkor, a' mikor egymástól el-akartak válni, ſzéllyel e' Világra el-oſzlani; még pedig illy móddal, hogy mindenik közzülök egy-egy tzikkelyt vagy ágazatot mondott vólna, mellyekböl illyen formában egybe ſzerkezetetett vólna, illy véggel, hogy a' prédikállás közben az ö hitben egymáſſal-való meg-egyezéſeknek régulája lenne: hanem azért, hogy az Apoſtolok' Iráſaikból öſzve-ſzedegettetett, és az ö tudományokkal egyezö rövid ſummája az idveſſégre ſzükſéges fö Hit ágazatinak)

VIII. UR NAPJA.

XXIV. KÉRDÉS.

Hány réſzekre oſztatik az Apoſtoli Hitnek formája?

SUMMÁJA.

Az Apoſtoli Hit három réſzekre oſztatik.

FELELET.

1) Mellyik az elsö? Három réſzekre. 1) Az *Elsö* vagyon az Atya Iſtenröl, és a' mi Teremtetéſünkröl. 2) Mellyik a' 2-dik? 2) *A' Máſodik* vagyon a' Fiúról, és a' mi Váltságunkról. 3) Mellyik a' 3-dik? 3) *A' Harmadik* vagyon a' Szent Lélekröl, és a' mi meg-ſzenteltetéſünkröl.

(*Az*

(*Az Atya Istenröl, és a' mi Teremtetésünkröl.* *A' Teremtésnek* munkája itt az Atyának kiváltképen-való módon tulajdoníttatik, nem ollyán értelemmel, mintha a' Fiú és Szent Lélek e' munkától ki-rekesztetnék: mert ugyan az mondatik a' Fiúról-is, *Ján.* 1: 3. *Kol.* 1: 16. *'Sid.* 1: 10. a' Szent Lélekröl-is, 1 *Mós.* 1: 2. *Jób.* 33: 4. Hanem, mivel az Atya az Istenségben rend-szerént elsö személy, és minden Isteni munkának eredeti: ezokáért az Istennek ez elsö külsö munkája néki tulajdoníttatik, ki ezt magától a' Fiú és Szent Lélek által vitte véghez.

A' Fiú Istenröl, és a' mi váltságunkról. A' meg-váltás-is tulajdoníttatik mind az Atyának, *Tit.* 3: 5. mind a' Sz. Léleknek, 1 *Kór.* 6: 11. De kiváltképen való módon a' Fiúnak tulaidoníttatik azért, mivel ö az Atyától el-küldetvén, és a' Szent Lélektöl fel-kenettetvén, ö maga által az egyedül ö töle fel-vett emberi természetben vitte véghez a' váltságnak munkáját.

A' Szent Lélekröl, és a' mi meg-szenteltetésünkröl. A' mi *meg-szentelésünket*-is tselekeszi mind az Atya, 1 *Tless.* 5: 23. mind a' Fiú, 1 *Kor.* 1: 30. De mivel ezt tselekeszi a' Szent Lélek által, az pedig maga által; ezért tulajdoníttatik néki *kiváltképen a' meg-szentelés.*]

XXV. KÉRDÉS.

Holott az Isten állatjában tsak egy, miërt nevezed tehát ez hármakat: az Atyát, a' Fiút, és a' Szent Lelket?

SUMMÁJA.

Az Isteni állat egy, mellyben három személyek vagynak: Atya, Fiú, és Sz. Lélek, kik bizonyoson és világoson meg-külömböztetnek; de mindazáltal ugyan tsak egy örökké-való Isten.

FELELET.

1) Mert az Isten az ö Igéjében így jelentette-meg magát (*a*), hogy ez három (*b*) egymástsól meg-külöm-

1) Miért hiszed mind ezeket?

lömböztetett ſzemélyek (*c*), légyenek, amaz egy igaz örökkévaló Iſten (*d*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 5 Móſ. 6: 4. és Márk. 12: 29. (*Hogy az Iſten egy állatjában.*) Haljad Izrael, *a' mi URunk Iſtenünk egy Iſten.*

Iſmét: Kór. 8: 4. *Tudjuk, hogy nintsen más Iſten, hanem tsak egy.* Lásd, 1 Tim. 2: 5. *Eféſ.* 4: 5, 6..

(*b*) Eſa. 61: 1. és Luk. 4: 18. *Az UR Iſtennek Lelke* vagyon *én rajtam*; azért *meg-kent engemet az UR, el-küldött engem'*, hogy a' ſzegényeknek Evangyéliomot hirdetnék. Lásd, 62: 8, 9, 10, 11.

Iſmét: *Mát.* 3: 16, 17. Mikoron azért meg-kereſzteltetett vólna *Jéſus*, azonnal ki-jöve a' vizből, és ímé meg-nyilatkozának az egek önékie, és látá *az Iſtennek Lelkét* le-jöni, mint egy galambot, és ö reá ſzállani. És ímé az égből *ſzózat adaték*, meily ezt mondja vala: *Ez amaz én ſzerelmes Fijam*, kiben én meg-engeſzteltettem. Lásd. alább, 1 *Ján.* 5: 7.

Iſmét: Mát. 28: 19. (*Hogy három egymástól meg-külömböztetett ſzemélyek vagynak.*) El-menvén azért tanítsatok minden népeket, meg-kereſztelvén öket *Atyának, Fiúnak, és Szent Léleknek nevében.* Lásd, 2 Kór. 13: 13.

(*c*) Ján. 14: 16. *Én* kérem *az Atyát*, és *más Vigaſztalót* ád néktek. Lásd, *'Sid.* 1: 3. és fellyebb, *Mát.* 3: 16, 17.

Iſmét: *Ján.* 15: 26. Mikoron pedig el-jövénd *ama' Vigaſztaló, kit én botsátok* néktek *az Atyától*, az igazſágnak *Lelke*; ki *az Atyától* ſzármazik, az bizonyságot téſzen *én rólam.*

(*d*) 1 Ján. 5: 7. (*Hogy ez három ſzemélyek egy Iſten.*) *Hárman* vagynak, kik bizonyſágot téſznek az égben: *az Atya, az Ige, és a' Szent Lélek, és ez három egy.*

Iſmét: Ján. 10: 30. *Én és az Atya, egy vagyunk.*

(Ide való, a' mi *Eſa.* 6: 1, 2, 3..9. az Izrael Iſtenéről mondatik, az UJ Teſtámentomban mind a' Fiúról,

Ján.

Ján. 12: 41. mind a' Szent Lélekröl, *Tsel.* 28: 25, 26. magyaráztatik: mellyböl az jö-ki, hogy tehát *a' Fiú és a' Szent Lélek* ugyan azon egy *Isten az Atyával*, ki az Izraelnek igaz Istene.)

IX. UR NAPJA.

Az Atya Istenröl.

XXVI. KÉRDÉS.

Mit hiszsz mikor azt vallod: *Hiszek a' mindenható Atya Istenbe. mennynek és földnek Teremtöjébe?*

SUMMÁJA.

Az Atya Isten felöl hiszem, hogy énnékem-is Istenem és Atyám, kiben egyszersmind bízom 's meg-is nyugszom.

FELELET.

Hiszem 1) a' mi URunk Jésus Kristusnak örökké-való Atyát (*a*), ki 2) a' mennyet és a' földet minden benne való állatokkal egyetemben semmiböl teremtette (*b*), és ki ugyan-azonokat örökké való tanátsával és gondviselésével tartja és igazgatja (*c*): 3) hogy a' Kristusért (*d*) én Istenem és Atyám légyen (*e*). Ezokáért úgy bízom ö hozzá (*f*), 's úgy nyugszom-meg ö benne: 4) hogy semmit nem kételkedem felöle, hogy mind testi 's mind lelki szükségemre gondot nem viselne (*g*); söt még annakfelette, hogy a' mi gonoszokat e' nyavalyásságos életemben reám botsát,

1) Kit értesz itt az Atyának nevezetin?

2) Miért mondatik a' mennynek, földnek mindenható Teremtöjének?

3) Miképen lett tenéked Istened és Atyád?

4) Miképen bízol ö benne?

azo-

5) Mitsoda fundámentoma vagyon e' te bízodalmadnak?

azokat-is az én idvelléſégemre fordítja (*b*): mivelhogy azt 5) meg-is tselekedheti, mint mindenható Iſten (*i*), meg-is akarja tselekedni, mint kegyes Atyám (*k*).

Szent Irásbéli Byzonyſágok.

(*a*) *Eféſ.* 1: 3. Áldott légyen *az Iſten a' mi URunk Jéſus Kriſtusnak Atya.* Lásd, *Róm.* 8: 32. 2 *Kór.* 1: 3. *'Sólt.* 2: 7. *Ján.* 5: 18.

(*b*) *Tſél.* 4: 24. Uram te vagy az az Iſten, *ki teremtetted a' mennyet és a' földet, a' tengert, és mind ezekben valókat.*

Iſmét: *'Sid.* 11: 3. Hit által értjük, *hogy teremtetett e' Világ Iſtennek beſzéde által; hogy a' látbatatlanokból láthatók lennének.* Lásd, 1 *Móſ.* 1. és 2. Réſz.

(*c*) Eféſ. 1: 11. *Mindeneket az ö akaratjának tanátsa ſzerént tselekeſzik.* Lásd, *Tſél.* 17: 28. *ö benne élünk, mozgunk és vagyunk.*

Iſmét: *'Sólt.* 148: 5, 6. Dítsérjétek az UR' Nevét: mert ö mondotta, és lettenek. *És meg-eröſitette azokat mind örökkön örökké; rendet ſzabott azoknak, melly ſoha el-nem változik.*

Iſmét: Ján. 5: 17. *Az én Atyám* mind ez ideig *munkálkodik* *, *és én-is* † *munkálkodom.*

(* Midön mindeneket tart és igazgat. † Kriſtus tudni illik.)

(*d*) Eféſ. 1: 5, 6. *Az Iſten* el-válaſztott minket, kiket fiakká fogadna *a' Jéſus Kriſtus által* ö magában, az ö akaratjának jó kedve ſzerént, az ö ditsöſéges kegyelmeſſégének ditsérctire, mellyböl minket ingyen magának kedveſekké tett *ama' Szerelmesben.*

(*e*) *Ján.* 20: 17. Menj-el az én Atyámfijaihoz, és mond-meg nékiek: Fel-mégyek *az én Atyámhoz és a' ti Atyátokhoz*, az én Iſtenemhez és a' ti Iſtenetekhez.

Iſmét: 1 *Ján.* 3: 1. Láſſátok, minémü ſzeretetet adott nékünk az Atya, hogy *Iſten' fijainak* hivattaſſunk.

(*f*) *'Sólt.* 118: 8. Jobb *az Iſtenben bizni*, mint az emberekben. Lásd, *'Sólt.* 73: 25, 26.

Iſmét: Péld. 3: 5. *Bizodalmad légyen az URban tellyes te elmédböl.* Lásd, *Jér.* 17: 5, 6. *Jób.* 13: 15.

(*g*)

(*g*) *'Sólt.* 23: 1. Az UR az én Pásztorom, *azért meg-nem fogyatkozom.* 1 Pét. 5: 7. Minden gondaitokat ö reá vessetek: mert *ö néki gondja vagyon ti reátok.* Lásd, *'Sólt.* 37: 3, 4, 5--39, 40.

(*h*) *'Sid.* 12: 10, 11. A' mi test szerént való atyáink kevés idökig, a' mint nékiek tetszik vala, minket dorgálnak vala: e' pedig *a' mi hasznunkra dorgál, hogy részesi légyünk az ö szentségének. Minden dorgálás pedig jóllehet mostan nem láttatik örvendetesnek, hanem szomorúságosnak lenni: mindazáltal végezetre az igazságnak amaz tsendes gyümöltsét adja azoknak, a' kik az által gyakoroltatnak.* Lásd, *Róm.* 8: 28.

(*i*) 'Sólt. 115: 3. *A' mi Istenünk a' mennyekben vagyon; ki mindeneket, a' mellyeket akart, teremtett.*

Ismét: 'Sólt. 135: 5, 6. *Én tudom bizonyal, hogy nagy az* UR, *és a' mi URunk* minden Istenek felett vagyon: *mindeneket, valamiket akar az* UR, *meg tselekszik* mennyben és a' földön, a' tengerekben, és minden mélységekben. Lásd, *Efes.* 3: 20. *Róm.* 4: 21.

(*k*) 'Sólt. 103: 13. *Miképen könyörül az Atya az ö fijain: azonképen könyörül az* UR *az ötet félökön.*

Ismét: *Mát.* 7: 11. Ha ti gonoszok lévén a' ti fijaitoknak tudtok jó ajándékokat adni; mennyivel inkább *a' ti mennyei Atyátok ád jókat azoknak, a' kik ö töle kérik.* Lásd, *Esa.* 49: 15.

X. UR NAPJA.

XXVII. KÉRDÉS.

Mitsoda az Istennek gondviselése?

SUMMÁJA.

Az Istennek gondviselése az ö Isteni ereje, mellyel mindeneket tart és igazgat.

FELELET.

1) Az Istennek mindenható (*a*) és mindenütt jelenvaló (*b*) ereje, mellyel a' mennyet és a' földet — 1) Minémü az az erö?

2) Számlálj-elö nékem egy-néhány ollyan dol-goknak pél-dájit, mellye-ket Iſten az ö gondviſeléſe által igazgát.

3) Ezeket az Iſten egye-bekkel együtt miképen igazgatja?

minden teremtett-állatokkal egyetemben, úgymint kezén tartja és igazgatja (*c*); hogy 2) valamellyek a' földböl teremnek, egyetemben az elſsö és az aſzály, a' bövſég és a' ſzükſég, az étel és az ital (*d*), a' jó egéſſég és a' betegſég (*e*), a' gazdagſág és a' ſzegényſég (*f*), mindenek végezetre 3) nem történetböl ſem ſzerentséböl, hanem az ö Atyai tanátsából és akaratjából léſznek (*g*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Eſa.* 40: 26. Emeljétek-fel a' magaſſágba a' ti ſzemeiteket, és láſſátok-meg, *kitsoda teremtette azokat;* a' ki elö-hozza azoknak ſeregit ſzám ſzerént, mindeniket nevén ſzólítja; *az ö nagy hatalmaſſága, és eröſſége miatt,* tsak egy híjok-is nintsen azoknak.

Iſmét: 'Sid. 1: 3. *Mindeneket tart az ö hatalmas beſzédével.*

(*b*) 'Sólt. 139: 7, 8, 9, 10. *Hová mennék a' te Lelked elött?* avagy a' te orrzád elött hová futnék? Ha *a' mennyégbe* fel-hágok-is, *ott vagy:* ha *a' koporſóba* vetem-is az én ágyamat *ott-is jelen-vagy:* ha ollyan ſzárnyam vólna-is, mint a' hajnalnak, *és a' tengernek utólſó határanál* laknám-is, *oda-is a' te kezed vinne engemet, és a' te jobb-kezed meg-fogna engemet.*

Iſmét: Tsel. 17: 27. *Az Iſten nem meſzſze vagyon mindenikünktöl.* Lásd, *Jér.* 23: 24 *Eſa.* 66: 1.

(*c*) Néh. 9: 6. *Te* vagy tsak egyedül *amaz* UR; te teremtetted az eget, az egeknek egeit, és azoknak minden ſokaſágos ſeregét, a' földet és a' kik a' földön vagynak, a' tengereket minden benne valókkal egybe; *te tartod mind azokat,* és az egeknek ſeregei tégedet imádnak.

Iſmét: *'Sólt.* 103: 19. Az UR a' mennyégben helyheztette az ö királyi-ſzékit, és az ö orſzágláſa *mindeneken uralkodik.* Lásd, *'Sólt.* 104: 27-30. és 146: 10.

Iſmét:

Iſmét: Tſel. 17: 28. *ö benne élünk, mozgunk és vagyunk.*

(*d*) 'Sólt. 104: 13, 14, 15, 16. Ki *meg-öntözi a' begyeket* az ö lakó helyeiböl, hogy a' te munkálkodáſidnak haſznokból *meg-elégíttesſék a' föld: Teremt ſzénát* a' barmoknak, *és fűvet* az embereknek haſznokra, hogy *eledelt* végyenek *a' földből.* Ki *borral* meg-vídámítja az embernek ſzívét, és ortzáját meg-fényesíti *olajjal*, *és kenyérrel* az embernek ſzivét erösíti: az URnak *fáji* meg-elégíttetnek, *a' Libánusnak tzédrus fáji*, mellyeket plántált.

Iſmét: *Tſel.* 14. 17. Nem hagyta ö-magát tanúbizonyſág nélkül lenni, mikor tudni illik: *mi velünk jól tett*, adván nékünk mennyből *eſsőket és termö időket*, *bé-töltvén eledellel. és örömmel a' mi ſzíveinket.* Lásd, 3 *Móſ.* 26: 4, 5--19, 20. *Amóſ.* 4: 7. *Jak.* 5. 17.

(*e*) 2 *Móſ.* 15: 26. Ha meg-örizénded minden ö ſzerzéſit; *nem botsátok te reád a' betegségek közzül egyett-is, mellyeket az Egyiptombéliekre botsátottam; hanem én* UR *léſzek a' te meg-gyógyítód.*

Iſmét: *Jób*. 5: 18, 19. Mert ö, *a' ki betegséggel látogat, és ö, a' ki bé-kötözget; ö a' ki meg ſebesít, és a' kinek kezei meg-gyógyítanak.* A' te ſok nyomorúſágidból *meg ſzabadít* tégedet; de még a' te ſzámtalan háborúſágidban-is nem illet a' veſzedelem tégedet.

(*f*) 1 Sám. 2. 7. *Az* UR *ſzegényé téſzen, és meg-gazdagít;* meg-aláz, és ugyan ö magaſztal-fel.

Iſmét: Péld. 22: 2. A' *gazdag és ſzegény* öſzve-találkoznak; *mind a' kettöt pedig az* UR *ſzerzi.*

(*g*) *Siral.* 3: 37, 38. Kitsoda parantsolatjából vagyon valami, *ha az* UR *nem parantsolta?* Avagy nem *a' Felſéges Iſtennek ſzájából jö-e'-ki, mind jó 's mind gonoſz?* Lásd, *Amós* 3: 6. 2*Móſ* 21: 12, 13. *Péld.* 16: 33.

Iſmét: *Mát.* 10: 29, 30, 31. Nemde nem meg-vehetnek-é *két verebeket* egy filléren? és *egy azok közzül a' földre nem eſik a' ti mennyei Atyátok' akaratja nélkül.* Néktek pedig *fejeteknek haj-ſzálai-is, mind ſzámon vagynak.* Ne féljetek azért ti; ſok verebeknél drágábbak vagytok.

 (Az

(*Az Iften* femmiképen *nem oka a' bünnek*; de az *ö gondviféléfe ki-terjed a' bünökre-is*, (*a*) a' mennyiben *meg-engedi azokat lenni*: Lásd, *Tfél.* 4: 28. (2) *azoknak bizonyos határt vét*: Lásd, *Jób.* 1: 12. és 2: 6. *Mát.* 8: 31. 2 *Kir.* 19: 28. úgy hogy az ördögök és a' gonofz emberek nem mindenkor, és nem mind azt a' gonofzt tselekedhetik, a' mellyet akarnának. (3) *igazgatja azokat, és jó végekre fordítja*: Lásd, *Róm.* 8: 28. 1 *Móf.* 50: 20. és 45: 5-7, 8.

XXVIII. KÉRDÉS.

Mit hafznál minékünk ez az Iften' teremtéfének és gondviféléfének efméreti?

SUMMÁJA.

Három hafznokat véfzünk az Iften' teremtéfének és gondviféléfének meg-gondoláfából.

FELELET.

1) Mellyik az elsö? 2) Mellyik a' 2-dik? 3) Mellyik a' 3-dik? 4) Mitsoda fundámentomon áll a' te jövendö dolgaidról való bizodálmad?

1) Hogy az ellenünk való dolgokat békével fzenvedjük (*a*); 2) a' kedvünk fzerént valókért valóba háládók légyünk (*b*); 3) jövendö dolgainkról pedig, Iftenben, a' mi bizodalmas Atyánkban, jó reményféggünk légyen (*c*), ezt bizonyal tudván, hogy az ö fzerelmétöl femmi minket el-nem fzakafzthat (*d*); 4) mivel hogy minden teremtett állatokkal úgy bír, hogy az ö akaratja nélkül, nem tsak az hogy femmit nem mivelhetnek, de még-tsak meg-fem mozdúlhatnak (*e*).

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 'Sólt. 39: 10. *Meg-némúlok, nem nyitom-meg az én fzájamat: mert te tselekedted.*

Ifmét: *Jób.* 2: 21. Mezítelen jöttem-ki az én anyámnak

nak méhéböl: és mezítelen térek vifzfza oda. *Az UR adta vólt; az UR vette el-is: légyen áldott az URnak neve.* Lásd, 2: 10. 1 *Sám.* 3: 18. 2 *Sám.* 16: 10, 11.

(*b*) *'Sólt* 50: 15. Hívj fegítségül engemet a' te nyomorúságodnak idején; és meg-fzabadítlak tégedet, *és te ditsöi tefz engemet.* Lásd, *'Sólt.* 66: 13, 14, 15. és 103: 1, 2. és 116: 12.

Ifmét: 1 Thef. 5: 18. *Mindenekben hálákat adjatok*: mert ez az Iftennek akaratja a' Jefus Kriftus által.

(*c*) 'Sólt. 55: 23. és Pét. 5: 7. *Minden gondjaitokat ö reá vessétek*: mert ö-*néki gondja vagyon ti rólatok.* Lásd, *'Sólt.* 34: 3, 4, 5. és 46: 2, 3:

(*d*) 'Sólt. 125: 1. *A' kik bíznak az URban, hasonlatosok léfznek a' Sion begyéhez, melly meg-nem mozdúl, meg-marad mind örökké.*

Ifmét: Róm. 8: 35. *Kitsoda fzakafzt-el minket a' Kristusnak fzerelmétöl?* És v. 38, 39. Mert én bizonyal el-hittem, hogy *fem halál, fem élet, fem Angyalok, fem Fejedelemfégek, fem' hatalmasságok, fem jelen-valók, fem következendök, fem magasság, fem mélység, és femmi egyéb teremtett állat el-nem fzakafzthat minket az Iftennek fzerelmétöl*, melly vagyon a' mi URunk Jéfus Kriftusban. És 8: 31. *Ha Iften velünk, kitsoda ellenünk?*

Ifmét: Efa. 41: 10, 11. *Ne félj, mert én te-veled vagyok;* meg-ne rettenj, *mert én vagyok a' te Istened*, ki tégedet *meg erösítlek;* annakfelette *meg-fegítlek*, és az én igazságomnak jobb karjával *támogatlak tégedet. Imé meg-fzégyenülnek és meg-gyaláztatnak, valakik te ellened fel-gerjednek, ollyanak léfznek, mint, a' femmi*: és a' kik tégedet háborgatnak, el-vefznek.

Ifmét: Péld. 21: 1. *Mint a' vízeknek folyási, úgy a' Királynak fzíve az URnak kezében vagyon: valahová akarja, oda hajtja azt.* Lásd, *Mát.* 8: 31. *Jób* 1: 12.

XI. UR NAPJA.

A' Fiú Iftenröl.

XXIX. KÉRDÉS.

Az Iften' Fija miért neveztetik JÉsusnak, *az-az*, Idvezítönek?

SUMMÁJA.

JÉSUSNAK, az-az, Idvezítönek neveztetik az Iften' Fija két okokért.

FELELET.

1) Mellyik az elsö? 2) Mellyik a' 2-dik?

1) Mert minket minden büneinkböl idvezít (*a*): 2) nem-is kell másunnan idvefféget kérni, 's nem-is találhatni pedig egyébütt (*b*).

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) *Mát.* 1: 21. *Az fzül fijat †, és hívod az ö nevét *Jéfusnak: mert ö fzabadítja-meg az ö népét annak büneiböl.* (*Az Angyal fzól Jófefnek. † Tudniillik Mária.)

(*b*) Tfel. 4: 12. *És nintsen fenkiben másban idvefség: mert nem is adatott az emberek között ég alatt más név, melly által kellene meg-tartatnunk* §.)

(§ Tudniillik, az egy J. Kriftus nevénél)

Ifmét: 1 Kór. 3: 11. *Más fundámentomot fenki nem vethet* azon kivül, a' melly egyfzer *vettetett, melly a' J. Kriftus.* Lásd, *Ján.* 14: 6. 1 *Tim.* 2: 5. *Ján.* 6: 68.

XXX. KÉRDÉS.

Kell-é hát néked az egyetlen egy Jéfufon kivül másban akar kiben idvefséget, és bóldogságot keresned?

SUMMÁJA.

Az egy Jéfufon kivül fenkiben másban nintsen Idvefség.

FELE-

FELELET.

Nem kell: mert szükség vagy az, hogy maga a' Jésus nem tellyességgel tökélletes Idvezitö; vagy az, hogy a' kik az Idvezitöt igaz hittel magokhoz kaptsolják, azok ö benne mindeneket birjanak, valamellyek az ö idvességekre szükségesek.

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(a) Kóloss. 1: 19, 20. Tetszett az Atyának, *hogy ö benne lakoznék* 's a' t.

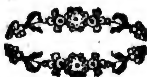
Ismét Koloss. 2: 9, 10. A' Kristusban lakozik az Istennek minden tellyessége valóság szerént, *és ö benne lettetek tellyesekké.*

Ismét *Ján.* 1: 14, 16. *És amaz Ige* testé lett, és lakozék mi közöttünk; ki *tellyes vala kegyelemmel, és igassággal, és az ö tellyességéböl vettünk* mindnyájan *kegyelmet* is kegyelemre.

(b) *'Sid.* 7: 25. Minek-okáért *meg-is tarthatja mindenestöl fogva azokat, a' kik ö általa járúlnak Istenhez: mert* mindenkoron *él, és esedezik ö érettek.*

Ismét. *Ján.* 3: 35, 36. Az Atya szereti a' Fiút, *és mindeneket bizott az ö kezébe. A' ki hiszen a' Fiúban, vagyon annak örök élete.*

Lásd: *Ján.* 6: 68. *Tsel.* 13: 39. 1 *Kor.* 1: 30, 31. *Gal.* 5: 4. *Fil.* 3: 7, 89.

XII. UR NAPJA.

XXXI. K É R D É S.

Miért neveztetik Kriſtusnak, *az-az*, meg-kenetettnek?

S U M M Á J A.

Az Iſtennek Fija *Kriſtusnak*, az-az, *meg-kenetettnek* neveztetik: mert ö három tiſztekre *kenetett-fel*, úgymint, *Prófétziai* d, *Papi* f, és *Királyi* i, tiſztre.

F E L E L E T.

1) Kitöl kenetett-fel? 2) Miképen? 3) Mitſoda, avagy miben áll az ö Prófétai tiſzti? 4) Mitsoda az ö Papi tiſzti? 5) Mitsoda az ö Királyi tiſzti?

Mert 1) az Atyától (*a*) 2) rendeltetett (*b*), és Szent Lélekkel (*c*) meg-kenetett 3) *Fö Prófétává* és Tanítóvá (*d*), ki minékünk, a' mi váltſágunk felöl, az ö Attyának titkos tanátsát és minden akaratját, meg-jelentette (*e*): *Fö Pappá*-is (*f*), ki 4) az ö teſtének egyſzer való áldozatjával minket meg-váltott (*g*), és érettünk az Atyánál ſzüntelenül eſedezik (*h*): örökké-való *Királyá*-is (*i*), ki 5) minket az ö igéjével (*k*) és Szent Lelkével (*l*) igazgat, és a' nékünk kereſett idveſſégben óltalmaz és meg-tart (*m*).

(*Kriſtus.* E' ſzó *Kriſtus*, eredete ſzerént Görög ſzó; a' *Meſſiás* név, 'Sidó ſzó. Mind a' kettö azon jegyzéſſel jegyez, *meg-kenetettet.* Mint meg-tetſzik eme' mondásból: *Meg-találtuk ama' Meſſiást;* az-az, ha meg-magyarázod, ama Kriſtus: *Ján.* 1: 42. és 4: 25.

Próféta, *Fö Pap*, *Király.* Mert az ó Teſtamentomban a' Próféták, és Királyok, és a' Fö Papok, kik a' Kriſtusnak ábrázolóji valának, fel-kenettetnek vala. És a' fel-kenetés, vala az ö rendes hívatalok felöl való bi-

zony-

zonyság-tétel; és hogy öket az Isten, az ö tisztekhez illendö szükséges ajándékokkal-is fel-ékesítendö vala. Lásd, 1 *Sám.* 16: 13.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) *Tsel.* 4: 27. Egybe-gyültenek a' te *szent Fijad* ellen a' *Jésus* ellen, *a' kit meg-kentél.*

(*b*) *Tsel.* 2: 36. Bizonyal tudja azért az Izraelnek egész Háza, hogy ezt *az Isten tette URrá és Kristussá*, e' Jésust, mondom, a' kit ti meg-feszítétek: Lásd, *Ján.* 7: 28. és 5: 34. és 6: 27.

(*c*) *'Sid.* 1: 9. *'Sólt.* 45: 8. Szeretted az igazságot, és gyülölted a' hamisságot; annakokáért *kent-meg tégedet*, * *óh Isten! a' te † Istened, örömnek Olajával* §. a' te társaid felett.

(* Óh Istennek Fija! † Szent Atyád. §. Szent Lélekkel.)

Ismét: *Tsel.* 10: 38. A' Názáretbéli *Jésust*, *az Isten meg-kente*, *Szent Lélekkel* és hatalommal.

(*d*) *Luk.* 4: 18. *Esa.* 61: 1. Az URnak Lelke vagyon én rajtam, mivelhogy *meg-kent engemet*; *azért küldött engemet*, *hogy* a' szegényeknek *Évangyéliomot hirdessek.*

Ismét: *Tsel.* 3: 22. 5 *Mós.* 18: 15. Móses így szóllott az Atyáknak: *Prófétát támaszt* tinéktek *az* UR, a' ti Istentek, a' ti Atyátokfijai közzül, mint engemet; *azt hallgassátok mindenekben*, a' mellyeket néktek szóllánd. Vesd-öszve: *Tsel.* 7: 37.

Ismét: Mát. 17: 5. *Ez amaz én* szerelmes *Fijam*, a' kiben meg-nyugodtam; *ötet hallgassátok.* Lásd, *Kol.* 2: 3.

(*e*) *Ján.* 1: 18. Az Istent soha senki nem látta; hanem amaz egyetlen-egy szülött: *Fiú*, ki az Atyának kebelében vagyon, *az beszéllette-meg minékünk.*

Ismét: Ján. 15: 15: *Mindeneket*, *valamellyeket hallottam az Atyától*, *meg-jelentettem tinéktek.*

(*f*) *'Sólt.* 110: 4. Meg-esküdt az UR, és meg-nem bánja azt: *Te vagy* örökké-való Fö *Pap Melkisédeknek rendi szerént.* Lásd, *'Sid.* 5: 6--10. és 7: 17--21--24.

Ismét: *'Sid.* 3: 1. Atyámfijai, szentek, a' mennyei hívatal-

nak részeſi, gondoljátok-meg a' mi Vallásunknak Apoſtolát és Fö *Papját*, *a' Kriſtus Jéſuſt.*

(*g*) 'Sid. 10: Meg-ſzenteltettünk *a' Jéſus Kriſtus teſtének* egyſzer-való *meg-áldoztatáſának általa.* És v. 14. *A'* Kriſtus, egyetlen-egy *áldozatjával*, tökélleteſekké tette mind azokat, a' kik meg-ſzenteltetnek. Lasd, 7: 27. és 9: 25--28.

Iſmét: Jelen. 5: 9. *Meg-ölettettél*, *és Meg-váltottál minket Iſtennek a' te véred altal*, minden ágazatból, és nyelvböl, és népböl,

(*h*) Róm. 8: 34. Kitsoda a' ki kárhoztatna? *Kriſtus* az, a' ki *meg-hólt*, söt a' ki fel-támadott; ki az Iſtennek jobbján-is vagyon, *és eſedezik mi érettünk.* Lásd, *Sid.* 7: 25. és 9: 24. 1 *Ján.* 2: 1.

(*i*) 'Sólt. 2: 6. *Én* pedig *fel-kentem az én* * *Királyomat*, *Sionon*, az én ſzent hegyemen.

(*Szól az Atya ſzent Fijáról.)

Iſmét: *Luk.* 1: 32, 33. *És az UR Iſten néki adja Dávidnak* az ö Atyának *királyi-ſzékit*, *és uralkodik a' Jákóbnak Házán mind örökké*, *és az* ö *orſzágának vége nem léſzen.* Lásd, *'Sid.* 1: 8: *'Sólt.* 45: 7. és 89: 4, 5--37, 38.

(*k*) 'Sólt. 110: 2. *A' te eröſſégednek páltzáját ki-botsátja az* UR *Sionból* †.

(† Az-az: Az Évangyéliom' hirdetéſét.)

Iſmét: Eſa. 2: 3. Mik. 4: 2. *Sionból mégyen-ki a'* Törvény, *és az* UR*nak beſzéde Jéruſálemböl.*

(*l*) Ján. 14: 16, 17. *Én* kérem az Atyát, és *más Vigaſztalót ád* néktek, hogy maradjon veletek min örökké: tudni illik, *az igazſágnak ama' Lelkét.*

Iſmét: *Ján.* 16: 7-13. Ha el-mégyek, el-küldöm *a' Vigaſztalót* † ti hozzátok. *Az bé-viſzen* (avagy *vézérel*) *titekət minden igazſágra.* Lásd, *'Sólt.* 143: 10.

(† A' Szent Lelket)

(*m*) *Ján.* 10: 28. És én örök életet adok nékiek *, el-ſem veſznek ſoka örökké, *és ſenki öket az én kezemböl ki-nem ragadja.* Lásd, *Ján.* 6: 39. 2 *Theſſ.* 3: 3.

(Tudni illik, az én Juhaimnak)

XXXII.

XXXII. KÉRDÉS.

Te pedig miért neveztetel Keresztyénnek?

SUMMÁJA.

Azért hívattatom *Keresztyénnek*, az-az, *meg-kenettetettnek*, mert a' Jésus Kristusnak hármas tisztekre-való fel-kenettetésének részese vagyok (*b*).

FELELET.

1) Azért, mert hit által a' Jésus Kristusnak tagja (*a*), és az ö kenetének részese vagyok (*b*); azért, hogy 2) az ö nevét valljam (*c*); 3) és magamat önéki hálá-adásnak élö áldozatjáúl állassam (*d*); és hogy 4) e' Világon való életemben a' bün és a' sátán ellen szabados és jó lelkiesméréttel víaskodjam (*e*), és ez életnek utánna a' Kristussal minden teremtett állatokon örökké országoljak (*f*).

1) Miért vagy a' J. Kristus kenetének részese?
2) Mitsoda a' te Prófétai tiszted?
3) Mitsoda a' te Papi tiszted?
4) Mitsoda a' te Királyi tiszted?

(*Keresztyén*, *Christen*. E' szó a' Deák 's Görög nyelven, vészen eredetet a' *Kristus* nevéröl; melly annyit tészen, mint *meg-kenetett*. E' név pedig a' híveknek, úgymint a' Kristus Tanítványinak és követöinek, adatott elsöben Antiokiában, URunknak mennybe menetele utánn egynéhány esztendökkel. Lásd, *T'sel.* 11: 26. és 26: 28. 1 *Pét.* 4: 16.

Az ö kenetének részese. Az-az: az ö Lelkének, melly által *Prófétaságra*, *Papságra*, és *Királyi tisztre* fel-kenettettem: *Jelen.* 1: 6. és 5: 10. 1 *Pét.* 2: 9. és egyszer-'smind illendövé-is tétettem az által e' tiszteknek igazán való véghez-vitelére.

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 1 Kór. 12: 27. *Ti* pedig *a' Kristus teste* vagytok, és *az ö tagjai*, különn-különn. Lásd, Róm. 12: 5.

Ismét: *Eféſ.* 3: 17. Hogy *lakozzék a' Kristus hit által a' ti szíveitekben.*

(*b*)

(*a*) 1 Ján. 2: 27. *A' kenet, mellyet el-vettetek ö töle, meg-marad ti bennetek.*

Ifmét: 2 Kór. 1: 21, 22. A' ki minket meg-erösit a' Kriftusban ti-veletek egybe, és a' ki *minket meg-kent, az Iften az;* ki el-is petsételt minket, és adta *az ö Lelkének zálogát a' mi fzívünkbe.*

(*c*) 1 Pét. 2: 9. Ti pedig választott nemzetség, *királyi papság, fzent nép vagytok*, és olly nép, mellyet *Iften* fajátjának tart; *hogy annak hatalmas dolgait hirdeffétek*, a' ki titeket a' fetétségböl az ö tsudálatos világosságára hívott. Lásd, 3: 15. *Mát.* 10: 32. *Kór.* 4: 5.

(*d*) *Róm.* 12: 1. Intlek titeket Atyámfiai, az Iftennek irgalmaffágira, *hogy állaffatok a' ti tefteiteket élö, fzent, és* I*ftennek kedves áldozátúl*, ama' ti okos tifzteleteket.

Ifmét: 1 *Pét.* 2: 5. Ti-is, mint élö kövek, építteffetek-fel, hogy légyetek lelki ház, *fzent papfág, lelki áldozatoknak áldozására*, mellyek Iftennek kedvefek a' Kriftus által. Láfs e' lelki áldozatokról, *'Sólt.* 51: 19. és 141: 2. *Jel.* 5: 8. és 8: 3. *'Sid.* 13: 15, 16.

(*b*) Róm. 6: 12, 13. *Ne uralkodjék a' bün a' ti halandó tefteitekben*, hogy engedjetek annak kívánfágának: Se pedig *ne állaffátok a' ti tagaitokat hamiffágnak fegyvere gyanánt a' bünnek;* hanem *állaffátok magatokat Iftennek*, úgymint kik a' halálból meg-eleveníttettetek, *és a' ti tagaitokat igazfágnak fegyvere gyanánt Iftennek.* Lásd, *Gal.* 5: 16--24. 1 *Pét.* 2: 11. 1 *Tim.* 1: 18, 19.

Ifmét: *Eféf.* 6: 12. Mert nintsen *minékünk tufakodáfunk* a' vér és a' teft ellen; hanem *a' birodalmak ellen, hatalmaffágok ellen, e' Világnak Urai ellen, ez életnek fetétségének vezéri ellen, a' lelki gonofzfágok ellen, mellyek a' magaffágban vagynak.*

Ifmét: 1 *Pét.* 5: 8, 9. Józanok legyetek, vígyázzatok: mert *a' ti ellenfégtek az ördög*, mint az ordító orofzlán, fzéllyel-jár, keresvén kit el-nyeljen; *kinek ellene álljatok, eröfek léven a' hitben.* Lásd, *Jak.* 4: 4. *Efés.* 6: 10-18.

(*f*) Jelen. 3: 21. *A' ki gyözedelmes léfzen, együtt ültetem velem az én királyi-fzékembe*, mint én-is gyözedelmet

met vettem: és ülök az én Atyámmal az ö királyi-székiben.

Ismét: 2 *Tim.* 2: 12. Ha békeséges-tűrök lészünk, *ö-véle uralkodunk*, Lásd, *Luk.* 22: 29, 30.

Ismét: *Jelen.* 2: 26, 27. A' ki diadalmas lészen, és meg-örizéndi mind végig az én tselekedetimet: *adok annak hatalmat a' Pogány népeken, és birja azokat* vas-vesszövel, és mint a' fazekasnak edényi, meg-rontatnak; miképen én-is vettem az én Atyámtól.

XIII. UR NAPJA.

XXXIII. KÉRDÉS.

Miért neveztetik a' Kristus Istennek egyetlen-egy szülött Fijának, *ha mi is Istennek fijai vagyunk?*

SUMMÁJA.

A' J. Kristus azért mondatik *Istennek egyetlen egy szülött Fijának*; mert tsak ö örökké *a*, és természet szerént-való Fija Istennek *b*.

FELELET.

Mert tsak egyedül a' Kristus, az örök Atya Istennek, örökké (*a*) és természet szerént való Fija (*b*); mi pedig 1) ö-érette kegyelemböl lettünk az Atyának fogadott fijaivá (*c*).

1) Miképen vagyunk mi Istennek fijai?

(*Istennek egy szülött Fijának.* Lásd, *Ján.* 1: 14-18. és 3: 16.

Mi-is Istennek fijai. Lásd, 2 *Kór.* 6: 18.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) Mik. 5: 2. K*inek ki-jöveteli* elejitöl-fogva és örök idöktól fogva* vagynak. Lásd, *Péld.* 8: 22, 23.

(* Tudni illik, a' Kristusnak.)

Ismét: Ján. 1: 1. *Kezdetben vala amaz Ige, és az az Ige vala az Istennél*, és az *az Ige Isten vala.* Lásd, 17: 5. Esa. 9: 6. *örökkévalóságnak Atya.*

Ismét:

Iſmét: *'Sid.* 9: 14. Mennyivel inkább a' *Kriſtusnak* vére, *ki örökkévaló Lélek* által † önnön magát, ártatlan lévén, meg-áldozta az Iſtennek, meg-tiſztítja a' ti lelki-esméreteteket a' meg-hólt tselekedetektöl, hogy ſzolgáljatok az élö Iſtennek.

(† Az-az, az ö örökkévaló Iſtenſége által.)

(*b*) 'Sid. 1: 1, 2, 3. *Az Iſten* az utólſo idökben *ſzóllot minékünk az ö Fija által;* kit tett mindeneknek örököſévé: ki által e' Világot-is teremtette; ki az ö ditsöſégének fényeſſége, *és annak ſzemélyének ki-metſzett bélyege*

Iſmét: *Ján.* 5: 18. A' 'Sidók akarják vala ötet megölni: mivelhogy nem tsak meg-rontotta vólna a' Szombatot; hanem *az Iſtent-is ſaját Atyának mondotta vólna, az Iſtenhez magát egyenlövé tévén.*

Iſmét: *Róm*: 8: 32. Az Iſten az ö *tulajdon Fijának* nem kedvezett, hanem azt mindnyájunkért adta; minemódon nem adna ingyen az ö Fijával minékünk mindeneket-is?

Iſmét: *Ján.* 1: 14. És láttuk az ö ditsöſégét, úgymint *Atyának egyetlen-egy ſzülöttének * ditsöſégét.*

(* Itt ſzólhatni *a' Kriſtus' igaz Iſtenſégéröl*: melly tsak *'Sid.* 1. Réſzéböl-is meg-bizonyíttathatik, illy' négy rendbéli eröſſégekkel: 1) Mivelhogy tulajdoníttatnak ö *néki Iſteni nevezetek*: v. 1, 3, 5, 6, 8, 9, 10. 2) *Iſteni tulajdonſágok*: v. 3, 9, 11, 12. 3) *Iſteni munkák*: v. 2, 3, 10. 4) *Iſteni tiſztelet*: v. 3, 4, 6, 8, 13. Azért *igaz valóſágos Iſten.*)

(*c*) *Eféſ.* 1: 5, 6. Az ISTEN és a' mi URunk Jéſus Kriſtusnak Atya el-válaſztott minket, *kiket fijaivá fogadna a' Jéſus Kriſtus által* ö magában, az ö akaratjának jó kedve ſzerént, az ö ditsöſéges kegyelmeſſégének ditséretire: mellyböl minket ingyen *magának kedveſekké tett ama' Szerelmesben.*

Iſmét: Ján. 1: 12. *Valakik ötet bé-vévék, adá nekiek ezt a' méltóſágot, hogy Iſten fijaivá lennének.* Lásd 20: 17.

Iſmét: Gal. 3: 26. *Mindnyájan Iſtennek fijai vagytok a' Jéſus Kriſtusban való hit által.* Lásd, 4: 5. 1 *Ján.* 3: 1.

XXXIV.

XXXIV. KÉRDÉS.

Miért nevezed ötet mi URunknak?

S U M M Á J A.

A' Kristus azért hívattatik mi URunknak, mert a' mi testünket és lelkünket az ö vérével váltotta-meg.

F E L E L E T.

Mert a' mi testünket és lelkünket (*a*), 1) a' bünöktöl (*b*), 2) nem aranyon, sem ezüstön; hanem az ö drágalátos vérével meg-váltván (*c*), és az ördögnek minden hatalmától meg-szabadítván (*d*): minket ö-magának saját népévé tett (*e*).

1) Honnan váltott-ki minket a' Kristus?

2) Mitsoda árron váltott-meg minket?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 1 Kór. 6: 20. *Arron vétettetek-meg.* Ditsöítsétek azért az Istent *a' ti testeitekben és lelkeitekben* mellyek az Istené.

(*b*) Kól. 1: 14. *A' Kristusban vagyon váltságunk* az ö vére által, az-az, *büneinknek botsánatja.* Lásd, *Mát.* 1: 21. *Efés.* 1: 7.

(*c*) 1 *Pét.* 1: 18, 19. Ugymint kik tudjátok hogy *nem* veszendö állatokon, *aranyon vagy ezüstön*, *váltattatok-meg* a' ti hijába-való életetekböl; *hanem drágalátos véren*, tudni illik a' makula és szeplö nélkül való báránynak *a' Kristusnak vérén.*

(*d*) 'Sid. 2: 14. 15. Az ö halálának általa *el-rontotta azt*, *a' kinél a' Halálnak birodalma vala*, az-az, *az ördögöt*; *és meg-szabadította*: valakik, a' haláltól-való félelemnek miatta, tellyes életekben rabok valának. Lásd, 1 *Ján.* 3: 8.

(*e*) Tit. 2: 14. *A' Kristus* adta ö-magát mi érettünk, hogy *meg-váltana* minket minden hamisságtól, és tisztítana magának *kiváltképenvaló népet*, *jó tselekedetekre igyekezöt.* Lásd, *Tsel.* 20: 28. 1 *Pét.* 2: 9.

XXXV.

XIV. UR NAPJA.

XXXV. KÉRDÉS.

Mit hiſzſz, mikor azt mondod: Ki fogantaték Szent Lélektöl, ſzületék Szüz Máriától?

S U M M á J A.

A' Kriſtusnak fogantatáſáról és ſzületéſéröl - való Hit' ágazatjában, bé-vagyon foglaltatva, az Iſten' Fijának meg-teſtesüléſének titka.

F E L E L E T.

1) Kitsoda fogantatott és ſzületett a' Szüz Máriától? 2) Nemde fogantatáſa és ſzületéſe utánn meg-marad-é ugyan-azon, a' ki vólt annak elötte? 3) A' meg-teſtesülés által mit vett azért-fel magára? 4) Honnan vette-fel azt az emberi terméſzetet? 5) A' Szüz miképen fogadott és ſzült? 6) Az Iſten' Fija miképen vett emberi terméſzetet a' Szüz Máriától? 7) Miért kellett az Iſten' Fijának ſzülettetni a' Szüz Máriától? 8) Miért kellett igaz emberré ſzülettetni?

Hogy 1) ömaga az Iſten' Fija (*a*), a' ki 2) igaz Iſten, és Iſtenségében mind örökké meg-is marad (*b*): 3) igaz emberi terméſzetet (*c*), 4) a' Szüz Máriának teſtéböl és véréböl (*d*), 5) a' Sz. Lélek' munkálkodáſa által (*e*), 6) vett-fel (*f*); 7) hogy egyſzerſmind Dávidnak valóſágos magva (*g*), 8) és az ö atyafiaihoz mindenekben haſonlatos lenne (*h*) a' büntöl meg-válva (*i*).

(A' Kriſtus fogantáſanak hiſtóriája meg-iratik, *Luk.* 2: 1 - 26. *Mát.* 2: 1 - 11.)

(*Vett fel.* Tudni illik a' ſzemélyi egyeſſégbe: ugy-hogy moſtan ö-néki vagynak két egymáſtól meg-külömböztetett terméſzeti, Iſteni és Emberi; mindazáltal olly el-válhatatlanképen egyesültenek, hogy mind a' ketten-is tsak egy ſzemélyt téſznek.

Dávidnak igaz magva. A' kiböl tudni illik a' Kriſtusnak teſt ſzerént ſzülettetni kellett: *Eſa.* 11: 1. *Jér.*

23:

23: 5. A' kinek háza-népe közzül és törsökiből eredett vala-is a' Szüz Mária: *Luk.* 1: 27.

Mindenekben hasonlatos. 1) Az emberi természetnek állatjára, és 2) tulajdonságira nézve; mellyeket mind örökké meg-tart. 3) Azon emberi természetnek erötlenségire nézve; (a' bünön kivül) mellyeket fel-támadása utánn le-tett.

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(a) *Gal.* 4: 4. Minekutánna el-jött a' tellyes idö, *ki botsátá Isten az ö Fiját*, ki Aszszonyi-állattól lett. Lásd, *Fil.* 2: 6. *Ján.* 1: 14.

(b) 1 Ján. 5: 20. *Ez amaz igaz Isten*, és amaz örök élet. Ismét: *Róm.* 9: 5. Az Izraéliták közzül való *a' Kristus* test szerént; *ki mindenek felett örökké áldandó Isten*, Amen. Lásd, *Esa.* 9: 1-6. *Jér.* 23: 6. *Tsel.* 20: 28.

Ismét: *'Sólt.* 102: 26, 27, 28. és *'Sid.* 1: 10, 11, 12. Te URam (*Kristus*), kezdetben fundáltad a' földet, és a' te kezeidnek tsinálmányi az egek. Azok el-vesznek; *te* pedig *meg-maradsz*: és mind azok, mint a' ruha, meg-avúlnak, és mint az öltözetet, egybe-hajtod öket, és meg-változnak; *te* pedig *ugyan azon vagy*, *és a' te esztendeid el-nem fogynak.*

(c) 1 *Tim.* 2: 5. Egy az Isten, egy a' Közben-járó-is, Isten és ember között, *az Ember Kristus Jésus.*

Ismét: 1 *Ján.* 1: 1-3. A' mi vala a' kezdetben, *a' mit hallottunk*, *a' mit szemeinkkel láttunk*, *a' mire néztünk*, *és*, *a' mit kezeink meg-tapasztaltanak* az életnek ama' beszédéröl: a' mit, mondok, láttunk, hallottunk, azt hirdetjük néktek.

Ismét: *Luk.* 24: 39. A' léleknek nintsen *húsa és tsontja*, *mint énnékem látjátok hogy van.*

Ismét: *Mát.* 26: 38. Minden felöl szomorú *az én lelkem* mind halálig. Lásd, *'Sid.* 2: 14. és 10: 5. *Ján.* 1: 14. 1 *Tim.* 3: 16. 1 *Pét*: 24. *Esa.* 53: 11.

(d) *Esa.* 7: 14. Imé *a' Szüz fogad az ö méhében*, *és szül fiat*; és, hívod (óh Szüz!) az ö nevét *Immánuelnek**.

(*Az-az, ha meg-magyarázod: *velünk Istennek.* Lásd, *Mát.* 1: 23.)

Iſmét: *Luk.* 1: 31. Imé a' te *méhedben fogadſz, és ſzülſz fiat*; és nevezed az ö nevét *Jéſusnak*. És v. 42, 43. Áldott vagy te az Aſzſzonyi-állatok között, és áldott a' te *méhednek gyümöltse*. És honnét vagyon ez énnékem, hogy *az én URamnak Anya* én hozzám jöjjön?

(*e*) *Luk.* 1: 35. És felelvén az Angyal monda néki: *A' Szent Lélek ſzáll te reád, és a' magaſſágban lakozó Iſtennek ereje árnyékoz-meg tégedet*: annakokáért az-is, a' mi töled ſzülettetik, ſzent lévén, Iſtennek Fijának hívattatik. Lásd, *Mát.* 1: 18.

(*f*) *'Sid.* 2: 16. Mert bizonyára nem az Angyalokat *vette-fel*; hanem *az Ábrahám magvát vette-fel*.

Iſmét: Ján. 1: 14. *Amaz Ige teſté* * *lett*, és lakozott mi közöttünk.

(* Az-az; fel-vette a' teſtet, avagy az emberi terméſzetet. Lásd, *'Sid.* 2: 16.)

Iſmét: *Fil.* 2: 6, 7, Ki, mikor Iſtennek formájában vólna, nem álítá ragadománynak lenni az Iſtennel való egyenlöſéget, hanem ö-magát meg-üresíté, ſzolgai formát *vévén magára*.

(*g*) Tſel. 13: 23. *Ennek* † *magvából támaſztotta Iſten* Izraelnek, az ö igéreti ſzerént, a' ſzabadító *Jéſust*. Lásd ez ígéretet: 2 *Sám.* 7: 12, 13. *'Sólt.* 89: 4, 5 30 37. *és* 122: 11. *Róm.* 1: 3.

(† Tudni illik, Dávidnak.)

Iſmét: *Tſel.* 2: 30. Az Iſten esküvéſſel *meg-esküdt Dávidnak, hogy jövendöben az ö ágyékának gyümöltséböl botsátand-el a' Kriſtust* teſt ſzerént.

(*h*) *'Sid.* 2: 17. Annakokáért *mindeneſtöl fogva haſonlatoſnak kellett lenni az Atyafiakhoz*, hogy könyörülö lenne, és hív Pap az Iſten elött-való dolgokban; hogy a' népnek büneit meg-tiſztitaná. Lásd, v. 11.

Iſmét: Fil: 2: 7. 8. ö *haſonlatos lett az emberekhez*, és emberi ábrázatban találtatott.

(*i*) 1 *Ján.* 3: 5. Tudjátok, hogy *a' Kriſtus* azért jelent-meg, hogy a' mi büneinket el-törlené, és *bün ö benne nintsen*.

Iſmét:

Ismét: 'Sid. 4: 15. Meg-kísértetett lévén mindenekben hasonlatosképen, *a' bűntől meg-válva*. Lásd, 7: 26. 27.

XXXVI. KÉRDÉS.

Mi hasznát véfzed a' Krisztusnak szentségesen-való fogantatásának és születésének?

SUMMÁJA.

A' Krisztusnak szentséges fogantatásából és születéséből ez hasznot vészem; hogy én bizonyos vagyok, hogy ö énnékem-is Közbenjáróm (*a*), a' ki az én büneimet az Isten elött el-fedezi.

FELELET.

Ezt, hogy ö minékünk Közbenjárónk (*a*); ki az ö ártatlanságával és tökélleres szentségével az én büneimet, mellyekben fogantattam, el-fedezi, hogy az Isten eleibe ne menjenek (*b*).

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 'Sid. 7: 26. *Illyen Papi Fejedelem illet vala minket, szent, ártatlan, szeplő nélkül való a' bűnösöktől el-választatott*, és ki az egeknél magosságosb vólna.

(*b*) *Róm.* 8: 3. A' mi a' Törvénynek lehetetlen vala, mivelhogy erötelen vala a' testnek miatta, *az Isten az ö Fiját el-botsátván a' bünös testnek hasonlatosságában a' bünért, a' bünt karhoztatta az ö testében.*

Ismét: *Gal.* 4: 4, 5. Minekutánna el-jött a' tellyes idö, ki-botsátá *Isten az ö Fiját, ki Aszszonyi-állattól lett; ki a' törvény alá adta magát, hogy azokat, a' kik a' Törvény alatt valának meg-váltaná, hogy fogadott fiúságot vennének.* Lásd, 2 Kör. 5: 19 21.

XV. UR NAPJA.

XXXVII. KÉRDÉS.

Mit hiszsz, mikor azt mondod: Szenvede?

SUMMÁJA.

A' Krisztus szenvedett; az-az; az Istennek a' bün ellen való haragját el-viselte.

FELELET.

1) Mikor ſzenvedett? Hiſzem, hogy ö 1) tellyes életének idejében-is ugyan míg e' földön lakott (*a*); de föképen halálakor (*b*) az Iſtennek az egéſz emberi nemzetnek bünei ellen-való haragját (*c*) 2) az ö teſtében és lelkében (*d*) ſzenvedte: 3) hogy az ö ſzenvedéſével, úgymint engeſztelö és kegyelem nyerö egyetlen-egy áldozattal, a' mi teſtünket és lelkünket az örök kárhozattól meg-ſzabadítaná (*e*); és minékünk Iſtennek kegyelmét (*f*), az igazſágot (*g*), és az örök életet (*h*), hellyre állatná.

2) Miképen ſzenvedett?

3) Miért ſzenvedett?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Eſa.* 53: 2, 3. Nem vala néki (*a' Meſſiásnak*) *formája és ékeſſége*: És mikor nézünk ö-reája, nintsen kívánatos ábrázatja; minden emberek között *útálatos és megvettetett*, *fájdalmakkal tellyes*, *beteges*; és ollyan vala, mint a' ki elött ember el-rejti ortzáját, és ſemminek álítottuk ötet.

Iſmét: Fil. 2: 8. *Ö-magát meg-alázta*, *engedelmes lévén mind halálig.* Lásd, 2 *Kór.* 8: 9. *'Sid.* 12: 3.

(*b*) 'Sid. 5: 7, 8. *Ki* (tudni illik *a' Kriſtus*) az ö teſtének napjaiban, mikoron *nagy kiáltáſſal és könybúllatáſokkal-való könyörgéſeket és imádkozáſokat vitt vólna annak eleibe*, *a' ki meg-ſzabadíthatja vala ötet a' haláltól*, és meg-hallgattatott vólna az ö félelméböl, jóllehet Fiú vólna, mindazonáltal azokból, *a' mellyeket ſzenvedett*, meg-tanúlta az engedelmeſſéget. Lásd, *Mát.* 26, és 27.

(*c*) *Eſa.* 53: 4, 5, 6. De *a' mi betegségünket ö viſelte*, *és a' mi fájdalminkat ö hordozta*: Jóllehet mi azt álítottuk, hogy meg-oſtoroztatott és meg-verettetett 's meg-nyomoríttatott Iſtentöl. *Mert ö a' mi álnokſáginkért ſe-*

besít-

besittetett-meg; meg rontatott a' mi bűneinkért; a' mi békességünknek veresége vettetett ö reá, és az ö sebeivel gyógyúltunk meg. Az UR mindnyájunk álnokságinak büntetésit ö reája vetette. Lásd, *Ján.* 2: 29.

(*d*) Sólt. 22: 17, 18. *Által likasztották kezeimet és lábaimat: meg számlálhatom minden én tsontaimat.* Lásd, 1 *Pét.* 2: 24. Ismét: Mát. 26: 38. *Mindenfelöl szomorú az én lelkem mind halálig.*

(*e*) 'Sid. 9: 12. *A' Kristus*, nem bakoknak és tulkoknak vérek által, hanem *az ö tulajdon vére által*, *ment-bé egyszer a' Szentséges helybe*, *minek-utánna örök váltságot talált vólna.* Lásd, *'Sid.* 10: 14. *Róm.* 8: 34. 1 *Kór.* 6: 20. 1 *Thess.* 1: 10.

(*f*) *Eféf.* 1: 6, 7. Ingyen kegyelemböl *tett minket magának kedvesekké ama' Szerelmesben*, *kiben vagyon váltságunk az ö vére' által*, tudni illik büneinknek botsánatja, *az ö kegyelmességének gazdagsága szerént.* Lásd, *Róm.* 5: 1, 2. *Eféf.* 2: 13, 14.

Ismét: Ján. 1: 17. *A' kegyelem* és a' válóság *a' Jésus Kristus által lett.*

(*g*) 2 *Kór.* 5: 12. Az Isten azt tselekedte, hogy a' Kristus, a' ki bűnt nem tudott, mi érettünk lenne bűnné; hogy mi Istennek *igazsága* * *lennénk ö benne.* Lásd, *Róm.* 5: 19.

(* Az-az, Isten elött igazak a' Kristsnak igazsága által.)

(*h*) 1 *Ján.* 4: 9. Az Isten az ö egyetlen-egyszülött Fiját el-botsátotta e' Világra, *hogy éljünk ö általa.* Lásd, *Róm.* 5: 21.

Ismét: *Ján.* 3: 14, 15. Miképen Móses fel-emelte a' pusztában a' kígyót; úgy kell az ember Fijának fel-emeltetni: hogy valaki hiszen ö benne: el-ne veszszen; hanem *örök élete légyen.*

XXXVIII. KÉRDÉS.

Mi vólt az oka, hogy Pontzius Pilátusnak *bíróságában szenvedne?*

SUMMÁJA.

Pontzius Pilátus alatt azért szenvedett, hogy a' Polgári-társaságbéli Birótól itéltetnék halálra.

FELELET.

1) Miképen ítéltetett halálra? Hogy 1) ö ártatlan lévén (*a*) a' Polgári-tárſaſágbéli Biró elött halálra

2) Miért hogy ártatlan lévén halálra ítéltetett? ítéltetvén (*b*), 2) minket az Iſtennek kemény ítéletitöl, melly a' bünért mindnyájunknak fején vala, meg-mentene (*c*).

(*Polgári-tárſaſágbéli Biró elött.* Ki az Iſten' Fijának halálra való ítéltetéſének hatalmát vette vólt az Iſtentöl. Lásd, *Ján.* 19: 11. *Tsel.* 2: 23. és 4: 27, 28.

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Ján.* 18: 33--38. Bé-méne azért *Pilátus* viſzontag a' törvény házba, és ſzóllítá Jéſuſt. Ki-méne a' 'Sidókhoz, és mondá: *Én ſemmi vétket nem találék ö benne* És *Luk.* 23: 14, 15. És ímé én, ti elöttetek meg-tudakozván *ſemmi bünt nem találtam ez emberben azok közzül, a' mellyekben ötet vádoljátok.* Söt még *Héródes-is nem talált*: mert titeket ö hozzája igazítálak, és ímé *ſemmi halálra való dolgot nem tselekedett ö* Lásd, *Ján.* 19: 4-6.

Iſmét: *Mát.* 27: 19. Mikoron a' törvény-ſzékben ülne Pilátus, külde ö-hozzája az ö feleſége, ezt izenvén néki: Ne légyen néked ſemmi közöd annak *az igaznak* dolgában: mert én ſokat ſzenvedtem ma álmomban ö-miatta. És v, 24. Látván pedig Pilátus hogy ſemmit nem haſználna, hanem annál nagyobb háborúság támadna; vizet hozatván, meg-mosván kezeit, a' közſég elött ezt mondá: ártatlan vagyok én *ez igaz ember' vérétöl* *; ám ti láſſátok. Lásd, *'Sólt.* 69: 5. 1 *Pét.* 2: 22. *Eſa.* 53. 9.

(* Itt az Iſten ö-maga Jéruſálemben a' Húsvétnek Innepe napján, nyilván nagy gyülekezet elött, az ítélöſzékböl, Pilátus által, az ö Fiját, ö magában ártatlannak és igaznak lenni meg-mutatja elsöben; annakutánna viſzont a' mi büneinkért a' kereſztfán való meg-halásra ítélte.)

(*b*) *Mát.* 27: 2. És a' Jéſuſt kötözve el-vivék, *és adák kezébe Pontzius Pilátus Tiſztartónak.*

Iſmét:

Iſmét: *Ján.* 19: 13, 14, 15, 16. *Pilátus ki-hozá Jéſuſt, és üle a' Törvényſzékbe*, és monda a' 'Sidóknak: Imhol a' ti Királyotok! Azok pedig fel-kiáltanak vala: Vidd-el, *feſzitsd-meg ötet*! Monda nékik Pilátus: A' ti Királyotokat feſzítsem-é-meg? Felelének a' Papi Fejedelmek: Nintsen Királyunk; hanem Tsáſzárunk! Akkor azért *adá nékiek ötet, hogy meg-feſzítenék.*

(*c*) 1 *Pét.* 3: 18. Mert *a' Kriſtus-is egyſzer a' bünökért ſzenvedett, igaz lévén, a' hamiſſakért, hogy minket Iſtenhez vinne.*

Iſmét: Róm. 8: 34. *Kitsoda a' ki kárhoztatna? A' Kriſtus az, a' ki meg-hólt.*

XXXIX. KÉRDÉS.

Nagyobb dolog-é az, hogy Kereſztfára feſzíttetett, *hogy nem mintha valami egyéb halálnak nemével öllettetett vólna-meg?*

SUMMÁJA.

Nagyobb dolog az, hogy a' Kriſtus Kereſztfára feſzíttetett, mintha más halálnak nemével öllettetett vólna-meg.

FELELET.

Bizonyára nagyobb (*a*): 1) mert ebből a' dologból vagyok bizonyos, hogy azt az átkot, mellynek terhe én rajtam vala, ö magára vette (*b*): mert 2) a' Kereſztfán való halált az Iſten meg-átkozta vala (*c*).

1) Miképen vígaſztal az tégedet? 2) Miért vagy bizonyos ebből, hogy a' Kriſtus minden átkot magára vett-fel?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Fil.* 2: 8. A' Kriſtus meg-alázta magát, engedelmes lévén mind halálig; *még-pedig a' Kereſztnek haláláig.* Lásd, 1 *Kór.* 2: 2. *Gal.* 6: 14. 1 *Pét.* 2: 24. *Ján.* 3: 14, 15. és 12: 32.

(*b*) *Gal.* 3: 13. A' Kriſtus *meg-váltott minket a' Törvénynek átkától* mikor *mi érettünk lett átokká*: mert meg-vagyon irva: *Atkozott, valaki fán függ.* Lásd, *Koloſſ.* 2: 15, 15. és 1: 20.

(*c*) 5 *Móſ.* 21: 22, 23. Mikoron valakiben halálra méltó

bün találtatik, és meg-öletteik az; ha *fel-akaſztod azt fára*, ne maradjon éjjel az ö *hólt teſte a' fán*, hanem ſzorgalmatoſon el-temeſſed ötet azon a' napon: *mert az Iſten elött átkozott a' ki fán függ*. Hogy meg-ne fertézteſſed azt a' földet, mellyet a' te URad Iſtened ád tenéked örökſégül.

XVI. UR NAPJA.

XL. KÉRDÉS.

Mi ſzükſóg vólt, hogy a' Kriſtus mind halálig meg-aláztná magát?

SUMMÁJA.

A' Kriſtus azért hólt-meg, mert az Iſten' Fijának halála nélkül ſemmiképen nem lehetett a' mi büneinkért-való elég-tétel.

FELELET.

1) Miért nem lehetett más módon az az elég-tétel?

Ezokáért: mert 1) az Iſten' igazſágának (*a*), és igaz mondóſágának (*b*) ſemmi egyéb módon a' mi büneinkért elég nem tétethetett, hanem tsak az Iſten' Fijának halála által (*c*).

(Két okai vagynak, a' mellyekhez képeſt nem külömbben, hanem az Iſten' Fijának halála által lehetett a' mi büneinkért való elég-tétel: (1) Az Iſtennek igaz ítéleti melly azt kívánja, hogy a' bün halállal bunteteſſék-meg. 2) Az Iſten' igaz mondáſa: mert ö a' bunöſt halállal fenyegette vólt-meg; egyſzersmind meg-is igérte vólt, hogy a' bün az ördögnek minden hatalmával együtt az ö Fijának halála által töröltetnék-el.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Róm. 1: 32. *Igaz itéleti az Iſtennek az, hogy a' kik illyeneket tselekeſznek, méltók légyenek halálra.*

(*b*) 1 *Móſ.* 2: 17. Valamelly napon abban ejéndeſz, *halálnak halálával halſz-meg.*

Iſmét: 1 *Móſ.* 3: 15. Az Aſzſzonyi-állatnak magva meg-rontja tenéked (*kigyónak*) fejedet, *és te-is mardoſod annak ſarkát.*

(*A'

(* A' Kriftus.)

(c) 'Sid. 2: 10. *Illeydö vala hogy az*, a' kiért mindenek vagynak, és a' ki által mindenek vagynak, fok fiakat a' ditsöségbe vivén, *az ö idvefségeknek Fejedelmét a' fzenvedéfek által fzentelné-fel.*

Ifmét: 1 *Ján.* 1: 7. A' Jéfus Krilusnak *az Iften' Fijának vére tifztit-meg minket minden büneinkböl.* Lásd, *'Sid.* 9: 13, 14--22. *Mát.* 26: 28. 1 *Tim.* 2: 6. *Tfel.* 20: 28.

XLI. KÉRDÉS.

Miért hogy el-*is* temettetett?

SUMMÁJA.

A' Kriftusnak el-temettetéfe az ö valóságos meg-halásának bizonyfága.

FELELET.

Azért, hogy azzal meg-bizonyítaná, hogy ö bizonyal és valóléggal meg-hólt légyen (*a*).

Szent Irásbéli Bizonyfágok.

(*a*) *Márk.* 15: 42, 43, 44, 45. És mikor immár eftve vólna, mivelhogy innep efti vala, az-az, Szombat elött-való nap; az Árimáthiából való Jófef, ki tifztefléges és tanátsbéli ember vala, ki az Iftennek orfzágát várja vala, nagy bátorsággal bé-méne Pilátushoz, és meg-kéré a' Jéfus' teftét. Pilátus pedig tsudálkozék rajta, *ha immár meg-hólt vólna;* és a' Századoft elö fzólítván meg-kérdé, ha régen hólt vólná-é-meg? *És meg-értvén a' dolgot a' Századoftól, Jófefnek meg-adá a' Jéfus' teftét* *. Lásd, *Mát.* 27: 57, 58, 59, 60. *Ján.* 19: 38--42.

(* Hogy tudni illik el-temetnék a' Kriftuft. Mert Pilátus ezt nem akarta meg-engedni, minekelötte ö bizonyos nem vólt az ö halála felöl.)

XLII. KÉRDÉS.

Ha a' Kriftus meg-hólt mi érettünk, miért kell tehát nékünk-is meg-halnunk?

SUMMÁJA.

Nem képtelen dolog az, hogy nékünk-is meg-kell halnunk, ha fzintén a' Kriftus érettünk meg-hólt-is; *im' ez három okokért:*

FELELET.

1) Mellyik az elsö ok? 1) A' mi halálunk nem büneinkért való elég tétel (*a*): hanem 2) a' bünnek el-törléſe (*b*); és 3) az örök életre való által menétel (*c*).

2) Mellyik a' 2-dik?

3) Mellyik a' 3-dik?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 1 Kór. 25: 54-57. *El-nyelettetett a halál ſzintén a' diadalomig. Hol vagyon, halál, a' te diadalmad? Hol vagyon koporsó, a' te fúlánkod?* A' halalnak pedig fúlánkja a' bün, a' bünnek pedig ereje a' Törvény. *De az Iſtennek légyen hálá, ki adott minékünk diadalmat a' mi URunk Jéſús Kriſtus által.*

(*b*) 'Sid. 4: 10. Mert a' ki bé-ment az ö nyúgodalmába *, *meg-nyúgodt az-is az ö tselekedetitöl* †, miképen Iſten-is meg-nyúgodt az övéitöl.

(* Tudni-illik, az Iſtenébe. † Az-az, a' bünös teſtnek munkájitól.)

Iſmét: Róm. 6: 7. *A' ki meg-bólt, meg-ſzabadúlt a' büntül.* És 'Sid. 12: 23. *Tökélleteſékké lett igazaknak lelkeknek* Birájokhoz.

(*c*) *Ján.* 5: 24. Bizony bizony mondom tinéktek, a' ki az én beſzédemet halgatja, és hiſzen abban, a' ki engemet el-botsátott, annak vagyon *örök élete, és a' kárboztatásba nem jut, hanem által mégyen a' halálból az életre.*

Iſmét: 2 Kór. 5: 8. Bizodalmunk vagyon pedig, és inkább kívánunk *ki-költözni e' teſtböl, és az URhoz menni lakni.* Lásd, vſ. 1. *Fil.* 1: 23. *Jél.* 14: 13. *Luk.* 23. 43.

XLIII. KÉRDÉS.

Mitsoda haſznot véſzünk egyebet ennekfelette a' Kriſtus' áldozatjából és halálából?

SUMMÁJA.

A' Kriſtus' áldozatjának és halálának máſik haſzna, az ó embernek meg-öldökléſe.

FELELET.

1) Kinek erejével léſzen a' bünnek meg-öldököltetéſe? Hogy 1) az ö halálának erejével (*a*), 2) a' mi ó emberünk ö-véle e-

együtt

gyütt meg-feszíttetik (*b*), meg-ölettetik (*c*), és el-temettetik (*d*): 3) hogy a' gonosz indúlatok és a' testnek kívánsági ezután mi bennünk ne uralkodjanak (*e*); hanem önéki magunkat hálá-adó áldozatúl adjuk (*f*).

2) Miben áll annak az ó embernek meg-öldököltetése?

3) Az ó ember miképen feszíttetik-meg és temettetik-el mi bennünk?

(*Az ö halálának erejével.* Melly halálnak ereje olly-igen ható és drágalátos, hogy az által nyerünk magunknak nem tsak az Isten elött való meg igazúlást, melly a' bünöknek kegyelemböl való meg-botsátásában áll: hanem nyerünk meg-szenteltetést-is; mellynek elsö része az ó embernek meg-öldöklése.

Ezután-mi bennünk ne uralkodjának. Az-az, ha szintén minket háborgatnak, vagy ostromolnak-is; nem ök mindazonáltal, hanem a' lélek légyen gyözedelmes.

Mi-magunkat áldozatúl adjuk. Az-az, a' Kristus halálának ereje által a' mi ó emberünket mint-egy meg-öldököljük, meg-öljük, tüzzel meg-emészszük; mint az ó Testámentomban szokott vala lenni: az-az, hogy a' meg-romlott természetet, a' Kristusnak Lelke által, inkább-inkább meg-fojtsuk és el-töröljük.

Szen Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) Róm. 6: 5. *Mert ha az ö halálának hasonlatossága szerént ö beléje óltatván vele egygyé lettünk*; bizonyára fel-támadásának hasonlatossága szerént-is ö vele egygyé lészünk.

Ismét: Ján. 17: 19. *ö érettek szentelem meg magamat* *, *hogy ök-is szenteltettek légyenek az igazságban.*

(* Az-az, állatom magamat szent áldozatúl.)

(*b*) Róm. 6: 6. Tudjuk mi, hogy *a' mi ó emberünk ö vele meg-feszittetett.*

Ismét: Gal. 5: 24. Valakik *a' Kristusé*, *azok a' testet meg-feszitették annak indúlatival és kivánságival egybe.*

(*c*) Róm. 6: 8. *Ha meg-hóltunk a' Kristussal*, hiszszük, hogy jövendöben ö vele együtt élünk-is. Lásd, 2 *Tim*. 2: 11.

(*d*) Róm. 6: 4. *El-temettettünk a' Kristussal* a' halálban a' Keresztség által.

Ismét:

Iſmét: Kóll. 2: 12. *Együtt a' Kriſtuſſal el-temettettetek* a' Kereſztség által.

(*e*) *Róm.* 6: 6--14. Tudjuk, hogy ama' mi ó emberünk ö-véle meg-feſzíttetett, *hogy a' bünnek teſte el-töröltesſék hogy mi ennekutánna ne ſzolgáljunk a' bünnek.* Mert *a' bün ti rajtatok nem fog uralkodni*: mert nem vagytok a' Törvény alatt; hanem a' kegyelem alatt.

(*f*) 'Sólt. 51: 19. *Az Iſten elött kedves áldozat a' töredelmes lélek.* A' töredelmes és meg-keſeredett lelket, óh Iſten! nem útálod-meg.

Iſmét: Róm. 12: 1. Kérlek azért titeket atyámfijai, az Iſtennek irgalmaſſágira, hogy *állaſſátok a' ti teſteiteket az Iſtennek élö, ſzent és kedves áldozatúl*, ama' ti okos tiſzteleteteket. Lásd, 1 *Pét.* 2: 5.

XLIV. KÉRDÉS.

Miért téſzed ezt-is hozzá: Szálla poklokra?

SUMMÁJA.

A' Kriſtus az ö pokolra való le-ſzálláſával minket a' pokolbéli kínoktól és gyötrelmektöl meg-ſzabadított.

FELELET.

Hogy az én nagy bánatimban és kemény kiſértetimben én magamat ezzel a' vigaſztaláſſal tartsam; hogy az én URam Jéſus Kriſtus 1) az ö ſzívének meg-mondhatatlan keſerüſégivel, gyötrelmivel, és rettegéſivel, mellyekben jóllehet annakelötte-is forgott ugyan (*a*), de föképen a' kereſztfán függvén tellyeſſéggel el-boríttatott vólt (*b*), engemet a' pokolnak kínjaitól, és gyötrelmitöl meg-ſzabadított (*c*).

1) Mitsoda a' Kriſtusnak pokolra való le-ſzálláſa?

(1) *pokolra.* A' pokolnak nevezeti ez Hitnek ágazatjában vétetik a' pokolbéli kínokért és gyötrelmekért, nem a' helyért: mint 'Sólt. 30: 4. *URam ki-hoztad pokolból az én lelkemet*, és 'Sólt. 86: 13. *Ki-ſzabadítottad az én lelkemet a' pokolból*, 'Sólt. 116: 3.)

Szent

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) *Mát.* 26: 38. Melléje vévén Jésus Pétert és a' Zebedéusnak két fijait, a' kertben *szomorkodni* kezde *és igen gyötrödni.* Akkor monda nékik Jésus: *mindenfelöl szomorú az én lelkem mind halálig.*

Ismét: *Luk.* 22: 43, 44. És Angyal jelenék-meg ö-néki mennyböl, ki ötet erösíti vala. És mivelhogy *nagy tusakodásban vólna*, buzgóságosabban imádkozik vala: és *az ö verejtéke vala, mint a' vérnek tsepjei*, mellyek a' földre le-húllának vala.

(*b*) *Mát.* 27: 46. Kiálta Jésus nagy fel-szóval mondván: *Én Istenem, én Istenem, miért hagyál-el engem?*

(*c*) *Gal.* 3: 13, 14. De a' Kristus *meg-váltott minket a' Törvénynek átkától, mikor mi érettünk lett átokká.* Hogy az Abrahám' áldása a' Pogányokban lenne a' Kristus által.

Ismét: *'Sid.* 5: 7 - 9. Ki az ö testének napjaiban, mikoron nagy *kiáltással és nagy könnyhúllatásokkal-való könyörgéseket és imádkozásokat vitt vólna annak eleibe, a' ki meg-szabadíthatja* vala ötet a' haláltól, és meg-halgattatott vólna az ö félelméböl 's a' t. Meg-szenteltetvén *lett az örök idvességnek szerzöje mindeneknek, valakik nékie engednek.*

Ismét: 1 Kór. 15: 55 - 57. *Hol vagyon, óh halál! a' te diadalmad? Hol vagyon óh kóporsó! a' te fulánkod? De az Istennek légyen hálá, ki adott minékünk diadalmat a' mi URunk Jésus Kristus által.* Lásd, *Esa.* 53: 5. *Róm.* 8: 1. és 34. 1 *Thess.* 1: 10.

XVII. UR NAPJA.

XLV. KÉRDÉS.

Mit használ minékünk a' Kristusnak fel-támadása?

SUMMÁJA.

A' Kristusnak *fel-tamádása*, három hasznokat szerez minékünk.

FELELET.

1) *Elöször:* Hogy az ö fel-támadásával a' Halált meg-györzte, hogy minket az ö halálával keresett igazságban 1) Mellyik az első?

részeे-

2) Mellyik a' 2-dik? réſzeſekké tenne (*a*). 2) *Máſodſzor :* Mert az ö fel-támadáſának hatalmával mi-is az új életre fel-támaſztatunk (*b*).

3) Mellyik a' 3-dik? 3) *Utólſzor :* A' mi fejünknek a' Kriſtusnak fel-tamadáſa, a' mi jövendö ditsöſéges fel-támadáſunknak-is zaloga (*c*).

(A' Kriſtus *fel-támadáſának* hiſtóriája meg-iratik: *Mát.* 28. *Márk.* 16. *Luk.* 24. *Ján.* 20, és 21.

Az új életre fel támaſztatunk. Ez új életre való fel-támaſztatás, máſodik réſze a' mi meg-ſzenteltetéſünknek; úgymint az új embernek meg-eleveníttetéſe. Neveztetik az Irásban, elsö fel-támadáſnak; melly lelki. Jel. 20: 5, 6. *Ez az elsö fel-támadás. Bóldog és ſzent, a' kinek réſze vagyon az elsö fel támadásban.*

A' mi jövendöbéli ditsöséges fel-támadáſunknak. Ez a' máſodik fel-támadás a' teſté, tudni illik melly léſzen az utólſó napon, és a' melly a' hív Kereſztyéneknek bóldog fel-támadás léſzen; mert akkor az örök életnek bíráſára támadnak-fel.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Róm. 4: 25. *A' Kriſtus* halálra adatott vólt a' mi büneinkért, és *fel támaſztatott a' mi meg igazúláſunkért **.

(* Az-az: hogy nyilván meg-mutatná azt, hogy ö az ö halála által tellyes és tökélletes igazúlást ſzerzett, és hogy ugyan azont-is minden híveknek bizonyoſon ingyen ajándékozza.)

Iſmét: 1 *Kór.* 15: 17, 18. Ha *a' Kriſtus fel-nem támaſztatott, hijába-való a' ti hitetek; még a' ti büneitekben vagytok.* A' kik a' Kriſtusban el-aludtak, azok-is tehát el-veſztenek.

(*b*) Róm. 6: 4-8. *A' miképen a' Kriſtus fel támaſztatott* az ö Atyának ditsöſégére: *azonképen mi-is* új életben járjunk. Hogyha meg-hóltunk a' Kriſtuſſal, *hiſzſzük, hogy élünk is ö-véle.*

Iſmét: Kol. 2: 12, 13. El-temettetek *a' Kriſtuſſal* a' Kereſztségnek általa, *melly által* ö véle együtt *fel-is támadtatok* az Iſten' erejének hiti által, ki fel-támaſztotta

ötet

ötet a' halálból. És titeket, kik meg-hóltatok vala a' bűnökben, és a' ti testeiteknek környül-metélenségekben, ő-véle együtt *meg-elevenitett*, meg-botsátván tinéktek minden bűneiteket.

(*c*) 1 Kór. 15: 20, 21. *A' Kristus fel-támadott a' halálból*, *és azoknak, kik el-aluttak, lett elsö 'sengéjek.* Mert mivelhogy ember által vagyon a' halál, *a' halottaknak fel-támadások-is ember* (Kristus) *által.*

(* A' miképen a' Lévitai tzeremóniás szolgálatban, mindenféle gyümöltsöknek 'sengéjek által, a' több gyümöltsök-is meg-szenteltetnek vala: 5 *Mós.* 26. Igy a' Kristusnak minden tagjai fel-támadnak az örökké-való ditsöségre; mivelhogy az ö-fejek, mint elsö 'senge ditsöségesen fel-támadott: *Róm.* 11: 16.)

Ismét: 1 *Thess.* 4: 14. Ha hiszszük, hogy a' Jésus meg-hólt és fel-támadott; *úgy az Isten is azokat, kik el-aluttanak a' Jésusban, elö-hozza ö-véle.*

XVIII. UR NAPJA.

XLVI. KÉRDÉS.

Miképen érted ezt a' tzikkelyt: Fel-méne mennyégbe?

SUMMÁJA.

Fel-menni mennyégbe, e' tzikkelykében semmi nem egyéb, hanem láthatóképen (*a*) a' földröl az égbe fel-vitetni (*b*).

FELELET.

Hogy a' Kristus a' Tanítványoknak láttokra (*a*) e' földröl mennyégbe fel-viteretett (*b*), és 1) mi érettünk mostan-is ott vagyon, ott-is lészen (*c*), 2) míg-nem ismét el-jö itélni eleveneket és hóltakat (*d*).

1) Nem jobb vólna-é, hogy ha a' Kristus teste szerént e' földön mivelünk vólna?

2) Míglen marad a' Kristus az egekben?

(A'

(A' Kriſtus' mennyben menetele meg-iratik, Márk. 16: 19. Luk, 24: 50, 51. Tſel. 1: 9 - 12.
A' mennyégben. Mellyet ſzent Pál harmadik égnek, paraditſomnak nevez, 2 Kór. 12: 2-4. Éſaiás, az Iſtennek királyi-ſzékinek, Eſa. 66: 1. Kriſtus, az ö Atyának házának. Ján. 14: 2.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(a) Tſel. 1: 9. *Jéſus a' Tanitványoknak ſzemek láttokra fel-emelteték*, és a' felhö bé-fogván el-ſzakaſztá ötet *ſzemeik elöl.*

(b) Márk. 16: 19. Minekutánna az UR ſzóllot vólna nékiek, *fel-viteték mennyégbe*, és üle az Iſtennek jobbjára.
Iſmét: Luk. 24: 50, 51. Ki-vivé *Jéſus* az ö Tanítványit Béthániáig, és kezeit fel-emelvén meg-áldá öket, és *tölök el-ſzakadván oda fel-vitetik vala mennybe.*

(c) Ján. 16: 7. *Haſznál néktek* (igy ſzoll a' Kriſtus) *hogy én el-menjek: mert ha el-nem mégyek*, ámа' Vigaſztaló nem jö-el ti hozzátok: *ha pedig el-menéndek, el-küldöm ötet ti hozzátok.*
Iſmét: Fil. 2: 20. A' mi polgári-tárſaſágunk *az égben* vagyon: *a' honnét a' mi meg-tartó URunk Jéſus Kriſtuſt várjuk-is.* Láſd, 1 Theſ. 1: 10.

(d) Tſel. 3: 21. *A' Jéſus Kriſtuſnak bé-kell fogadtatni az egektöl*, mind az *ideig miglen meg-épittetnek mindenek; melly idöröl ſzóllott az Iſten* minden ö Prófétáinak ſzájok által, kik eleitöl fogva vóltanak.

XLVII. KÉRDÉS.

A' Kriſtus azért nintsen-é mivelünk mind Világ-végezetig, a' mint nékünk meg-igérte?

SUMMÁJA.

A' Kriſtuſnak e' Világ-végezetig mi velünk jelen-léte felöl-való ígéreti, nem ellenkezik az ö mennybe menetelivel.

FELELET.

1) Miért nem ellenkezik?

1) A' Kriſtus valóſágos Iſten, és valóſágos Ember. Minekokáért emberſégének terméſzeti ſzerént im-

már nintſen e' földön (*a*); de Iſtenſége, Felſéges vólta (*b*), kegyelme és Szent Lelke ſzerént, ſoha ſemmi időben tőlünk távol nintſen (*c*).

(*Mint nékünk meg-igérte.* Mát. 28: 20. *Imé én veletek vagyok mind Világ végezetig.* és 18: 20.

Felſéges-vólta ſzerént. Az ő Iſteni ditsőſége és méltóſága ſzerént, mellyet az ő Anyaſzentegyházában elégſégesképen mutogat, midőn azt mindenható erejével minden ellenſégek ellen óltalmazza és meg-tartja.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Ján. 16: 28. *El-hagyom e' Világot*, és el-mégyek az Atyához.

Iſmét: *Mát.* 26: 11. Szegényck mindenkor léſznek veletek; de *én nem mindenkor léſzek veletek.*

Iſmét: Sid. 8: 4. *Ha a' Kriſtus a' földön vólna, Pap ſem vólna.*

(*b*) Jérem. 23: 24. *Én vallyon nem töltöm-é-bé a' mennyet és a' földet?* azt mondja az UR. *Ján.* 14: 23. Ha valaki ſzeret engemet, az én beſzédemet meg-tartja; az Atya-is ſzereti őtet, *és hozzá mégyünk, és ő nála lakozunk.*

3 Kór. 12: 13. *A' mi URunk Jéſus Kriſtusnak kegyelme*, az Iſtennek ſzerelme, és a' Szent Leleknek közösüléſe légyen mindnyájan ti-veletek.

Iſmét: *Ján.* 14: 16. Én pedig kérem az Atyát, és más *Vigaſztalót ád* tinéktek: hogy *veletek maradjon mind örökké.* Lásd, Eſa. 54: 8--10.

XLVIII. KÉRDÉS.

Nem válaſztatnak-é-el egymáſtól a' Kriſtusban-való két terméſzetek, ha az emberi terméſzet mindenütt ott nem léſzen, a' hol az Iſteni terméſzet vagyon?

SUMMÁJA.

A' Kriſtusnak két terméſzeti egymáſtól el-nem válaſztatnak, ha ſzintén az emberi terméſzet mindenütt ott nintsen-is, a' hol az Iſteni terméſzet.

E FELE-

FELELET.

2) Miképen bizonyítod azt-meg?

Semmiképen nem: 1) Mert mivel hogy az Istenségnek természetit meg-nem foghatni, és ö mindenütt jelen vagyon (*a*): abból szükségesképen következik, hogy noha a' felvett emberi természetnek kivülöttesis vagyon az ö Istensége (*b*); de mindazonáltal ugyan azon emberi természetben-is benne vagyon, és személy szerént azzal egyesülvén véle meg-marad (*c*).

(*Az emberi természeten kivül.* Az-az: Mivel hogy az Isteni természet végetlen és mindenütt jelen lévö: ottis jelen vagyon, a' hol az emberi természet nints. Mert különben a' végetlen Isteni természet avagy mintegy bé-rekesztetnék az emberi természetben; avagy az emberi természet olly végetlenné lenne, minémü az Istenség.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 1 *Kir.* 8: 27. Imé *az egek és az egeknek egei tégedet bé-nem fognak*; mennyivel inkább e' Ház, mellyet én épitettem. Lásd, *Esa.* 66: 1. *Jér.* 25: 33, 24. *'Sólt.* 139: 7-10. *Tsel.* 17: 24-27.

(*b*) *Ján.* 3: 13. Senki az égbe nem ment-fel, hanem a' ki az égböl le-szállott: tudni illik *az Embernek Fija, ki az égben vagyon.* (Tudni illik az ö Istensége szerént. Mert Embersége szerént még nem ment vala-fel az egek be, hanem Nikodémussal beszéll vala.)

(*c*) Koloss. 2: 9. *ö benne lakozik * az Istenségnek tellyessége állatja szerént †.*

(* Az-az: mindenkor és mind örökké meg-marad. † Az-az: személy szerént a' személyi egyesülés által; nem valami ábrázolásképen, mint régen a' ködben 's felhöben.)

XLIX.

XLIX. KÉRDÉS.

Mit hafznál minékünk a' Kriftusnak mennybe fel-menetele?

SUMMÁJA.

Az URnak mennybe fel-menetelibol három hafznokat véfzünk mi.

FELELET.

Elöfzör ezt: 1) Hogy mennyégben az ö fzent Attyánál érettünk efedezik (*a*). *Máfodfzor*: 2) Mert a' mi teftünk mennyben vagyon; hogy ezzel, mint bizonyos záloggal, meg-erösíttefsünk, hogy még jövendöben az, a' ki minékünk fejünk, minket-is tagjait ö-magához fel-véfzen (*b*). *Harmadfzor*: 3) Hogy minékünk az ö Sz. Lelkét vifzontag zálogképen küldi (*c*); kinek bennünk munkálkodó ereje által, nem a' földieket kerefsük, hanem az oda fel valókat, a' hol ö vagyon az Iftennek jobbján ülvén (*d*).

1) Mellyik az elsö?

2) Mellyik a' 2-dik?

3) Mellyik a' 3-dik?

(*A' mi teftünk.* Az-az, a' Kriftus, a' ki mi-velünk azon egy termefzetü: *Efé[.* 5: 23 -- 30.
Zálogul. Tudni illik, a' mi mennyei örökfégünknek zálogául.

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 'Sid. 9: 24. Mert nem kézzel tsinált fzentféges helybe ment-bé a' Kriftus, melly példája vólna a' valóságos fzentféges helynek; hannem *az egekbe ment*, *hogy meg-jelennék most Iftennek elötte mi érettünk* †. Láfd, 7: 25. 1 *Ján* 2: *A.* '*Sid.* 12: 34. *Jelen.* 5: 6.
(† Tudni illik, úgymint Szófzóllô.)

Ifmét: Róm. 8: 34. *A' Kriftus az Iftennek jobbján vagyon; és efedezik mi érettünk.*

 (*b*) Eféf.

(*b*) Eféf. 2: 6. *Az Isten* a' Kristuffal együtt *minket* fel-támasztott, és *együtt helyheztetett az egekbe* * *a' Kristus Jésusban* †.

(* Melly égnek mostan örököfi vagyunk hit által: de az utólfo napon azt valóságoson bírjuk. † Mint mi fejünkben.)

Ismét: *Ján.* 17: 24. Atyám, *a' kiket nékem adtál, azt akarom, hogy a' hol én vagyok, azok-is velem légyenek;* hogy láſſák az én ditsöſégemet, mellyet nékem adtál: mert szerettél engemet e' Világ fundamentomának fel-vetéſe elött. Lásd, 14: 2, 3. *Ján.* 20: 17. *'Sid.* 6: 20.

(*c*) *Ján.* 16: 7. Én igazságot mondok tinéktek: használ néktek, hogy én el-menjek; *mert ha én el-nem mégyek, ama' Vigasztaló nem jö-el ti hozzátok, ha pedig el-mégyek, el-küldöm ötet ti hozzátok.*

Ismét: Eféf. 1: 13, 14. *Kiben* § minekutánna hittetek; *meg-petsétteltettetek* §§ *az igéretnek ama' Szent Lelkével; ki a' mi örökségünknek záloga, míg a' tellyes szabadságba bé-helyheztettetünk.* Lásd, 2 Kór. 1: 21. és 5: 5. *Eféf.* 4: 30.

(§ Tudni illik a' Kristusban. §§ Mint valami petséttel, az ö ditsöſégének ditséretire.

(*d*) Kol. 3: 1, 2, 3. Ha fel-támadtatok a' Kristuffal, *az oda-fel valókat keressétek, holott a' Kristus vagyon az Istennek jobbján ülvén; az oda-fel valókra viseljetek gondot, nem a' földiekre.* Lásd, *Fil.* 3: 21.

XIX. UR NAPJA.

L. KÉRDÉS.

Miért téſzed ezt hozzája: Üle a' mindenható Atya Istennnk jobbjára?

SUMMÁJA.

A' Kristusnak az Isten' jobbján üléſe semmi nem egyéb, hanem az ö ditsöſége és felséges méltoſága az egekben; mellyet, mint az Anyaszentegyháznak feje, az ö fel-magasztaltatáſa utánn, minden teremtett-állatokon gyakorol.

FELE-

FELELET.

Mert a' Kriſtus azért ment-fel (*a*) mennyégbe, hogy ö-magát az ö Anyaſzentegyházának fejének lenni meg-bizonyítſa (*b*); melly fö által bír és igazgat az Atya mindeneket (*c*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Eféſ.* 1: 20, 31. *Az* Iſten fel-támaſztotta a' Kriſtuſt a' halálból, *és belyheztette ötet az ö jobb keze felöl mennyekben, ſokkal fellyeb minden birodalomnál.*

Iſmét: *'Sid.* 1: 3. A' (*Kriſtus*) ki tart mindeneket amaz ö hatalmas beſzédével, a' mi büneinkböl való meg-tiſztúláſt maga által véghez-vivén, *ama' magaſſágos méltóſágnak jobbjára ült.* Láſd. v. 13. *Tſel.* 1: 33. *Kol.* 3: 1.

Iſmét: *'Sid.* 8: 1. Nékünk olly Papi Fejedelmünk vagyon, *ki a' Felſégnek királyi-ſzékinek jobbjára ült az egekben.* Láſd, *'Sólt.* 110: 1. *Márk.* 16: 19. *Tſel.* 7: 55.

(*b*) Eféſ. 1: 22. 23. Az *Iſten* mindeneket vetett az ö lábai alá, *és ötet tette mindeneknek felette az Anyaſzentegyháznak fejévé.* Melly ö teſte, és tellyeſſége annak, a' ki mindeneket bé-tölt mindenekkel. Láſd, 4: 15. és 5: 23.

Iſmét: Koloſſ. 1: 18. *A'* Kriſtus *az Anyaſzentegyháznak teſtének feje.*

(*c*) Ján. 5: 22, *Az Atya minden itéletet a' Fiúnak adott.*

Iſmét: *Mát.* 28: 18. Monda Jéſus: *Tellyes hatalom adatott énnékem mennyen és földön.*

Iſmét: 1 Kór. 15: 25. *Szükſég ö-néki uralkodni*, mígnem minden ellenſégit az ö lábai alá veti. Láſd, *Fil.* 2: 9, 10.

LI. KÉRDÉS.

Mit haſznál minékünk a' Kriſtusnak a' mi fejünknek illyen ditsöſége?

SUMMÁJA.

A' Kriſtuſnak az Iſten' jobbján való üléſéböl két haſznokat véſzünk mi.

F E L E L E T.

1) Mellyik az elsö? *Elsöben* ezt; 1) Hogy az ö Szent Lelke által mi-belénk ö tagjaiba mennyei ajándékokat önt (*a*). *Má-*
2) Mellyik a' 2-dik? *ſodſzor:* 2) Hogy minket az ö hatalmával minden ellenſégeink ellen meg-öriz és óltalmaz (*b*).

(*Minden ellenſégink.* Ugymint az ördög, e' Világ, a' magunk tefte, a' halál és a' pokol ellen.

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Tſel. 2: 33. *A'* Kriſtus *Jéſus az Iſtennek jobb-karja által fel-magaſztaltatván, és a' meg-igértt Szent Lelket az Atyától meg-nyervén, ki-töltötte ezt, a' mit ti moſt láttok és hallotok.*

Iſmé: t Eféſ. 4: 8. *A'* Kriſtus *fel-ment a' magaſſágba*, fogva vitte a' fogſágot, *és adott ajándékokat az embereknek.*

(*b*) Ján. 10: 28, 29. 30. *Senki az én juhaimat ki-nem ragadja az én kezemböl.* Az én Atyám, ki nagyobb mindeneknél, az adta né em azokat, *és ſenki az én Atyám' kezéböl ki-nem ragadhatja azokat. Én és az Atya egy vagyunk.*

(*c*) 1Kór. 15: 25, 26. *Kell ö néki uralkodni, mig-nem minden ellenſégit az ö lába-alá veti az Iſten.* Az utólſó ellenſég pedig *a' halál el-töröltetik.* Láſd, *Ján.* 12: 31. és 16: 34. *Tſel.* 9: 5. és 18: 9, 10. 1. *Kór.* 15: 56, 57. 2 *Kór.* 12: 9.

Iſmét: *Jel.* 11: 10, 11. És hallék nagy ſzózatot az égben, melly ezt mondja vala: *Moſtan lett a' ſzabaditás, és az erö*, és a' mi Iſtenünknek orſzága, és *az ö Kriſtuſának hatalma*: Mert a' mi *atyánkfijainak vádolója le-vettetett*, ki vádolja vala öket éjjel és nappal a' mi Iſtenünk elött. De ök *meg-gyözték azt a' Báránynak véréért*, és az ö bizonyág-tételének beſzédéért.

LII.

LII. KÉRDÉS.

Mitsoda vigasztalásod vagyon abból, hogy a' Kristus el-jövendö itélni eleveneket és hóltakat? §

Summája.

A' Kristusnak az ítéletre-való el-jöveteliböl három okokra nézve vagyon vigasztaláſom.

FELELET.

1) Hogy minden nyomorúságimban és háborúságimban, fel-emeltt fövel (*a*), ugyan az én Kristusomat, ki annak elötte én érettem az Istennek itéletiböl elö-állott vólt, és én rólam minden átkot el-vett, várom ítélö biróúl az egekböl (*b*); 2) ki minden ö ellenségit, kik enyímek-is, az örökké-valo kinokra veti (*c*): 3) engemet pedig minden választottakkal egyetemben ö-magához a' mennyei örömbe és az örök ditsöségbe által viszen (*d*).

1) Mellyik az elsö?

2) Mellyik a' 2-dik?

3) Mellyik a' 3-dik?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

§ Lásd, *Tsel.* 10: 42. és 1: 11. és 17: 31. *Róm.* 14: 10. 2 *Kór.* 5: 10. 2 *Tim.* 4: 1. 1 *Pét.* 4: 5.

(*a*) *Luk.* 21: 28. Mikor pedig ezek kezdenek lenni, *nézzetek-fel, és emeljétek-fel a' ti fejeiteket; mert el-közelget a' ti váltságtok.*

(*b*) 2 *Tim.* 4: 8. Végezetre, le-tétetett énnékem az igazságnak koronája, mellyet meg-ád az UR énnékem ama' napon, amaz igaz Biró; nem tsak énnékem pedig, hanem mindeneknek-is, *kik várándják amaz ö ditsösége, el-jövetelét.*

Ismét:/ Tit. 2: 13. *Várván ama' bóldog reménységet, és ama' nagy Istennek és a' mi Meg-tartónknak a' Jésus*

Kriſtuſnak ditsöſéges meg-jelenéſét: ki adta magát mi érettünk; hogy meg-váltana minket minden hamiſságtól. Láſd, *Fil.* 3: 20. 1 *Theſſ.* 1: 10. *'Sid.* 9: 28.

Iſmét: *Jelen.* 22: 30. Azt mondja, a' ki ezekröl bizonyſágot téſzen: bizony hamar el-jövök, *Amen! Jövel azért URam Jéſus.*

(*c*) Jelen. 20: 10. *Az ördög*, ki el-tſalja vala öket, *vetteték a' tüznek és kénkönek tavába*, holott vagyon ama' *fene vad és hamis Próféta; és kinoztatnak éjjel és nappal mind örökké.* Láſd. *Mát.* 25: 41.

Iſmét: 2. Theſſ. 1: 7, 8, 9. *Meg-jelenik az* UR *Jéſus az égböl* az ö hatalmaſſágának Angyalival *tüznek lángjában; ki boſzſzút áll azekon: kik az Iſtent nem eſmérik, és nem engednek a' mi URunk Jéſus* Kriſtuſnak *Evangyéliomának; kik meg-büntettetnek örök veſzedelemmel*, ki-üzettetvén az URnak ortzajától, és az ö hatalmas ditsöſégétöl.

(*d*) *Ján.* 14: 3. Mikoron el-menéndek (*Kriſtus*) és néktek helyet kéſzítek: *viſzont meg-térek ti hozzátok, és fel-véſzlek titeket magamhoz; hogy a' hol én léſzek, ti-is ott légyetek.* Mát. 25: 34.

Iſmét: Ján. 17: 24. *Atyám! azt akarom, hogy a' kiket adtál énnékem, ott légyenek ök-is én velem, a' hol én vagyok; hogy láſſák amaz én ditsöſégemet*, mellyet adtál énnékem.

Iſmét: 1 Theſſ. 4: 17. *Mi élök, kik meg-maradtak léſzünk; el-ragadtatunk azokkal együtt* a' ködökbe, az UR eleibe, az élteto-égbe, *és ekképen mindenkor az URral léſzünk.*

XX. UR NAPJA.

A' Szent Lélek Iſtenröl.

LIII. KÉRDÉS.

Mit hiſzſz a' Szent Lélekröl?

SUMMÁJA.

A' Sz. Lélekröl két dolgokat hiſzek.

FELELET.

1) Mellyik az elsö?

Elöſzör azt hiſzem: 1) hogy valóſágos és egyenlö örök Iſten az örökké-való

ké-való Atyával és Fiúval (*a*), *Máſodſzor*: 2) Hogy azon Szent Lélek énnékem-is adatott, e' végre (*b*), 3) hogy engemet az igaz hit által a' Kriſtusban es minden ö jótéteményiben réſzeſſé tégyen (*c*), 4) engemet vígaſztaljon (*d*), 5) és én velem mind örökké meg-maradjon (*e*).

2) Mellyik a' 2-dik? 3) Miért adatott ö teneked? 4) Mit tſelekeſzik te benned? 5) Meddig marad te veled?

(*Előſzör*: *Máſodſzor* 's a' t. Az első dólog nézi a' Sz. Léleknek ſzemélyét, és arra kell vitettetni: a' máſik dolog viſzont tartozik az ö tiſztire; mert azok mind ő tiſztei, mellyeket hatalmaſon és tſudálatoſon tſelekeſzik a' hivekben.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Mát.* 28: 19. El-menvén azért tanítſatok minden Nemzetſégeket, *meg-ktreſztelvén* öket *Atyának*, *és Fiúnak*, *és a' Szent Léleknek Nevében.*

Iſmét: 1. *Ján.* 5: 7. *Hárman* vagynak kik a' mennyben bizonyſágot téſznek: *az Atya*, *az Ige*, *és a' Sz. Lélek; és ez három egy.* Láſd, 1 Kór. 12: 4, 5, 6. 11.

Iſmét: *Tſel.* 5: 3, 4. Miért foglalta-el * a' Sátán a' te ſzívedet, hogy hazudnál *a' Szent Lélek ellen? nem embernek* hazudtál, hanem *Iſtennek.*

(* Péter ſzól Ananiásnak.)

Iſmét: 1 Kór. 3: 16. Avagy nem tudjátok-é, hogy ti *Iſtennek Templomi* vagytok, és *az Iſtennek Lelke lakozik ti bennetek?* És 6: 19. Avagy nem tudjátok-é, hogy *a' ti teſteitek a' Szent Lélekuek templomi a* 2 Kór. 13: 13. *Eſa.* 6: 9. *Tſél.* 28: 25. *'Sólt.* 139: 7.

(*b*) *Tſel.* 2: 17, 18. *Joel.* 2: 28. Léſzen az utólsó idökben, *azt mondja* az *Iſten*, *ki-töltök az én Lelkemböl minden teſtre* †, és prófétálnak a' ti fijaitok és leányitok *, és a' ti ifijaitok látáſokat látnák *, és a' ti véneitek álmokat álmodnak *: az én ſzolgáimra-is pedig, és az én ſzolga-

gáló-leányimra, azokban a' napokban ki-töltöm az én Lelkemet, és prófétáinak. Láſd, 1 *Ján.* 3: 24. 1 *Kór.* 2: 12.

(† Az-az: minden emberekre, akárminémü nemzetböl, idöböl, állapatból, és rendböl vagy némböl valók lejéndenek: mind azután egyenként elö-ſzámlálja.

*** Az-az: az Iſten' orſzágának titkait meg-értik, azokról beſzélgetnek, miképen az ó Teſtámentomban lévö Próféták, kiknek az Iſten vagy látáſok, vagy álmok által magát meg-jelentette. Láſd, 4. *Móſ.* 12: 6.)

Iſmét: *Gal.* 4: 6. Mivelhogy pedig fiak vagytok, *ki-botjátta az Iſten az ö Fijának Lelkét a' ti ſzíveitekbe;* ki azt kiáltja, Abba, az-az, Atya.

Iſmét: Róm. 8: 9. *A' kiben nintſen a'* Kriſtuſnak *Lelke, nem övé az.*

(*c*) 1 Kór. 12: 3. *Senki-is a' Jéſuſt URnak nem mondbatja *, banem a' Szent Lélek által.*

(* Az-az, hit által meg-nem esmérheti és valhatja.)

Iſmét: *Eféſ.* 3: 16. 17. A' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak Atya adja-meg néktek az ö gazdag ditsöſégéért, *hogy álhatatoſon erösödjetek-meg a' Szent Lélek által a' belsö emberben:* És a' Kriſtus lakozzék hit által a' ti ſzíveitekben *'s a' t.* Láſd, 1 *Kór.* 6: 11.

(*d*) *Ján.* 15: 26. Mikor pedig el-jövénd az *a' Szóſzóló* †, kit én küldök néktek az Atyától, *az igazſágnak ama'* *Lelke*, ki az Atyától ſzármazik; az bizonyſágot téſzen én rólam. Láſd, *Tſel.* 9: 31.

(† Vagy Vígaſztaló.)

(*e*) *Ján.* 14: 16, 18. Én kérem az Atyát, és más *Vigaſztalót ád néktek, hogy veletek maradjon mind örökké:* Tudni illik, az igazſágnak ama' Lelkét, mellyet e' Világ bé-nem vehet: *Mert bennetek lakik, és bennetek marad.* Láſd, *Eſa.* 58: 21. *Ján.* 7: 38, 39. *Eféſ.* 1: 13, 14. 1 *Ján.* 3: 9.

XXI. UR

XXI. UR NAPJA,

LIV. KÉRDÉS.

Mit hiſzſz a' Kriſtuſnak ſzent és közönſéges Anyaſzentegyházáról?

SUMMÁJA.

A' Kriſtuſnak közönſéges Anyaſzentegyháza az egéſz emberi nemzet közzül az örök életre el-válaſztatott, és igaz Hitben meg-egyező ſzent Sereg, avagy Gyülekezet.

FELELET.

Hiſzem, 1) hogy az Iſtennek Fija (*a*), 2) Világ' kezdetitől fogva (*b*) Világ végezetiglen (*c*), magának 3) az egéſz emberi nemzet közzkl (*d*), örök életre el-válaſztatott ſereget (*e*), 4) az ő Szent Lelke (*f*) és Igéje által (*g*), az igaz Hitben meg-egyezőt (*h*) gyüjt, 5) azt óltalmazza és meg-tartja (*i*), 6) és hogy annak a' ſeregnek én-is élő tagja vagyok (*k*), 7) és mind örökké meg-maradok (*l*).

1) Kitſoda gyüjti avagy ſzedegeti ezt a' ſereget? 2) Mikor gyüjti azt? 3) Miből? 4) Ki által gyüjti? 5) Mitſoda eſzközökkel? 6) Mit mivel oſztán? 7) Mit hiſzſz továbbá e' Hitnek ágazatjában?

(*Szent.* Az Eklésia *ſzentnek* mondatik; mert a' Kriſtusnak Vérével és Szent Lélekkel meg-ſzenteltetett; az-az, a' Kriſtusnak érdeméért az Iſten előtt tökélleteſen-való ſzentnek és meg-igazíttatottnak lenni ítéltetik: Annakfelette, a' Szent Lélek által meg-újíttatik, kogy ſzent életet élni igyekezzék.

Közönſéges, Az-az, az egéſz emberi nemzetſég közzül ſzedegettetett: és ſemmi bizonyos helyhez, bizonyos nemzetſéghez, avagy valami várashoz nem köttettetett.

El-válaſztatott. E' ſzótska jegyzi különbözéſét *a' külső* és *látható* Gyülekezetnek, úgymint a' mellyben a' hivek a' gonoſzokkal hitetlenekkel elegyesleg vagynak, és *a' belső 's láthatatlan* Anyaſzentegyháznak, mellyben tſak a' válaſztott és igaz hittel meg-ajándékoztatott hivek foglaltatnak-bé.)

Szent

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Eféſ. 5: 11, 12. *A' Kriſtus adott* némellyeket *Apoſtolokat;* némellyeket *Próféétákat;* némellyeket *Évangyéliſtákat;* némellyeket *Páſztorokat* és *Tanitókat: a' ſzenteknek egybe-való foglaltatáſokra*, a' ſzolgálatnak munkájára, a' *Kriſtus' teſtének épitéſére* *.

(*Melly teſt a' Kriſtusnak Anyaſzentegyháza.

Ezért mondatik a' Kriſtus *Juhoknak nagy Páſztorának*: *Sid. 13: 20. és *Fö Páſztornak*: 1 Pét. 5: 4. söt *az Ekléſia Fejének*: Eféſ. 1: 22. és 4: 15. *'s a' t.*)

(*b*) *Luk.* 11. 50, 51. Hogy elö-kérettesſék e' Nemzetſégtöl *minden Próféétáknak e' Világ fundamentomának felvettetéſétöl fogva ki-ontatott vérek: Az Abelnek vérétöl fogva, mind a' Zakariáſnak véréig*, ki el-veſze a' Templom között és az Oltár között.

Iſmét: *Ján.* 10: 16. Más *Jubaim*-is vagynak nékem, mellyek nem ez akolból valók; *azokat-is elö-kell boznom*, és az én ſzómat halgatják: és léſzen egy Akol, és egy Páſztor

(*c*) *Mát.* 28: 20. Imé én veletek vagyok *mind Világ végezetig.*

Iſmét: 1 *Kór.* 11: 26. Valamennyiſzer ejénditek e' kenyeret, és ijándjátok e' pohárt, az URnak halálát hirdesſétek *miglen el-jövénd.*

(*d*) *'Sólt.* 2: 7, 8. Én fijam vagy te, én ma ſzültelek tégedet. *Kérjed én tölem, és adom néked a' Pogányokat örökſégül, és a' földnek batárit birodalmúl* *.

(*Az Atya Iſten ſzóll az ö Fijának.)

Iſmét: *Jelen.* 5: 9. Meg-váltottál minket Iſtennek a' te véred által, *minden ágazatból, és nyelvböl, és népböl, és nemzetségböl.* Lásd, 1 Kór. 1: 2. *Ján.* 10: 16. *Tſel.* 10: 34. 35. *Jel.* 7: 4--9.

(*e*) *Róm.* 8: 28, 39, 30. Tudjuk pedig, hogy azoknak a' kik az Iſtent ſzeretik, mindenek javokra vagynak, azoknak kik *az ö végezéſe ſzerént bivataloſok* †. Mert a' kiket *öröktül fogva tudott*, azokat *el-válaſztotta*: A' kiket pedig *el-válaſztott*, azokat *el-is hívta*: És a' kiket

el-

el-hivott, azokat *meg*-is *igazította*: A' kiket *meg-igazított*, azokat *meg-is ditsöitette*.

(† Az-az: az Istennek örökkévaló el-rendeléfe és dékrétoma fzerént.)

Ifmét: *Ján* 10: 27, 28. Az én juhaim az én fzómat halgatják, én-is efmérem azokat, és engem' követnek, *és én örök életet adok nékiek*.

Ifmét: 2 *Tim*. 1: 9. Ki meg-tartott minket, és hívott fzent hívatallal, nem a' mi tselekedetink fzerént, hanem *az ö végezéfe* és kegyelme fzerént, melly adatott nékünk a' Jéfus Kriftusban *örök idöknek elötte*. Lásd, *Eféf*. 1: 4. *Tfel*. 13: 48. *Ján*. 13: 18. és 15: 16. *Róm*. 9: 11--16--23, 24.

(*f*) *Efa*. 44: 3, 4, 5. Vizeket töltök-ki a' fzomjúhozóra, és folyó-vizeket a' fzárazra. Ki-*töltöm az én Lelkemet a' te magodra*, és az én áldáfomat a' te tsemeteidre: *És virágoznak mint* a' füvek között *a' virágok*, *és mint a' füzfák* a' vizeknek folyáfi mellett. Egyik azt mondja, *én az URé vagyok*; a' máfik neveztetik Jákóbnak nevéröl. Lásd, 1 *Pét*. 1: 2. és 2 *Theff*. 2: 13.

(*g*) Róm. 10: 17. *A' hit a' hallásból vagyon*: *a' hallás pedig az Iften' igéjéböl*. És Róm. 1: 16. *Az Évangyéliom Iftennek hatalma minden hivönek az idveffégre*. Lásd, mind kettöt öfzve-foglalva, *Efa*. 59. 21. *Róm*. 15: 17, 18, 19.

(*h*) Eféf. 4: 4, 5. *Egy teft és lélek vagytok*, miképen hogy a' ti hívatalotoknak *egy reménységére hivattattatok*. *Egy az ÚR*, *egy a' Hit*, *egy a' Kerefztség*.

Ifmét: *Eféf*. 4. 13. Miglen jusfunk mindnyájan *a' Hitnek*, *és az Iften' Fijának efméretinek egyfégére*.

(*i*) Mát. 16: 18. *Ezen a' köfziklán* * *építem-fel az én Anyafzentegyházamat*: *és a' pokolnak kapui* † *nem vehetnek azon diadalmat* †.

(* Szóll a' Kriftus Péternek: az-az, ezen a' te vallástételeden, mellyel engemet *ama' Kriftusnak az élö Iften' Fijának lenni vallottál*, v. 16.

†† Az-az: ha fzintén a' pokolban lévö minden gonofz lelkek, és azoknak e' Világon lévö minden efzközei, álnok tanátsokkal és kegyetlenkedö igyekezetekkel

tekkel, öſzve-esküſznek-is, az én Ekkléſiám ellen; mindazaltal ſemmiképen azon diadalmat nem véſz-nek. Haſonlatoſſággal ſzóll: mert akkori idöben a' 'Sidóknak Törvény-tévö helyek és Prókátori ſzé-kek a' kapukban vóltak; kik egyſzersmind külsö erö ellen jól meg-vóltak erösíttetve.)

Iſmét: 1 Pét. 1: 5. *Iſtennek erejétöl öriztettek hit ál-tal az idveſſégre;* melly meg-kéſzíttetett, hogy meg-je-lenjék az utólſó idöben. Lásd, *Eféſ.* 5: 23. *Ján.* 10: 28, 29.

(k) Eféſ. 2: 18--22. *Azért immár nem vagytok jöve-vények és 'sellérek; hanem a' Szenteknek polgár-tárſai, és Iſtennek tselédi*, kik fel-épittettetek a' Próféféknak és Apoſtoloknak fundamentomokon, mellynek belsö ſzege-let-köve a' Jéſus Kriſtus. Kiben az egéſz alkotmány ſzép rendel rakattatván nevekedik, hogy légyen Iſtennek ſzent Temploma: mellyben *ti-is velünk együtt épültök; hogy légyetek Iſtennek hajléka a' Szent Lélekben.* Lásd, 1 *Pét.* 2: 5.

(l) *'Sólt.* 23: 6. Semmi nem egyéb, hanem tsak a' te jóvóltod és irgalmaſſágod követnek engemèt *életemnek minden napjaiban: és lakozom az URnak házában hoſzſzú ideiglen.* (Az-az, örökkè)

Iſmét: Róm. 8: 38, 39 *Mert én bizonyal el hittem, hogy ſem halál, ſem élet, ſem Angyalok, ſem Fejedelem-ſégek, ſem hatalmaſſágok, ſem jelen-valók, ſem következendök, ſem magaſſág, ſem mélyſég, és ſemmi egyéb teremtett-állatt el-nem ſzakaſzthat minket az Iſtennek ſzerelmétöl, melly vagyon a' mi URunk Jéſus Kriſtusban.*

Iſmét: 1 Kór. 1: 8, 9. *Az Iſten meg-erösít titeket mind végig az ártatlanságban, a' mi URunk Jéſus Kri-ſtusnak napjára.* Hív az Iſten, ki ál al hívattattatok az ö Fijának a' mi URunk Jéſus Kriſtusnak tárſaſágába. Lásd, *'Sid.* 10: 30. *'Sólt.* 89: 31--35.

(A' mi nézi az Ekléſiától el-ſzakadókat: azokról nyil-ván tanítja az Irás, hogy nem vóltak igaz tagjai az Iſten Anyaſzentegyházának: 1 *Ján.* 2: 19.)

LV. KÉRDÉS.

Mit téſzen a' Szenteknek egyeſſége?

SUMMÁJA.

A' Szenteknek egyeſſége nem egyéb, hanem (1) a' Kriſtuſſal és minden ö javaival; (2) magok között való közösülés.

FELELET.

Elöſzör azt téſzi: hogy mind közönſégeſen, mind egyenként a' hívek a' Kriſtusnak (*a*) és minden ö javainak (*b*), 1) mint ö tagjai (*c*), közöſi és réſzeſi légyenek. *Máſodſzor*: 2) hogy egyenként ki-ki, a' melly ajándékokat az Iſtentöl vett, kéſz légyen azokkal, közönséges haſzonra és mindeneknek idveſſégekre, nagy-örömeſt ſzolgálni (*d*).

1) Miképen közösülnek a' Kriſtuſſal? 2) Miben áll a' híveknek egymás közte való közösüléſek?

(*Elöſzör*: *Máſodſzor* 's a' t. A' mellyek itt a' mi Kriſtuſſal való egyesülésünkröl mondatnak, azok a' mi vígaſztaláſunkra ſzolgálnak. A' mellyek pedig a' Szenteknek egyeſſégek felöl mondatnak, azok a' mi oktattatáſunkra haſználnak, hogy egymás között az atyafiúi ſzeretetet gyakoroljuk.

Mint ö tagjai. A' Kriſtusnak tudni illik, mint Fejünknek.)

Szent Írásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 1 Ján. 1: 3. *A' mi közösülésünk vagyon* az Atyával, és az ö Fijával *Jéſus Kriſtuſſal.*

(*b*) Róm. 8: 32. Az Iſten az ö tulajdon Fijának nem kedvezett, hanem adta azt mindnyájan mi érettünk: *mi módon ingyen kegyelemböl nem adna tehát ö véle együtt minékünk mindeneket?*

Iſmét: Ján. 1: 16. *Az* ö *tellyeſſégéböl vettünk mindnyájan kegyelmet kegyelemért**.

(*Az-

(* Az-az: egy kegyelmet más kegyelem utánn, avagy bövſéges kegyelmet. A' kegyelemnek nevén pedig itt értetnek azok az ajándékok, mellyeket az Iſten minékünk kegyelemböl a' Kriſtuſért, vagy a' Kriſtusban ád és ajándékoz.

(c) *Eféſ.* 5: 29, 30. Soha ſenki az ö tulajdon teſtét nem gyülölte, hanem inkább neveli és táplálja azt, *miképen az UR-is az Anyaſzentegyházat: Mert az ö teſtének tagjai vagyunk, az ö teſtéböl és tsontjaiból valók.*

Iſmét; Kol. 2: 19. *A' föböl* (melly a' Kriſtus) *az egéſz teſt a' tagoknak egybe-botsáttatáſok és rakattatáſok által egybe-foglaltatván és ſzerkeztetvén*, nevekedik az Iſtennek neveléſe ſzerént.

(d) *Róm.* 12: 4, 5, 6. Miképen egy teſtben ſok tagok vagynak, a' tagoknak pedig mind nem tsak azon egy tselekedetek vagyon: *Azonképen ſokan egy teſt vagyunk a' Kriſtusban*; egyenként pedig *mindnyájan egymáſnak tagjai vagyunk.* Mivelhogy azért *külömb-külömb ajándékink vagynak, a' nékünk adatott kegyelem ſzerént, akar Irás magyarázás, magyarázzuk azt a' Hitnek régulája ſzerént* 's a' t. Lásd, 1 *Kór.* 12: 12--26.

Iſmét: 1Pét. 4: 10 *A' mint ki-ki közzületek vette az ajándékot, azonképen ſáfárkodjatok abból egymásnak*, mint Istennek külömb-külömbféle ajándékinak jó ſáfári. Lásd, *Tſel.* 4: 32. *'Sid.* 13. 3. *Gal.* 6: 10. 2. *Kór.* 9: 7.

LVI. KÉRDÉS.

Mit hiſz a' Bünöknek botsánatjáról?

SUMMÁJA.

A' bünöknek botsánatjáról ezt hiſzem: hogy az Iſten minden én büneimröl el-felejtkezett: és hogy engemet a' Kriſtusnak igazſágával ingyen meg-ajándékoz.

FELELET.

1) Miért felejtkezett-el a' te büneidröl az Iſten? 2) Mitsoda

Hiſzem, hogy az Iſten, 1) a' Kriſtusnak elég-tételeéért (a), 2) minden büneimröl, és arról a' bünre valo hajlandóſágról, melly ellen énnekem

nékem tellyes életemben kell harczolnom (*b*), tellyeſégeſen el-felejtkezett (*c*), és engemet a' Kriſtusnak igazſágával ingyen meg-ajándékoz (*d*), 3) hogy ſoha meg-ne ítéltesſem (*e*).

bűneidről fe-lejtkezett-el? 3) Mitsoda haſznot véſzſz a' bűnöknek botsánatjá-ból?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Eféſ. 1: 7. *A' Kriſtusban vagyon váltságunk az ő vére által*, tudni illik *bűneinknek botsánatja*, az ő kegyelmeſſégének gazdagſága ſzerént. Lásd, *Kol.* 1: 14. *Tſel.* 10: 43. és 13: 38, 39.

(*b*) 'Sólt. 103: 3. *Ki meg-kegyelmez minden te bűneidnek, ki meg-gyógyítja minden betegségidet.* Lásd, 1 *Ján.* 1: 7. Iſmét: *Róm.* 7: 24, 25. Óh én ſzegény ember! *kitsoda ſzabadít-meg engemet e' halálnak teſtéből?* Hálákat adok Iſtennek, a' mi URunk Jéſus Kriſtusnak által.

Iſmét: Róm. 8: 1. *Semmi kárhoztatáſok nintsen* azért *azoknak, kik vagynak a' Jéſus Kriſtusban*: kik nem teſt ſzerént, hanem lélek ſzerént járnak.

(*c*) *Jér.* 31: 34. Meg-kegyelmezek az ő álnokſágaiknak, *és bűneikről többé meg-nem emlékezem*, Lásd, '*Sid.* 8: 12. és 10: 17. *Eſa.* 43: 15. és 38: 17. *Mik.* 7: 19.

(*d*) *Róm.* 3. 24. Meg-igazúlunk pedig *ingyen Iſten' kegyelméből*, a' Jéſus Kriſtusban lett váltságnak általa. Lásd, 4: 6. és 5: 19. és 8: 3, 4. 1 *Kór.* 1: 30. 2*Kór.* 5: 21.

(*e*) *Ján.* 5: 24. Bizony byzony mondom néktek, a' ki az én beſzédemet halgatja, és hiſzen annak, a' ki engemet el-botsátott: *az kárhozatra nem mégyen*: hanem által-ment a' halálból az életre.

Iſmét: Róm. 8: 33, 34. *Kitsoda vádolja az Iſtennek válaſztottit? Az Iſten az, a' ki meg-igazít.* Kitsoda *a' ki kárhoztatná?* A' Kriſtus az, a' ki meg-hólt. És v. 1. *Semmi kárhoztatáſok* 's a' t. Lásd fellyebb.

LVII. KÉRDÉS.

Mitsoda vigafztaláfod vagyon a' teftnek fel-támadáfából?

S U M M á J A.

A' Teftnek fel-támadáfa három-képen vígafztal-meg engem.
(1) hogy az én teftem fel-támad.
(2) hogy ifmét Lelkemmel egyesül.
(3) és hogy meg-ditsöitetik.

F E L E L E T.

Ez: hogy nem tsak lelkem vitetik azontól, mihelyt a' teftöl ki-mégyen az ö Fejéhez a' Kriftushoz. hanem az én teftem-is a' Kriftusnak hatalma által fel-támafztatván vifzont az én lelkemmel egyesül, és a' Kriftusnak ditsöféges teftéhez hafonlóvá léfzen.

Ez *én teftem*. Mellyet moft vifelek, és a' melly porrá tétetik, nem-is más teft, ki mindazonáltal meg-romolhatatlan, és ditsöséges lefzen Lásd, 1 *Kór.* 15. 43.

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) *Luk.* 23: 43. Bizony mondom tenéked, *ma velem léfzefz Paraditsomban.* (Jéfus fzól a' Kerefztfán a' Tolvajhoz.)

Ifinét: 2 *Kór.* 5: 8. Bizodalmunk vagyon pedig, és inkább kívánkozunk ki-költözni a' teftböl, *és az ÚRhoz menni lakni.*

Ifmét: Jelen. 14: 13. *Bóldogok léfznek ez idötöl fogva a' halottak*, kik ez Úrban halnak-meg.

Ifmét: *Luk.* 16: 22. Lön pedig, hogy *meg-halna a' kóldus, és vitetetnék az Angyaloktól az Ábrahám kebelébe.* Lásd, *Tfel.* 7: 59.

(*b*) *Préd.* 12: 9. A' por földé léfzen mind annak elötte vólt: *a' lélek pedig meg-tér az Iftenbez a' ki adta vólt azt.*

Ifmét:

Ismét: *Fil.* 1: 23. Kivánok el-oszlatni *és a' Krisztussal együtt lenni*; mert az mindennél jobb.

(c) Jób. 19: 25, 26. 27. *Én jól tudom*, hogy az én Meg-váltom él; és hogy az utólsó ember a' földből fel-támad, és minekutánna az én testemet a' férgek meg-rágják; és minekutánna fel-ébredek, *ebben a' testben meg-látom az Istent: Ugyan én magam látom-meg, nem más, és az én szemeim látják-meg*, minekutánna az én veséim én bennem meg meg-eméfztetnek.

Ismét: 1Kór. 15: 3. Mert *szükség*, hogy *e' romlandó test romolhatatlan természetet öltözzék-fel magára, és e' halandó test halhatatlanságot.*

(d) *Ján.* 5: 28, 29. El-jön az óra, mellyen mindenek, *kik a' koporsóban vannak, meg-hallják az ö* (Isten Fijának Krisztusnak) *szavát*; és a' kik jókat tselekedtenek, *ki jönek az életnek fel-támadására.*

(e) *Ján.* 6: 39, 40. E' pedig annak akaratja, a' ki engemet el-botsátott, tudni illik az Atyáé, hogy valamit nékem adott *abban semmit el-ne veszessek*, hanem *fel-támaszszam azt* az utólsó napon. Ez-is pedig annak akaratja, a' ki engemet el-botsátott, hogy minden a' ki látja a' Fiút, és hiszen ö benne, örök élete légyen, *és én fel támasztom azt az utólsó napon.*

(f) *Ezék.* 37: 5, 6. Igy szól az ÚR Isten *ezeknek a' tetemeknek*: imé *én botsátok ti belétek lelket, és éltek*; és adok ti reátok inakat és húst adok ti reátok, és bőrrel bé-borítalak titeket, és adok ti belétek lelket, *és éltek*, és meg-tudjátok, hogy én vagyok az Úr.

(g) Fil. 3: 21. *Az ÚR Jésus Krisztus el-változtatja a' mi alázatos testünket, hogy hasonlatos légyen az ö ditsöült testéhez*, az ö hatalmas ereje szerént mellynek általa mindeneket az ö birodalma alá vethet.

Ismét: 1 *Kór.* 15: 42, 43. El-vettetik rothadandó test, *fel támasztatik rothadatlan*; el-vettetik gyalázatos test, *fel-támasztatik ditsősséges*; el-vettetik erötelen test, *fel-támasztatik hatalmas*. Lásd, 1 *Ján.* 3: 2. (Az-az: mikoron el-temettetik.)

LVIII. KÉRDÉS.

Mitsoda vígaſztaláſod vagyon e' tzikkelyből: Hiſzem az örök életet?

SUMMÁJA.

Az örök élet felöl-való tzikkelyből e' vígaſztalást véſzem: hogy ez élet utánn tellyes és tökélletes bóldogſággal bírok.

FELELET.

1) Honnan vészed illy' bizonyoson e' tellyes és tökélletes bóldogſágod felöl-való vígaſztaláſodat? 2) Mi végre adatik jövendöben a' bóldogſág? 3) Minémű léſzen az a' bóldogſág?

Ez, hogy mivel 1) ez én moſtani életemben-is érzem az én ſzívemben az örök életnek bennem való kezdetit (*a*): tehát ez életnek utánna tellyes és tökélletes bóldogſágom léſzen (*b*); 2) mellyben az Iſtent mind örökké ditsérem (*c*). 3) Az a' bóldogság pedig ollyan, hogy ſoha ſzem ollyat nem látott, ſem fűl nem hallott, ſem ember' ſzíve meg-ſem gondolt (*d*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Ján. 11: 25, 26. *A' ki én bennem hiſzen, ha meghal-is, él az: és valaki él, és hiſzen én bennem, ſoha meg-nem hal.*

Iſmét: Róm. 8: 23, 14. Nem tsak azok pedig, hanem mi-is, kik *a' Szent Lélek' zsengéjét vettük, mi magunkban fohászkodunk* a' fiúſágot várván, tudni illik, *a' mi teſtünknek tellyes váltságát.* Mert reményſég által tartatunk-meg.

Iſmét: 1 Pét. 1: 7, 8. A' Kriſtus meg-jelenik, kit noha nem láttatok, mindazáltal ſzerettétek ötet; kit noha moſt-is nem láttok, mindazáltal ö benne hívén *örvendeztek kimondhatatlan és ditsöſéges örömmel.*

(*b*)

(*b*) *Mát.* 25: 34-46. Akkor azt mondja a' Király (*Kriſtus*) azoknak, kik az ö jobb-keze felöl léſznek: Jértek-el én Atyámnak áldottai, *birjátok az orſzágot*, melly meg-kéſzíttetett tinéktek a' Világ fundamentomának fel-vettetéſe elött. *És mennek az igazak az örök életre.* Iſmét: 1 Kór. 13: 10. *Minekutánna el-jövénd a' tökélletes tellyeſség, el-töröltetik a' mi réſz ſzerént vagyon.* Lásd, v. 12.

(*c*) *Jelen.* 7: 15. Annakokáért vagynak az Iſten ſzékinek elötte, *és ſzolgálnak néki éjjel és nappal* az ö Templomában; és a' ki ül a' ſzékben, lakozik ö vélek.

(*d*) 1 Kór. 2: 9. De prédikáljuk, a' mint meg-vagyon irva: A' mellyeket *a' ſzem nem látott*, ſem *a' fül nem hallott, az embereknek-is gondolatjokba nem mentek*, mellyeket Iſten kéſzített az ötet ſzeretöknek.

XXIII. UR-NAPJA.

LIX. KÉRDÉS.

Immár mikor ezeket hiſzed, mi haſznát véſzed?

SUMMÁJA.

Két haſznáit véſzem ezeknek, midön ezeket hiſzem.

FELELET.

1) Ezt, hogy Iſten elött a' Kriſtusban meg-igazúlok (*a*); és 2) az örök életnek örököſe vagyok (*b*).

1) Mellyik az elsö? 2) Mellyik a' 2-dik?

(*Ezeket.* Tudni illik a' mellyek ez ideig meg-magyaráztatott és fejtegettetett Hitnek ágazatiban, úgymint az Evangyéliomnak ſummájában, bé-foglaltatnak.

Iſten elött meg-igazúlok. Iſten elött meg-igazúlni, avagy igaznak lenni, annyit téſzen, mint a' bünnek kötelesſége alól fel-ſzabadíttatni, és igaznak ítéltetni. Igy vétetik ez a' ſzó hellyel-hellyel az Irásban. Lásd, Péld. 17. 15. *A' ki meg-igazítja a' bünöst, és a' ki kárhoztatja az igazat*, útálatos az URnak egyaránt mind a' kettö.

 Iſmét:

Iſmét: *Mát.* 12: 37. A' te beſzédidből *igazittatol-meg*; és a' te beſzédidből *kárhoztatol.* Lásd, *Rom.* 5: 10-18. *és* 8: 33.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Róm.* 1: 16, 17. A' Kriſtusnak *Evangyélioma* Iſtennek hatalma *minden hivőknek idveſſégekre.* Mert az Iſtennek igazsága az által jelentetik-meg hitből hitbe; mint meg-vagyon irva: *Az igaz ember hitből él.*

(*b*) 1 Pét. 1: 9. *A' ti hit teknek jutalmát* el-vévén, tudni illik *a' ti lelketeknek idveſſégét.*

Iſmét: 2 *Tim.* 4: 7, 8. Ama' nemes hartzot meg-hartzoltam, futáſomat el-végeztem, *a' hitet meg-tartottam. Végezetre le-tétetett nékem az igazſágnak koronája* 's a' t.

LX. KÉRDÉS.

Mimódon igazúlſz-meg az Iſten előtt?

SUMMÁJA.

Az Iſten előtt egyedül tsak a' Jéſus Kriſtusban való igaz hit által igazúlok-meg.

FELELET.

1) Miképen vagy te igaz az Iſten előtt, holott bűnös vagy?

2) Mitsoda okkal ajándékoztatik teneked a' Kriſtusnak tökélletes elég-tétele?

Egyedül tsak a' Jéſus Kriſtusban való hit által (*a*); annyira, hogy 1) noha engemet az én lelkem eſméreti vádol azzal, hogy az Iſtennek minden Parantsolati ellen igen vétkeztem, és azoknak tsak egyikét-is meg-nem tartottam, söt noha még moſt-is minden gonoſzra hajlandó vagyok (*b*); de mindazonáltal 2) tsak hogy ezeket az én URamnak jóréteményit ſzívem ſzerént-való igaz bizodalommal végyem (*c*), minden érdemem nélkül egyedül tsak az Iſtennek irgalmaſſágából, a' Kriſtusnak tellyes elég-tétele, igaz-

ſága

ſága és ſzentsége énnékem tulajdoníttatik és ajándékoztatik (*d*): 3) nem külömben, mintha én magamban ſemmi bünt nem tettem vólna, és ſemmi fogyatkozás én bennem nem vólt vólna; söt inkább mintha azt az engedelmeſſéget, mellyet a' Kriſtus tselekedett, tulajdon én tselekedtem vólna (*e*).

3) Az Iſten elött tehát minémü igaznak tartatolte?

(*Minden gonoſzra hajlandó.* Az ó emberre nézve tudni illik; az-az, a' meg-romlott terméſzetnek maradék réſzeire nézve, úgymint mellyek az újjá-ſzülettettekben-is még fenn-vagynak.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Róm.* 3: 28. Annakokáért mind ezekböl azt hozzuk-ki bizonyosképen: hogy az ember *meg-igazúl hitnek általa*, *a' Törvénynek tselekedeti nélkül*.

Iſmét: *Gal.* 2: 16. Tudván mi ezt, hogy *nem igazúl-meg az ember a' Törvénynek tselekedetiböl*, *hanem a' Jéſus Kriſtusban való hit által*: Mi-is a' J. Kriſtusban hittünk, *hogy meg-igazúlnánk a' Kriſtusban-való hit által*, *és nem a' Törvény tselekedetiböl*: Annakokáért, mert egy teſt-is nem igazúl-meg a' Törvény' tselekedetiböl.

(*b*) *Róm.* 7: 14. Mert tudjuk, hogy a' Törvény lelki állat; *de én teſti vagyok*, *és rekeſztettem a' bün alá.*

Iſmét: *Róm.* 7: 21, 22, 23. Fel-találom azért magamban, ki jót akarok tselekedni, e' törvényt *, hogy, *a' bün én hozzám ragadott.* Mert gyönyörködöm az Iſten' törvényében a' * belsö ember ſzerént: *de látok az én tagaimban más törvényt* *, *melly az én elmémnek törvényével * ellenkezik*, *és engemet rabúl ád a' bünnek törvényének*, melly az én tagaimban vagyon.

(**** E' négy helyekben a' törvénynek nevezeti téſzen, külömb-külömb mozdúláſokat és indúlatokat: mellyek közzül némellyek a' belsö és újjá-ſzületett ember ſzerént jó végre léſznek; némellyek viſzont

az ó ember, avagy a' meg-veszett természet szerént (melly még az újjá-szüllettettekben-is ez életben nyilván való) gonosz végre lésznek. Lásd, *Gal.* 5: 16, 17.

(c) Mát. 9: 2. *Bízzál fijam*, meg-botsáttattanak néked a' te büneid.

Ismét: Róm. 10: 10. *Szívvel hiszünk az igazságra.*

Ismét: *Róm.* 4: 23, 24. Nem tsak ö érette (*Ábrahámért*) irattatott pedig-meg, hogy e' tulajdoníttatott néki igazság gyanánt; hanem mi érettünk-is, kiknek jövendöben tulajdoníttatik: azoknak túdni illik, *a' kik hisznek abban*, a' ki fel-támasztotta a' mi URunk Jésus Kristust a' halálból.

(d) Róm. 3: 24, 25. *Meg-igazúlunk* pedig *ingyen Isten' kegyelméböl a' Jésus Kristusban lett váltságnak általa: kit az Isten rendelt engesztelö áldozatúl, az ö vérében-való hitnek általa*, az elébbeni bünöknek meg-botsátásában-való igazságnak meg-mutatására.

Ismét: *Róm.* 4: 6, 7, 8. Mint Dávid-is bóldognak jelenti lenni azt az embert, *kinek Isten tulajdonítja az igazságot tselekedet nélkül*, mondván: Bóldogok, a' kiknek meg-botsáttattak az ö hamisságaik, és kiknek el-fedeztettek az ö büneik: Bóldog ember, kinek nem tulajdonítja Isten a' bünt.

Ismét: Róm. 5: 9. *Minekutánna azért meg-igazúltunk az ö vérének általa;* sokkal inkább meg-tartatunk mostan a' harag ellen ö általa.

Ismét: *Róm.* 5; 18, 19. Bizonyára azért miképen egy (*Ádámnak*) esetinek általa az ítélet minden embereknek kárhozatjokra el-áradott: *azonképen az egy* (Kristusnak *meg-igazításának általa a' jótétemény el-áradott minden emberekre, az életnek igazúlására.* Mert miképen hogy egynek engedetlensége által sokan bünösök lettenek; azonképen *egynek engedelmessége által sokan igazak lésznek.*

(e) Esa. 1: 18. *Ha a' ti büneitek ollyanok vólnának, mint a' veres festék; fejérek lésznek, mint a' hó: És ha pirossak-lésznek, mint a' piros festék; a' fejér gyapjúhoz hasonlók lésznek.*

Ismét:

Ismét: *Mik.* 7: 19. El-tapodja a' mi álnokságinkat, és a' tengernek mélységes örvényébe veti minden büneinket.
Ismét: 2 *Kór.* 5: 21. Mert az Isten azt, a' ki bünt nem tud vala, tévé bünné; *hogy mi lennénk Isten' igazsága ö benne.*

LXI. KÉRDÉS.

Miért állatod azt, hogy te egyedül tsak a' hit által igazúlsz-meg?

SUMMÁJA.

Azért mondom, vagy állatom magamat az ISTEN elött egyedül tsak hit által igaznak lenni: mert tsak a' hit az az egy eszköz, mellyel a' Jésus Kristusnak elég-tételét meg-foghatom és hozzám kaptsolhatom, vagy magamra szabhatom.

FELELET.

1) Nemde azért [a' te hitednek méltóságával vagy-é kedves az Isten elött és meg-igazúltt?
2) Mitso da hát tulajdonképen a' te igazságod az Isten elött?

1) Nem azért, mintha az én hitemnek méltóságáért vólnék Isten elött kellemetes (*a*): hanem hogy az Isten elött 2) egyedül tsak a' Kristusnak elég-tétele, igazsága, és szentsége légyen énnékem igazságom (*b*); én pedig azt külömben meg-nem foghatom, hanem tsak az én hitemmel (*c*).

(*Nem az én hitemnek méltóságával.* Miképen a' szem, a' láb, kéz és száj, (a' mihez az Irás a' hitet hasonlítja, *Ján.* 1: 12. és 6: 35-40-53.) nem a' magokban való méltóságra nézve, a' mennyiben tagok, táplálnak valakit, avagy gazdagítnak; hanem hogy olly eszközök, mellyekkel a' féle dolgok kerestetnek, meg-szereztetnek, és az embereknek tulajdonaikká tétetnek: így a' mi hitünk, és a' Jésus Kristusnak érdemében - való bizodalmunk meg-igazít, de nem az ö méltósága által, mintha a' hit magában szintén olly egészen tökélletes lelki jóság vól-

na; hanem a' mennyiben azt magának meg-kereſi, megſzerzi, és magára ruházza vagy tulajdonítja.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) Róm. 4: 5. Annak, a' ki nem munkálkodik; *hanem hiſzen abban, a' ki meg-igazítja a' hitetlen embert: tulajdoníttatik a' hit igazſág gyanánt.*

Iſmét; Eféſ. 2: 8, 9. *Kegyelemből tartattatok-meg hitnek általa, (és ez nem ti tőletek vagyon; Iſten' ajándéka ez) nem a' tselekedetekből*, hogy ſenki ne kérkedjék.

(*b*) Róm. 3: 24. *Meg-igazúlnak* pedig *ingyen Iſten' kegyelméből, a' Jéſus Kriſtusban lett váltságnak általa.*

Iſmét: 2 Kór. 5. 21. Az Iſten azt, a' ki bünt nem tud vala, tette bünné; *hogy mi lennénk Iſtennek igazsága őbenne.* Lásd, 1 Kór. 1: 30. *Jér.* 23: 6.

(*c*) Róm. 3: 21, 22. Moſtan pedig *meg-jelent az Iſtennek igazsága* a' Törvény nélkül, melly meg-bizonyíttatott a' Törvénynek és a' Prófétáknak bizonyſágokkal-is. *Az Iſten' igazságát mondom, hogy meg-jelent a' Jéſus Kriſtusban való hitnek általa* *, mindeneknek és mindeneken, *a' kik hiſznek* †: mert nintsen ebben külömbſég.

(* Ugymint melly által az Istennek minékünk elönkbe tétetett és ajánltatott igazságát meg-fogjuk. Annakokáért, a' hit nem maga az igazſág; hanem ollyan, mint a' ſzegénynek keze, mellyel a' néki nyújtatott alamisnát el-véſzi. † Itt ezokáért a' hit a' tselekedetnek ellenébe tétetik nem annyiban, a' mennyiben az [a' hívekben-való jó tselelekedet; hanem a' mennyiben a' Kriſtus' igazſágát meg-fogó és reájok ruházó eſzköz. Lásd a' LX-dik *Kérdésben* az *e*-ben.)

Iſmét; 'Sid. 11: 7. *Hit által*, Iſtentöl meg-intetvén Noé, kárhoztatta e' Világot, és *a' hitből-való igazságnak örököſévé lett.*

Iſmét: Róm. 4: 3. *Hün Abrahám az Iſtennek; és tulajdoníttaték néki igazságára.*

Iſmét: *Fil.* 3: 9. Nem *lévén nékem olly igazſágom*, melly a' törvényből vólna; hanem *melly a' Kriſtusban-*

való

való hit által vagyon, Istentöl való igazságom hit által.

XXIV. UR NAPJA.

LXII. KÉRDÉS.

A' mi jó tselekedetünk miért nem lehet igazság, avagy Isten elött való meg-igazúlásunknak valami része?

SUMMÁJA.

A' mi jó tselekedetink nem lehetnek igazság, avagy az igazságnak valami része az Isten elött: mert hibásak, 's tökélletesség nélkül valók.

FELELET.

Azért, mert annak az igazságnak, melly az Isten elött meg-álhat, 1) vétek nélkül valónak és tökélletesnek kell lenni, és minden részeiben az Isten' Törvényével egyezőnek (*a*): minékünk pedig legjobb tselekedetink-is, a' míg e' gyarló testi életben vagyunk, nem tökélletesek, hanem bünökkel megfértéztettek (*b*).

1) Minémű igazságnak kell annak lenni, melly az Isten ítéletiben megálhasson?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) Mát. 22: 37-39. *Szeressed a' te URadat Istenedet tellyes szivedböl tellyes lelkedböl, és tellyes elmédböl. Szeressed felebarátodat, mint te-magadat.*

Ismét: *Ják.* 2: 10. Mert valaki az egész Törvényt meg-tartándja, *vetkezéndik pedig egy dologban, az egész Törvény' meg-rontásában bünös.*

Ismét: Róm. 2: 2--5. *Az Isten' ítéleti igaz.*

Ismét: *Gal.* 3: 10. Mert valakik a' Törvény' tselekedetiböl vagynak, átok alatt vagynak: mert meg-vagyon irva: *Atkozott, valaki meg-nem marad mind azokban,*

mellyek

mellyek meg-irattattattak a' Törvénynek könyvében, hogy azokat tselekedje.

(*b*) 'Sólt. 1030: 3. *Ha a' mi büneinket meg-tartándod Iſten; URam, kitsoda álhat-meg?*

Iſmét: Eſa. 64: 6. *Mi mindnyájan ollyanok vagyunk, mint a' tiſztátalan; és mint a' meg-ferteztetett ruha, minden mi igazſágunk.*

Iſmét: Ják. 3: 2. *Sokakban meg-esünk mindnyáján.*

Iſmét: 1 Ján. 1: 8. *Ha azt mondjuk, hogy nintsen bün mi bennünk; magunkat meg-tsaljuk, és igazſág bennünk nintsen.*

LXIII. KÉRDÉS.

Hogy hogy lehetne az, hogy a' mi jótselekedetink ſemmit nem érdemlenének, ha az Iſten mind e' Világ ſzerént, 's mind a' jövendö életben jutalmat igér, hogy ád nékünk érettek?

SUMMÁJA.

Noha az Iſten a' jó tselekedeteknek jutalmat ígér; mindazáltal abból nem következik, hogy azok Iſten elött valamit érdemlenének.

FELELET.

1) Miért nem következik?

1) Az a' jutalom nem a' mi érdemünkért adatik (*a*); hanem kegyelemböl (*b*).

(*Mind e' Világ ſzerént, 's mind a' jövendö életben jutalmat igér.* Mert meg-vagyon irva: 1 *Tim.* 4: 8. Az Iſteni tiſztelet (avagy kegyeſſég) mindenre haſznos; *mellynek igéreti vagyon e' Világon és a' más Világon való meg-ajándékoztatáſáról.*

Iſmét: *Márk.* 10: 29, 30. Bizony mondom néktek, nintsen ſenki, a' ki el-hagyándja házát vagy atyafiát, vagy nénnyét, atyát, vagy anyát, vagy feleſégét, avagy gyermekit, avagy ſzántó földeit én érettem, és az Evangyéliomért; a' ki ſzáz-annyit nem venne, moſtan ez idöben, házakat, atyafiakat, néneket, anyákat, gyermekeket,

keket, és ſzantó földeket, háborúſágokkal egybe, és a' jövendö Világon örök életet. Láſd, *Mát.* 10: 41, 42. és 5: 12. *Luk.* 6: 35.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Luk.* 17: 10. *Ha mind azokat meg-tſelekedénditek is, mellyek néktek parantſoltattak, azt mondjátok: Haſzontalan ſzolgák vagyunk: mert a' mit kellett tſelekednünk, azt tſelekedtük.*

Iſmét: Róm. 11: 35, 36. *Kitſoda adott valamit elöſzör néki, (az Urnak) és meg-adná annak?* Mert ö töle, ö általa, és ö benne vagynak mindenek; övé légyen a' ditsöſég mind örökké! Ámen.

(*b*) *Koloſſ.* 3: 24. Tudván, hogy ti az URtól véſzitek az *örökſégnek* * *jutalmát*: mert az UR Kriſtuſnak ſzolgáltok.

(* Melly örökſég nem érdemért adatik; hanem az Atya Iſtennek teſtámentom ſzerént való áldásából. *Mát.* 25: 34. Jertek-el én Atyámnak áldottai, *birjátok az orſzágot*, melly meg-készíttetett néktek e' Világ' fundamentomának fel-vettetéſe elött.)

Iſmét: 2 *Tim.* 1: 18. Adja az UR, hogy *irgalmaſſágot találjon* az URnál ama' napon 's a' t. Láſd, *Róm.* 6: 23. és 11: 6.

LXIV. KÉRDÉS.

Nem ád-é e' tudomány gonoſz életre való teſti bátorſágot az embereknek; avagy, nem téſzi-é reſtekké a' jó tſelekedetekre?

SUMMÁJA.

A' tſelekedetek nélkül hitböl való meg-igazúláſnak tudománya nem ád az embereknek gonoſz életre való teſti bátorſágot.

FELELET.

Nem (*a*): 1) Mert az ſemmiképen nem lehet, hogy azok, a' kik hit által a' Kriſtusba óltatnak, hálá-adásnak gyümöltſét ne teremnének (*b*). 1) Miért?

Szent

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Róm. 3: 31. *A' Törvényt azért hijába-válóvá teſzſzük-é a' hit által? Távol légyen az: söt inkább a' Törvényt erösitjük.*

Iſmét: Róm. 6: 1, 2. Mit mondunk tehát? *Meg-maradjunk-é a' bünben, hogy a' kegyelem annál nagyobb légyen? Távol légyen.* A' kik meg-hóltunk a' bünnek, mimódon élnénk még abban? Láſd, *'Sólt.* 130: 4.

(*b*) 1 Ján. 3: 9. *Valaki Iſtentöl ſzülettetett, bünt nem tselekeſzik* *; mert annak magva vagyon abban: ingyen ſem vétkezhetik †; mert Iſtentöl ſzületett.

(* Az-az: nem engedi, hogy a' bün uralkodjék ö rajta. † Az-az: meg-átalkodva a' bünökben meg-nem maradhat.)

Iſmét: *Ján.* 15: 5. Én vagyok a' ſzölö-tö, ti ſzölöveſzſzök vagytok: a' ki én bennem marad, és *a' kiben én maradok, ſok gyümöltsöket terem.* Láſd, *Gal.* 5: 6. *Ják.* 2: 20. *Tit.* 3: 8.

XXV. UR NAPJA.

A' SÁKRAMENTOMOKRÓL.

LXV. KÉRDÉS.

Mivelhogy azért tsak a' hit téſzen minket réſzeſekké a' Kriſtusban és minden ö jó-tétemenyében; honnan ſzármazik hát ez a' bit?

SUMMÁJA.

A' Szent Lélek mind fel-gerjeſzti, 's mind meg-erösíti a' hitet.

FELELET.

1) Mi által gerjeſzti-fel a' hitet?

A' Szent Lélektöl (*a*), ki azt 1) az Evangyéliomnak predikáláſa által (*b*) a' mi ſzíveinkben fel-gerjeſzti,

és

és 2) a' Sákramentomokkal való éléſſel bennünk meg-eröſíti (*c*). 2) Ugyan azont mi által eröſíti-meg?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 2 *Kór*. 4: 13. Mivelhogy pedig mi bennünk-is *a' hitnek ugyan-azon Lelke* vagyon, a' mint irva vagyon: Hittem, úgymond, és azért ſzóltam; azért *mi-is hiſzünk*, és azért ſzóllunk.

(*b*) Róm. 10: 17. *A' hit a' hallásból vagyon; a' hallás pedig az Iſten' Igéje által.*

Iſmét: 1 *Kór*. 3: 5, 6. Kitſoda Pál, és kitſoda Apollós? hanem ſzolgák, *kik által hittetek*, és a' mint kinek-kinek az UR adta. Én plántáltam; Apollós öntözött: de Iſten adta annak elö-mentét. Láſd, *Tſel*. 16: 4.

(*c*) *Róm*. 4: 11. Abrahám *a' Környül-metélkedéſnek Jelét vette a' Környül-metéletlenſégben való hitnek * igazſágának meg-petſétléſére.*

(* Az-az: a' Környül-metélkedés vólt annak az ö hitinek meg-eröſítéſe, mellyel már annakelötte a' Környül-metéletlenſégben lévén meg-fogta vala az igazſágot, és a' mellyet hiti által magához kaptsolt vala.)

Iſmét: *Tſel*. 8: 36, 37, 38. Monda a' Komornyik: Imhol a' viz *mi tilt-meg a'* Kereſztſégtöl *engemet*? Filep pedig monda: *Ha tellyes ſzivböl hiſzſz, meg-lehet.* Ama pedig monda: Hiſzem a' Jéſus Kriſtuſt Iſten' Fijának lenni. És meg-állatá a' ſzekeret, és le-ſzállának mind ketten a' vizbe Filep és a' Komornyik, és Filep meg-kereſztelé azt †.

(† Filep meg-kereſztelte a' Komornyikot, ki már annak-elötte az ö hitiröl valláſt tett vala. Nem azért, hogy a' Kereſztſég által idvezülne; hanem, hogy az által meg-eröſíttetnék az ö hiti, mellyel a' Kriſtuſért ígértetett idveſſéget már meg-fogván magához kaptſolta vala.)

LXVI. KÉRDÉS.

Mitſodák a' Sákramentomok?

SUMMÁJA.

A' Sákramentomok az Evangyelioni Igéreteknek (1) Jegyei, (2) Petséti.

FELELET.

1) Minémű Jegyek a' Sákramentomok?
2) Kitől ſzereztettek?
3) Miképen él az Iſten a' Sákramentomokkal, mint Jegyekkel;
4) Miképen él vélek, mint Petſétekkel†?
5) Mellyik az Evangyéliomnak ígérete?

1) Szent (*a*) és látható (*b*) Jegyek és Petſétek (*c*); mellyek 2) az Istentől azért ſzereztettek (*d*), 3) hogy azok által az Evangyéliomnak ígéretit néküñk inkább meg-világosítſa (*e*), és 4) meg-petſételje (*f*); tudni illik, hogy 5) nem tsak közönſégesképen mindeneknek, hanem még egyenként-is minden hiveknek a' Kriſtusnak Kereſztfán véghez vitt egy Aldozatjáért ingyen ajándékozza a' bűnöknek botſánatját, és az örök életet (*g*).

(† A' 4-dik Kérdéſre a' tanúló gyermek így feleljen-meg. *Mert a' Sákramentommal való élés által az Iſten minékünk az Evangyéliomi Igéreteket meg-petſétli.*)

(*Sákramentomok.* E' ſzó, *Sacramentum*, Deák íge; melly bizonyos rend-tartáſokkal véghez vitt Esküvéſt teſzen. A' Catechiſmusban pedig, és Ekléſiákban, vétetik a' ſzent Jegyekért, és Petſétekért.

Hogy azok által. Itt ſzépen meg-jelentetik, mitſoda külömbözéſſel légyenek a' Sákramentomok (1) Jegyek, (2) Petſétek. *Elsőben*: mert mintegy *Jegyek* az Evangyéliomnak igéretit minékünk világoſon meg-mutatják, az-az, az Evangyeliomban meg-igért minden lelki ajándékok e' külső Jegyek által ábrázoltatnak, és ſzemeink eleikbe tétetnek.

Példának okáért:

A' Környül-metélkedés,	Jegye	A' Bünöknek el-vetéséнek.
A' Vizzel való Meg-mosás a' Keresztségben,		A' Bünöknek el-mosatásának, avagy azokból való meg-tisztúlásnak.
A' Báránynak meg-ölése,		A' Kristusnak a' Kereszt-fán való áldozatjának.
A' meg-szegett Kenyér, és a' ki-öntetett Bor az UR' Vatsorájában.		A' Kristus meg-feszíttetett Testének, és ki-ontatott Vérének.

Másodszor: úgymint *Petsétek* meg-petsétlik nékünk az Evangyéliomnak igéretit: az-az, az Evangyéliomban meg-igértetett mennyei ajándékok, e' földi Jegyek és Petsétek által, nékünk meg-bizonyíttatnak és meg-erösíttetnek; miképen közönségesen az emberek között, nagy hitelnek okáért, a' levelek Petsétekkel szoktak meg-erösíttetni.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 2 *Mós.* 29: 33. Idegen ne egy k azokban, (tudni illik, a' szüntelen-való áldozatnak húsaiban;) mert * *szent állatok azok.* Lásd, 1 *Sám.* 21: 4.

(* Ha azért az ó Testámentombéli Tzéremóniás Áldozatok szenteknek neveztetnek: mennyivel inkább szentek hát az Uj Testámentombéli Sákramentomok?

(*b*) Róm. 2: 28. *Nem az a' Környül-metélkedés, a' melly kivül vagyon a' testen.*

Ismét: 2 Mós. 12: 13 És *ez a' Báránynak vére lészen néktek Jelül* a' házakban, kikben ti lejéndetek: és mikor látándom a' vért, el-mégyek mellöletek, és akképen nem lészen ti közöttetek tsapás a' veszedelemre, mikor én az elsö-szülötteket vágom az Egyiptom' földén. Lásd, *Jsel.* 8: 36. Imhol a' viz 's a' t.

(*c*) 1 *Mós.* 17: 11. Környül-metéljétek pedig a' ti férjfiui testeteknek böreinek elejit; hogy légyen az én közöttem és ti közöttetek való *szövetségnek Jele.*

Ismét: Róm. 4: 11. *Ábrahám vette a' Környül-metélkedésnek Jelét* a' Környül-metéletlenségben való hitnek igazságának meg-petsétlésére. Lásd, 2 *Mós.* 13: 9.

G Ismét:

Iſmét: 1 Kór. 11: 24, 25. *Ez;* (a' meg-töretett Kenyeret vévén és meg-évén) *tselekedjétek az én emlékezetemre. Ezt* (mikor a' meg-áldatott Pohárból iſztok) *tselekedjétek az én emlékezetemre.*

(*d*) Tſel. 7.: 8. *Az Iſten adta néki a'* Környül-*metélkedéſnek ſzövetſégét.*

Iſmét: 2 Móſ. 12: 27. *Az URnak Páſchájának áldozatja.*

Iſmét: Ján. 1: 33. *Az Iſten el-botsáta engem', hogy kereſzteljek Vizzel.*

Iſmét: 1 Kór. 11: 23. *Én az Urtól vettem*, mellyet néktek elötökbe-is adtam; hogy az UR Jéſus azon az éjtſzakán, mellyen el-árúltaték, vette a' Kenyeret 's a' t.

(*e*) 2 Móſ. 13: 9. *Hogy légyen tenéked az * mint egy kezeden való Jegyül és emlékezetül a' te ſzemeid elött.* Vesd-öſzve ezzel, 1 Kór. 5: 7. Láſd, 1 *Móſ.* 17: 13. 5 *Móſ.* 30: 6. *Tsel.* 22: 16. (Ezent bizonyitják mind azok a' *Locus*ok, valahol a' Sákramentomok *Jegyekn ek* hivattatnak.)

(* Tudni illik, hogy te kováſztalan Kenyerekkel élſz.)

(*f*) Róm. 4: 11. Abrahám vette *a'* Környül-*metélkedésnek Jelét, a'* Környül-*metéletlenſégben való hitnek igazſágának meg-petsétléſére* †.

(† Az-az: vette olly végre, hogy a' Környül-metélkedés által, melly az Iſten Szövetſégének Jele vala, lenne bizonyos arról a' meg-igazúlásról, mellyet hiti által vett vólt.)

(*g*) *Tſel.* 2: 38. Péter pedig monda nékiek: Térjetek-meg, és *kereſztelkedjetek-meg* egyen-egyen az UR Jéſusnak nevében, *a' bünöknek botsánatjára.*

Iſmét: *Tsel.* 22: 16. Moſtan azért mit kéſedelmezel? kelj-fel, és *kereſztelkedjél-meg*, *és mosd-el a' te büneidet*, az URnak nevét ſegítségül híván. Láſd, *Mát.* 26: 38.

Iſmét: *Luk.* 22: 19. Ez az én Teſtem, melly *ti érettetek* adatik; *ezt tselekedjétek az én emlékezetemre.*

LXVII. KÉRDÉS.

Az Ige azért és a' Sákramentomok mind ketten arra-valók-é, hogy a' mi hitünket a' Krisztusnak Kereʃztfán lett áldozatjára, mint idveʃſégünk egyetlen-egy fundamentomára igazitsák?

SUMMÁJA.

Mind az Ige, 's mind a' ſzent Jegyek a' mi hitünket vezérlik a' Kriſtusnak Áldozatjára, mint a' mi idveſſégünknek egyetlen-egy fundamentomára.

FELELET.

Ugy vagyon. 1) Mert a' Szent Lélek az Evangyéliommal tanít (*a*), és a' Szent Jegyekkel erösít ebben (*b*), hogy egéſzen a' mi idveſſégünk tsak a' Kriſtusnak egyetlen-egy áldozatjában helyheztettetett, ki ömagát a' Kereſztfán adá érettünk áldozatra.

1) Miképen bizonyítod azt-meg?

(*Tanit és meg-erösít.* E' két ſzókban meg-mutattatik, mitsoda külömbözéſſel mind az ige 's mind a' ſzent Jegyek vezérelnek minket a' Kriſtusnak egy Áldozatjára. Mert a' prédikáltatótt és nyilván hirdettetett Ige, a' hallás által, azt a' mi ſzíveinkbe mintegy bé-nyomja; a' ſzent Jegyek pedig, kik az Igének erösítöi, ugyan-azont ſzemmel való látás által viſzont a' mi ſzíveinkbe bé-nyomják.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 1 Kór. 2: 2. Mert nem végeztem vólt-el magamban egyebet valamit *tudni ti köztetek*; hanem *a' Jéſus Kriſtust*; *azt pedig, a' ki meg-feſzittetett.* Láſd, 1: 23.

Iſmét: 1 Kór. 2: 11. *Mert más fundamentomot ſenki nem vethet a' kivül, melly egyſzer vettetett, melly a' Jéſus Kriſtus* *. Láſd, Gal. 3: 1,

(* Az Igének prédikáltatáfában tudni illik, mellyről ott fzól.)

(*b*) *Kol.* 2: 11, 12. Kiben (a' Kriftusban tudni illik) *környül-is metéltettetek kéz nélkül való környül-metéléffel*, mikoron a' bünnek teftének állatját le-vetkeztétek a' Kriftusnak környül-metélkedéfe által. *El-temettettetek ö véle a' Kereftfég által* 's a' t.

Ifmét: 1 Kór. 5: 7. *A' mi Húsvéti Bárányunk* a' Kriftus *meg-áldoztatott mi érettünk*. Láfd, 1 Kór. 10: 4.

Ifmét: Luk. 22: 19, 20. *Ez én Teftem, melly ti érettetek adatik.* E' Pohár Uj Teftámentom *az én Véremben, a' melly ti érettetek ki-ontatik.*

LXVIII. KÉRDÉS.

Hány Sákramentomokat fzerzett a' Kriftus az Uj Teftamentomban?

SUMMÁJA.

Kriftus URunk az Uj Szövetfégben tsak két Sákramentomokat fzerzett, úgymint a' Kerefztféget, és az URnak fzent Vatforáját.

FELELET.

Kettöt: a' Kerefztféget (*a*), és az URnak fzent Vatsoráját (*b*).

(*Kettöt.* Mert nem találunk többet az Uj Teftamentomban, hogy az Évangyéliomi igéretek mellé e' két Tzérémóniáknál több rendeltetett vólna Iftentöl, Ezokáért nintsen több Sákramentom e' kettönél.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) Láfd a' Kerefztfégröl, *Mát.* 28: 19. a' LXXI. *Kérdés* alatt.

(*b*) Láfd az UR Vatsorájáról, 1 *Kór.* 11: 23. az LXXVII-dik *Kérdés* alatt.

(Hogy továbbá nintsen több e' két Sákramentomoknál, meg-tetfzik e' következendö helyekböl: 1 *Kór.* 10: 1, 2, 3, 4. és 12: 13. *Tfel.* 2: 41, 42.)

XXVI.

XXVI. UR NAPJA.

A' Keresztségröl.

LXIX. KÉRDÉS.

Miképen emlékeztet arra és erösít tégedet az Isten a' Keresztségben, hogy tenéked részed vagyon abban a' Krisztusnak egyetlen-egy áldozatjában?

SUMMÁJA.

A' Keresztségnek külsö Vizével való mosódás int engemet úgymint *Jegy*, és egyszersmind mind *Petsét* meg-is erösít engemet az én belsö meg-tisztúlásom felöl, melly a' lélekben lészen a' Krisztus parantsolatjának és hozzá tétetett igéretinek erejével.

FELELET.

1) Ekképen, hogy a' Krisztus parantsolta e' külsö Vizzel való mosódást (*a*): 2) hozzá tévén a' parantsolathoz ez igéretet, hogy az ö Vére és Lelke szintén ollyan bizonyal meg-mos az én lelkemnek rútságából, az-az minden büneimböl engemet, mint igaz az, hogy a' Vizzel külsöképen meg-mosattattam, mellyel a' testnek minden szennyét és rútságát el-szokták mosni (*b*).

? 1) Miképen int és erösít tégedet a' parantsolatnak erejével?
2) Miképen a' hozzá tétetett igéretnek erejével?

(A' mik oda-fel a' LXVI-dik *Kérdés* alatt közönségesen a' Sákramentomok felöl meg-mondattak, azok itt kiváltképen a' Keresztségre alkalmaztattak. Két dolgokat kell továbbá itt meg-jegyezni. 1) A' Keresztségben kettös meg-mosódás vagyon; Egyik *külsö*, mellyet az Egyházi szolga külsö Vizzel a' testen véghez viszen. Másik *belsöképen való*, mellyet maga a' Krisztus, az ö Lelke és Vére által, a' mi lelkeinkben véghez viszen. 2) Mivelhogy a' külsö mosódás Jegye,

és Iſtentöl ſzereztetett 's meg-tsalhatatlan Petséte a' belsö moſódáſnak: azért a' hívek belsöképen való moſódáſſal olly bizonyoſon meg-tiſztíttatnak, a' melly bizonyoſon külsöképen meg-moſattatnak.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Mát.* 28: 19. Menjetek-el, és tanítsatok * minden népeket *'s a' t.*

(* Láſd a' LXXI-dik *Kérdés* alatt.)

(*b*) *Tit.* 3: 5. Az ö irgalmaſſágából *tartott-meg minket az újonnan való ſzületéſnek feredöjének, és a' ſzent Léleknek meg-újitáſának általa.*

Iſmét: *Tſel.* 24: 16. Kelj-fel †, *kereſztelkedjél-meg, és mosd-el a' te büneidet*, az URnak nevét ſegítſégül híván († Ananiás ſzól Pálnak.)

LXX. KÉRDÉS.

Mitsoda a' Kriſtusnak Lelkével és Vérével meg-moſattatni?

SUMMÁJA.

A' Kriſtuſnak Vérével meg-moſattatni ſemmi nem egyéb, hanem a' Kríſtusnak ki-ontatott Véréért büneinknek botsánatját nyerni (*a*). A' Kriſtusnak Lelkével meg-moſattatni viſzont annyit téſzen, mint a' Szent Lélek által újonnan-ſzülettetni (*b*).

FELELET.

Iſtentöl büneinknek botsánatját venni, ingyen, a' Kriſtusnak Véréért, mellyet mi érettünk az ö áldozatjában a' Kereſztfán ki-ontott (*a*). Annakutánna a' Szent Lélektöl-is meg-újíttatni, és annak ſzenteléſéböl Kriſtusnak tagjaivá lenni (*b*): 1) hogy a' bünöknek napról napra inkább meg-haljunk, és ſzentül 's feddhetetlenül éljünk (*c*).

1) Miért hogy újjá-ſzülettettünk?

(Itt-is

(Itt-is két dolgokat kell meg-jegyezni. 1) A' Krisztusnak két külömbözö jótéteményit: tudni illik *a' Meg-igazitást*, mellyet nékünk az ö halálával szerzett; és *a' Meg-szentelést*, mellyet az ö Lelke által mi bennünk munkálkodik. 2) A' Meg-szenteltetésnek két részeit: úgymint az ó embernek meg-öldököltetését, az új embernek meg-elevenittetését. 'Mellyröl oda-alább a' 88, 89, és 90-dik *Kérdésekben.*)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a. b*) 1 Kór. 6: 11. *Meg mosattattatok, meg-szenteltettetek, meg-igazittattatok az ÚR Jésusnak nevében, és a' mi Istenünknek Lelke által**.

(*Szent Pál ez helyen meg-magyarázza, mit tégyen *Meg-mosattatni.* Tudni illik: 1) Az ÚR Jésusnak nevében, az-az, az ö áldozatjáért és érdeméért *meg-igazittatni.* 2) A' Szent Lélek által *meg-szenteltetni.*)

(*a*) *Jelen.* 1: 5. A' Krisztus szeretett minket, és *meg-mosott minket a' mi büneinkböl az ö Vére által.* Lásd, 7: 14. 1 *Ján.* 1: 7. *Eféf.* 1: 7. *Kol.* 1: 14.

(*b*) *Ján.* 3: 5. Ha valaki *újjá-nem születtetik Viztöl és Lélektöl*, nem mehet-bé az Istennek országába. Lásd, *Ezék.* 36: 25, 26, 27.

(*c*) *Róm.* 6: 3, 4. Avagy nem tudjátok-é hogy valakik meg-keresztelkedtünk a' Jésus Krisztusban, az ö halálában keresztelkedtünk-meg? *El-temettettünk azért ö véle együtt a' Keresztség által a' halálban*: *hogy* miképen fel-támasztatott a' Krisztus az Atyának ditsöségére; azonképen *mi-is új életben járjunk.*

LXXI. KÉRDÉS.

Hol igérte a' Krisztus, hogy ö minket olly bizonyal meg-mosogat és meg-tisztit az ö Vérével és Szent Lelkével, mint szintén hogy a' Keresztségnek Vizével meg-mosattatunk?

SUMMÁJA.

Hogy mi a' Krisztusnak Vérével és Lelkével olly bizonyal meg-mosogattatunk, melly bizonyal külsö Vizzel meg-

mofattatunk: meg-bizonyíttatik itt 1) a' Kriftusnak fzerzéféből; 2) a' hozzá adatott; és 3) az Irásban máfutt-is elő-hozzattatott ígéretekből.

F E L E L E T.

1) Miképen vagyon a' Kerefztségnek fzerzéfe? A' Kerefztségnek fzerzéfében; mellynek Igéji ekképen vagynak: *Mát.* 28: 19. *Márk.* 16: 16. 1) *Menjetek-el, és tanitsatok minden népeket, meg-kerefztelvén őket Atyának, Fiúnak és Szent Léleknek nevében.* 2) *A' ki bijénd és meg-kerefztelkedik, idvezül; a' ki pedig nem bijénd, el-kárhozik.* Ez ígéretet máfutt-is elő-hozza az Irás,

2) Mitsoda a' hozzá-adattatott ígéret?

3) mikor a' Kerefztséget újonnan való fzületéfnek feredőjének (*a*), és bűneinknek el-mofattatáfának nevezi (*b*).

3) Mitsoda az Irásban máfutt elő-hozattatott ígéret?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) *Tit.* 3: 5. Az ő irgalmafságából *tartott-meg minket az újonnan való fzületéfnek feredőjének, és a' Szent Léleknek meg-újitáfának általa.*

(*b*) *Tfel.* 22: 16. Kelj-fel, *kerefztelkedjél-meg, és mosdd-el a' te bűneidet*, az URnak nevét fegitségül híván.

XXVII. UR NAPJA.

LXXII. K É R D É S.

Ennekokáért a' külső Vizzel-valo kerefztelés a' bűnöknek el-mofáfa-é?

S U M M á J A.

A' külső Vizzel-való meg-kerefztelés nem a' bűnöknek el-mofáfa.

F E L E L E T.

a) Miért nem az? Nem az (*a*): 1) Mert tsak egyedül a' Kriftusnak Vére és Lelke tifztít-meg minket minden bűneinkből (*b*).

Szent

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 1 Pét. 3: 21. *A' Bárkához hasonló Keresztségnek példája mostan minket-is meg-tart, (nem az a' mellyel a' testnek szennyei el-mosattatnak;* hanem a' jó lelki-esméretnek Istennel való kérdezödése) a' Jésus Krisztusnak halálból való fel-támadása által. Lásd ennek példáját, *Tsél* 8: 13 -- 20.

(*b*) 1 Ján. 1: 7. *A' Jésus Krisztusnak, az Isten Fijának Vére tisztit-meg minket minden büneinkböl.*

Ismét: *Mát.* 3: 11. Én ugyan keresztellek titeket Vizzel, a' bünökböl való meg-térésre: De amaz, a' ki én utánnam jö, *keresztel titeket Sz. Lélekkel*, és *tüzzel*. (Azaz: ki a' mi lelki szennyeinket nem külömben tisztítja-meg, mint miképen az arany a' tüz által meg-tisztíttatik. *Ján.* 3: 5.)

Ismét; *Ján.* 19: 34. És mindjárt ki-méne (a' Krisztusnak a' Keresztfán által-öklelteteтt oldalából) *Vér* * *és Viz.*

Ismét: 1 *Ján.* 5: 6. Ez az † a' ki jött *Viznek* * *és Vérnek általa*, tudni illik *a' Jésus Krisztus;* nem tsak Viznek általa, hanem *Vérnek* * *és Viznek általa.*

(† Nem az ó Testamentombéli Papok, kik ez igaz Papnak tsak ábrázolóji vóltanak. * * * Az ó Testamentomban, az Áldozatoknak ki-ontatott Vérek által, lészen vala a' bünöknek botsánatja, vagy a' meg-engesztelés; Viz által pedig a' tisztúlás. Mindenik ábrázoló példája vólt, a' bünöktöl, a' Krisztus' Vére által-való jövendöbéli meg-tisztúlásunknak-is, ki tiszta Viznek mondatik. *Esa.* 44: 3. *Ezék* 36: 25. *Ján.* 7: 38, 39.

LXXIII. KÉRDÉS.

Miért nevezi tehát a' Szent Lélek a' Keresztséget újonnnan való születésnek feredöjének, és bünöknek el-mosatásának?

SUMMÁJA.

A' Keresztség neveztetik bünöknek el-mosatásának, két okokért; 1) a' Viznek 's a' Krisztus Vérének és Lel-

kének egymáffal-való egyezéfokre nézve: 2) a' bünöktöl való meg-tifztúláfunknak bizonyos vóltára nézve.

F E L E L E T.

1) Mitsoda a' Víz 's a' Kriftus' Vére és Lelke között való egyefség? avagy miben egyeznek ezek?
2) A' Kerefztségben miképen tétettetünk bizonyofokká a' mi büneinkböl való meg-tifztíttatáfunk felöl?

Az Iften nem valami nagy ok nélkül fzól akképen: tudni illik, nem tsak arra akar tanítani minket, 1) hogy a' mint a' Víz el-moffa a' tefti fzennyet (*a*); azonképen a' mi büneinkböl a' Kriftusnak Vére (*b*) és Lelke tifztít-meg (*c*): de fokkal inkább azért, hogy azzal a' fzent Jegygyel és záloggal bizonyoffá téfzen arról, 2) hogy fzintén olly bizonyal meg-mofattatunk a' mi büneinkböl a' belsö feredövel; mint fzintén a' külsö és látható Vizzel meg-ferefztetünk (*d*).

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) Ezék. 16: 4. *Vizzel meg-nem mofattál vala; mikor meg-tekíntélek tégedet.*

(*b*) Jel. 1: 5: *A' Jéfus* Kriftus *mofott-meg minket a' mi büneinkböl az ö Vére által.* Lásd, 7: 14.

(*c*) Efa. 4: 3. *Az UR el-mofándja a' Sion leányinak undokságokat*, és Jérufálemnek *vérét ki-mofándja* ö belölök, az ítéletnek és eméfztésnek *Lelkével* Lásd, Ezék. 36: 25.

(*d*) Tfel. 2: 38. *Kerefztelkedjék-meg kiki közzületek a' Jéfus Kriftusnak nevében a' bünöknek botsánatjára.* Lásd, Róm. 6: 3, 4.

Ifmét: Gal. 3: 27. *Valakik meg-kerefztelkedtetek, a' Kriftust öltöztétek-fel.*

LXXIV.

LXXIV. KÉRDÉS.

A' kis gyermekeket meg-kell-é kereſztelni?

SUMMÁJA.

A' Kereſztyéneknek kisdedeiket meg-kell kereſztelni, három okokért.

SUMMÁJA.

Meg-kell igen-is: Mert 1) ők-is ſzintén úgy bé-foglaltatnak az Iſten' frigy-kötéſében (*a*), és az Anyaſzentegyházhoz tartoznak, mint az öreg emberek (*b*): és mivelhogy 2) önékiek-is az Iſten a' Kriſtus' Vére által büneinknek botsánatját; és a' Szent Lelket, ki a' hitnek adója és ſzerzője, nem küllömben mint az öregeknek, ígéri (*c*); 3) ezokáért őket-is ſzükség bé-óltani a' Kereſztség által az Iſten' Anyaſzentegyházába, hogy meg-válaſztaſſanak a' hitetleneknek magzatjaiktól (*d*). Nem küllömben, mint az ó Törvényben a' Környül-metélkedés által léſzen vala e' frigybe való bé-avatás (*e*); 4) mellynek helyébe az Uj Teſtámentomban a' Kereſztség ſzereztetett (*f*).

1) Mellyik az elsö ok?

2) Mellyik a' 2-dik?

3) Miért kell azért meg-kereſztelni a' kisdedeket, hogy Iſten' frigy-kötéſében vagynak?

4) Mellyik a' 3-dik ok?

(*Igértetik.* Mert valakik a' Szent Lelket, és a' bünöknek botsánatját véſzik vala, azok meg-kereſzteltettek. *Tſel.* 10: 47.

A' negyedikre így feleljen-meg a' tanúló: *Mert immár az Uj Teſtámentomban a' Környül-metélkedés helyében a' Kereſztség ſzereztetett: azért, meg-kell kereſztelni a' kisdedeket.*)

Szent

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 1 Móf. 17: 7. *És helybeztetem az én Szövetségemet* én közöttem és te közötted, és *a' te magod között te utánnad*, az ö nemzetségekben örökké-való fzövetségül, hogy *légyek tenéked Iftened*, és *a' te magodnak* * te utánnad.

(* Abrahám' magvának nem tsak azok mondatnak, kik teft fzerént ö töle fzülettettenek, hanem azok-is, kik az Abrahám Atyánknak hitinek nyomdokát követik. *Róm.* 4: 12.)

Ifmét: 1 Kór. 7: 14. *A' ti magzatitok fzentek* †. Láfd, *Róm.* 11: 16.

(† Nem úgy, mintha eredendö vétek ö bennek-is nem vólna; hanem, mivelhogy az Iftennek fzent Szövetségében, avagy frigyében vagynak, mint az öregek-is.)

(*b*) *Jóel.* 2: 16. 5 *Móf.* 29: 10, 11, 12. 2 *Krón.* 20: 13. öfzve-vetvén, *Eféf.* 5: 25, 26.

(*c*) *Márk.* 10: 14-16. Engedjétek, hogy *jöjjenek hozzám a' gyermekek*, és meg-ne tíltsátok öket; mert *illyeneké az Iftennek orfzága.* És mikor azokat ölébe vette vólna, kezeit rájok vetvén *meg-áldá öket.*

Ifmét: *TfeI.* 2: 38, 39. Térjetek-meg és *kerefztelkedjetek-meg mindnyájan*, *a' Jéfus Kriftusnak nevében*, a' bünöknek botsánatjára, és véfzitek a' Szent Léleknek ajándékát. *Mert tinéktek lettek az Igéretek*, *és a' ti fijaitoknak*, és mindeneknek kik mefzfze vagynak, valakiket tudni illik a' mi Iftenünk el-híváand.

Ifmét: *Tfél.* 10: 47. Vallyon meg-tílthatja-é valaki a' Vizet, hogy ezek meg-ne kerefztelkedjenek, kik a' Szent Lelket vették, miképen mi-is? Lásd, Ifmét, 11: 17.

(*d*) Meg-tetfzik ez az Apoftolok' tselekedeteikböl: kik midön látták, hogy a' fzülék hittenek, egéfz ház-népekkel kerefztelték-meg; mint Kornéliust, *Tfél.* 10. 48. a' Tömlötz-tartót, 16. 33. Lidiát, v. 15. Stefanát, 1 *Kór.* 1: 16. Nyilván vagyon pedig, hogy á' ház-nép rend-fzerént öregekböl és kis gyermekekböl-is fzokott állani, és a' kisdedek e' ház népek közzül fohol ki-nem fogatnak. Lásd, 1 *Kór.* 10: 1, 2. *Eféf.* 5: 25, 26.

(*e*)

(e) 1 Mós. 17: 12. Minden férjfiú annakokáért, *nyóltzad napon az ö születése utánn, környül-metéltessék* ti köztetek, a' ti nemzetségtekben. v. 11. Környül-metéljétek pedig a' ti férfiúi testeiteknek bőrének eleit: *és az lészen az én közöttem és ti közöttetek lévö Szövetségnek JELE.*

(f) Kol. 2: 21, 12. *Környül-metéltettetek kéz nélkül való Környül-metéléssel*, mikoron a' testnek büneinek állatját le-vetkeztétek *a' Kristusnak Környül-metélkedése által. El-temettettetek ö véle együtt a' Keresztségnek általa.*

(Itt azt tanítja Szent Pál, hogy a' Keresztség azon dolgot jegyzi és petsétli-meg minékünk, a' mellyet elein a' Környül-metélkedés: ezokáért a' Keresztség következett a' Környül-metélkedés helyébe.

XXVIII. UR NAPJA.

Az UR' Vatsorájáról.

LVXV. KÉRDÉS.

Mimódon emlékeztetel és erösíttetel az UR Vatsorájában arról, hogy tenéked, a' Kristusnak Keresztján lett egyetlen-egy Áldozatjában, és minden egyéb jótéteményében részed vagyon?

SUMMÁJA.

Az URnak Vatsorájában lévö Kenyérrel és Borral való élésem int engemet mint *Jegy*, és bizonyossá-is tészen engemet mint *Petsét*, a' Kristus' Testével, Vérével, és minden ö jó-téteményivel-való lelki közösülésemröl, az ö parantsolatja és ígéreti szerént.

FELELET.

1) Mert a' Kristus minden ö hiveinek 's énnékem-is meg-parantsolta, hogy abból a' meg-szegett Kenyérből együnk, és a' Pohárból, melly osztogattatik, igyunk, az ö emlékezetire (a). 2) Ez ígéretet-is hozzá tévén: *Elöször*, hogy az ö Teste én éret- 1) Miképen az ö parantsolatja szerént? 2) Miképen igéreti szerént?

tem

tem a' Kereſztfán ſzintén olly bizonyal meg-áldoztatott és töretett, és Vére ki-ontatott; a' melly bizonyal ſzemeimmel látom, hogy azt az Urnak Kenyerét énnékem ſzegik, és az ö Poharának italát én-velem közlik (*b*). *Annakutánna*, hogy ö az én lelkemet ſzintén olly bizonyal és valóban legelteti és táplálja az Ö Teſtével, melly mi érettünk meg-feſzíttetett, és az ö Vérével, melly érettünk ki-ontatott: melly bizonyal az UR' Teſtének és Vérének külsö látható Jegyeit, az Egyházi ſzolgának kezéböl el-fogván, teſti ſzámmal hozzám véſzem (*c*).

(A' mellyek oda-fel a' LXVI-dik *Kérdés* alatt a' Sákramentomokról közönſégeſen, és kiváltképen a' Kereſztſégröl a' LXIX-dik *Kérdés* alatt meg-mondattak, azonok itt-is az UR' Vatsorájára alkalmaztathatnak.

Három dolgokat kell továbbá itt meg-jegyezned. I. Az UR' Vatsorájában *kétféle* étel és ital vagyon: Egyik *külsö*; mellyet a' Tanító a' Kenyérben és a' Borban ád avagy oſztogat. Máſik *belsö*; mellyet maga a' Kriſtus az ö meg-feſzíttetett Teſtével és ki-ontatott Vérével minékünk ád. II. *Kétféle* iſmét ezen Vatsorában az ételnek és italnak módja: *külsö* tudni illik, és *belsö*. *A' külsö* léſzen teſti ſzájjal: a' *belsö*, a' léleknek ſzájával, az-az igaz hittel. III. Az a' külsö ételnek és italnak módja, a' belsönek *Jegye* és *Petsétje*.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Mát.* 26: 26, 28. *Márk.* 14. 22, 23. *Luk.* 22: 19, 20. 1 *Kór.* 11: 23, 24. 25. Láſd alább a' 77. *Kérd.*

(*b*) 1 *Kór.* 11: 23, 24, 25. A' mi URunk *Jéſus Kriſtus* *vévé a'* Kenyeret, meg-töré, és monda: *Ez az én Teſtem,*

melly

melly ti érettetek meg-töretik. E' Pohár Uj Teſtámentom az én Vérem által.

(*c*) Láſd ugyan ott: *Vévé a'* Kenyeret, *és monda: Ez az én Teſtem melly ti érettetek meg-töretik. E' Pohár új Szövetſég az én Vérem által.* Mát. 26: 28. *Mert ez én Vérem, melly Uj Teſtamentomnak vére: melly ſokaknak bünöknek botsánatjára ki-ontatik.*

Iſmét: 1 Kór. 10: 16. *A' háláadásnak Pohára*, mellyel hálát adunk, nemde nem *a'* Kriſtus *Vérének velünk való közösüléſe-é? A'* Kenyér, mellyet meg-ſzegünk, nemde nem *a'* Kriſtus *Teſtének velünk való közösüléſe-é?*

LXXVI. KÉRDÉS.

Mitsoda a' Kriſtus meg-feſzíttetett Teſtét enni, és az ö ki-ontatott Vérét innya?

SUMMÁJA.

A' Kriſtuſnak meg-feſzittetett Teſtét enni, és az ő ki-ontatott Vérét innya nem egyéb, hanem 1) a' Kriſtusban hinni (*a*): 2) igaz hit által a' Kriſtuſſal egyesülni (*b*).

FELELET.

Semmi nem egyéb, hanem 1) a' Kriſtuſnak nem tsak az ö tellyes kínſzenvedéſét és halálát bizonyos hittel el-fogni és hozzánk kaptsolni, és az által bűneinknek botsánatját és örök életet nyerni (*a*). Söt még annak felette, 2) a' Sz. Lélek által, ki a' Kriſtusban és mi bennünk-is lakozik (*b*), naponként inkább-inkább az ö ſzentſéges Teſtével egyesülni (*c*): 3) annyira, hogy noha ö a' mennyekben, mi pedig e' földön vagyunk; mindazáltal az ö Teſtéből való teſtek légyünk, és az ö tsontjaiból való tsontok (*d*); és mint az egéſz teſtben, hogy minden ta-

1) Miképen éſzſzük hitünk által a' Kriſtusnak meg-feſzittetett Teſtét?

2) Ki által egyesülünk a' Kriſtuſſal?

3) Miképen egyesülünk ö-véle hit által?

gok

gok tsak egy lélekböl véſznek magoknak elevenſéget; azonképen mi-is azon egy Lélektöl meg-elevenítteſsünk, és igazgattaſſunk (*e*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Ján.* 6: 35.--50--54. Monda nékik Jéſus: Én vagyok az életnek ama' Kenyere. A' ki én hozzám jö, ſemmiképen meg-nem éhezik: és *a' ki hiſzen én bennem, meg-nem ſzomjúhozik ſoha.* Ez ama' Kenyér, ki a' menny-böl jött alá; hogy *a' ki abban éſzik, meg-ne haljon.* v. 54. *A' ki éſzi az én Teſtemet, és iſzſza az én Véremet, örök élete vagyon.*

(Ez egéſz vi-dik Réſzben; *enni* az Iſten Fijának Teltét, *innya* az ö Vérét, és *hinni* ö benne, mind egy dologért vétetnek.)

(*b*) 1 Kór. 12: 13. *Mert egy Lélek által mi mindnyájan* egy teſté kereſztelkedtünk, és egy ital által lettünk egy lélekké. Láſd, Róm. 8: 9. az *e*-ben.

(*c*) Ján. 6: 56. *A' ki éſzi az én Teſtemet, és iſzſza az én Véremet: én bennem lakozik, és én-is abban.*

Iſmét: 1 Kór. 10: 16. A' hálá-adáſnak Pohára, mellyet meg-ſzentelünk, *avagy nem a'* Kríſtus' *Vérével való közösülésünk-é?* A' Kenyér, mellyet meg-ſzegünk, *avagy nem a'* Kriſtus *Teſtével való közösülésünk-é?*

(*d*) Efé. 5: 30. *Mert az ö Teſtének tagjai vagyunk, az ö Teſtéböl és az ö tsontjaiból valók.*

(*e*) Ján. 6: 57, 58. *A' ki engemet éſzen, él az-is én általam: a' ki ejéndi e'* Kenyeret, *él mind örökké.*

Iſmét: Róm. 8: 9--11: *A' kiben nintsen a'* Kriſtusnak *Lelke, az nem övé.* De ha annak *Lelke lakozik bennetek, a'* ki fel-támaſztotta a' Jéſuſt a' halálból; *meg-eleveniti a' ti halandó teſteiteket-is az ö ti bennetek lakozó Lelke által.*

LXXVII. KÉRDÉS.

***Melly helyen igérte a' Kriſtus, hogy az ö Teſtét és** Vérét ollyan bizonyal adja enniek és innink az ö benne hivöknek; a' melly bizonyal a' meg-ſzegett* Kenyeret *éſzik, és a' pohárból iſznak?*

SUMMÁJA.

Hogy mi olly bizonyoſon a' Kriſtusnak meg-feſzíttetett Teſtét eſzſzük, és az ö ki-ontatott Vérét olly bizonyoſon iſzſzuk, melly bizonyal a' meg-töretett Kenyeret éſzſzük, és a' meg-ſzenteltetett Pohárban lévö Bort iſzſzuk; az meg-erösíttetik: 1) A' Kriſtusnak ſzerzéſéböl: 2) A' ſzent Páltól máſutt-is elö-hozattatott ígeretböl.

FELELET.

Az ö ſzent Vatsorájának ſzerzéſében, mellynek ígéji ekképen vagynak: 1 *Kór.* 11: 23, 24, 25, 26. 1) *A' mi URunk Jéſus Kriſtus, az éjtſzakán, a' mellyen el-árúltaték vévé a' Kenyeret, és hálákat adván meg-ſzegé, és monda: Vegyétek, egyétek, ez az én Teſtem, melly ti érettetek meg-töretik; ezt tselekedjétek az én emlékezetemre. Azonképen a' Pohárt-is minekutánna vatsoráltanak vólna, mondván: E' Pohár Uj Teſtámentom az én Vérem által; ezt tselekedjétek, valamennyiſzer ijándjátok, az én emlékezetemre: Mert valamennyiſzer ejenditek e' Kenyeret, és e' Pohart ijándjátok, az URnak halálát hirdeſſétek, miglen eljövend.* Ez ígéretet pedig ſzent Pál-Apoſtol máſutt-is elö-hozza, mikor azt mondja: 1 *Kor.* 10: 16, 17. 2) *A' haláadásnak Pohára, mellyel hálát adunk, nemde nem a' Kriſtus Vérének velünk való közléſe-é? A' Kenyér, mellyet meg-ſzegünk, nemde nem a' Kriſtus Teſtének velünk való közléſe-é? Mert ſokan egy Kenyér és egy Teſt vagyunk;*

1) Mitsoda a' Kriſtuſnak ſzerzéſe?

2) Mellyk a' ſzent Páltól elö-hozattatótt ígéret?

mert mindnyájan egy Kenyérben réſzeltetünk.

XXIX. UR NAPJA.

LXXVIII. K É R D É S.

Nemde ezokáért a' ſzent Vatsorában lévö Kenyér és Bor a' Kriſtusnak tulajdon Teſtévé és Vérévé léſzen-é?

S U M M á J A.

Az UR' Vatsorájában a' Kenyér és Bor nem a' Kriſtusnak tulajdon Teſte és Vére, avagy nem változik-el az ö Teſtévé és Vérévé.

F E L E L E T.

1) Honnan bizonyítod azt-meg, hogy el-nem változik?

Semmiképen nem: Mert 1) miképen a' Kereſztségben való Viz a' Kriſtusnak Vérévé nem változtatik, ſem a' bünöket el-nem moshatja, hanem tsak Jele és Záloga azoknak a' dolgoknak, mellyek minékünk a' Kereſztségben meg-petsételtetnek (*a*): azonképen az UR' Vatsorájában lévö Kenyér-is nem a' Kriſtusnak terméſzet ſzerént való Teſte: noha 2) a' Sákramentomoknak mivóltokért, és a' Szent Léleknek ilyen formán való ſzólásának ſzokott módja ſzerént, a' Kenyér Kriſtus Teſtének neveztetik (*b*).

2) Miképen neveztetik tehát a' Kenyér Kriſtus Teſtének?

(*Miképen a' Kereſztségben lévö Viz Kriſtus Vérévé, így az UR Vatsorájában lévö Kenyér-is Kriſtus' Teſtévé nem változtatik.* E' következés jó azért; mert az UR' Vatsorája-is ſzintén úgy Sákramentom, mint a' Kereſztség. A' Szent Irás-is pedig nem külömben ſzól, a' Kereſztségröl,

mint

mint az UR' Vatsorája felöl. Mert miképen a' Kenyeret Kriſtus Teſtének, a' Pohárt pedig Új Szövetségnek; azonképen a' Kereſztséget bünöknek el-moſatáſának és újjáſzületéſnek feredöjének nevezi. Mellyböl következik az, hogy azon egy mivóltok vagyon e' két Sákramentomokról való ſzóláſnak formájának.

A' Sákramentomoknak mivóltok ſzerént. Melly mivóltok ebben áll; hogy az Irás a' külsö látható Jegyeknek tulajdonítja a' belsö Jegyeztetett dolgoknak nevezetit. De nem azért, mintha a' Jegyek Jegyeztetett dolgokká változnának, avagy a' Jegyeztetett dolgok a' Jegyekbe be-foglaltatnának: hanem azért, mert a' Jegyeztetett dolgok a' külsö Jegyek által minékünk meg-petsételtetnek és erösíttetnek.

Példának okáért:

A' Környülmetélkedés	Mondatik	Iſtennek ſzövetségének:	Mert	A' frigy-kötéſnek Jegye.
A' Kereſztség		Ujjá-ſzületésnek feredöjének, és, bünöknek el-moſatáſának:		Azt nékünk meg-petsétli és meg-erösíti.
A' Húsvéti Bárány	Mondatik	Páſchának, avagy által menetelnek:	Mert	Jegye vólt, hogy az Iſten által-mégyen a' Báránynak vérével meg-hintetett házak mellett.
A' Kenyér és Bor.		Kriſtus Teſtének, és Vérének; vagy az ö Teſtével és Vérével való közösülésnek:		Az URnak Teſtének, és Vérének emlékezetit véſzſzük: és a' mi véle való közösulésünknek Jegyei.

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 1 *Pét.* 3: 21. *Mát.* 3: 11. Lásd a' LXXII-dik *Kérdés* alatt.

(*b*) 1 *Móſ.* 17: 10. *Ez az én Szövetségem*, mellyet

 meg-

meg-tartsatok; *hogy környül-metéltesſék minden férjfiú ti közöttetek.*

Iſmét: 2 Móſ. 12: 11. Meg-egyétek pedig a' bárányt a' ti ágyékaitokat fel-övedzvén: *Mert az URnak Páſchája.*

Iſmét: *Tſel.* 22: 16. Moſtan azért mit kéſedelmezel? kelj-fel, és *kereſztelkedjél-meg: és mosd-el a' te büneidet,* az URnak nevét ſegítségül híván.

LXXXIX. K É R D É S.

Miért nevezi tehát a' Kriſtus a' Kenyeret *ö Teſtének*, a' Pohárt *ö Vérének, avagy az ö Vére által való új frigynek? Azonképen ſzent Pál is a'* Kenyeret *és Bort* Kriſtus *Teſtének és Vérének velünk való közléſének?*

S U M M á J A.

Az UR' Vatsorájában lévö Kenyér és Bor a' Kriſtus Teſtének és Vérének neveztetik két okokért: 1) A' Kenyérnek és a' Teſtnek, a' Bornak és a' Vérnek egymáſſal való haſonlatoſſágokért: 2) A' Kriſtus Teſtével és Vérével való lelki élésünknek bizonyos vóltára nézve.

F E L E L E T.

1) Mitsoda a' Kenyér és a' Kriſtus' Teſte, a' Bor és a' Kriſtus' Vére között való haſonlatoſſág?

2) A' Kenyérrel és Borral való élésünk miképen téſzen minket bizonyoſokká a' Kriſtus' Testével és Vé-

A' Kriſtus nem nagy oka nélkül ſzóll ekképen: Mert nem tsak arra tanít minket ezzel, 1) Hogy a' miképen a' Kenyér és Bor táplálják a' teſtnek életét (*a*), azonképen az ö meg- feſzült Teſte, és ki-ontatott Vére a' mi lelkünknek valóſággal étele és itala légyen, mellyel az örök életre tápláltatunk (*b*) 2) Hanem ſokkal inkább erre, hogy e' látható ſzent Jegygyel és Záloggal bizonyoſokká tégyen minket, hogy a' Szent Léleknek munkája által ſzintén olly bi-

bizonyal réſzeſekké téſzen minket az ö Teſtében és Vérében, melly bizonyoſon e' ſzent Jegyeket az ö halálának emlékezetire tèſti ſzájainkkal hozzánk véſzſzük (*c*). Annakfelette, hogy az ö ſzenvedéſe és engedelmeſſége ollyan bizonyal miénk, mintha a' mi büneinkért mi-magunk lakoltunk vólna, és az Iſtennek eleget tettünk vólna (*d*).

révével való éléſünk feröl?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 'Sólt. 104: 14, 15. Teremt ſzénát a' barmoknak, és füvet az embereknek haſznokra; hogy eledelt végyenek a' földböl. *Ki borral meg-vidámitja az ember' ſzivét, és orczáját meg-fényesíti olajjal, és* Kenyérrel *az embernek ſzivét erösíti.*

(*b*) Ján 6: 55 - 49-51. *Az én Teſtem valóſággal étel, és az én Vérem valóſággal ital.* A' ti Atyáitok ettek Mannát a' puſztában, és meg-hóltanak: *Ha valaki éſzik e' Kenyérben, él örökké.*

(*c*) 1 Kór. 11. 24, 25. Vévé a' Kenyeret, és monda: Vegyétek, egyétek s' a' t. A' Pohárt-is 's a' t. És 10: 16. *A' Kenyér, mellyet meg-ſzegünk* 's a' t. Lásd, a' LXXVII-dik *Kérdés* alatt.

(*d*) Róm. 5: 19. Mert miképen hogy egy embernek engedetlenſége által ſokan bünösökké lettenek; azonképen *egynek engedelmeſſége által ſokan igazakká léſznek.*

XXX. UR NAPJA.

LXXX. KÉRDÉS.

Mitsoda kölömbség vagyon az ÚR Vatsorája között, és a Miſe között?

SUMMÁJA.

Az ÚR Vatsorája, és a' Miſe között való küllömbség három dolgokbán áll. Elsö nézi a' Kriſtusnak a' mi bü-

büneinkért véghez vitt áldozatját, *2dik* a' mi Kriſtuſſal való titkos edgyesülésünket, *3dik* a' Kriſtusnak imádtatását.

F E L E L E T.

Az ÚR Vatsorája minékünk arról téſzen bizonyságot, (1) hogy minden büneink tellyeſſéggel meg-botsátattak a' Kriſtusnak amaz egyetlen egy áldozatjáért (*a*) mellyel ö maga egyſzer (*b*) a' kereſztfán áldozék (*c*). Továbbá (2) hogy a' Szent Lélek által mi-is a' Kriſtusba óltatunk *d*) Ki immár emberségének terméſzete ſzerént tsak az égben vagyon az Atyának jobbján (*e*), és (3) azt akarja, hogy ötet ott imádjuk (*f*), a' Miſé-ben pedig az tanittatik hogy (4) a' Miſe valósággal engeſztelö áldozat, mellyben a' Miſe mondó Papok Kriſtust, úgymint egyetlen egy áldozatot, és a' mi váltságunknak ama' véghetetlen árrat, mellyet ö egyſzer mi érettünk a' Kereſztfán le-tett az Iſtennek bé mutatják annak felette az-is taníttatik, hogy a' Kriſtus Teſte ſzerént és igazán és valójában jelen vagyon a' Kenyérnek, és bornak ſzine alatt, és ezokáért (5) azokban kell ötet imádni.

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Luk. 22 19. 10. *Ez az én Teſtem, melly ti érettetek adatik.* Ezt tselekedjétek az én emlékezetemre.

E'

E' Pohár amaz Uj Teſtamentom az én Véremben, melly ti érettetek ki-ontatik.

(*b*) *'Sid.* 9. 25, 26, 27. 28. Sem pedigien nem azért ment-bé (a' Kriſtus) hogy gyakorta áldozza-meg ö magát miképen a' Fö-Pap minden eſztendöben bé-mégyen a' ſzentséges Helyben idegen vérrel. Mert ha külömben vólna, kellet vólna, ö-néki gyakorta ſzenvedni Világ' teremtésétöl fogva hanem *moſt egyſzer jelent-meg ö-magának meg-áldozája által* e' Világnak utolſó réſzében a' bünnek el-törléſére. És miképen hogy el-végeztetett dolog az emberek között, hogy egyſzer meg-haljanak, azután itélet léſzen: azonképen a' Kriſtus-is *egyſzer meg-áldoztatván*, hogy ſokaknak bünöket el-venné, máſodſzor bünért való áldozat nélkül meg-láttatik azoktúl, kik ötet várják idveſſégekre.

(*c*) 1 *Kór*. 5: 7. A' mi Húsvéti Bárányunk a' Kriſtus *meg-áldoztatott mi érettünk.*

Iſmét: 'Sid. 10: 14. *Egyetlen egy áldozatjával* tökélleteſſekké tette azokat mind örökké, a' kik meg-ſzenteltetnek.

Iſmét: Ján. 19. 30. *Monda Jésus el-végeztetett; és* fejét le-hajtván ki-botsátá Lelkét.

(*d*) 1 Kór. 12: 13. *Egy lélek által mi mindnyájan egy teſté kereſztelkedtünk.*

(*e*) *Koloſs.* 3. 1. Ha fel-támadtatok Kriſtuſſal, az oda-fel-valókat kereſsétek, *holott a' Kriſtus vagyon az Atyának jóbbján ülvén* Lásd, *Tſel.* 3: 21.

(*f*) *Tſel.* 7: 56, 57, 58. És mondá Iſtván: *Imé látok meg-nyilatkozott Egeket. és látom hogy az embernek Fija áll az Iſtennek jobbja felöl:* Fel-kiáltván pedig amazok nagy fel-ſzóval, az ö füleiket bé-dugák, és mindnyájan reá rohanának, és a' Városból ötet ki-üzvén meg-kövezék, *ki imádkozván ezt mondja vala: URam Jéſus végyed hozzád az én lelkemet.*

LXXXI. KÉRDÉS.

Kiknek kell az URnak Afztalához járúlniok?

SUMMÁJA.

Három dolgok kívántatnak-meg azokban, a' kik az URnak Afztalához járúlnak.

FELELET.

1) Mellyik az elsö? 2) Mellyik a' 2-dik? 3) Mellyik a' 3-dik? 4) Kiknek kell el-távozni az URnak Afztalától? 5) Miért kell el távozniok?

1) Tsak azoknak, a' kik ugyan valóba bánják, hogy ök az ö büneikkel az UR Iftent meg-bántották (*a*): 2) de mindazonáltal bizodalmok vagyon az Iftenbe, hogy az ö büneik a' Krifztusért meg-vagynak botsáttatva; a' melly erötlenségek pedig még bennek vagynak, a' Krifztusnak fzenvedéfe és halála által azok el-fedeztetve vagynak (*b*): 3) továbbá a' kik az igaz hitben (*c*) és a' jámbor életben naponként inkább inkább inkább erölködnek öregbülni (*d*). 4) De a' képmutatók, és a' kik bünökböl Iftenhez valóba meg-nem térnek, 5) önnön-magoknak kárhozatot éfznek és ifznak (*e*).

(*Valóba bánják.* Ez léfzen, mikor ök fiúi félelemmel meg-efmérik az ö bünöket az Iften' Törvényéböl, és az ö kárhozatjokat a' Törvénynek átkából. Mellyröl láthatni a' 4, 5--10, 11-dik *Kérdéfekben.*

Az igaz hitben erölködnek öregbülni. Könyörögnek fzorgalmatofon Iftennek a' Szent Lélekért: és élnek fzorgalmatofon azokkal az efzközökkel, mellyekkel Iften a' hitet fzerzi és meg-erösíti bennünk; minémüek az Iften

Igé-

Igéjének olvaſáſa, halgatáſa, el-követéſe; és a' Sákramentomokkal való élés. Mellyröl Lásd a' 65-*Kérdést.*)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a. b. c.*) 1 Kór. 11: 28. *Próbálja-meg azért minden ember magát *, és úgy egyék abból a'* Kenyérből, *és úgy igyék abból a' Pohárból.*

(* Próbálja-meg lelke-esméretit; hogyha bánkodik-é az ö bűnein? hiſzen-é a' Kriſtusban? és vagyon-é nagy kívánſággal fel-tett ſzándéka életének meg-jobbítáſára?)

(*a*) Mát. 11: 28. *Jövetek én hozzám mindnyájan a' kik meg-faradtatok és meg-vagytok terheltetve*, és én meg-nyugotlak titeket. Lásd, *Sólt.* 51: 19. és 6: 3. és 34: 19. *Mát.* 5: 3, 4. *Zak.* 12: 10. 2 *Kór.* 7: 10.

(*b*) 2 Kór. 13: 5. *Ti-magatokat kisertsétek-meg, hogyha vagytok-é a' hitben*, ti-magatokat próbáljátok-meg. Lásd, *Ján.* 3: 14, 15. és 6: 40.

(*c*) 1 Kór. 11. 25, 26. *Ezt tselekedjétek az én emlékezetemre.* Mert valamennyiſzer ejénditek e' Kenyeret, és ijándjátok e' Pohárt, *Az URnak halálát hirdeſſétek **, míglen el-jö.

(* Az-az: meg-gondoljátok, hogy a' Kriſtus az ö halálával ti érettetek eleget tett, és annak ereje által a' ti ó emberetek-is meg-feſzíttetik és meg-oldököltetik.)

(*d*) Mát. 11: 29. *Vegyétek-fel az én igámat ti reátok, és tanúljatok* én tölem hogy *én ſzelid és alázatos ſzívü vagyok*, és találtok nyugodalmat a ti lelkeiteknek. Lásd, 1 *Kór.* 6: 20.

(*e*) 1 Kór. 11: 29. *A' ki éſzik és iſzik méltatlanúl *, kárhozatot éſzik és iſzik magának* †, hogy meg-nem betsüli az URnak Teſtét §. Lásd, *Mát* 7. 26.

(* Az-az: nem illendö betsülettel 's kéſzülettel, a' miképen ſzól az Apoſtol a' Kórintuſiakról: mennyivel inkább méltatlanúl él az véle, ki minden maga meg-pró-

bálásа és helyes el-késfzületi nélkul járúl e' fzent Vatsorához. † Az-az: magára vonfza az Iftennek haragját és kemény 's terhes büntetéfét, midön méltatlanúl véfzi-el a' meg-áldatott Kenyeret és Bort. § Az-az: mivelhogy azzal a' Kenyérrel, (melly néki úgymint a' Kriftus meg-fefzíttetett Teftének bizonyos és fzent Jegyéül adatik, és ezen okért fzent Páltól Kriftus Teftének hívattatik) nem különben, mint az otthon való közönséges Kenyérrel él.)

LXXXII. KÉRDÉS.

Hozzá kell-é azokat-is e' Vatsorához botsátani, a' kik vallájokkal és életekkel magokat hitetleneknek és iftenteleneknek bizonyítják lenni?

SUMMÁJA.

A' nyilván való hitetleneket e' fzent Vatsorához nem kell botsátani (*a*); hanem a' fzent Gyülekezetnek attól ki-kell öket rekefzteni.

FELELET.

1) Miokokra nézve nem kell a' hoz öket botsátani?

Semmiképen nem (*a*): 1) Mert azzal az Iftennek frigye meg-károsoltatik (*b*), és az Iftennek haragja mind az egéfz Gyülekezetre fel-gerjed (*c*). Annakokáért a' fzent Gyülekezetnek, 2) a' Kriftus' és az Apoftolok' parantsolatjok fzerent (*d*) ezeket, 3) a' mennyorfzágnak kúltsaival élvén (*e*), e' fzent Vatsorától mind addig el-kell tíltani (*f*), 4) míg penitentziára nem térnek, és életeket meg-nem jobbítják (*g*).

2) Miképen kell öket ki-rekefzteni?

3) Mi által kell ki-rekefzteni?

4) Meddig kell ki-rekefzteni?

(Hi-

(*Hitetlenek*, *'s istentelenek.* Kik névvel ugyan Kerefztyének, atyafiak; de tudományokkal és életekkel magokat a' Krisztustól idegeneknek lenni mutatják.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) Mát. 7: 6. *Ne adjátok azt a' mi szent * az ebeknek; se a' disznók eleibe ne hányjátok a' ti drága gyöngyeiteket* *: hogy azokat meg-ne tapodják lábaikkal, és reátok fordúlván meg ne szaggassanak titeket.

(** Az-az: az Istennek szentséges és kegyelemmel tellyes igéjét, és Sákramentomit.)

Isinét: 1 Kór. 10: 21. *Nem ihatjátok az UR' Pohárát, és az ördögök' pohárát. Nem lehettek az UR' Asztalának, és az ördögök' asztalának részesi.*

(*b*) 'Sólt. 50: 16, 17. *A' hitetlennek* ezt mondja az Isten: *Miért hirdeted te az én rendeléjemet, és miért vészed az én szövetségemet a' te szádra?* Te pedig gyülölted a' fenyítéket, és hátad-megé vetetted az én beszédimet. Lásd, *Ezék.* 44: 6, 7.

Isinét; Péld. 15: 8. *Az Istenteleneknek áldozatjok gyülölséges az URnak;* az igazaknak könyörgések pedig kedves ö-néki.

(*c*) 1 Kór. 11: 30. *Ennekokáért-is * vagynak ti közöttetek sok erötlenek és betegek*, és el-aluttanak † sokan. Lásd, *Jós.* 22: 20.

(* Mert méltatlan észitek és iszszátok az URnak Kenyerét és Borát: mint a' felsö versben meg-mondotta vala. † Az-az, meg-hóltak.)

(*d*) *Mát.* 18: 15, 17. Ha pedig vétkezik te ellened a' te felebarátod, dorgáld-meg ötet tsak te közötted és ö közötte; hogyha szódat fogadja, meg-nyerted a' te felebarátodat: Ha pedig szódat nem fogadja, végy melléd egy vagy két embert; hogy két vagy három bizonyságnak szájából az egész dolog bizonyosb légyen. Hogyha azoknak-is nem fogadja szavokat, mond-meg a' Gyülekezetnek; *hogyha a' Gyülekezetnek-is nem fogadja szavát, légyen te elötted ollyan, mint valamelly pogány és fukar* *.

(* A'

(* A' Kriſtus parantsolatja ez.)

Iſmét: Tit. 3: 10. *Az eretnek embert egy vagy két intés utánn meg-veſſed †.*

(† Az Apoſtoloknak parantsolátjok ez.)

Iſmét: 2 *Theſſ.* 3: 6 -- 14, 15. Hagyjuk pedig tinéktek atyámfijai, a' mi URunk Jéſus Kriſtusnak nevében, hogy meg-vonjátok magatokat minden atyafiútól, a' ki rendeletlenül viſeli magát, és nem a' tanított tudomány ſzerént, mellyet vett mi tőlünk. *Hogyha valaki nem enged a' mi levelünk által való beſzédünknek, azt meg-jegyezzétek, és azzal ne tárſalkodjatok;* hogy meg-ſzégyenüljön. De ne tartsátok úgy, mint ellenségteket, hanem intsétek, mint atyátokfiját.

(*e*) Mát. 16: 19. *Adom tenéked a' mennyorſzágnak kúltsait: és valamit meg-kötendeſz e' földön, mennyekben-is kötöztetve léſzen; és valamit meg-óldándaſz e' földön, a' mennyekben-is meg-leſzen óldozva.*

(*f*) 1 Kór. 5: 11-13. Moſtan pedig irtam néktek, hogy *ne tárſalkodjatok azzal, ha valaki* holott atyafiúnak neveztetik, *parázna, vagy fösvény, vagy bálvány-imádó, vagy ſzidalmazó, vagy réſzeges, vagy ragadozó; ez illyenekkel,* mondom; *hogy ingyenſe egyetek. Veſſétek-ki azért a gonoſz embert közzületek.*

(*g*) 2 Kór. 2: 6, 7. *Elég ez illyen embernek e' mindenek által lett közönséges dorgálás.* Ugy annyira, hogy inkább viſzontag *meg-keljen engednetek néki; es ötet vigaſztalnotok kell; hogy valami módon a' felettébb-való keſerüſégtöl meg-ne eméſzteſſék* ez illyen ember 's a' t.

XXXI.

XXXI. UR NAPJA.

LXXXIII. KÉRDÉS.

Mitsodák a' Mennyorszägnak kúltsai?

SUMMÁJA.

A' Mennyország' kúltsainak erejek kétféle: 1) Az Evangyéliomnak prédikáltáfa: 2) Az Ekléſiai fenyíték.

FELELET.

Az Evangyéliomnak prédikáltatáſa, és az Egyházi fenyíték (*a*); mellyekkel 1) a' mennyorſzág a' hívöknek meg-nyittatik, hitetlenek elött pedig bé-zároltatik (*b*).

2) Mi haſzna vagyon ezeknek?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Mát. 16: 19. * *Tenéked adom a' mennyorſzágnak kúltsait: és valamit meg-kötendeſz e' földön, meg léſzen az egekben-is köttetve: és valamit meg-óldándaſz e' földön, meg-léſzen az egekben-is óldozva.*

(*Kriſtus URunk így ſzól Péternek és a' több Apoſtoloknak, és ö vélek minden egyéb Evangyéliomot hirdetö Egyházi ſzólgáknak.)

Iſmét. Mát. 18: 18. *Valakiket meg-kötendetek e' földön, meg-léſznek az egekben-is köttetve: és valakiket meg-óldoztok e' földön, meg-léſznek az egekben-is óldoztatva.*

Iſmét: *Ján.* 20: 22, 23. Vegyetek Szent Lelket: *Valakiknek meg-hótsátándjátok bünöket, meg-botsáttatnak nékiek †; a' kiknek meg-tartjátok meg-tartatnak †.*

(†† E' két tzikkelyetskékben meg-magyarázza Kriſtus URunk azt, a' mit mondott vala ſzent Máténál a' meg-kötöztetés és meg-óldoztatás felöl. Mivelhogy azért az Evangyeliomnak prédikáltatáſa és az Egyházi fenyíték által botsáttatnak-meg a' bünök

és

és meg-is tartatnak: ſzükſégesképen ki hozzuk, hogy e' kettö az Ekléſiának kúltſai; kikkel mind a' meg-kötözés, 's mind a' fel-óldozás véghez vitetnek.)

Iſmét: 2 Kór. 10: 4, 5, 6. Mert *a' mi vitézkedésünknek fegyverei* nem teſtiek; hanem *Iſten' ereje által eröſek nagy eröſſégeknek le-rontáſára. Mikor tudni illik minden emberi okoskodáſokat el-fordítunk, és minden nagyſágot, melly fel-emelkedik az Iſteni eſméret ellen, és embereknek minden gondolatjokat foglyúl viſzſzük*, hogy a' Kriſtusnak engedjenek. És kéſzen tartjuk a' büntetéſt, melly által boſzſzút állunk minden vakmeröſégen, minekutánna bé-teléndik a' ti engedelmeſſégtek.

LXXXIV. KÉRDÉS.

Mimódon nyittatik-meg, és mimódon tétetik-bé a' mennyorſzág az Evangyéliom' prédikáltatáſával?

SUMMÁJA.

Az Evangyéliomnak prédikáltatáſa által meg-nyitni a' mennyeknek orſzágát annyit téſzen, mint a' hívöknek közönſégeſen hirdetni büneiknek botsánatját (*c*). Bé-tenni iſmét annyit téſzen, mint az Iſtennek haragját és az örök kárhozatot hirdetni a' penítentzia tartatlanoknak és hitetleneknek (*e*).

FELELET.

1) Kinek kell meg-nyitni a' mennyeknek orſzágát az Evangyéliomnak prédikáltatáſa által?

2) Hányſzor kell meg-nyitni?

Mikor a' Kriſtusnak parantsolatjából 1) minden hivö embereknek, és kinek-kinek magának-is (*a*) közönségesképen hirdetterik, hogy Iſten ö-nékiek a' Kriſtusnak érdeméért minden bünöket meg-engedi (*b*), 2) valamennyíſzer az Evangyéliomnak ígéretit igaz hittel hozzájok kaptsolják (*c*). Viſzontag pedig 3) min-

3) Kik elött kell bé-tenni? 3) minden hitetleneknek és képmutatóknak (*d*) azt hirdetik, hogy mind addig Iſten' haragjában és az örök kárhozatnak kötelében vagynak (*e*), 4) Meddig kell bé-tenni? 4) valamig a' bünökben meg-maradnak (*f*). 5) Mitsoda haſzna vagyon a' megnyitáſnak és bé-tevéſnek? 5) Melly Evangyéliomnak bizonyſág-têtele ſzerént az Iſten mind e' Világon, mind a' jövendö életben meg-ítéli öket (*g*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Márk.* 2: 3-5. Akkor jövének ö hozzá, kik hoznak vala egy gutta-ütött embert, kit négy ember hoz vala. Mikoron pedig *látta vólna Jéſus azoknak* * *hiteket*, monda a' gutta-ütött embernek: *Fijam*, *meg-botsáttattak tenéked a' te büneid.* Láſd, *Ján.* 3: 16-18--36. és 5: 24. *Márk.* 16: 16. *Tſel.* 10: 43.

(* Nem tsak az embert hordozóknak, hanem magának a' gutta-ütöttnek is.)

(*b*) *Tſel.* 2: 37, 38. Ezeket pedig mikor hallották vólna, ſzívekben meg-keſeredének, és mondának Péternek és a' több Tanítványoknak: Mit tselekedjünk atyámfijai férjfiak? Péter pedig monda ö-nékiek: *Térjetek-meg*, *és kereſztelkedjetek-meg mindnyájan a' Jéſus Kriſtus' nevében a' bünöknek botsánatjára.*

Iſmét: *Tſel.* 13: 38, 39. Azért légyen néktek tudtotokra atyámfijai, *hogy ez által hirdettetik néktek a' bünöknek botsánatja. És mindenekböl, a' mellyekböl Móſes Törvénye által meg-nem igazittathattatok, ez által minden a' ki hiſzen meg-igazúl.* Láſd, *Efés.* 1: 7. *Róm.* 3: 24, 25.

(*c*) *Mát.* 11: 28. *Jöjjetek én hozzám mindnyájan kik meg-fáradtatok és meg-terheltettetek, és én meg-nyugotlak titeket.*

Iſmét: *Ezék.* 33: 11. Élek én, azt mondja az UR Iſten; *Nem*

Nem akarom a' hitetlennek halálát; hanem hogy a' hitetlen ki--térjen az ö útáról, és éljen.

(*d*) *Ján.* 8 : 24. Mert *ha nem hiſzitek hogy én vagyok, meg-haltok* a' ti büneitekben.

Iſmét: Tſel. 8: 21. *Nintsen tenéked ſemmi réſzed e' dologban: mert a' te ſzíved nem tiſzta az Iſtennek elötte.*

(*e*) Ján. 1 : 36. *A' ki nem hiſzen a' Fiúnak, nem látja az életet, hanem az Iſtennek haragja marad rajta.* Iſmét: v. 18. *A' ki nem hiſzen, immár el-kárhozott*: mert nem hitt az Iſtennek egyetlen-egy Fijának nevében.

(*f*) Mát. 3: 7, 8. *Mérges kigyóknak fajzati*, kitsoda intett-meg titeket, hogy az Iſtennek következendö haragját el-távoztatnátok? *Teremjetek azért meg-téréshez illendö gyümöltsöket.*

(*g*) Róm. 2: 16. A' napon, mellyen *az* UR *meg-itéli* az embereknek titkokat *az én Evangyéliomom ſzerént a' Jéſus* Kr*iſtus által.*

Iſmét: *Mát.* 18: 18. Bizony mondom néktek: *Valamiket meg-kötendetek e' földön, meg-léſznek köttetve az egekben; és valamiket meg óldoztok e' földön, meg-léſznek óldoztatva az egekben*: Láſd, 19 : 28.

LXXXV. KÉRDÉS.

Mimódon tetetik-bé, és mimódon nyittatik-meg a' mennyorſzág az Egyházi fenyiték által?

SUMMÁJA.

Az Egyházi fenyíték által bé-zárolni a' menyorſzágot ſemmi nem egyéb; hanem ki-rekeſzteni az embert a' ſzent Gyülekezetböl (*f*): meg-nyitni iſmét, azon embert a' Gyülekezetnek kedvébe venni (*h*).

FELELET.

1) Kiknek kell bé-tenni a' mennyorſzágot az Egyházi fenyiték által?

Mikor a' Kriſtuſnak parantsolatjából, 1) azok a' kik jóllehet hogy névvel Kéreſztyének (*a*), de tudományokkal (*b*) avagy életekkel ö magokat a' Kriſtuſtól idegeneknek lenni meg-mutatják (*c*), 2) minekutánna

tánna egynéhányſzor Kereſztyéni ſzeretetből és nagy atyafiſágoſon meg-intetnek (*d*), tévelygéſekből ki-térni, és bűnöknek véget vetni nem akarnak; végre oſztán meg-jelentetnek a' ſzent Ggyülekezetnek, avagy azoknak, a' kik arra rendeltettek az Anyaſzentegyháztól (*e*): és hogyha azoknak intéſeknek ſem engednek (*f*). ugyan-azonoktól, a' Sákramentomoktól való el-tiltás által a' ſzent Gyülekezetből (*g*), és 3) így az Iſtentől-is ö-magától a' Kriſtusnak orſzágából ki-rekeſztetnek (*h*), De viſzontag 4) ha jobbúláſoknak bizonyos jelét adják (*i*); mint Kriſtusnak és az ö Anyaſzentegyházának tagjai, bé-vétetnek (*k*).

2) Mikor kell bé-tenni?

3) Mitsoda haſzna vagyon e' bétételnek?

4) Kiknek kell íſmét a' mennyorſzágot meg-nyitni?

(* *Kik arra rendeltettek.* Minémüek akarmelly Ekléſiában lévö öregek, és Présbiterek; kik elsöben ö magoktól az Apoſtoloktól rendeltettenek: mint meg-tetſzik, *Tſel.* 14: 23. és 15: 2-4 6--22, 23. 1 *Kór.* 12: 28. 1 *Tim.* 5: 15. *Tit.* 1: 5. 1 *Pét.* 5: 1. *Jak.* 5: 14)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 1 Kór 5: 12-13. *Ha valaki*, holott atyafiúnak neveztetik, *parázna, vagy fösvény, vagy bálvány-imádó, vagy ſzidalmazó, vagy réſzeges, vagy ragadozó; ez illyenekkel*, mondom, *hogy ingyen ſe egyetek. Veſſétek-ki azért a' gonoſz embert közzületek.*

(*b*) Róm. 16: 17. Kérlek pedig titeket atyámfijai, *vegyétek eſzetekbe* a' kik háborúſágnak és botránkozáſnak okai vólnának, *kik más tudományra tanitanának a' kivül, a' mellyet tanúltatok; és azokat el-távoztaſſátok.*

Iſmét: Tit. 3: 10. *Az eretnek embert* egy avagy két intés utánn *meg-veſſed.*

Ifmét: 2 Ján. v. 10, 11. *Ha valaki* ti hozzátok mégyen, és *e' tudományt nem vifzi hozzátok, ne fogadjátok azt házatokba*, és ingyen fe köfzönjetek néki. Mert a' ki köfzön néki, annak gonofz tselekedetiben réfzes léfzen.

(*c*) 1Kór. 5: 11. *Ha valaki* 's a' t. Lásd felyebb az *a. betüt.*

(*d. e. f.*) *Mát* 18: 15, 16, 17. Ha pedig vétkezik te ellened a' te felebarátod, dorgáld-meg ötet tsak te közötted és ö közötte; hogyha fzódat fogadja, meg-nyerted a' te felebarátodat. Ha pedig fzódat nem fogadja: végy melléd egy vagy két embert; hogy két vagy három bizonyfágnak fzájából akar melly dolog bizonyosb légyen. Hogyha azoknak-is nem fogadja fzavokat, mond-meg a' Gyülekezetnek. *Hogyha a' Gyülekezetnek-is nem fogadja fzavát; légyen te elötted ollyan, mint valamelly pogány és fukar *.*

(* Az-az: ne tartaffék Kerefztyénnek, vagy atyafiúnak.)

(*g*) 1 Kór. 5: 13. *Veffétek-ki a' gonofzt közzületek* 's a' t.

(*h*) Mát. 16: 19. *Valamit meg-kötendefz e' földön, meg-léfzen köttetve az egekben.*

Ifmét: 1 *Tim.* 1: 20. Kik közzül való a' Himenéus, és az Alekfzander, *kiket adtam a' Sátánnak **, hogy meg-tanúlják azt, hogy ne káromljanak. Lásd, 1 *Kór.* 5: 5.

(* Valakit a' Sátánnak adni, annyit téfzen, mint ki-rekefzteni az Ekléfiából és a' Kriftus' orfzágából, a' melly kivül vagyon a' Sátán' orfzága.)

(*i. k.*) 2 *Kór.* 2: 6, 7, 8. Elég ez illyen embernek e' mindenek által lett közönséges dorgálás Ugyannyira, hogy inkább vifzontag meg-keljen engednetek †, és ötet vígafztalnotok kell; hogy valamiképen a' felettébb való fzomorúfágtól meg-ne eméfzteffék az illyen ember. Azért, kérlek titeket, hogy *erösítsétek-meg az ö hozzája való fzerelmeteket.*

(† Tudni illik, a' Gyülekezetböl ki-rekefztetett Kórintufi paráznának, minekutánna igazán meg-tért.)

Ifmét: 2 *Tim.* 2: 25, 26. Alázatoffággal tanítsa azokat, kik ellenkezö értelemmel vagynak, ha valamikor

az Iften adja azoknak, hogy *meg-térvén meg-esmérjék az igazságot: És meg-szabadúlván az ördögnek töréből, kitöl fogva tartatnak, az ö elméjekben meg-épüljenek*, az ö akaratjának tselekedéſére.

HARMADIK RÉSZ.

AZ EMBERNEK HÁLÁDATOSSÁGÁRÓL,

mellyel tartozik Iſtennek a' Meg-ſzabadításért.

(*E' Háládatoſſág kettöben áll:* I. A' bünökböl igazán való *Meg-térésben*, és az Iften' Törvényéhez intéztetett és a' ſzerént rendeltetett *Kereſztyéni életben.*

II. *Az Iſtennek* igazán való *ſegítségül híváſában*, és a' Kriſtus által elönkbe irott Imádságnak formája ſzerént való ſzorgalmatos *Könyörgésben.*)

XXXII. UR NAPJA.

LXXXVI. KÉRDÉS.

Mivelhogy minden mi büneinkböl és nyavalyáſſáginkból, a' mi érdemünk nélkül tsak az Iſtennek irgalmaſſágából a' Kriſtusért tartattunk-meg, miért kell tehát jót tselekednünk?

S U M M á J A.

Minekutánna a' Kriſtus által meg-ſzabadíttattunk, kell jókat tselekednünk, illyen négy okokért: 1) A' Meg-igazításnak és Meg-ſzenteléſnek egymáſſal való egybe foglaltatáſokért. 2) Az Iſtenért. 3) Mi magunkért. 4) A' mi felebarátunkért.

F E L E L E T.

1) Mert a' Kriſtus, minekutánna minket az ö Vérével meg-váltott, meg-is újít minket az ö Szent Lel- 1) Miért a' Meg-igazításnak és Meg-ſzente-

lésnek öſzve való foglaltatásokért? kével az ö ábrázatjára, a' végre (*a*), 2) hogy az ö mi velünk való ennyi 2) Miért az Iſtenért? ſok jó-téteményiért az Iſtenhez tellyes életünkben való háláadó vóltunkat meg-mutaſſuk, és hogy ö ditsérteſſék mi általunk (*b*). Annak-3.) Miért magunkért? utánna, 3) hogy mi magunk-is kiki mind az ö igaz hiti felöl annak gyümöltséböl bizonyoſok légyünk 4) Miért felebarátunkért? (*c*). Végezetre 4) hogy a' mi tökélletes jámbor életünkkel egyebeket-is a' Kriſtusnak meg-nyerjünk (*d*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 1 Kór. 1: 30. *A' Jéſus Kriſtus lett minékünk* Iſtentöl böltseség, *igazſág*, *ſzentség*, és váltság.

Iſmét: *Tit.* 2: 14. Ki adta ö magát érettünk, *hogy meg-váltana minket minden hamiſſágtól*, *és tiſztitana magának kiváltképen való népet*, *jó-tselekedetekre igyekezöt.* Lásd, 1 *Kór.* 6: 11. *Luk.* 7: 44--48-50. és 24: 47. *Tſél.* 5: 31.

(*b*) 5 Móſ. 32: 6. *Avagy ezzel fizetted-é az URnak* bolond és eſztelen nemzetség? Avagy nem ö-é a' te Atyád, a' te Meg-ſzabadítód? Avagy nem ö tett-é nagygyá, és nem ö erösített-é-meg tégedet? Lásd, *'Sólt.* 116: 12. *Róm.* 12: 1, 2. 1 *Theſſ.* 5: 18. *Ján.* 15: 8.

Iſmét: 1 *Pét.* 2: 9. Ti pedig válaſztott nemzetség, királyi papſág, ſzent nép vagytok, és olly nép, mellyet Iſten ſajátjának tart: *hogy annak hatalmas dolgait hirdeſſétek*, *a' ki titeket a' ſetétségböl az ö tsudálatos világoſſágára hívott.*

(*c*) *Jak.* 2: 18. Mutasd-meg nékem a' te hitedet a' te tselekedeteidböl, *én-is meg-mutatom néked az én hitemet az én tselekedetimböl.*

Iſmét:

Iſmét: 1 Ján. 2: 3, 4. *És ez által * tudhatjuk-meg hogy ötet esmérjük, ha az ö parantsolatit meg-tartjuk. A' ki azt mondja: Ésmérem ötet, és az ö parantsolatit meg-nem tartja; hazug az*, és abban nintſen igazſág † Lásd. 2, Pét, 1: 10.

(* Tudni illik, az igaz hit által. † Ezért pedig a' Kriſtusnak eſméreti, avagy az ö benne való igaz hiti felöl hamiſſan ditsekedik.)

(d) 1 Pét. 3: 1. 2. Az Aſzſzonyi-állatok engedelmeſek légyenek az ö tulajdon férjeknek; *hogy így ha valakik nem engednek-is az Igének, az ö feleſégeknek ſzent életek által az Ige nélkül meg-nyeretteſſenek* minekutánna látándják a' ti tiſzta és Iſteni félelemmel öſzve-köttetett egymáſſal való tárſalkodástokat. Lásd, *Róm.* 14: 19. *Sid.* 10' 24: 1 *Pét.* 2: 12. *Jelen.* 22: 2.

LXXXVII. KÉRDÉS.

Nem idvezülhetnek-é tehát azok, kik háládatlanok lévén, az ö bünökben bátorsággal meg-maradván, az ö gonoſzſágokból Iſtenhez meg-nem térnek?

SUMMÁJA.

A' penitentzia tartatlanok nem idvezülhetnek.

FELELET.

Semmiképen nem: 1) Mert, mint az Irás bizonyítja, ſem a' ſzemérmetlenek, ſem a' bálvány-imádók, ſem a' paráznák, ſem a' lopók, ſem a' fösvények, ſem a' réſzegeſek, ſem a' ſzitkozódók, ſem a' ragadozók, az Iſtennek orſzágát örökſégül nem bírhatják (a).

1) Bizonyítsd-meg azt.

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(a) 1 Kór. 6: 9, 10. Avagy nem tudjátok-é azt, hogy *a' hamiſſak az Iſtennek orſzágának örökſégét nem bírják?*

Ne tévelyegjetek: *Sem a' paráznák, ſem a' bálvány-imádók, ſem a' házaſſág rontók, ſem az éktelen puhák, ſem a' kik férfiakkal tiſztátalankodnak, ſem a' lopók, ſem a' fösvények, ſem a' réſzegeſek, ſem a' ſzidalmazók, ſem a' ragadozók az Iſten' orſzágának örökſégét nem bírják.* Lásd, *Gal.* 5: 19, 20, 21. *Jel* 22: 15. *Luk.* 13: 3 - 5. *Mát* 3: 10. és 7: 19. és 25: 12 -- 30 -- 41 -- 46.

Iſmét: *Eféſ.* 5: 5. Mert ezt tudjátok, *hogy egy paráznának-is, avagy tiſztátalannak, avagy fösvénynek ki bálvány-imádó, nintsen öröksége a' Kriſtuſnak és az Iſtennek orſzágában.*

Iſmét: 1 *Ján.* 3: 15. Valaki gyölöli az ö attyafiját, gyilkos az: és tudjátok, hogy egy *gyilkoſnak-is nintsen magában meg-maradó örök élete.*

XXXIII. UR NAPJA,

LXXXVII. KÉRDÉS.

Hány réſzekböl áll az igaz pénitentzia, avagy az embernek Iſtenhez való meg-téréſe?

SUMMÁJA.

Az embernek büneiböl való ki-téréſe, két réſzekböl áll.

FELELET.

1) Mellyik az elsö? 2) Mellyik a' 2-dik?

Kettöböl: 1) Az ó embernek meg-öldökléséböl; 2) Az új embernek meg-elevenítéséböl (*a*).

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) Eféſ. 4: 22, 23, 24. *Vetkezzétek-le ama' régi élet ſzerént való ó embert* *, melly meg-véſz a' hitegetö gonoſz kívánſágok miatt. És meg-újúljatok a' ti elmétek-nek lelke ſzerént: és *fel-öltözzétek amaz új embert* †, melly Iſten ſzerént teremtetett az igazſágra és a' valóſágos ſzent életre.

(* Az ó ember ſemmi nem egyéb, hanem az Ádámtól minden emberekre el-terjedett bün miatt meg-romlott és meg-veſztegettetett embereknek terméſzetek. † Az új ember viſzontag, a' mi elménknek

és

és akaratunknak az Isten' képére való meg-újúlása. Lásd, Kol. 3: 9, 10.)

Ismét; Esa. 1: 16, 17. *Mosódjatok-meg, tisztúljatok-meg, vigyétek-el az én szemeim elöl a' ti tselekedetiteknek gonoszságát: szünjetek-meg a' gonoszságnak tselekedetitöl*, tanúljatok jót tselekedni †.* Lásd, Róm. 6: 4, 5, 6. 'Sólt. 34: 15, és 37: 27.

(*Az ó embernek meg-öldöklése által. † Az új embernek meg-elevenítése által.)

LXXXIX. KÉRDÉS.

Mitsoda az ó embernek meg-öldöklése?

SUMMÁJA.

Az ó embernek meg-öldöklése két részekböl áll.

FELELET.

1) Valósággal és igazán szíved szerént bánni, hogy az Istent a' te büneiddel meg-bántottad (*a*): 2) és azokat napról napra inkább gyülölni, és el-távoztatni (*b*). 1) Mellyik az elsö? 2) Mellyik a' 2-dik?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) Jóel: 2: 12, 13. *És még szinte mostan-is azt mondja az UR: Térjetek-meg én hozzám tellyes ti szívetek szerént böjtöléssel-is, sírással-is, kesergéssel-is. És szaggassátok-meg szíveiteket, nem ruháitokat *, 's térjetek-meg a' ti URatokhoz Istentekhez.* Lásd, *Jak.* 4: 9.

(*Az-az valóba és szívetek szerént bánkodjatok a' ti büneiteken.)

Ismét: 2 *Kór.* 7: 10. Mert *az Isten szerént való bánat idvességre való meg-térést szerez; mellyet soba az ember meg-nem bán.* De e' világi bánat halált szerez. Lásd, *Mát.* 5: 3, 4.

Lásd ennek példáját, 'Sólt. 51: 6. *Tenéked, tsak tenéked vétkeztem, és gonoszságot tselekedtem a' te szemeid elött*, mellyet meg-esmérek †; hogy igaznak ítéltessél a' te beszédidben, és tiszta légy mikor ítélsz.

(† Mintha mondaná Dávid: Hogy azokat a' gonoſzſágokat és tzégéres vétkeket, mellyeket az emberektöl el-rejthetek vala, a' te ſzentséges tekínteted elött tselekedtem, azon ſzívem ſzerént bánkodom.)

Iſmét: Mát. 26: 75. *És Péter* ki-menvén *keſerveſen síra**. Lásd, *Luk.* 7: 38. és 15: 21. és 18: 13. *Tſel.* 2. 37.

(* Ezért tudni illik, hogy a' Kriſtust meg-tagadván; az Iſtent felette-igen meg-bántotta vala.)

(*b*) Róm. 12: 9. *Iſzonyodjatok a' gonoſztól; ragaſzkodjatok a' jóhoz.*

Iſmét: Ámós 5: 15. *Gyülöljétek a' gonoſzt; ſzereſſétek a' jót.* Lásd, *'Sólt.* 97: 10. és 119: 128--163. *Eſa.* 55: 7. *Ezék* 18: 31. 2 *Tim.* 2: 19.

XC. KÉRDÉS.

Mitsoda az új embernek meg-elevenítéſe?

SUMMÁJA.

Az új embernek meg-elevenítéſe két réſzekböl áll.

FELELET.

1) Mellyik az elsö? 2) Mellyik a' 2-dik?

1) Az Iſtenben való igaz öröm a' Kriſtus által (*a*). És 2) embernek az ö életét ugyan valóban és örömeſt az Iſtennek akaratja ſzerént rendelni, és magát minden jó-tselekedetekben gyakorlani (*b*).

(*Igaz öröm.* Melly tudni illik ſzármazik az igaz hitböl. Lásd, *Róm.* 5: 1. *Fil.* 1: 25.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Néhém.* 8: 10. Ne bánkodjatok; hanem *az URnak öröme légyen néktek eröſſégtek.*

Iſmét; 'Sólt. 51: 10. *Engedjed, hogy haljak örömet és vígaſſágot, és örvendezzenek az én tetemim, mellyeket meg rontottál.* Iſmét: v. 14. *Add-meg énnékem a' te idvezítéſednek örömét*, és az engedelemnek lelkével erösíts-meg engemet. Lásd, *Róm.* 14: 17. *Fil.* 3: 1. és 4: 4-7.

(*b*)

(b) 'Sólt. 116: 167. *Meg-tartja az én lelkem a' te bizonyſágidat, és azokat igen ſzeretem.* v. 174. Kívánom a' te ſzabadításodat URam, *és a' te Törvényed nékem minden gyönyörüſégem.*

Iſmét: Róm. 7: 22. *Gyönyörködöm az Iſten' Törvényében a' belsö ember ſzerént.*

Iſmét: Róm. 6: 33. *Allaſſátok magatokat Iſtennek* mint a' halálból meg-elevenítettek, *és a' ti tagaitokat igazſágnak fegyvere gyanánt az * Iſtennek.*

(* Az-az: igazſágnak eſzköze gyanánt, mindenkoron kéſzek légyenek a' ti tagaitok az Iſtennek igazſágban való ſzolgálatjára, és az ö akaratjának véghez vitelire, a' melly túſakodás nélkül nem léſzen.)

XCI. KÉRDÉS.

Mellyek azok a' jó-tselekedetek?

SUMMÁJA.

A' jó-tselekedetnek három tulajdonſági vagynak.

FELELET.

Tsak azok, 1) mellyek igaz hitből (a) 2) az Iſtennek Törvénye ſzerént léſznek (b), és 3) tsak az ö ſzent nevének ditsöſégére vitetnek (c). Nem azok pedig, 4) mellyeket mi gondolunk, jónak álítván azokat (d): ſem azok, a' mellyek emberi ſzerzésböl léſznek.)

1) Mellyik az elsö? 2) Mellyik a' 2-dik? 3) Mellyik a' 3-dik? 4) Mellyek a' nem jó tselekedetek?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(a) Róm. 14: 23. *Valami hitböl nintsen, bün az*, Láſd, Sid. 11: 4-6. Tit. 1: 15.

Iſmét: 1 Tim. 5. A' Parantsolatnak vége pedig, a' tiſzta ſzívböl, jó lelki-eſméretböl, és *az igaz hitböl való ſzeretet.*

(b) 5 Móſ. 12: 32. Annakokáért *valamit én parantsolok*

tinéktek, *meg-őrizzétek*, hogy úgy tselekedjetek. *Semmit ahoz ne tégy; el-se végy abban.*

Ismét: Ezék. 20: 19. Én vagyok a' ti URatok Istenetek: *az én parantsolatimban járjatok, és az én itéletimet tartsátok-meg, és azokat tselekedjétek.* Lásd, 18: 19.

(c) *Mát.* 5: 16. Ugy fényljék a' ti világosságtok az emberek elött, hogy *lássák a' ti jó-tselekedetiteket, és ditsöitsék a' ti mennyei Atyátokat.*

Ismét: 1 Kór. 10: 31. Azért akár észtek, akár isztok, akar mit tselekesztek, *mindeneket az Isten' ditsöségére mivéljetek.* Lásd. *Fil.* 2: 11. 1 *Pét.* 2: 12.

(d) 5 Mós. 12: 8. *Ne tselekedjetek ott a' szerént, a' mint itt mostan tselekedünk, mindenik a' mi jónak tetszik ö elötte.* Lásd, 4 *Mós.* 15: 39. 1 *Sám.* 15: 17--23. *Péld.* 14: 12. és 16: 25.

(e) Mát. 15: 9. *Hijába tisztelnek pedig azzal-is, ha ollyan tudományokat tanitnak, mellyek embereknek parantsolati.* Lásd, *Ezék.* 20: 18. *Jér.* 19: 5. *Kol.* 2: 8--18--22, 23.

AZ ISTEN' TÖRVÉNYÉRÖL.

XXXVI. UR NAPJA.

XCII. KÉRDÉS.

Mellyik az Istennek Törvénye.

FELELET.

Meg-vagyon az irva *Móses* II-dik K. 20-dik részében: és V-dik Könyv. 5-dik részében. Illyen-képen szólá az Isten mind ezeket az Igéket:

I. Elsö Parantsolat.

Én vagyok a' te URad Istened, ki tégedet ki-hoztalak Égyiptomnak földéböl, a' szólgálatnak házából; *Ne légyenek teneked idegen Istenid én elöttem.*

II. Má-

II. Második Parantsolat.

Ne tsinálj te-magadnak faragott képet, és semmi hasonlatosságot azoknak formájokra, mellyek oda-fel az égben, avagy itt alatt a' földön, avagy a' föld alatt a' vizekben vagynak: ne bajólj-meg azok előtt, és ne tiszteljed azokat. Mert én vagyok a' te URad Istened erős bosszú-álló, ki meg-látogatom az Atyáknak vétkeket a' fijakban, harmad és negyed íziglen azokban, a' kik gyűlölnek engemet: És irgalmasságot tselekeszem ezer íziglen azokkal, a' kik engemet szeretnek, és az én Parantsolatimat meg-tartják.

III. Harmadik Parantsolat.

A' te URadnak Istenednek nevét hijába fel-ne végyed: mert nem hagyja az UR büntetés nélkül azt, a' ki az ö nevét hijába fel-vészi.

IV. Negyedik Parantsolat.

Meg-emlékezzél a' Szombatnak napjáról, hogy azt meg-szenteljed: Hat napokon munkálkodjál, és minden dolgaidat el-végezzed. De a' hetedik napon a' te URadnak Istenednek Szombatja vagyon; semmi dolgot azon ne tégy se te, se fijad, se leányod, se szolgád, se szolgáló-leányod, se barmod, se a' te jövevényed, melly a' te kapuidon belöl vagyon; Mert hat napokon teremté az UR a' mennyet és földet, a' tengert, és minden azokban lévö állatokat, és meg-nyugovék heted' napon: azért meg-áldá az UR a' Szombatot, és meg-szentelé azt.

V. Ötödik Parantsolat.

Tiszteljed a' te Atyádat, és Anyádat; hogy hosszú ideig élj a' földön, mellyet a' te URad Istened ád néked.

VI. Ha-

VI. Hatodik Parantsolat.

Ne ölj.

VII. Hetedik Parantsolat.

Ne paráználkodjál.

VIII. Nyóltzadik Parantsolat.

Ne lopj.

IX. Kilentzedik Parantsolat.

Ne mondj a' te felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot.

X. Tizedik Parantsolat.

Ne kivánjad a' te felebarátodnak házát: ne kivánjad a' te felebarátodnak feleségét, ſe ſzolgáját, ſe ſzolgáló-leányát, ſe ökrét. ſe ſzamarát, és ſemminémü marháját valamellyek a' te felebarátodé.

(*Szóllá Iſten.* Minekelőtte e' Parantsolatot Iſten ki-adná, miket mondott Móſesnek, és mimódon adta-ki, meg-olvashatni, 2 *Móſ.* 19: 9 -- 18. és *Móſ.* 4: 11, 12.

Égyiptomból a' ſzolgálatnak házából. Égyiptom mondatik az Izraélitáknak ſzolgálatjok házának; mert ott mint ſzolgák és el-vettetett rabok, úgy tartattanak, ſokféle robotás munkával és jobbágyi ſzolgálattal nyomorgattattanak.

Mellyek oda-fel az égben vagynak. Tudni illik, a' Napnak, Hóldnak, Tsillagoknak, és égi Madaraknak formájokra.

Mellyek itt alatt a' földön vagynak. Ugymint, az Embereknek, oktalan állatoknak, vagy egyéb földön termőknek formájokra.

Mellyek a' vizekben. Ugymint a' Halaknak és egyéb vizi állatoknak formájokra. Lásd bővebb magyarázatját ezeknek. 5 *Móſ.* 4: 15 -- 19.

A' Szombatról. Az-az, nyugodalomnak napjáról.

Hogy azt meg-ſzenteljed. Az-az, hogy azon a' napon nem tsak nyugodjál, hanem egyſzersmind azont ſzent és Iſteni dolgoknak véghez-vitelére rendeljed.

Minden

Minden dolgaidat. Ugymint, minden kézbéli, vagy akar mi egyéb közönséges dolgaidat.

A' ki a' te kapuidon belöl. Az-az a' ki a' te sátorodban, vagy házadban lakik, és tenéked enged, a' te hatalmad alatt vagyon.

Meg-nyugovék az ÚR. E' szólás emberi mód szerént való. Mellynek értelme ez: El-végezé az UR a' teremtésnek munkáját, és új nemü teremtett állatokat teremteni meg-szünék.

Meg-szentelé azt. Az-az: meg-választá az UR a' Szombatot egyéb napoktól, és szent 's Isteni dolgoknak véghez-vitelére rendelé: hogy tudni illik azon az Isteni tisztelet és a' kegyesség munkáinak közönséges gyakorlása közönségesen véghez-vitettetnék.)

XCIII. KÉRDÉS.

Mi-módon osztatnak-el a' Parantsolatok?

SUMMÁJA.

A' Tiz Parantsolatok két táblákra osztatnak.

FELELET.

Két táblákra (*a*); Mellyek közzül 1) az elsö tábla négy Parantsolatokkal arra tanít-meg minket, miképen keljen magunkat az Istenhez viselnünk (*b*). 2) A' második tábla hat Parantsolatokkal azt adja elönkbe, felebarátunknak mivel tartozunk (*c*).

1) Mellyik az elsö?

2) Mellyik a' 2-dik?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 5 Mós. 10: 3, 4. *Én* (Móses) *meg-készitém a' két kö táblákat, és meg-irá Isten a' táblákra* az elsö irás szerént a' tiz Igéket, mellyeket szólott vala az UR ti veletek a' hegyen, a' tüznek közepiből, ama Gyülekezetnek napján; és adá az UR azokat énnékem. Lásd, 2 *Mós.* 31: 18. és 32: 15, 16.

Ismét;

Iſmét: Mát. 22: 40. E' *két Parantſolatoktól függ az egéſz Törvény, és a' Prófeták.*

(*b*) Mát. 22: 37, 38. *Szereſſed a' te URadat Iſtenédet tellyes ſzivedből, és tellyes lelkedből, és minden gondolatidból.* Ez az Elsö, és nagy Parantsolat.

(*c*) *Mát.* 22: 39. A' Máſodik pedig haſonló ehez: *Szereſſed felebarátodat, mint te-magadat.*

XCIV. K É R D É S.

Mit kiván Iſten az Elsö Parantsolatban?

S U M M á J A.

Ez Elsö Parantsolatban az Iſten négy vétkeket tilt-meg! és ellenben nyóltz lelki jóſágos tselekedeteket parantsol.

F E L E L E T.

1) Mellyek azok a' megtiltatott négy vétkek?

2) Mellyek ázok a' parantsoltt nyóltz jóſágos tselekedetek?

3) Miképen és meddig kell az Iſtent

Ezt, hogy valamint lelkem' idvesſégét ſzeretem, ſzintén ollyan ſzorgalmatoſon el-távoztaſſak 1) minden bálványozást (*a*); ördögi mesterſéget (varáslást) (*b*), büvölést bájolást (*c*), babonálást (*d*); Szenteknek, vagy egyéb állatoknak ſegítſégül való híváſát (*e*). 2) Az egyetlenegy és igaz Iſtent pedig igazán megesmérjem (*f*), tsak ö benne bízzam (*g*), nagy alázatoſſággal (*h*) és békeſéges-tűréſſel (*i*) magamat keze alá botsáſſam, minden jót tsak egyedül ö töle várjak (*k*): végezetre, hogy ötet ſzívemnek belsö indúlatjából ſzereſſem (*l*), féljem (*m*), és tiſzteljem (*n*); 3) úgyannyira, hogy

minden teremtett állatok nélkül el-légyek inkább, hogy-nem mint tsak leg-kiſſebb dologban-is az ö akaratja ellen vétkezzem (*c*). ſzeretni, betsülni és tiſztelni?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Sólt. 81: 10. *Ne légyen néked idegen Iſtened*, és idegen Iſten elött ne hajolj-meg. Láſd, 1 *Ján.* 5: 21. 1 Kór. 10: 7--14. Tilalmaztatik: I. Bálványozás.

Iſmét: 1 Kór. 6: 9. Sem *a' bálvány-imádók az Iſtennek orſzágának örökſégét: nem birják.* Láſd, *Jelen.* 21. 8. és 22: 15.

(*b.c.*) 3 Móſ. 19: 31. *Ne menjetek a' nézökhöz, és ne tudakozzatok a' jövendö mondóktól*, hogy magatokat meg-ne fertézteſſétek. Láſd, v. 26. és 20: 6--27. *Mik.* 5: 12. II. Varáslás, ördöngösſég.

Iſmét: *Eſa.* 8: 19. Hogyha pedig ázt mondják tinéktek: *tudakozzatok a' nézöktöl és a' jövendö mondóktól*, kik ſuttogva ſzólnak, *ti ne engedjetek:* Mert avagy nem az ö Iſtenétöl kérd-é minden Nemzet tanátſot?

(*c*) 5 Móſ. 18; 10, 11, 12. *Ne találtaſſék te közötted*, a' ki az ö fiját vagy leányát által vitetné a' tüzön; *avagy jövendö-mondó; avagy nap válogató* *; *vagy madár-ſzólásból jövendölö* †; *vagy varásló; ſe bübájos; ſe ördöngösöktöl tudakozó; ſe jegy magyarázó; ſe halottaktól tudakozó* §. Mert útálja az ÚR, valaki ezeket miveli: és ez illyen útálatoſſágokért üzi-ki a' pogányokat a' te URad Iſtened te elötted. III. Büvölés, bájolás, és babonaſág.

(* *Nap-válogató.* A' ki babonáláſſal magának bizonyos jó ſzerentséjü órákat válogat dolgainak véghez-vitelére.

† *Madár ſzólásból jövendölö.* A' pogány ſzokás ſzerént, a' madaraknak ſzóláſaikból, tsevegéſikböl téſzen ítéletet jövendöbéli jó avagy gonoſz ſzerentséjéröl.

§ *Halo-*

§ *Halottaktól tudakozó*, Avagy, a' Sidó Ige szerént, *Halottaktól tanáts kérdö*. A' ki babonás mesterségével azt tselekeszi, hogy a' halottak szóljanak, és kérdésekre feleletet tégyenek.)

(*d*) *Márk*. 7: 4. És a' piatzról-is mikor haza mennek, (tudni illik a' Fariseusok és Sidók) *nem észnek, mig meg-nem mosödnak*: és sok egyéb dolgok-is vagynak, mellyeket vettek, hogy meg-tartsák: mint *pohároknak*, *korsóknak*, *értz-edényeknek*, *nyoszolyáknak mosásokat*. Lásd, Kol. 2: 18--21, 22, 23.

IV. Szenteknek, vagy egyéb teremtett állatoknak segitségül-való hívása.

(*e*) *Jel*. 19: 10. És (én János) *le-borúlék az Angyalnak lábainál, hogy imádnám ötet. De ezt mondá nékem*: *Meg-lásd, azt ne miveld; te* szolga társod vagyok, a' te atyádfijai közzül való, kiknél vagyon a' Jésusnak tanú-bizonyságtétele: *Istent imádjad*. Lásd, 22: 8, 9.

Ismét: *Tsel*, 10: 25, 26. Kornélius az ö lábainál le-esvén, tisztelé ötet. Péter pedig felemelé ötet, mondván: *Kelj-fel; én-is ember vagyok*. (Lásd-meg ismét a' Pálnak és Barnabásnak példájokat azon Könyvnek 14.dik részének 13-dik és következendö verseiben.

Ismét: 5 *Mós*. 4: 15--19. Meg-óltalmazzátok annakokáért a' ti lelkeiteket szorgalmatoson. Fel-ne emeljed a' te szemeidet az égre; hogy *látván ott a' Napot és Hóldat, és a' Tsillagokat, az Égnek minden seregit, meg-ne tsalattassál, és meg-ne hajtsad magadat azoknak, és ne tiszteljed azokat*, mellyeket a' te URad Isténed közlött minden népekkel, kik az ég alatt vagynak.

Parantsoltatik:

I. Az Istennek idvességes esméreti.

(*f*) Mát. 4: 10. *A' te URadat Istenedet imádjad, és tsak egyedül ö néki szolgálj.*

Ismét: *Ján*. 17: 3. E' pedig az örök élet: hogy *meg-esmérjenek tégedet amaz egyedül való igaz Istennek lenni*, és a' kit el-botsátottál a' Jésus Kristust.

Ismét:

Ismét: *Jer.* 9: 24. Ebben ditsekedjék a' ki ditsekedik, *hogy esmérjen és tudjon engemet, hogy én vagyok az* ÚR, ki tselekeszem irgalmasságot, ítéletet és igazságot e' földön: mert ezt akarom azt mondja az ÚR.

(g) *Jér.* 17: 5-7. Átkozott a' férjfiú, ki bízik az emberben, és erősségét helyhezteti a' testben, és az ö szíve el-távozott az URtól. *Bóldog a' férjfiú, ki bízik az URban, és kinek az Úr az ö bizodalma.* Lásd, 'Sólt. 118: 8, 9. és 125: 1. és 146: 5. *Péld.* 3: 5. és 16: 20. és 29: 25.

II. Az Istenben való hit, avagy bizodalom.

(h) *Esa.* 57: 17. Ezt mondja a' magasságos és ditsőséges, ki örökkévalóságban lakozik, kinek neve Szent: Én magasságban és szent helyen *lakom, és a' töredelmes alázatos szívü emberrel-is*, hogy meg elevenítsem az alázatosoknak lelkeket, és meg-éleszszem a' töredelmeseknek szíveket. Lásd, 66: 2.

III. Az alázatosság.

Ismét: 1 *Pét.* 5: 5. Az Isten a' kevélyeknek ellenek áll: *de az alázatosoknak adja az ö kegyelmét.* Lásd, *Jak.* 4: 6--10.

(i) Luk. 21: 19. *Békességes-türés által birjátok a' ti lelkeiteket.*

IV. A' békességes-türés.

Ismét: 'Sid. 10: 36. *Szükség tinéktek a' békességes-türés*, hogy minekutánna az Istennek akaratját tselekedénditek, el-vegyétek az ígéretet.

(k) Jak. 1: 17. *Minden jó adomány és minden tökélletes ajándék* onnan fellyül vagyon; melly *le-száll a' világosságoknak Atyától*, kinél nintsen változás, vagy változásnak árnyéka. Lásd, *'Sólt.* 121: 1, 2. és 123: 1, 2.

V. A' reménység.

(l) 5 Mós. 6: 5. *Szeresséd a' te URadat Istenedet tellyes szívedből*, tellyes elmédből, és minden tehetségedből. Lásd, *Mát.* 22: 37. *'Sólt.* 18: 2.

VI. Az Isten szeretet.

Iſmét: 5 *Móſ.* 10: 12. Moſtan annakokáért, óh Izrael! mit kíván a' te URad Iſtened egyebet te töled? Hanem hogy féljed a' te URadat Iſtenedet, és hogy járj minden ö útán, és hogy *ſzereſſed ötet, és tiſzteljed a' te URadat Iſtenedet tellyes ſzivedböl és tellyes lelkedböl.*

VII. Az Iſteni félelem. (*m*) 'Sólt. 34: 10. *Féljétek az URat ö Szentei*: mert nintsen ſzükſégek az ötet félöknek. Láſd, *Jel.* 14: 7.

Iſmét: *Préd.* 12: 15. A' dolognak ſummája ez: *Az Iſtent féljed*, és az ö Parantsolatit megtartsád; mert ez az embernek leg-föbb dolga. Láſd, *Péld.* 1: 7.

VIII. Az Iſtennek betsüléſe avagy tiſzteléſe. (*n*) *Malak.* 1: 6. A' fiú tiſzteli az ö atyát, és a' ſzolga az ö urát. *Ha én Atya vagyok, hol az én tiſzteſſégem?* És ha én ÚR vagyok, hol az én félelmem? Ezt mondja a' Seregeknek URa. Láſd, 1 *Sám.* 2: 30. Iſmét: Mát. 10: 37. *A' ki ſzereti atyát vagy anyát feljebb mint engemet, nem méltó az én hozzám.*

(o) *Mát.* 10: 28. Ne féljetek azoktól, kik a' teſtet ölhetik-meg, a' lelket pedig nem ölhetik; *hanem attól féljetek inkább, a' ki mind a' lelket 's mind a' teſtet el-veſztheti a' Gyebennába.*

Iſmét: Tſel. 5: 29. *Engedni kell az Iſtennek inkább, mint az embereknek.* Láſd ennek példáit, 1 *Móſ.* 39. 9. *Dán.* 3: 17, 18.

XCV. KÉRDÉS.

Mitsoda a' bálványozás?

SUMMÁJA.

Bálványozás, embernek az egy igaz Iſten helyett **vagy** kivül, valamiben bízodalmát helyheztetni.

FELELET.

Az egy élö Iſtennek helyette, avagy az egyedül-való igaz Iſtennek kivüle, ki az ö ſzent

ſzent Igéjében magát ki-jelentette (*a*), valami más Iſtent gondolni vagy tartani, kiben reménységedet helyheztelſed, avagy a' kiben bízzál. (*b*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Gal.* 4: 8. Ti pedig még akkoron, mikoron az Iſtent nem tudtátok *ſzolgáltok vala azoknak, kik termé-ſzet ſzerént nem Iſtenek.*

Iſmét: 1 *Pét.* 4: 3. Mert elég minékünk, hogy a' mi életünknek ez elött való idejében a' Pogányoknak akaratjok ſzerént éltünk, *mikor járnánk* bujálkodáſokban, gonoſz kívánſágokban, réſzegſégben, tobzódáſokban, torkoſſágokban, *és a' bálványoknak undok tiſzteletekben.*

Iſmét: 1 Theſſ. 1: 9. *Meg-tértetek az Iſtenhez a' bálványokat el-hagyván*, hogy ſzolgáljatok az egy élö igaz Iſtennek. Lásd, *Tſel.* 14: 15.

(*b*) *Mát.* 6: 24. Senki nem ſzolgálhat két URaknak: *Nem ſzolgálhattok Iſtennek és a' Mammonnak.* Lásd, 1 *Kir.* 18: 21.

Iſmét: *Koloſſ.* 3: 5. Öldököljétek-meg azért a' ti teſti tagaitokat, a' paráznaſágot, tiſztátalanſágot, gonoſz kívánſágot, bujaſágot, *és fösvénységet*, melly *bálvány-imádás* *. Lásd, *Efés.* 5: 5.

(* A' fösvényſég méltán mondatik bálvány imádáſnak: mert a' fösvények az ö gazdagſágokban bíznak; ezokáért azokat bálványokká-is téſzik és változtatják.)

Iſmét: *Fil.* 3: 19. Kiknek (a' Kriſtus Kereſztének ellenſéginek) végek veſzedelem; *kiknek Iſtenek az ö haſok* †, és az ö ditséretek az ö gyalázatjokra vagyon, kik a' testiekben böltsek.

(† *Haſok Iſtenek.* Mert a' teſtnek gonoſz kívánſágit nagyobbra betsülik az Iſtennél; és haſokról viſelnek inkább gondot, mint az Iſtenröl. Lásd, 2 *Tim.* 3: 4. *Jak.* 4: 4. 1 *Ján.* 2: 15. *Eſa.* 31: 1. és 16: 6. '*Sólt.* 20: 8, 9. *Ezék.* 28: 2. 2 *Krón.* 16: 12.)

XXXV. UR NAPJA.

XCVI. K É R D É S.

Mit kíván Iſten a' Máſodik Parantsolatban?

S U M M á J A.

A' 2-dik Parantsolatban meg-tiltja az Iſten, (1) az ö képek által való ki ábrázoláſát (*a*): (2) az ö Igéjében nem parantsoltatott tiſzteléſét (*b*).

F E L E L E T.

Hogy az Iſtent ſemminémü képpel, avagy ábrázattal ki-ne formáljuk (*a*): és valami egyébféle módon ne tiſzteljük; hanem tsak úgy, mint az ö Igéjében parantsolta magát tiſzteltetni (*b*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 5 *Móſ.* 4: 23, 24. Meg-láſſátok annakokáért, hogy a' ti URatoknak Iſtenteknek ſzövetségéröl, mellyet tett ti veletek, valami módon el-ne felejtkezzetek, *tſinálván magatoknak faragott képet; avagy akárminémü állatnak ábrázatját*; a' miképen meg-tiltotta néked a' te URad Iſtened: mert a' te URad Iſtened meg-eméſztö tüz, Erös boſzſzúálló Iſten. Lásd, v. 15--19. és 27: 15.

Iſmét: *Róm.* 1: 22, 23. És mikor (a' Pogányok) magokat böltseknek vallanák lenni, balgatagokká lettenek: mert a' halhatatlan *Iſtennek ditsöségét el-változtatták halandó embereknek, madaraknak, négy-lábú állatoknak, és máſzó állatoknak ki-faragott ábrázatjokra.*

(*b*) 5 *Móſ.* 12: 32. Valamit én parantsolok tinéktek, azt meg-örizzétek, hogy úgy tselekedjetek: *Semmit ahoz ne tégy; ſe el-ne végy abban.* Lásd, 3 *Móſ.* 18: 4. és 5 *Móſ.* 4: 2. és 4 *Móſ.* 15: 39. *Ezék.* 20: 18, 19. *Ján.* 4: 24

Iſmét: Mát. 15: 9. *Hijába tiſztelnek pedig engemet, ha olly tudományokat tanítnak, mellyek embereknek parantsolati.*

XCVII.

XCVII. KÉRDÉS.

Semmi képeket és ábrázatokat nem kell-é tehát tsinálni?

SUMMÁJA.

Az Iſtent nem-is lehet (*a*), nem-is kell (*b*) ſemmi módon ki-ábrázolni. A' teremtett állatokat ugyan ki-ábrázolni meg-lehet, két okok alatt,

FELELET.

Az Iſtent ſemmi módon nem kell ki-ábrázolni (*a*), 's nem-is lehet (*b*). A' teremtett állatokat pedig noha ſzabad ki-ábrázolni (*c*): (1) mindazáltal meg-tilt az Iſten, hogy azoknak képeket ne tsináljuk (*d*) ſe tartſuk (*e*) e' végre, (2) hogy avagy ö-magokat a' képeket, avagy (3) az Iſtent a' képek által imádnánk (*f*), avagy tiſztelnénk (*g*).

1) Mit tilt-meg Iſten a' teremtett állatokra nézve?

2) Mellyik az elsö ok?

3) Mellyik a' 2-dik?

(*Az Iſtent nem lehet ki-ábrázolni, nem-is kell.* Nem lehet; mert ö Lélek: *Róm.* 1: 20. *Ján.* 4: 24. Nem-is kell; mert azt mind e' Máſodik Parantsolatban, 's mind egyébütt hellyel-hellyel az Iráſban meg-tiltotta. És továbbá, az ö Iſteni méltóſága eképen kiſſebbül, midön az ö meg-romolhatatlan, avagy el-változhatatlan ditsöſége romlandó és változás alá el-vettetett állatoknak ábrázatjokra változik. Lásd, *Róm.* 1: 21, 22, 23. *'Sólt.* 106: 19, 20. *Eſa.* 40: 17, 18, 19.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 5 *Móſ.* 4: 15, 16, 17, 18. Szóllott az ÚR tinéktek a' tüznek közepiböl: az ö beſzédének ſzavát ti-is halljátok vala; *de ſemmi ábrázatot nem láttok vala* a' ſzózattól meg-válva. *Oltalmazzátok-meg annakokáért ſzorgalmatoſan a' ti lelkeiteket: mert ſemmi haſonlatoſſágot nem láttatok* a' napon, mellyen tinéktek ſzóllott az ÚR a'

 tüzböl

tüzböl a' Hórebnek hegyén. *Hogy meg-ne fertézteſſétek magatokat, tsinálván magatoknak valami faragott képet, avagy valami bálványnak ábrazatját; férjfiúnak, avagy aſzſzonyi állatnak képét; avagy akarminémü földi lelkes állatnak, és az égen repesö madárnak képét: avagy akarminémü földön tsúſzó-máſzó állatnak képét; a' föld alatt a' vizekben lakozó akarmi halnak haſonlatoſſágát.*

(*b*) Eſa. 40: 18.25. *Mibez haſonlitjátok tehát az erös Iſtent, és mitsodát haſonlíttotok ö hozzá? Mibez haſonlítanátok azért engemet, hogy haſonló vólnék ahoz?* azt mondja a' Szent Iſten. Lásd, 46: 5, 6-9.

Iſmét: *Tſél.* 17: 29. Mivelhogy azért az Iſtennek nemzeti vagyunk, *nem kell azt alítanunk, hogy aranyhoz, ezüſthöz, vagy köhöz, meſterſéges faragáshoz, avagy emberi találmányhoz, az Iſten haſonlatos vólna.* Lásd, *Ján.* 4: 24.

(*c*) 2 *Móſ.* 35: 80, 31, 32, 33. AZ UR nevezet ſzerént hívta *Béſaléelt; kit bé-töltött Iſtennek Lelkével, böltseſéggel,* értelemmel, tudománnyal, és minden meſterſéggel. *Hogy gondoljon meſterséges találmányokat; tudjon mivelni aranyból, ezüſtböl, rézböl, és köveket faragni a' kö-foglaláſokra, és tudjon fát faragni, és minden tudományban meſterſéggel mívelni.* Lásd, 2 *Móſ.* 31: 3, 4, 5.

(Igy Kriſtus URunk-is, *Mát.* 22: 20, 21. a' képeknek külsö emberek között ſzokott közönséges haſznát javalja, midön a' pénzre ki-veretett Tsáſzárnak képéböl inti a' 'Sidókat, hogy adják-meg a' Tsáſzárnak a' mi a' Tsáſzáré, és az Iſtennek a' mi az Iſtené.)

(*d*) 5 Móſ. 27: 15. *Átkozott a' férjfiú, valaki tsinálánd faragott és öntött képet*, az ÚR elött való utálatosſágot, az áts-meſter kezének munkáját, és helyhezteténdi azt rejtekbe. És mind a' ſokaſág feleljen, és mondják, Amen.

(*e*) 5 Móſ. 7: 5. *Az ö óltáraikat el-rontsátok*, az ö *képeiket el-törjétek*, és a' Pogányoknak Iſteneiknek ſzentelt berkeket-is ki-vágjátok, *az* ö *bálványaikat tüzzel meg-égeſſétek.*

Lásd,

Lásd, 5 *Mós.* 12: 2, 3. és 2 *Mós.* 23: 24. és 4 *Mós.* 33: 52. A' mint ennek ditséretes példáit láthatni, Mósesben: 2 *Mós.* 32. 20. Assa Királyban: 1 *Kir.* 15: 12, 13. Jéhuban: 2 *Kir.* 10: 26, 27. Ezékiásban, ki az értz kígyót el-rontá: 2 *Kir.* 18: 4. Jósiásban: 2 *Kir.* 23: 4, 5.

(f) 'Sólt. 97: 7. *Szégyenüljenek-meg mind a' faragott képeknek szolgáji*, kik ditsekednek a' bálványokkal, Imádjátok ötet minden Istenek.

(g) 3 Mós. 26: 1. *Ne tsináljatok magatoknak bálványokat*: és faragott képet, vagy valami oszlopot ne emeljetek magatoknak; *se pedig faragott követ* ne helyheztessetek a' ti földetekbe, *hogy meg-hajóljatok az elött.* Én vagyok a' ti URatok Istentek.

5 Mós. 12: 4. *Ne tselekedjetek így a' ti URatokkal Istentekkel**.

(*Hogy tudni-illik ötet tisztelnétek bálványok és képek által, mint a' Pogányok. Ide tartozik Arontól öntett borjúnak példája: 2 *Mós.* 32: 5. melly által az URat akarják vala a' 'Sidók tisztelni. És a' Jéróboámnak példája: 1 *Kir.* 12: 28. Söt sokan a' Pogányok közzül is nem magát a' bálványt, hanem azok által akarták tisztelni az igaz Istent. Mint az Apostol bizonyítja, Rom. 1: 21-23. *Melly Istent esmértek ugyan: de úgy, mint Istent, nem ditsöitettenek: mert a' halhatatlan Isten' ditsöségét el-változtatták, a' haland6 embernek, madaraknak, négy-lábú állatoknak, és mászó-állatoknak ki-faragott ábrázatjokra.*)

XCVIII. KÉRDÉS.

Nem szabad-é tehát a' Templomokban képeket tartani, mellyek könyvek gyanánt lennének a' tudatlan Községnek?

SUMMÁJA.

A' képeket a' Templomokban-is nem kell el-szenvedni e' szín alatt, mintha a' Községnek könyvei vólnának.

FELELET.

1) Miért nem kell elſzenvedni? Semmiképen nem ſzabad. 1) M... nem illik néküink böltsebbeknek l... nünk az Iſtennél; ki az ö An... ſzentegyházát nem a' néma képe... kel (*a*), hanem az ö ſzent Igéjének el... prédikáltatáſával akarja tanítani (*b*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) *Jér.* 10: 8. A' Pogányoknak Böltseik mindegy... bolondok és bolondúl tselekeſznek: *bijába-valóſágra ta... nit a' fa.* Lásd, v. 14, 15. *Eſa.* 41: 29.

Iſmét: Hab. 2: 18, 19. *Mit haſznál teneked a' fara... gott kép*, hogy annak faragója ki-faragta azt: vagy az *öntött kép*, *melly hazugſágra tanít*; mivelhogy bízik an... nak faragója annak tsinálmányában, hogy néma bálvá... nyokat tsináljon? Jaj a' ki a' fának azt mondja: Serkenj fel! és a' néma könek Ebredj-fel! *Avagy tanítbat-é az?* Imé bé-boríttatott arannyal és ezüſtel, de ſemmi lélek nintsen benne.

Iſmét: Zak. 10: 2. *A' képek hazugságot ſzólnak.*

(*b*) *Luk.* 16: 29. Vagyon *Mójesek és Próféták*, hal... gaſſák azokat.

Iſmét: Ján. 5: 39. *Visgáljátok az Iráſokat: mert azok téſznek bizonyſágot én rólam.*

Iſmét: Rom. 10: 17. *A' hit a' hallásból vagyon; a' hallás az Iſten' Igéje által.*

Iſmét: 2 *Tim.* 3: 16, 17. A' tellyes *Irás* Iſtentöl ihle... tett, és *haſznos a' tanításra*, *a' feddésre*, *a' meg-jobbításra*, *a' fenyítékre*, melly igazſágban vagyon. Hogy tökélletes légyen az Iſten' embere, minden jó tselekedetekre tökél... letesen fel-késſzíttetett.

XXXVI. UR NAPJA.

XCIX. KÉRDÉS.

Mit kíván Iſten a' Harmadik Parantsolatban?

SUMMÁJA.

A' Harmadik Parantsolatban, meg-tiltja az Iſten az ö ne... vével

vével való gonoſzúl, avagy tiſztelctlenül élést: és viſzontag parantsolja azon ö nevének betsülettel való emlittéſét.

F E L E L E T.

Ezt, hogy nem tsak 1) átkozódáſſal (*a*), avagy hamis esküvéſſel (*b*), de még ſzükſégtelen esküvéſſel-is (*c*) az Iſtennek nevét ſe káromoljuk, ſe tiſzteletlenül ne emlitsük; ſem ezekben a' rettenetes bünökben tsak halgatáſſal, vagy hozzájok hunyorítáſſal-is ne réſzesüljünk (*d*): hanem 2) az Iſtenek ſzentséges nevét nagy Iſteni félelemmel es betsülettel emlitsük (*e*); hogy a' mi igaz és álhatatos valláſunkkal (*f*), ſegítségre való hiváſunkkal (*g*), végezetre minden beſzédinkkel 's tselekedetinkkel ötet dítsérjük és tiſzteljük (*h*).

1) Miképen említtetik tiſzteletlenül az Iſten' neve?

2) Miképen említtetik iſmét betsülettel?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 3 *Móſ.* 24: 15, 16. Az Izrael fijainak pedig ſzólj, ezt mondván; *Valaki az Iſten ellen káromlást ſzól; az ö bünenek büntetéſét hordozza: és valaki ſzidalmazza az URnak nevét; meg-ölettesſék az.*

(*b*) 3 Móſ. 19. 12. *Ne esküdjetek az én nevemre hamiſſan*: mert meg-fertézteted a' te Istenednek nevét, Én vagyok az ÚR. Lásd, *Jér.* 4: 2. *Zak.* 8: 17. és 5: 3, 4.

(*c*) 3 Móſ. 5: 4, 5. *Mikor valamelly ember esküſzik, az ö ſzájából ki-ſzalaſztván, hogy gonoſzt vagy jót tselekſzik*, a' ſzerént a' mint az ember ſzokott esküvéſſel hirtelen ſzólani, és azt nem tudta, hanem azután vette

Meg-tiltatik.
I. Átkozodás.
II. Hamis esküvés.
III. Szükſégtelen esküvés.

észébe, hogy valamellyik beszédében vétkezett. Ez illyen ember, mivelhogy valamelly beszédében *vétkezett*, szükség hogy meg-vallja azt, a' miben vétkezett.

Ismét: *Mát.* 5: 34, 35, 36. Én pedig azt mondom néktek, hogy *semmiképen ne esküdjetek; se az égre*, mivelhogy Istennek királyi-széki; *se a' földre*, mivelhogy Istennek lábainak 'sámolya; *se Jérusálemre*, mivelhogy nagy Királynak Városa; *se a' te fejedre* * *ne esküdjél*, mert nem teremthetsz egy fejér vagy fekete haj szálat. Lásd, *Ják.* 5: 12.

* Annál inkább lelkedre.

IV. Mások' bünére való hunyoritás avagy reáhagyása.

(*d*) 3 *Mós.* 5: 1, Ha valamelly ember vétkezéndik *hogyha hallotta a' káromló beszédét*, és ö bizonyság lehetne hogy hallotta, avagy hogy bizonyal tudja; *ha meg-nem mondja azt, annak büne' büntetését hordozza.*

Parantsoltatik: I. Az Istennek félelemmel és betsülettel való említése,

(*e*) Malak. 4: 2. *Fel-támad tinéktek, kik az én nevemet félitek, az igazságnak napja.* Lásd, 5 *Mós.* 28: 58. *Néhém.* 1: 11. *Esa.* 66: 2.

Ismét: 1 *Pét.* 4: 11. A' ki szól, *szólja mint Istennek beszédét* 's a' t.

II. Az igaz és állhatatos vallás-tétel.

(*f*) Mát. 10: 32, 33. *Valaki azért vallást tészen én rólam az emberek elött, én-is vallást teszek arról az én mennyei Atyám elött, ki az egekben vagyon.* Valaki pedig meg-tagadánd engemet az emberek elött, én-is meg-tagadom azt az én mennyei Atyám elött, ki az egekben vagyon.

Ismét: 1 *Pét.* 3: 15. Az UR Istent szenteljétek a' ti szíveitekben. *Légyetek pedig készek mindenkoron meg-felelni* nagy-alázatossággal és betsülettel azoknak, a' kik számot akarnak venni a' ti bennetek való reménységeröl. Lásd, *Róm.* 10: 10. 2 *Tim.* 2: 12. 1 *Pét.* 2: 9.

III. Az Istennek segít-

(*g*) 'Sólt. 50: 15. *Hívj engemet segítségül a' te nyomorúságodnak idején.*

Ismét:

Ifmét: 'Sólt. 91: 15. *Segítségül hívott engemet*, meg-halgatom ötet, véle vagyok háborúfágában, meg-mentem és meg-ditsöítem. Lásd, 1 *Tim.* 2: 8.

ségül való hivása.

(*b*) *Kol.* 3: 17. És valamit tselekefztek *beszéddel vagy tselekedettel, az UR Jéfusnak nevében tselekedjétek, hálákat adván az Istennek és az Atyának ö általa.*

IV. Az Iftennek mind szóval 's mind tselekedettel való ditséreti.

Ifmét: 1 Kór. 10: 31. *Akar éfztek azért, akar ifztok, akarmit tselekefztek, mindeneket Istennek ditsöségére miveljetek.* Lásd, *Mát.* 5: 16.

C. KÉRDÉS.

Ugy-annyira nagy bün-é azért hamis esküvéffel, vagy pedig átkozódáffal az UR Istennek nevén káromlást tenni, hogy az Isten még azokra-is haragudjék, a' kik, a' mennyire ö tölük lebetne, azt meg-nem tiltják avagy ellenzik?

SUMMÁJA.

Az Iften azokat-is meg-akarja büntetni, kik máfoknak átkozódáfokra, hamis esküvéfekre hunyorítnak, azt tsak reá hagyják (*a*).

FELELET.

Bizonyára felette-igen nagy bün (*a*). 1) Mert nintsen-is egy nagyobb bün, avagy a' mellyel Isten inkább meg-bántatnék, mint az ö fzent nevének (meg-útálafa, vagy annak) meg-káromlása. Annakokáért 2) ugyan azt akarja, hogy az a' rettenetes nagy bün halállal-is meg-büntettessék (*b*).

1) Miért akarja?

2) Ebbéli akaratját miképen mutatja-meg az Iften?

Szent

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 3 Móſ. 5: 1. *Ha valamelly ember vétkezéndik*, az-az, *ha hallotta a' káromló beſzédet*, és ö bizonyſág lehetne, hogy hallotta, avagy hogy bizonyal tudja; *Ha meg-nem mondja azt, annak a' bünnek büntetéjét hordozza.*

Iſmét: *Péld.* 29: 24. A' ki halja *az átkozódást, és azt meg-nem jelenti. gyülöli magát* *.

(* Mert azzal a' reá-hagyáſſal Iſtennek haragját maga ellen fel-indítja.)

(*b*) 3 *Móſ.* 34: 15, 16. Valaki az ö Iſtene ellen káromlást ſzól, az ö bünének büntetéſét hordozza: *és valaki ſzidalmazza az URnak nevét, meg-öletteſſék, az egéſz ſokaſág meg-kövezze azt;* akar jövevény, akar lakos, ha Iſtennek nevét ſzidalmazza, meg-haljon. Lásd, v. 11-14-23.

XXXVII. UR NAPJA.

CI. KÉRDÉS.

Esküdbetik-é valaki Kereſztyéni módra az Iſten' nevére?

SUMMÁJA.

Az esküvés ſzabados, két tekíntetek alatt.

FELELET.

Meg-lehet; 1) mikor azt vagy a' Magyiſtrátus kívánja (*a*); vagy pedig 2) valami ſzükſég kénſzerít reá, hogy hitelünket és igazſágunkat esküvésſel erösítsük-meg (*b*): 3) hogy így mind az Iſtennek ditsöſége magaſztaltaſſék (*c*), mind pedig egyebeknek idveſſégekre haſználjon (*d*). 4) Mert efféle esküvéſre az Iſtennek Igéje tanít (*e*); Jezokáért a' Szentek-is mind az ó 's mind az Uj Teſtámentomban igazán éltek véle (*f*).

1) Mellyik az elsö?

2) Mellyik a' 2-dik?

3) Mi végre ſzabad meg-esküdni?

4) Bizonyítsd-meg hogy az olyan esküvés ſzabados.

Szent

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*e*) 2 *Mós.* 22: 10, 11. Ha valaki adánd az ö felebarátjának szamárt, vagy ökröt, vagy valami egyéb állatot tartani, és meg-haládnd, vagy meg-sértetik; vagy ellenségtöl el-hajtatik úgy hogy senki nem látta: *Botsáttassék e' dolog á' két ember között * az Istenre való esküvésre*, hogy az ö felebarátjának marháját el-nem lopta; *és az ura a' marbának annak bitén elégedjék-meg*, amaz semmit ne fizessen:

(* Tudni illik á' Magyistrátus elött: mint meg-tetszik a' 9-dik v-ben.)

Ismét: *Esdr.* 10: 5. Fel-kele annakokáért *Esdrás*, *és meg-eskété* a' Papoknak és Lévitáknak Fejedelmit és mind az egész Izraelt, hogy e' beszéd szérint tselekednének, *és meg-esküvének.*

(*b*) *Jós.* 2: 12. † Mostan azért *esküdjetek-meg nékem az Istenre*, mivelhogy irgalmasságot tsnlekedtem veletek, *bogy tselekeſztek ti is irgalmasságot az én Atyamnak bázával* §, és adtok énnékem erröl bizonyos jelt.

(† Ráháb szól a' két kémeknek. § Kedvezvén tudni illik annak, a' Jérikónak le-rontásában.)

(*c*) 5 Mós. 10: 20. *A' te URadat Istenedet féljed, ötet tisztteljed*, ö hozzá ragaszkodjál, *és az ö nevére esküdjél.*

(*d*) Jós. 9: 19. * *Mi meg-esküdtünk nékiek* az Izraelnek URára Istenére, *azért mostan nem nyúlbatunk bozzájok.*

(* Ugy mondának a' Fejedelmek a' Gibeoniták felöl a' Gyülekezetnek.)

(*e*) *Esa.* 45: 23. Én magamra meg-esküdtem, ki-ment az én számból az igazságnak beszéde, és meg-nem változik: minden térd énnékem hajol-meg, és *minden nyelv én reám esküszik.*

Ismét: *Esa* 65: 16. Hogy a' ki magát áldja e' földön, áldja magát az igaz Istenben; *és a' ki esküszik e' földön, esküdjék az igaz Istenre.* Lásd, *Jér.* 4: 2.

ismét: *'Sid.* 6: 16. Mert *az emberek nálokndl nagyobbra esküsznek: és ö nékiek minden versengésnek vége* minden dolgoknak meg-erösítésére *az esküvés.* (*f*)

(*f*) 1 *Móſ.* 21 : 23 - 31.	Ábrahám,	Meg-esküdtenek.
1 *Móſ.* 26 : 31.	Isák,	
1 *Móſ.* 31 : 53.	Jákób,	
1 *Sám.* 24 : 22, 23.	Dávid,	
Róm. 9 : 1.	Pál Apoſtol,	
Jelen. 10 : 5, 6.	Az Angyal,	
Ján. 16 : 23.	Söt a' Kriſtus ö-maga-is, 's a' t.	

CII. KÉRDÉS.

Szabad-é esküdni a' Szentekre; avagy egyéb teremtett állatokra?

SUMMÁJA.

A' meg-hólt Szentekre, avagy egyéb állatokra esküdni nem ſzabad.

FELELET.

1) Miért nem ſzabad? Nem ſzabad: 1) Mert a' törvény ſzerént való esküvés nem egyéb, hanem Iſtennek tanú-bizonyſágúl és ſegítſégül való híváſa (*a*): mellyel azt kérjük, hogy ö, 'ugymint ki a' ſziveknek egyedül való által látója, tégyen bizonyſágot az igazſágról (*b*), és az esküvöt meg-büntеſſe, ha az tudva tsalni akar az esküvéſſel (*c*): továbbá pedig e' tiſzteſſég ſemmi teremtett állatot nem illet (*d*).

(E' *tiſzteſſég*. Tudni illik, a' ſegítſégre való hívásnak; minden-tudóſágnak, és minden-hatóſágnak tiſzteſſége.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a. b. b.*) 2 Kór. 1 : 23. Én pedig (Pál) *az Iſtent hivom bizonyſágúl az én lelkem ellen* *, hogy én azért nem mentem ez ideig Korínthusba, hogy néktek kedvezzek.

(* Az-az:

(* Az-az: hogy meg-büntesse ő az én lelkemet-is, ha tudva meg-tsallak benneteket.)

Ismét: 1 Kir. 8: 39. *Te magad tudod egyedül minden emberek fijainak szíveket.* Lásd, v. 31, 32.

Ismét: 1 Mós. 17: 1. *Én vagyok az erös mindenható Isten; szüntelen járj én elöttem, és légy tökélletes.*

Ismét: 2 Mós. 32: 35. Enyím a' boszszú-állás, és a' meg-fizetés.

(*d*) *Esa.* 45: 23. Énnékem hajol-meg minden térd, és *minden nyelv én reám esküszik.* Lásd, 5. *Mós* 6: 13. *Esa.* 65: 16. és 63: 19. *Jér.* 4: 2. és 5: 7. és 12: 16. *Amós.* 8: 14. *Sóf.* 1: 5.

XXXVIII. UR NAPJA.

CIII. KÉRDÉS.

Mit parantsol az Isten a' Negyedik Parantsolatban?

SUMMÁJA.

Az Isten a' Negyedik Parantsolatban, a' Szombatnak kettös meg-szenteltetését kívánja, úgymint belsöt és külsöt.

FELELET.

1) Elöször ezt, hogy az Anya-szentegyházban lévö Evangyéliomi szolgálat, és az Oskolák közöttünk meg-tartassanak (*a*): és hogy én egyéb napokon-is, de föképen az URnak Szombatján szorgálmatoson gyakoroljam a' szent Gyülekezeteket (*b*): 2) az Istennek Igéjét híven és figyelmetesen hallgassam (*c*): a' Sákramentomokkal éljek (*d*): a' közönséges könyörgésekhez az én könyörgésemet-is hozzájok adjam (*e*): az én értékem és tehetségem szerént a' szegényeket valamivel segítsem (*f*).

1) A' Szombatnak külsöképen való meg-szentelésére mitsoda dolgok szükségesek?

2) Miért kell a' szent Gyülekezeteket Szombat napon szorgalmatoson gyakorolni?

3) To-

3) A' Szombatnak belsőképen való meg-ſzenteléſére mitsoda dolgok kivántatnak?

3) Továbbá, hogy tellyes életemben a' gonoſz tselekedetektöl magamat meg-örizzem (*g*), az URnak engedvén, hogy a' Szent Lélek által az ö munkáját ſzabadon és bennem tselekedje (*h*): és ekképen 4) amaz örökké-való Szombatot még ezen moſtani életemben el-kezdjem (*i*).

4) Miért kell a' Szombatot meg-ſzentelni?

(*Az URnak Szombatján.* Melly az Uj Teſtámentomban az Apoſtolok idejektöl fogva a' hétnek elsö napja, a' mellyen az UR Kriſtus fel-támadott a' halálból: mint ezt ſzedegethetni, *Tſel.* 20: 7. 1. *Kór.* 16: 2. Melly ezokáért UR' Napjának neveztetik: *Jelen.* 1: 10.

Gyakoroljam a' ſzent Gyülekezeteket. Ebben áll a' Szombatnak közönſéges külsö meg-ſzenteléſe: a' mellyhez kell járúlni a' magánoſan való meg-ſzenteléſnek-is a' kiváltképen való kegyeſſég gyakorlás által, a' nyilván-való közönſéges egybe-gyüléſnek mind elötte 's mind utánna.

Amaz örökké-való Szombatot. A' melly léſzen a' más életben, midön minden büneinktöl meg-nyugoſzunk, és az Iſtent tökélletes ſzentſégben és igazſágban mind örökké tiſzteljük, és tsak egyedül ö-néki ſzolgálunk. És igy a' Szombatnak besöképen való meg-ſzenteléſe kettös. Egyik el-kezdetik ez életben: a' Máſik el-végeztetik és tökélleteſſé tétetik a' más életben.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

Parantsoltatik itt: I. Az Anyaſzentegyházbéli ſzolgálat-'nak megtartáſa.

(*a*) 5 Móſ. 12: 19. *Meg-láſd, hogy el-ne hagyjad a' Lévitât* a' te földeden, életednek minden napjaiban *.

(* Mennyivel inkább az Evangyéliomnak ſzolgáiit, kiket Iſten az Uj Támentomban a' kegyelemnek frigyében rendelt.)

Iſmét: 1 *Kór.* 9: 14. Az UR (Jéſus) rendelte azoknak, *a' kik az Evangyéliomot prédikálják, hogy az Evangyéliomból éljenek.*

Iſmét:

Ismét: *Gal.* 6: 6. Az olly ember pedig *a' ki taníttatik* az Evangyéliom' tudományára, *közölje minden javait azzal, a' ki tanítja.*

(Hogy az Oskoláknak-is (mint az Isten'Anyaszentegyházának veteményes kerteinek) meg-kelleték tartatniok, meg-tetszik a' többi között, a' következö hellyekben való példákból: 1 *Sám.* 19: 20. 2 *Kir.* 4: 38. és 6: 1. *Luk.* 2: 46. *Tsel.* 22: 3.

(*b*) Sid. 10: 25. *El-ne hagyjuk a' mi Gyülekezetünket*, miképen szokások némellyeknek; hanem intvén egymást, annyival - is inkább, mivelhogy látjátok hogy ama' nap el - közelget. Lásd, 3 *Mós.* 23. 3.

II. A' közönséges szent Gyülekezetnek gyakorlása.

(*c*) Préd. 5: 1. *Őrizd-meg mind a' te két lábaidat, mikoron mégy az Istennek Házához; hogy hajlandó légy a' halgatásra* * inkább, hogy nem mint bolondoknak módjok szerént áldozatra. Lásd, *Luk.* 4: 15, 16--22--31, 32. *Tsel.* 13, 14, 15, 16--42--44. és 15: 21.

(* Az Isten Igéjének halgatására.)

III. Az Isten' Igéjének szorgalmatos halgatása.

(*d*) Tsel. 20: 7. *A' hétnek pedig elsö napján a' Tanitványokat egybe-gyüjtvén a'* Kenyér*nek meg-szegésére* †, Pál prédikál vala, mivelhogy másod napon el-akara menni, és a' tanítást el-nyújtá szintén éjfélig. Lásd, 2: 38-41 42.

(Az-az, az UR Vatsorájának ki-szolgáltatására.

IV. Az UR Vatsorájának ki-szolgáltatása.

(*e*) Sólt. 68: 27. *A' Gyülekezetekben áldjátok az UR Iste[nt]* az Izrael magvából valók.

Ismét: Tsel. 1: 14. *Ezek mind egyetemben foglalatosok valának az imádkozásban és a' könyörgésben.* Lásd, 2: 42. és 16: 13. *Esa.* 56: 7. *Zak.* 8: 21. *és* 14: 17.

V. A' közönséges könyörgések.

(*f*) 1 Kór. 16: 2. *A' hétnek pedig elsö napján minden tégye-el magánál, a' mit az Istennek ajándékából akar el-tenni* *; hogy ne légyen akkor annak ki-szedése, mikor oda mégyek.

VI. Az alamisnálkodás.

L (* Tud-

(* Tudni illik, a' szükölködö szegényeknek segitségekre.)

VII. A' gonosz tselekedetektöl való meg-szűnés. (*g*) *Esa.* 58: 13. Ha meg-tartóztatod a' te lábadat Szombat napon, hogy *azt ne miveljed a' miben gyönyörködöl, az én szent napomon*; és a' Szombatot gyönyörüségnek tartod, hogy szenteltessék, és tiszteltessék az UR, és annak tiszteſſéget tejéndesz, úgy hogy nem lészesz foglalatos a' te útaidban †, *és nem tselekeszel sem szólsz olly beszédet, mellyben gyönyörködöl.*

(† Az-az, gonosz tselekedetidben.

VIII. Belsöképen való meg-szentelése a' Szombatnak. (*h*) 2 Mós. 13: 13. *Az én Szombatimat meg-tartsátok; mert jel az én közöttem, és ti közöttetek* nemzetségröl nemzetségre, hogy meg-tudjátok, hogy *én vagyok a' Jehóva, ki titeket meg-szentellek* §.

(§ Itt meg-jegyezheted, hogy a' Szombatnak külsöképen való meg-szentelése, mint egyéb ó Testámentombéli Innepeknek-is meg-tartása, Sákramentoma avagy külsö Jele vólt a' belsö meg-szenteltetésnek, melly által az Isten' meg-szenteli a' hiveknek sziveket. Lásd, *Ezék.* 20: 12. *Kol.* 2: 16, 17.)

IX. Az örökké-való Szombatnak emlékezete. (*i*) *Esa.* 66: 23. És minden hónapról hónapra, *és minden Szombatról Szombatra el-jö minden test* *, *hogy az URat imádják* †.

(* Az-az: minden el-választott hívek. † Az-az: hogy a' hívek szenteljék az örökké való Szombatot avagy Nyugodalmat, mellyben mind örökké engemet ditsérjenek.

Ismét: Sid. 4: 9, 10, 11. *Annakokáért vagyon még valami Szombatja az Isten' népének. Mert a' ki bément az ö Nyugodalmába, meg-nyugodt az-is az ö tselekedeitöl*, miképen Isten-is az öveitöl. Igyekezzünk azért bé-meni abba a' más Nyugodalomba †, hogy valaki azon meg-átalkodott hitetetlenségnek példájába ne essék.

(† Mel-

(† Mellyet tudni illik ez életben el-kezdünk azért, hogy a' más életben azt örökké bírjuk.

XXXIX. UR NAPJA.

CIV. KÉRDÉS.

Mit Parantsol Isten nékünk az ötödik Parantsolatban.

SUMMÁJA.

Az Ötödik Parantsolatban az Isten elönkbe irja és parantsolja, 1) a' mi szüleinkhez, 2) minden elöttünk-járókhoz való tiszteinket.

FELELET.

Hogy szüleinknek, és mindeneknek a' kik mi elöttünk járók, 1) a' mi tölünk érdemlett illendö tisztességet (*a*), szeretetet (*b*), és hivséget meg-adjuk (*c*), és az ö hivséges parantsolatjoknak és tanitásoknak illendö engedelmességgel magunkat alájok adjuk (*d*): annakfelette, hogy az ö fogyatkozásokat-is és nehéz erköltsöket békével el-tűrjük (*e*); 2) ezt mindenkor meg-gondolván, hogy az Isten minket az ö kezek által akar vezérleni és igazgatni (*f*).

1) Mitsoda tiszteket kell ö hozzájok véghez vinnünk?

2) Miért tartozunk e' tisztekkel nékiek?

(*Mindenek kik mi elöttünk járók.* Minémüek a' Tanítók, Öregek, Oskolákban Tanitók, Magyistrátusok, Tútorok, Gazdák, Gazda-asszonyok, és a' koros idös Emberek. Mert mind ezekre szüléi tiszteet bizott Isten, ez alattok lévö Halgatókhoz, Tanitványokhoz, alattok való Községhez, Arvákhoz, Szolgákhoz, Ifjakhoz. A' honnan *Szüléinknek*-is, avagy Atyánknak mondatnak az Irásban. Példának okáért: A' Tanítók, 1 *Kor.* 4: 15.

2 *Kir.* 6: 21. Urak' 2 *Kir.* 2: 12. és 5: 13. Magyiſtrátusok, 1 *Móſ.* 41: 43-45. Túrorok, *Eſt.* 2: 7--15. A' Vének, 1 *Tim.* 5: 1, 2.

Továbbá, a' máſok alatt lévöknek az ö Elöttök-járóikhoz való tiſztek alatt, ott értetik azoknak-is az ö alattok lévökhöz tiſztek: mint meg-tetſzik, *Eféſ.* 6: 4--9. Kol. 3: 21. és 4: 1.

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

Parantsoltatik: I. *A' tiſzteſſég-tétel*: Szüléinknek.

(*a*) Malak. 1: 6. *A' fiú tiſzteli az ö atyát*, és a' ſzolga az ö urát. Ha én Atya vagyok, hol az én betsületem? Ha én UR vagyok, hol az én tölem való félelem? Azt mondja a' Seregeknek URa.

Iſmét: Eféſ. 6: 2, 3. *Tiſzteljed a' te atyádat és anyádat*, (melly elsö Parantsolat igérettel egyetemben) hogy jól légyen néked dolgod, és hoſzſzú életü légy a' földön.

Tanitóinknak és Presbiterinknek.

Iſmét: I Tim. 5; 17. Az Egyházi ſzolgák, *kik jól forgolódnak, kettös tiſzteſſégre méltóztaſſanak*, föképen pedig azok, a' kik munkálkodnak a' beſzédben és a' tanításban.

Magyiſtrátusoknak.

Iſmét: Láſd, 2 *Kir.* 2: 23, 24. mint jártak a' gyermekek, kik Eliſéuſt tsúfolták.

Iſmét: 1 *Pét.* 2: 17. Az Iſtent féljétek: *a' Királyt meg-betsüljétek.*

Urainknak.

Iſmét: 1 Tím. 6: 1. *Az iga alatt való ſzolgák az ö uraikhoz minden tiſzteſſéggel légyenek*; hogy az Iſten' neve, és a' tudomány ne káromoltaſſék.

Öreg embereinknek.

Iſmet: 3 Móſ. 19: 32. *A' vén ember elött fel-kelj, és a' vén embernek ortzáját meg-betsüljed*: és félj a' te URadtól Iſtenedtöl. Láſd, *Jób.* 32: 4.

II. *A' ſzeretet*: Szüleinkhez.

(*b*) Mát. 10: 37. *Ha valaki ſzereti atyát, vagy anyát* * inkább, hogy-nem engemet, nem méltó az én hozzám.

(* Az-az, a' kit az ember leg-inkább tartozn‍ék ſzeretni.)

Ismét: 1 *Thess.* 5: 12, 13. Kérünk pedig titeket atyámfijai, *hogy meg-betsüljétek a' kik munkálkodnak ti közöttetek, és néktek Elöl-járóitok az URban, és intenek titeket.* És azokat felette-igen szerelmesiteknek tartsátok az ö munkáikért. Tanítóinkhoz.

(c) Péld. 28: 24. *A' ki el-préddálja az ö atyának és anyának marháját*, és azt mondja, nem vétek; társa az az öldöklö embernek. Lásd, 19: 26. Fijaknak az ö Szüléikhez.

Ismét: Tít. 2: 9, 10. *A' szolgákat intsed, hogy az ö URaiknak engedelmesek légyenek*, mindenekben azoknak kedvesek légyenek, ne légyenek beszéddel ellenkezök. *Semmiben meg-nem tsalván öket, hanem mindenben jó hivséget mutatván;* hogy a' mi Meg-tartó Istenünknek tudományát ékesítsék mindenben. Lásd Jákób' hüségét a' Lábánnak szolgálatjában, 1 *Mós.* 31: 6--38, 39. 40. Szolgáknak és szolgálóknak az ö Urokhoz és Asszonyokhoz.

(d) *Péld.* 6: 20, 21, 22. Örizd-meg szerelmes fijam *a' te Atyádnak parantsolatját: És a' te Anyádnak tanitását el-ne hagyjad; kösd azokat a' te szivedre* mindenkor, *függeszszed azokat a' te nyakadra.* Valahová menéndesz, az vezérel tégedet: mikor fel-keléndesz, az beszéllget te-veled. III. *Engedelmesség:* Fijaknak az ö Szüléikhez.

Ismét: Eféf. 6: 1. *Fijak, engedelmesek légyetek az URban a' ti Szüléiteknek*; mert az az igaz dolog, Lásd, *Kol.* 3: 20. Ezért ditsértetnek a' Rékábiták: *Jér.* 35: 18, 19. Lásd, ellenben az engedetlen fijak' büntetését, 5 *Mós.* 21: 18--21.

Ismét: 'Sid. 13: 17. *Engedjetek a' ti Elöttetek-járóitoknak:* mert vígyáznak ök a' ti lelkeitekért úgy mint szám-adók: hogy örömmel miveljék azt, és nem bánattal, mert az tinéktek nem hasznos. Halgatóknak a' Tanítókhoz.

Közſégnek a' Tiſztviſelökhöz. Szolgáknak az ö Urokhoz. A' büntetéſekben-is a' mennyire illendö.

Iſmét: Róm. 13: 1. *Minden lélek a' felsö hatalmaſſágnak engedelmes légyen.*

Iſmét: Kol. 3: 22. *Ti ſzolgák engedelmeſek légyetek mindenekben azoknak, kik néktek uraitok teſt ſzerént:* nem tsak ſzem elött ſzolgálván, mint a' kik embereknek igyekeznek kedveskedni; hanem tiſzta ſzívvel, félvén az Iſtent. Láſd, *Eféſ.* 6: 5, 6, 7. *Tit.* 2; 9.

Iſmét: Péld. 1; 8. *Halgasd ſzerelmes fijam a' te Atyádnak böltseségét, és a' te Anyádnak oktatáſát el ne hagyjad.*

Iſmét: *Péld.* 15: 5. Bolond az, valaki megútálja az ö Atyának tanítáſát: *a' ki pedig megbetsüli a' dorgálást, igen eſzes.* Láſd, 13: 1--18. és 15: 10-31, 32. és 19: 20. és 23: 12. *'Sid.* 12: 9.

Iſmét: Péld. 23: 22. *Halgasd a' te Atyádat*, a' ki nemzett tégedet: *és meg-ne útáljad, mikor meg-vénheſzik a' te Anyád.*

(*e*) Péld. 30: 17. *A' ki meg-tsúfolja Atyát, avagy meg-útálja Anyának tanitáſát, ſzemét ki-vájják a' völgynek hollóji*, avagy meg-éſzik ötet a' ſas-keſelyünek fijai. És 20: 20. *A' ki az ö Atyát vagy Anyát meg-átkozza, annak meg-óltatik ſzövétneke* a' ſetétſégnek homályoſſágában. Laſd, 3 *Móſ.* 20: 9. 5 *Móſ.* 27: 16. Ezért átkoztaték meg Kám Noétól az Atyától; de a' Sem és Jáfet meg-áldaték: 1 *Móſ.* 9: 25, 26. Láſd, ennek ditséretes példájit Jónathánban, 1 *Sám.* 19: 1--4, 5, 6. és 20: 30, 31 Dávidban, 1 *Sám.* 24: 5, 6, 7. és 26: 9--24. Jóſefben, ki az ö Atyát táplálá a' drága idöben, 1 *Móſ.* 47: 12. azt tselekedvén, a' mit hágy az Apoſtol, 1 *Tim.* 5.

A' ſzolgáknak az ö URaikhoz.

Iſmét: 1 Pét. 2: 18. *Szolgák, a' ti URaitoknak engedelmeſek légyetek* minden félelemmel, nem tsak a' jóknak és alázatoſoknak, hanem *a' keményeknek-is.*

IV. Atyáknak *tiſztek* a' Fijakhoz.

(*f*) Efeſ. 6: 4. *Ti Atyák, ne ingereljétek haragra a' ti Magzatitokat: hanem neveljétek öket a' tudományban, és az URnak beſzédinek intésiben.*

Iſmét:

Ismét: 1 Pét. 2: 13, 14. Annakokáért *engedelmesek légyetek minden emberi rendeléſnek az URért; akar Királynak, úgymint felsö méltóſágba helyheztetettnek; akar Tiſztartóknak, úgymint kik attól* (az URtól) *botsáttattanak, mind a' gonoſztévöknek büntetéſekre; mind a' jól tévöknek ditséretekre.*

V. Tiſztviſelöknek tiſztek az ö alattok valókhoz.

Ismét: Róm. 13: 1, 2. *Minden lélek a' felsö hatalmaſſágnak engedelmes légyen*: mert nintsen hatalmaſſág, hanem Istentöl; és a' minémü hatalmaſſágok vagynak, Istentöl rendeltettek. *Azért valaki ellene támad a' hatalmasſágnak, az Isten rendeléſének támad ellene;* ö-magok büntetést ſzereznek magoknak 's a' t.

XL. UR NAPJA.

CV. KÉRDÉS.

Mit kíván Isten a' Hatodik Parantsolatban?

SUMMÁJA.

A' Hatodik Parantsolatban, melly vagyon az ember öléséröl, hét vétkeket tílt-meg az Isten.

FELELET.

Hogy felebarátomat 1) ſe gondolatommal (*a*), ſe beſzédemmel (*b*), ſe magam-viſeléſével (*c*), nem hogy tselekedetemmel (*d*), vagy magam vagy egyéb ember által (*e*), 2) boſzſzúſággal avagy gyalázattal, ne illeſſem (*f*), avagy gyülöljem (*g*), avagy meg-ne ſértsem (*h*), vagy meg-ne öljem (*i*); de minden boſzſzúállásnak kívánſágát tölem el-vesſem (*k*): továbbá, hogy magamnak-is rontáſára ne járjak (*l*), avagy tud-

1) Miképen nem kell a' te felebarátodat boſzſzúſággal illetned, gyülölnöd, avagy meg-bántanod?

2) Mitsoda hét vétkek azok, mellyeket meg-tilt Isten e' Hatodik Parantſolatban?

va valami veſzedelembe ne ejtsem magamat (*m*): 3) és hogy vér-ontáſok közöttünk ne lennének, ezért adott fegyvert-is a' Tiſztviſelőnek kezébe (*n*).

3) E' Parantſolatnak méltóſága miképen tartatik-meg?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

Hogy felebarátunkat nem kell meg-bántanunk: Gonoſz gondolatinkkal: Rágalmazó beſzédinkkel: Rendeletlen magunk-viſeléſével.

(*a*) Zak. 8: 17. *És ſenki az ö felebarátja ellen az ö ſzívében gonoſzt ne gondoljon.* Lásd, Mát. 15: 19.

(*b*) Mát. 5: 22. *Valaki az ö atyafiának azt mondándja, bolond; méltó a' gyehennának tüzére.* Iſmét: *Efé/.* 4: 31. Minden *mérges beſzéd*, hirtelen való fel-gerjedés, harag és *kiáltás*, *és káromlás ti közzületek ki-vetteſſék* minden gonoſzſággal. Lásd, *Péld.* 12: 17. és 16: 27. *Sólt.* 55: 22: és 57: 5. és 59: 8. *Jér.* 18: 18.

(*c*) 1 *Móſ.* 4: 6. Akkor monda az UR Kainnak: *Miért gerjedett-fel a' te haragod? És miért eſett-meg a' te ortzád?* Lásd, *Mát.* 27: 39.

(*d*) 4 Móſ. 45: 16, 17, 18. *Hogyha pedig valaki fegyverrel ſérténd-meg valakit* és az meg-haláund; *gyilkos az*: meg-halván meg-haljon az a' gyilkos. *Hogyha kézböl hajítja kövel*, hogy meg-haljon és az meg-haláund; *gyilkos az*: meg-halván meg-haljon a' gyilkos. *Avagy ha kézböl fával üténdi*, hogy meg-haljon, és meg-haláund; *gyilkos az*: meg-halván meg-haljon az a' gyilkos.

(*e*) 2 Sám. 12: 9. * *A' Hittéus Uriást fegyverrel ölted-meg*: meg-ölted ötet *az Ammon fijainak fegyverek által.*

(* A' Náthán Próféta Dávidnak tulajdonítja a' Hittéus Uriásnak máſok által való meg-öletéſét. Lásd, 1 *Kir.* 21: 10. *Tſel.* 22: 20. *Mát.* 27: 24, 25.)

(*f*)

(*f*) *'Sólt.* 15: 1-3. URam, kitsoda nyugszik-meg a' te sátorodban, és kitsoda nyugszik-meg a' te szent hegyeden? *A' ki nem rágalmaz nyelvével;* nem tselekedik felebarátjának gonoszt, és *gyalázatot nem szerez felebarátjának.* Lásd, *Mát.* 22; 6.

(*g*) 3 Mós. 19: 17. *Ne gyülöljed a' te atyádfiját* a' te szívedben,

(*h*) 3 Mós. 24: 19. *A' ki az ö felebarátjának testét meg-sértvén* meg-bélyegezi; *a' mint ö tselekedett, ö véle-is úgy tselekedjenek.*

(*i*) 3 Mós. 24: 17. *Ha valaki meg-ölénd valakit; meg-öletteſſék az ö gyilkoſſágáért.*

(*k*) 3 Mós. 19: 18. *Boszszúálló ne légy, és haragot ne tarts* a' te néped ellen; hanem szereſſed felebarátodat, mint magadat. Lásd, *Péld.* 20; 22. *Róm.* 12; 19. 1. *Pét.* 3; 9. *Mát.* 5: 39. 1 *Theſſ.* 5: 15.

(*l*) Efés. 5: 29. *Soha senki az ö tulajdon testét nem gyülölte; hanem inkább neveli és táplálja azt:* Lásd, *Róm.* 14: 17. (Ezokáért útálatos azoknak tselekedetek, kik a' magok életeket el-fogyatják; mint Saul, 1 *Sám.* 31: 4. Akitófel, 2 *Sám.* 17: 23. és Júdás, *Mát.* 27; 5. *Tsel.* 1: 18. Ekképen a' magok életeket sértegetik, a' vér-szopó emberek, *'Sólt.* 55: 23. a' részegeſek, *Péld.* 23; 29, 30. a' buja tisztátalanok, *Péld.* 41: 3.)

(*m*) Mát. 4: 7. *Ne kisértsed a' te URadat Istenedet* *.

(* Magadat tudni illik vakmeröképen vesze-delemre vetvén, vagy ejtvén: miképen az ördög-is kisérti vala a' Kristust, hogy a' Templom' ormózatjáról le-ereszkednék; *Mát.* 4: 5, 6. Lásd, *Tsel.* 7: 21.)

(*n*) 1 Mós. 9: 6. *A' ki ki-ontándja az embernek vérét, ember által ontaſſék-ki annak vére:* Ismét; 2 Mós. 21: 12, *Ha valaki úgy verénd vala-*

Tiltatnak: I. Boszszúság tétel. II. Gyülölség III. Felebarátunknak meg-sértése. IV. Ember-ölés, gyilkoſság. V. Boszszú-állás. VI. Maga testének akarat szerint való meg-bántása. VII. Vakmeröség, Istennek próbálása.

valakit; bogy az meg-haljon: meg-ölettessék az a' gyilkos. Lásd, *Mát.* 26: 52. *Jel.* 13: 10. 4. *Mós.* 35: 33.

Ismét; *Róm.* 13: 4. Ha gonoszt tselekeszel, félj töle, (a' Magyistrátustól) mert nem ok nélkül viseli a' fegyvert: *mert Isten' boszszújának meg-állója azon, a' ki gonoszt tselekedik.*

CVI. KÉRDÉS.

Lám úgy tetszik, hogy e' Parantsolat tsak a' gyilkosságot tiltja-meg?

SUMMÁJA.

A' Hatodik Parantsolatban az Isten a' külsö gyilkosságon kivül meg-tiltja az irígységet-is (*a*), gyülölséget (*b*), haragot (*c*), boszszú-állásnak kívánságát (*d*), két okokért.

FELELET.

Ugy vagyon: de midön a' gyilkosságot meg-tiltja, akkor az Isten arra tanít, hogy ö 1) az öldöklésnek gyökerét és eredetit-is (*a*), tudni illik a' haragot (*b*), az irígységet (*c*), gyülölséget (*d*) és a' boszszú-állásnak kívánságát-is gyülöli (*e*): és 2) mind azokat öldöklés gyanánt tartja (*f*).

1) Mellyik az elsö? 2) Mellyik a' 2-dik?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 1 Mós. 37: 4--11--18. Mikor eszekbe vették vólna a' Jósef bátyai, hogy az ö Atya ötet minden bátyainál feljebb szeretné, *gyülölik vala ötet*, annyira hogy szép beszéddel néki nem szólhatnak vala: *És irígykedének vala azért reája* az ö bátyai. Kik mikor látták vólna ötet távol, minekelötte közelebb ment vólna hozzájok, el-végezék hogy ötet meg-ölnék *.

(* Tudni illik, Jósefre való irígységböl)

Ismét: 1 Mós. 34: 7--2. *A' Jákób fijainak haragjok igen fel-gerjede*: És Simeon és Lévi, a' Dinának bátyai,

vönek

vőnek fegyvereket, és bátorsággal bé-menének a' Városba, *és minden férjfiat meg-ölének* †. Lásd, 1 *Mós.* 4: 6. és 27: 41. 1 *Sám.* 18; 8-10. és 20: 33, 34. 2 *Sám.* 13: 28. *Mát.* 2: 16.

(† Indíttatván tudni illik attól a' haragtól és gyülölségtől, mellyet gerjesztettek vala magokban a' Sikhemiták ellen, és a' boszszúállásnak kivánságától-is.)

(*b*) Jak. 1: 19. *Légyen minden ember* gyors a' hallásra; késedelmes a' szólásra; *késedelmes a' haragra.* Lásd, Kol. 3: 8. *Efés.* 4: 26--41.

(*c*) Gal. 5: 26. *Ne légyünk* hívságos ditsőségnek kívánói, egymásnak ingerlöi, *egymásra irígykedök.* Lásd, 1 *Pét.* 2: 1. *Péld.* 14: 30. 1 *Kór.* 13: 4.

(*d*) Péld. 10: 12. *A' gyülölség szerez versengést.* És 15: 17. 1 *Ján.* 2: 9. és 4: 20. Lásd mind e' háromra, *Gal.* 5: 19, 20, 21.

(*e*) Róm. 12: 10. *Magatokért boszszút ne áljatok* szerelmesim; hanem adjatok helyt az Isten boszszú-állásának, Mert meg-vagyon irva: Enyím a' boszszú-állás, én meg-fizetek, azt mondja az ÚR. Lásd, 1 *Thess.* 5: 15. 1 *Pét.* 3: 9.

(*f*) 1 Ján. 3: 15. *Valaki gyülöli az ő atyafiát, gyilkos az:* tudjátok pedig, hogy egy gyilkosnak-is nintsen ő-magában meg-maradó örök élete.

Ismét: Mát. 5: 22. *Valaki meg-haragszik* felebarátjára ok nélkül, *meltó az ítéletre.*

CVII. KÉRDÉS.

Elég-é tehát, ha a' meg-mondott mód szerént senkit meg-nem ölünk.

SUMMÁJA.

Az Isten e' Hatodik Parantsolatban nem tsak a' gyilkosságot és annak minden eredetit tíltja-meg; hanem ellenben nyóltz lelki jóságokat-is parantsol.

FELELET.

Nem elég: mert mikor az Isten a' haragot, irígységet, gyülölséget kár-

1) Mellyek azok? kárhoztatja; azzal azt-is kívánja, 1) hogy a' mi felebarátunkat ſzintén úgy ſzeresſük, mint magunkat (*a*); és hogy emberſéggel, ſzelíd erköltsel, engedelmesſéggel, békeſéges-türéſſel, irgalmasſág-tétellel légyünk ö hozzá (*b*); és ha miböl néki kára következnék, a' mint tölünk lehet, ö róla azt el-hárítsuk (*c*). Végezetre, mindenekhez olly ſzível és akarattal légyünk, hogy még-ellenſéginkel-is jól tégyünk (*d*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

Hagyatnak itt: I. Felebarátunk' ſzereteti. II. Emberſég. III. Engedelmesſég. IV. Szelídſég. V. Békeſéges türés. VI. Könyörületesſég avagy irgalmasſág-tétel.

(*a*) 3 Móſ. 19: 18. *Szereſſed a' te felebarátodat*, mint magadat. Lásd, *Mát*. 22: 37. és 1 *Ján*. 4: 11.

(*b*) Kol. 3: 12, 13-15. Öltözzétek-fel annakokáért, mint Iſtennek válaſztotti, ſzentek és ſzerelmetesek *a' könyörületesſégnek indúlatját, a' kegyelmesſéget, alázatosſágot, ſzelidſéget. El-türvén egymást, és meg-engedvén egymáſnak*, ha valakinek valaki ellen panaſza vólna: miképen a' Kriſtus-is meg-engedett minékünk, azonképen ti-is. És *az Iſtennek békesſége*, uralkodjék a' ti ſzíveitekben; mellyre hívattattatok-is egy teſtbe.

Iſmét; *Eféſ*. 4: 1, 8, 3. Járjatok úgy, mint illik a' ti hívataltokhoz, a' mellyel hívattatok, *minden alázatosſággal és lelki kegyesſéggel, el-ſzenvedvén egymást a' ſzeretetnek által*: igyekezvén meg-tartani a' léleknek egyesſégét a' békeſégnek kötele által.

Iſmét: Eſa. 58: 7. *Az éhezönek meg-ſzegjed a' te kenyeredet; és a' ſzegény bújdoſókat bé-vigyed*

vigyed a' te házadba: mikor mezítelent látſz, meg-ruházzad; *és a' te teſted elött el- ne rejtsed magadat.*

(*c*) Péld. 24: 11, *Szabaditsd-meg azokat, kik halálra ragadtattak**: mert a' kik halálra vitettetnek, azoktól meg-tartóztatnád-é magadat? VII. Felebarátunk kárának el-térítéſe.

(* Ok nélkül és méltatlan.)

(*d*) Mát. 5: 44, 45. *Szereſſétek ellenſégiteket; áldjátok azokat, a' kik titeket átkoznak; jól tégyetek azokkal, a' kik titeket gyülölnek: És imádkozzatok azokért a' kik titeket háborgatnak:* hogy légyetek a' ti mennyei Atyátoknak fijai, ki az ö napját fel-támaſztja mind a' jókra 's mind a' gonoſzokra, és eſsöt ád mind az igazaknak 's mind a' hamiſſaknak. VIII. Ellenſéginkkel való jól-tétel.

Iſmét: Róm. 12: 20. *Ha éhezik a' te ellenſéged, adj enni; ha ſzomjúzik, adj innya:* ha ezt míveled, az ö fejére eleven ſzenet gyüjteſz. Lásd, Péld. 25: 21, 22.

XLI. UR NAPJA.

CVIII. KÉRDÉS.

Mitsoda a' Hetedik Parartsolatnak értelme?

SUMMÁJA.

A' paráznaſágról való Hetedik Parantsolatban, meg-tilt és útál az Iſten minden fertelmeskedést (*a*): és iſmét parantsolja a' mértékleteſſéget és tiſztaſágot (*b*).

FELELET.

Ez, hogy az Iſten minden fertelmeſſéget átkoz és útál (*a*): ezokáért 1) minékünk-is ugyan valóba gyülölnünk és útálnunk kell (*b*). Viſzontag, mértékleteſen, jámborúl és tiſztán (*c*), 2) mind a' ſzent házas- 1) Miképen tilt-meg minden fertelmeſſégtöl? 2) Nem csak a' ſzent házaſſágban

kell-é tiſztán élnünk? zaſſágban, mind azon kivül való állapotban kell élnünk (*d*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

I. Minden fertelmesſégektöl. (*a*) 5 Móſ. 27: 20-22, 23. *Átkozott, valaki közösködik az ö atyafiának feleſégével. Átkozott, valaki közösködik az ö húgával. Átkozott, valaki közösködik napával.*

Iſmét: 20 Móſ. 3: 10, 11. *A' ki az ö felebarátjának feleſégét meg-fertézteti, meg-ölletteſſék mind a' két parázna*, a' férjfiú és az aſzſzonyi-állat. *A' ki az ö Atya feleſégével háland, mind ketten meg-ölletteſſenek*; az ö haláloк' oka inagokban vagyon. Lásd, 18: 6 - - 20 - - 24, 25.

Iſmét: 3 Móſ. 19: 29. *A' te leányodat meg-ne rontsad, máſnak ki-adván paráznaſágra*; hogy ne paráználkodjék a' föld, és bé-ne teljék gonoſzſzal.

II. Minden tiſztátalanſágtól. (*b*) Eféſ. 5: 3. *A' paráznaſág, és minden tiſztátalanſág*, avagy fösvényſég, *ne-is neveztesſék közöttetek*, mint illik a' ſzentekhez. Lásd, *Péld.* 7. *Péld.* 22: 14. és 23: 27. 1 *Kór.* 6: 18. és 10: 8. *Kol.* 3: 5.

(*c*) 1 *Theſſ.* 4: 3, 4. Az Iſten akaratja ez, tudni illik a' ti meg-ſzenteltetéſtek, hogy *meg-óltalmazzátok magatokat a' paráznaſágtól, és tudja ki-ki az ö edényét* * *birni ſzentségben és tiſzteſſégben.* Lásd, *Rom.* 13: 13.

* Az-az, teſtét.

(*d*) 1 Kór. 7: 9. *Hogyha magokat meg-nem tartóztathatják, házaſſágban éljenek.* Mert jobb házaſſágban élni, mint égni.

Iſmét: Sid. 13: 4. *Tiſzteletes mindenek között a' házaſſág, és a' fertelmeſſég nélkül való ágyas-ház*: A' paráznákat pedig és a' házaſſágrontókat az Iſten meg-ítéli. Lásd, *Préd*, 9: 11. *Mal.* 2: 14, 15. 1 *Kór.* 7: 33. 1 *Tim.* 5: 5.

CIX. KÉRDÉS.

Semmitöl egyébtöl nem tilt-é-meg az Isten e' Parantsolatban, hanem tsak a' paráznaságtól és efféle egyéb fertelmességtöl?

SUMMÁJA.

E' Parantsolatban meg-tiltatott fertelmesség mivel kettös egyik külsö, másik belsö; azért az Isten mind a' kettöt egyszersmind meg-tiltja.

FELELET.

1) Mivelhogy a' mi testünk és lelkünk a' Sz. Léleknek templomi, azt akarja Isten, hogy mind a' kettöt szentül és tisztán bírjuk (*a*). Ezokáért 2) meg-tilt Isten minden tisztátalan tselekedeteket (*b*): szemérem nélkül való magunk viselését (*c*); parázna beszédeket (*d*): 3) éktelen gondolatokat (*e*); 4) és mindent (*f*) valami embert efféle dologra hajtaná (*g*).

1) Miért hogy Isten mind a' belsö 's mind a' külsö fertelmességet meg-tiltja? 2) Mit értesz a' külsö tisztátalanságon? 3) Mit értesz viszont a' belsön? 4) Mit tilt-meg tovább az Isten?

(*Valami az embert efféle dologra hajtaná.* A' minémüek, *a' részegség*, vagy részegeskedés; melly által Lót az ö Leányival éktelenül éle: *a' bivalkodás;* melly szent Dávidot-is paráználkodásra fel-gerjeszté: isimét, a' testnek *buja öltözeti*: és többek efféle.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 1 Kór. 6: 18, 19, 20. *Távoztassátok-el a' paráznaságot*: minden bün, mellyet az ember tselekedik, a' test kivül vagyon; de *a' ki paráználkodik, az ö maga teste ellen vétkezik.* Avagy nem tudjátok-é, hogy *a' ti testeitek a' bennetek lakozó Szent Léleknek templomai*, mellyet vettetek az URtól; és hogy nem ti-magatoké vagytok? Mert árron vétettetek-meg. *Ditsöitsétek azért az Istent*

a'

a' ti teſteitekben és a' ti lelkeitekben, *mellyek az Iſtené*. Lâsd, 1 Kór. 3: 16, 17. 2 Kór. 7: 1.

Külsők: I. Undok tselekedetek

(*b*) *Eféſ*. 4: 17, 19, 20. Azt mondom annakokáért, és kérlek az URban, hogy többé *ne járjatok úgy*, *mint egyéb Pogányok járnak az ö elméjeknek bijábavalóſágában*. Kik minekutánna a' külön valö bánattól meg-ſzüntenek, *ömagokat adták bujálkodáſra*, *minden tiſztátalanſágnak nagy ſerényſéggel való tselekedéſére*; a' fösvényſéggel egybe. Ti pedig nem úgy tanúltátok a' Kriſtuſt.

II. Szemtelen magunk viſeléſe.

(*c*) *Péld*. 5: 20, 21. És miért bujdosnál ſzerelmes fijam az idegen után, *és miért ölelnéd mellyét az idegennek*? Holott az URnak ſzemei elött légyenek mindennek útai, és kinek-kinek ösvényit eſzébe véſzi. Lásd, 7: 6 - - 23. 2 *Pét*. 2: 14.

III. Parázna beſzédek.

(*d*) Eféſ. 4: 29. *Semmi tiſztátalan meg-veſzett beſzéd a' ti ſzájaitokból ki-ne ſzármazzék*: hanem a' melly haſznos építéſre; hogy kedves légyen a' halgatóknál. Lásd, 1 Kor. 15: 33.

Iſmét: *Eféſ*. 5: 3, 4. A' paráznaſág pedig, *és minden tiſztátalanſág*, avagy fösvényſég, *ingyen ſe neveztesſék közöttetek*, mint illik a' ſzenteknek: És rútság, *és bolond beſzéd*, *és a' trágárság*, mellyek nem illenek; hanem inkább a' hálaadás.

Belsők: I. Éktelen gondolatok.

(*e.f.*) Mát. 5: 28. *Valaki aſzſzonyi-állatra tekint gonoſz kivánſágnak okáért*, *immár paráználkodott az ö ſzivében*. Lásd, *Mát*. 15: 19. *Péld*. 6: 25. 1 *Pét*. 2: 11. 2 *Pét*. 2: 13, 14.

II. Fertelmes kivánſagok.

Iſmét: 1 *Theſſ*. 4: 4, 5. Tudja mindenitek bírni az ö edényét ſzentségben és tiſzteſſégben. *Nem a' kivánſágnak indúlátjában*, miképen a' Pogányok, kik nem eſmérik az Iſtent.

III. A' tiſztátalanſágra gerjeſztö eſzközök.

(*g*) Eféſ. 5: 18. *Meg-ne réſzegedjetek bornak miatta*, *mellyben bujaſág vagyon*, hanem inkább tellyeſedjetek-bé Szent Lélekkel.

Iſmét:

Ismét: Péld. 23: 31, 32, 33. *Ne nézzed a' bort mikor veres*, mikoron mutatja a' Pohárban az ö színét, és mikor a' pohárban peseg. *Végezetre, mint a' kígyó, meg-mar*, és mint a' mérges kígyó, meg-tsíp. *És úgy a' te szemeid nézik osztán az idegen asszszonyi-állatot, és a' te elméd gondol gonoszságot.* Lásd, 2 *Kír.* 9: 30. *Esa.* 3: 17.

Ismét: 5 Mós. 22: 5. *Az asszszonyi-állat ne viselje a' férfiú fegyverét, se a' férjfiú ne öltözzék asszszony-ember ruhájába;* mert a' te URadnak Istenednek elötte útálatos, valaki tselekeszi azt. Lásd, *Péld.* 5: 4--8. *Júd.* 23. 1 *Thess.* 5: 22.

XLII. UR NAPJA.

CXI. KÉRDÉS.

Mit tilt-meg Isten a' Nyóltzadik Parantsolatban?

SUMMÁJA.

A' lopásról való Nyóltzadik Parantsolatban, meg-tiltja az Isten mind a' nyilván-való 's mind a' tsalárd mesterséggel alattomba-való lopást, a' fösvénységet, és tékozlást.

FELELET.

Nem tsak 1) azokat a' lopásokat és ragadozásokat, mellyeket a' küllsö Tisztviselö meg-büntet (*a*); hanem a' lopásnak neve alatt bé-foglal 2) az életnek keresésében való mindenféle gonosz mesterségeket és pénz halászásokat, mellyekkel a' máséen kapdosunk, és vagy erö-hatalommal (*b*), avagy valami igazságnak színe alatt mijénkké akarjuk

1) Mit értesz a' tzégéres és nyilván-való lopáson?

2) Mit értesz ismét az alattomba-való lopáson?

M ten-

3) Számlálj-elö nékem efféle gonoſz meſterségeknek nemeiket.

tenni (*c*); minémüek: 3) a' hamis font; nem igaz ſing; egyenetlen mérték (*d*); hitván marhának jó gyanánt való el-árúláſa és ditséréſe; áll és hamis pénz (*e*); uſora (*f*); avagy akarmi egyéb kereskedésnek útja és módja, mellyet az Iſten meg-tíltott (*g*). Ide ſzámlálj minden fösvényſéget (*h*); az Iſten ajándékinak ſokképen való el-tékozláſát; és azokkal való gonoſzúl élést (*i*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

Tiltatik itt. I. Nyilvánvaló lopás és ragadozás.

(*a*) Móſ. 19: 11-13. *Ne lopjatok. A' te* felebarátódat meg-ne tsaljad; *ſe valamit ragadozáſſal töle el-ne végy.* Lásd, 2 *Móſ.* 21: 16. és 22: 1--4. *Péld.* 20: 23. *Malak.* 3: 8. *Jóſ.* 7: 24, 25.

Iſmét: 1 Kór. 6: 10. *Sem a' lopók*, ſem a' fösvényck, ſem a' réſzegeſek, ſem a' ſzitkozódók, ſem a' ragadozók, az Iſten orſzágának örökſégét nem bírják.

II. Eröſzaktétel.

(*b*) Luk. 3: 14. *Senkit meg-ne rontsatok* *. ſenki ellen ne patvarkodjatok †: hanem megelégedjetek a' ti 'sóldotokkal.

(* Erövel valamit töle el-vévén. † Tſalárdſággal ne nyomorgaſſátok

Iſmét: Ezék. 18: 12, 13. *A' ki a' ſzükölködöt és a' ſzegényt meg-nyomoritja, és a' máſét erövel el-veſzi:* a' zálogot viſzſza nem adja; vallyon él-é ez? Nem él.

III. Felebarátunknak meg-tsaláſa.

(*c*) 1 Theſſ. 4: 6. *Senki meg ne nyomorítsa, ſe meg-ne tſalja az ö felebarátját valami dologban:* mert mind ezekért boſzſzúálló az UR.

(*d*)

(d) 3 Móſ. 19 35, 36. *Ne tselekedjetek hamiſſágot* ſemmi ítéletben, *földnek mérésében, fontban, ſingben. Igaz mérték, igaz font, igaz köböl, igaz ejtel (itze) légyen közöttetek.*

IV. Hamis mérték, ſing és font.

Iſmét: 5 Móſ. 25: 13, 14, 15. *Ne légyen néked a' te zsákodban kétféle mértéked, nagy és kitsiny. Ne légyen néked* házadban *külömbözö vékád, nagy és kitsiny:* hogy meg-hoſzſzabbítsad a' te napjaidat azon a' földön, mellyet a' te URad Iſtened ád tenéked.

Iſmét: Péld. 11. 1. *Az álnok fontok útálatoſok az URnál:* az igaz mérték pedig kedves önéki. Lásd, 16: 11: és 20: 10--25. *Ezék.* 45: 10. *Hóſ.* 12: 7. *Mik.* 6: 10, 11.

(e) *Amóſ.* 8: 4, 5, 6, 7. Halljátok - meg ezt kik a' ſzegényeket bé-nyelitek, és a' földnek ſzükölködöit rontjátok! kik ezt mondjátok: Tſak múlnék-el az új hóldnak innepe, hogy árúlhatnánk gabonánkat: és tsak múlnék-el a' Szombat, hogy *nyithatnánk - meg búza-vermeinket; kitsinyíthetnénk a' vékát, öregbíthetnénk az árrát; és hamis mértékeket ſzerezhetnénk.* Hogy a' ſzegényeket pénzünkön rabjainkká tehetnénk, és a' ſzükölködöket egy öltö ſaruval meg-kötelezhetnénk, *és a' gabona otsúját pénzen el-adhatnánk.* Meg-esküdt az UR Jákóbnak ditsöſégére: bátor ha ſoha el - felejtkezem ezeknek minden ö gonoſágokról!

V. Áll, avagy hamis pénz és hitván marhának jó helyett el-adáſa.

(f) *Móſ.* 22: 25. Ha pénzt adſz költsön az én népemnek, a' ſzegénynek ki te veled vagyon, *ne kívánj rajta uſorát,* mint az uſorás ſzokott tſelekedni.

VI. Uſora.

Iſmét: 'Sólt. 15: 5. *A' ki pénzét nem adja uſorára; ajándékot ártatlan ellen nem véſzen;* meg - marad mind örökké.

Iſmét. *Ezék* 18: 12, 13. A' ki a' ſzükölködöt és a' ſzegényt meg-nyomorítja; *uſorára ád, és többet véſzen;* vallyon él - é ez? Nem él.

VII. Akarmi egyéb kereskedésnek megtiltott és nem ſzabados eſzközei.

VIII. Fösvényſég.

IX. Tékozlás.

Mind ezeket az útálatoſſágokat tselekedte; halállal hal-meg: az ö vére rajta léſzen. Lásd, 3 *Móſ.* 25: 35, 36, 37. 5 *Móſ.* 23: 19, 20. *Luk.* 6. 34, 35.

(*g*) *Jér.* 22: 13. Jaj annak, a' ki házat épít hamiſſan ö-magának, vatsoráló fel-házakat álnokúl; *és az ö felebarátjával ingyen ſzolgáltat*,

(*h*) 1 *Tim.* 6: 9. 10. A' kik pedig meg-akarnak gazdagúlni: esnek kíſértetbe és törbe: ſok balgatag kívánſágokba, mellyek bé-merítik az embert veſzedelembe: *mert minden gonoſzſágnak gyökere a' pénznek ſzerelme*; mellyet némellyek a' kik kívántak, el-tévelyedtenek a' hittöl; magokat által-ſzegezték ſok gondokkal.

Iſmét: Luk. 12: 15. *Meg-óltalmazzátok magatokat a' fösvényſégtöl.* Lasd, *Sid.* 13. 5.

(*i*) Ján, 6: 12. *Szedjétek-fel a' mi meg-maradott, hogy ſemmi el ne veſzſzen.*

Iſmét: Péld. 23: 20, 21. *Ne légy azok közzül való, kik bortól meg-réſzegednek; a' tobzódók közzül, kik húſſal haſokat meg-töltik.* Mert a' réſzeges tobzódó ſzegény léſzen: és ſzakadozott ruhákba öltöztet az aluvás. Iſmét: v. 29, 30. Kinek jaj? Kinek óhajtás? Kinek háborgás? Kinek bün nélkül való ſebek? Kinek ſzemeknek vereſſégek? *A' bornál múlatóknak, a' kik mennek a' jó bor kortsomájának keveſéſére.* Lásd, 21: 17. *Eſa.* 5: 11, 12. *Amós.* 6: 3--6. *Luk.* 15: 11--.

CXI. KÉRDÉS.

Mellyek azok a' dolgok, mellyeket Iſten itt parantsol?

SUMMÁJA.

A' nyóltzadik Parantsolatban három kereſztyéni tiſzteket parantsol Iſten.

FELELET.

1) Hogy felebarátomnak hasznát és elö-menetelét, a' mennyire én tölem lehet, segítsem és öregbítsem (*a*): 2) ö vele úgy tselekedjem, mint egyebektöl kívánnám hogy énvélem tselekedjenek (*b*): 3) dolog tételemben hüséges és szorgalmatos légyek; hogy egyebeknek-is az az ö szükségekben és nyomorúságokban segítségül lehessek (*c*).

1) Mellyik az elsö? 2) Mellyik a' 2-dik? 3) Mellyik a' 3-dik?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 5 Mós. 22: 1, 2, 3. *Ha látándod a' te atyádfiának ökrét, avagy juhát tévelygeni*: ne menj-el azok mellöl, hanem *haza vigyed azokat a' te atyádfiának. Ha pedig közel nintsen te hozzád a' te atyádfija, vagy nem esméred ötet; hajtsad a' barmokat a' te házadhoz és légyenek a' te házadnál, miglen meg-keresse a' te atyádfia azokat, és akkor add-meg azokat néki.* És ekképen tselekedjél szamárának-is, akképen ruhájával-is: így tselekedjél a' te atyádfiának minden el-vett marhájával a' melly elveszett vala ö töle, és meg-találtad vólna azt, el-ne titkoljad azokat.

Hagyatik itt: I. Felebarátunk hasznának elö-mozdítása.

Ismét: Fil. 2: 4. *Ne nézze ki-ki az ö maga hasznát; hanem ki-ki a' más hasznát-is nézze.* Lásd, 1 Kór. 13: 5. *Gal.* 5: 13.

II. Felebarátommal úgy, mint magammal kívánt tselekedés.

(*b*) Mat. 7: 12. *Valamit akartok hogy tselekedjenek az emberek ti veletek; azont tselekedjétek ti-is azokkal*: mert ez a' Törvény, és a' Próféták. Lásd, 3 *Mós.* 19: 18. *Mát.* 22: 39.

(*c*) *Efés.* 4: 28. A' ki ennek elötte lopott, tovább ne lopjon; hanem inkább munkálkodjék, tselekedvén az ö kezével azt a' mi

III. Dolog tétel, és az által ke-

refett jókból másoknak-is adakozás.

a' mi jó; *bogy légyen mit adni a' kinek mi szükség.*

Isinét: 'Sid 13, 16. *A' jó-tétemény-ről* pedig, és marhátoknak mással való közléséről *el-ne felejtkezzetek*: mert illyen áldozatokban gyönyörködik az Isten. Lásd, *Esa.* 58: 7. *Mát.* 25: 35, 36. 1 *Ján.* 4: 7.

XLIII. UR NAPJA.

CXII. KÉRDÉS.

Mit kíván a' Kilentzedik Parantsolat?

SUMMÁJA.

A' hamis tanúbizonyság-tételről való Kilentzedik Parantsolatban hét vétkek tiltatnak-meg: és viszont öt jóságos-tselekedetek parantsoltatnak.

FELELET.

1) Mellyek azok a' megtiltatott hét vétkek?

1) Ezt, hogy senki ellen hamis tanúbizonságot ne mondjak (*a*); senki beszédét hamis értelemre ne magyarázzam (*b*) senkit ne rágalmazzak (*c*); senkit ok nélkül, és ügyét meg-nem halván, ne kárhoztassak (*d*) hanem hogy mindenféle hazugságot (*e*), tsalárdságot (*f*), mint

2) Miért kell a' hamisságot és tsalárdságot el-távoztatni?

2) az ördögnek saját munkáit (*g*), ha az Istennek rettenetes haragját reám nem akarom gerjeszteni (*h*), minden szorgalmatossággal el-távoztassak:

3) Mellyek azok a' parantsoltatott négy lelki jóságok?

3) törvénykezésben, és egyéb dolgokban-is igaz beszédű légyek (*i*); azt, a' mint a' dolog vagyon, bízvást (*k*), és állhatatosan meg-mondjam (*l*); annakfelette, egye-

egyebeknek híreket és tiszteſſégeket, a' mennyire tőlem lehet, óltalmazzam (*m*), és öregbítsem (*n*).

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 2 *Móſ.* 23: 1: Hazug hírt ne költs a' te felebarátod ellen; és a' hamis embernek segítségül ne légy, *hogy hamiſſan mellette meg-esküdnél.* Tiltatnak: I. Hamis tanúbizonyság-tétel.

Iſmét: Péld. 19: 5. *A' hamiſſágnak bizonyſága büntetetlen nem léſzen*, és a' hazugságoknak találója meg-nem szabadíthatja magát. Lásd, 5 *Móſ.* 19: 16--20. *Péld.* 24: 28. és 25: 18. Példa erre, 1 *Kir.* 21: 13.

(*b*) Péld. 4: 24. *Vesd-el tőled a' ſzájnak gonoſzſágát*, és az ajakaknak gonoszságát meſzſze vesſed te tőled. Lásd ennek példáit, 1 *Móſ.* 3: 4, 5. és *Mát.* 26: 60, 61. öſzve-vetvén, Ján. 2: 19, 20, 21. Iſmét: Tſel. 6: 13, 14. II. Más beszédének hamis értelemre való magyarázása.

(*c*) 3 Móſ. 19: 16. *Ne járj rágalmazáſſal a' te néped között.* III. Rágalmazás.

Iſmét: Jak. 4: 11. *Ne ſzóljatok egymás ellen* atyámfijai: a' ki szól az ö felebarátja ellen, és a' ki kárhoztatja az ö atyafiját, a' törvény ellen szól, és azt kárhoztatja: hogyha pedig a' Törvényt kárhoztatod, nem meg-tartója, hanem bírája vagy a' Törvénynek. Lásd, *Sólt.* 15: 3. *Róm.* 1: 30. 2 *Kór.* 12: 20. 1 *Pét.* 2: 1.

(*d*) Tit. 3: 1, 2. *Intsed öket, hogy ſenkit ne ſzidalmazzanak.* Lásd, *Eféſ.* 4: 31. Példák, 2 *Sám.* 16: 7. *Ján.* 8: 48. *Tſel.* 2: 13. és 17: 6. és 24: 5. IV. Szidalmazás.

(*e*) Ján. 7. 50, 51. Monda nékik (a' Fariséuſoknak) Nikódémus: *Nemde a' mi Törvényünk kárhoztat-é valakit, hanemha annak ſzavát meg-hallja, és meg-érti mit tselekedett?* V. Ok nélkül valakinek kárhoztatása.

Ismét: Luk. 6: 37. *Ne itéljetek, és nem itéltettek: Ne kárhoztassátok* * *és nem kárhoztattatok*: Meg-botsássátok, néktek-is meg-botsáttatik. Lásd, 5 *Mós.* 1: 16, 17. és 16: 18, 19. 2 *Krón.* 19: 6, 7. Példa, 1 *Sám.* 1: 13. és 14: 10. *Esth.* 3: 9-13. *Jsel.* 28: 4.

(*A' törvénytelen kárhoztatás tiltatik itt-meg, midön maga gondolatlanúl vakmeröképen valakiröl itéletet teszünk.)

VI. Hazugság.

(*f*) 3 *Mós.* 19. 11. Ne lopjatok, és *ne hazudjatok*, se az ö felebarátját álnoksággal valaki meg-ne tsalja. Lásd, *Kol.* 3: 9. *'Sólt.* 101. 7.

VII. Tsalárdság.

(*g*) *Róm.* 3: 13. Az ö torkok, mint a' meg-nyilatkozott koporsó: *az ö nyelvekkel álnokságot szólnak; az ö ajakok alatt áspis kigyó mérge vagyon.* Lásd, *Péld.* 27: 6. Példák, 1 *Mós.* 34: 13. 1 *Sám.* 18: 17. 2*Sám.* 3: 27. és 20: 9. *Mát.* 26: 48, 49.

(*h*) *Ján.* 8: 44. Mert *az ördög hazug, és hazugságnak atya.* Lásd, 'Sólt. 12: 4. és 52: 4, 5.

(*i*) 'Sólt. 5: 7. *El-veszted a' kik hazugságot szólnak*: a' vér-szopó és álnokságnak emberét gyülöli az UR. Lásd, *Péld.* 6: 16, 17-19. és 12: 21. és és 19: 5--9. és 21: 28: 1 Kor. 6: 10. *Jel.* 21:8--27. és 22: 15.

Hagyatnak: I. Az igaz beszédnek szereteti. II. Az igazságnak szabados és álhatatos meg-vallása.

(*k*) *Zak.* 8: 16--19. Ezek a' dolgok, mellyeket tselekedjetek. Szóljon ki-ki igazságot az ö felebarátátjával; *igazságnak és békességnek törvényét szóljátok a' ti kapuitokban. Azért, szeressétek az igazságot*, és a' békességet.

(*l*) Péld. 12: 16: 16--18. *Igazat szól, a' ki meg-jelenti a' mi igaz;* a' hamis bizonyság pedig szól álnokságot. *Az igaz mondó ajak meg-erösödik mind örökké;* a' hazugságnak nyelve pedig egy szempillantásig tart. Lásd feljebb, *Zak.* 8: 16.

Ismét:

Ismét: *Eféf.* 4: 25. Azért le-vetvén a' hazugságot, *szóljon igazságot minden ember az ö felebarátjával.* Lásd, *'Sólt.* 15: 2. és 101: 6, 1 *Kór.* 13: 6. *Péld.* 12: 21.

(*m*) 2 Kór. 1: 17, 18. Mikor azért arról gondolkodnám; avagy *állhatatlanúl tselekedtem é?* Vagy a' mit végezek; emberi mód szerént végezem-é? Hogy én nálam légyen az *úgy, és nem úgy**. Sot tudja az igaz Isten, hogy nem vólt az én beszédem ti nálatok, úgy, 's nem úgy.

(* Az-az: nem vagyok állhatatlan beszédemben; hanem állhatatos mindenkor.)

III. Más jó hirének nevének óltalmazása.

(*n*) 1 Sám. 19: 4. *Jónathán pedig jót szóla Saulnak, az ö Atyának Dávid felöl,* és monda néki: Ne igyekezzék véteni a' Király az ö szólgája ellen, Dávid ellen; mert nem vétett ö tenéked: hanem az ö szolgálatja felette hasznos vólt tenéked. Lásd, 1 *Sám.* 20: 32. *Jér.* 38: 8, 9. *Luk.* 23: 4--15--22.-40, 41.

IV. Felebarátunk jó hirének helyes öregbitése.

(*o*) 1 *Sám.* 16: 18. Akkor *felele egy a' szolgák közzül, és monda: Imé én láttam a' Betlehemben lakozó Isainak egy fiját, ki jól tud lantolni; erös ember-is; vitéz ember; ékes és szép termetü: És az UR vagyon ö véle.*

XLIV. UR NAPJA.

CXIII. KÉRDÉS.

Mit tilt-meg a' Tizedik Parantsolat?

SUMMÁJA.

A' kivánságról való Tizedik Parantsolatban, az Isten kettöt tilt-meg: és viszontag két dolgokat-is parantsol.

FELELET.

1) Mitsoda két dolgok

1) Hogy tsak valami kitsíny kívánsággal-is (*a*), avagy gondolattal (*b*)

 a' mi

azok, mellyeket tilt? a' mi ſzíveink ſoha ne vágyakozzanak, avagy indúljanak az Iſtennek tsak egy Parantsolatja ellen-is járni,

2) Mitsoda két dolgokat parantsol? De 2) hogy mindenkoron ſzívünk ſzerént minden bünt útáljunk (*c*); és ellenben, minden igazſágban gyönyörködjünk (*d*).

(*Hogy tsak valami kitsiny kívánſággal-is, avagy gondolattal.* Az-az: nem tsak azok a' gonoſz kívánſágok, mellyeknek helyt adunk, és mellyeket véghez vinni vagy bé-tellyesíteni vágyakozunk, vétkeſek, vagy vétkek: hanem azoknak még elsö rendeletlen mozdúlati-is, ámbár akaratunk kivül légyenek-is, e' Tizedik Parantsolat' értelme ſzerént vétkeknek tartatnak.).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

Tiltatnak: I. Gonoſz kívánſágok. (*a*) Róm. 7: 7. A' kívánſágot nem tudtam vólna *, ha a' Törvény nem mondotta vólna: *Ne kívánjad.*

(* Tudni illik bünnek lenni.)

II. Gonoſz gondolatok. (*b*) Mát. 15: 19. A' ſzívböl ſzármaznak-ki *gonoſz gondolatok*, öldökléſek, paráznaſágok, házaſſág-töréſek, lopáſok, hamis tanúbizonyſág-tételek, átkozódáſok.

Parantsoltatnak: I. A' bünnek gyülöléſe. (*c*) Gal. 5: 24. *Valakik a' Kriſtusé, a' teſtet meg-feſzitették az ö indúlatival és kívánſágival.*

Iſmét: 'Sólt. 119: 104. A' te Parantsolatidból böltsé lettem: annakokáért *gyülölöm minden hamiſſágnak ösvényét.* És v. 12--81--163.

II. Az igazſágban való gyönyörködés. (*d*) Róm. 7: 12. *Gyönyörködöm az Iſten Törvényében* a' belsö ember ſzerént.

Iſmét: Mát: 5: 48. *Légyetek ti-is tökélleteſek*, miképen a' ti mennyei Atyátok-is tökélletes.

CXIV.

CXIV. KÉRDÉS.

Vallyon azok, kik az Istènhez meg-tèrnek, meg-tarthatják-é e' Parantsolatokat?

SUMMÁJA.

Még a' meg-tértek-is, söt még a' nagy Szentek-is az Istennek Törvényit meg-nem tarthatják tökélletesen.

FELELET.

Semmiképen nem (*a*): mert még a' leg-szentebbekben-is, akar meddig éljenek e' világon, e' Parantsolatokhoz való engedelmességnek tsak kitsíny kezdeti vagyon (*b*): De mindazonáltal, a' mennyire ö tölök lehet, 1) ugyan valóba és nem tettetésképen, az Istennek nem tsak egy-néhány, hanem minden Parantsolati szerént élni kezdenek (*c*).

1) Miben áll hát az ö tökélletességek?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) Préd. 7: 20. *Nintsen tsak egy igaz ember-is e' földön, a' ki jót tselekednék, és ne vétkeznék.*

Ismét: Ják. 3: 2. *Sok dolgokban meg-esünk mindnyájan.*

Ismét: 1 Ján. 1: 8. *Ha azt mondjuk, hogy bün mi bennünk nintsen, magunkat meg-tsaljuk*, és igazság nintsen bennünk. Lásd, v. 10. 1 *Kir.* 8: 46. *Péld.* 20: 9.

Ezen tetszik meg a' Szenteknek eseteikböl-is: úgymint, Noénak, 1 *Mós.* 9: 21. Lóthnak, 19: 33-35. Mósesnek, és Aronnak, 4 *Mós.* 20: 12. Dávidnak, 2 *Sám.* 11: 2-4 -- 14, 15, és 24: 2. Jóbnak, 3: 1. 's a' t. Zakáriásnak, *Luk.* 1. 20. Péternek, *Mát.* 26: 70-74. *Gal.* 2: 14. 's többeknek.

(*b*) *Jób.* 9: 1, 2, 3. Felelvén Jób monda: Igaz dolog, jól tudom hogy úgy vagyon; mert *mi módon lehetne igaz*

az ember, ha az erös Iſtenhez haſonlíttatnék? Ha akar perelni ö véle, néki ezer közzül-is egy meg-nem felelhet.

Dávid. Iſmét: 'Sólt. 19: 13. *Kitsoda tudhatja a' vétkeket?* Az én titkos büneimböl tiſztíts-meg engemet.

Pál. Iſmét: *Fil.* 3: 13. Atyámfiai, *nem álítom, hogy én még a' tzélt el-értem vólna**.

(*Az-az: hogy tökélletes lettem vólna.)

(*c*) 'Sólt. 119: 60--106--127, 128. *Sietek és nem halaſztom, hogy meg-örizzem a' te Parantsolatidat. Meg-esküdtem és meg-állom, hogy meg-tartom a' te igazſágodnak Törvényit.* Annakokáért a' te Parantsolatidat *inkább ſzeretem az igen tiſzta aranynál*: Azért *minden te Parantsolatidat igazaknak mondom lenni*, és a' hamiſſágnak minden ösvényit gyülölöm.

Iſmét: Róm. 7: 22. *Gyönyörködöm az Iſtennek Törvényében* a' belsö ember ſzerént.

Iſmét: *Fil.* 3: 14. Egy dolgot tselekeſzem pedig; azokat mellyek hátam megett vagynak el-felejtvén, azokra pedig igyekezvén mellyek elöl vagynak, *a' tzél felé futok**, az Iſtennek a' Kriſtus Jéſusban való mennyei hívatalának jutalmának el-vételére.

(*Mint a' kik pállyát futnak, hátra nem néznek, hanem a' tzélra ſietnek, hogy azt el-érjék; igy én-is a' kereſztyénſégnek lelki tzélja, az-az, az Iſtennek tökélletes esméretit és a' tellyes ſzentséget kívánom.)

CXV. KÉRDÉS.

Miért hirdetteti tehát az Iſten a' Törvényt ollyan keményen és tökélleteſen, holott ſenki nintsen, ki e' világi életben azt meg-tarthatná?

SUMMÁJA.

Noha mi a' Törvényt tökélleteſen meg-nem tarthatjuk; még-is mindazáltal akarja az Iſten azt keményen hirdettetni, két okokért.

FE-

FELELET.

Elöſzör 1) azért, hogy tellyes életünkben mind inkább - inkább meg - eſmérjük, melly - igen nagy hajlandóſága légyen a' mi terméſzetünknek a' bün - tételre (*a*); és annyival - inkább kivánjuk büneinknek botsánatját, és a' Kriſtusban való meg-igazúlást (*b*). Máſodſzor: 2) hogy mindenkor arra erölködjünk (*c*), arról gondolkodjunk, és az Atya Iſtentöl a' Szent Léleknek ajándékát kérjük (*d*), hogy naponként az Iſtennek ábrázatjára inkább-inkább meg - újíttaſſunk (*e*): mind addiglan, míg oſztán végre 3) e' világból való ki - költözésünknek utánna a' mi elönkbe tétetett tökélleteſſéget vígan el-érhessük (*f*).

1) Mellyik az elsö ok?

2) Mellyik a' 2-dik ok?

3) Mikor érjük - el a' tökélletesſégnek tzélját?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Róm, 3: 20. *A' Törvény által vagyon a' bünnek meg - eſméréje.*

Iſmét: Róm. 4: 15. *A' holott nintsen a'* Törvény, *ott nintsen a' Törvény ellen való tselekedet.*

Iſmét: *Róm.* 5: 13--20. A' Törvényig vala a' bün e' világon; a' bün pedig nem tulajdoníttatik az embernek, mikor ſemmi Törvény nintsen. *A' Törvény pedig bé-jött, hogy a' bün nevelkednék.* Láſd, *Róm.* 7: 7. *Gal.* 3: 19. a' 3-dik Kérd: alatt.

(*b*) *Róm.* 10: 3, 4. A' Sidok az Iſtennek igazſágát nem tudván, és az ö tulajdon igazſágokat igyekezvén állatni. az Iſten igazſágának nem adták magokat alája: *Mert a' Törvénynek vége a' Kriſtus, minden hivö embernek igazſágára.* Gal. 3: 24. *A' Törvény minékünk a'* Kriſtus*hoz vezérlö meſterünk vólt, hogy hitböl meg - igazúlnánk.*

Láſd,

Lásd, Mát. 11: 28. *Jöjjetek én hozzám* * *mindnyájan, kik meg-fáradtatok és meg-terbeltettetek, és én meg-nyugotlak titeket.*
(* Azt mondja a' Kristus.)

(*c*) 5 *Mós.* 31: 11, 12, 13. Mikor el-jövénd az egész Izrael, hogy meg-jelenjék a' te URad Istened elött azon a' helyen a' mellyet választánd, *el-olvassad a' Tövényt az egész Izrael elött az ö hallásokra*: gyüjtsd-egybe a' népet férjfiakat és asszonyi-állatokat, a' te kitsínykéidet, kik a' te kapuid között vagynak; *hogy hallják és tanúlják, és féljék a' ti URatokat Istenteket, és örizzék-meg, bé-tellyesítvén, e' Törvénynek minden igéit: És azoknak fijaik, a' kik nem tudták e' Törvényt, hallják és tanúlják félni a' ti URatokat Istenteket*, mind addig a' míg éltek azon a' földön, a' mellyre majd által mentek a' Jordánon által kelvén, hogy azt örökségül bírjátok.

(*d*) '*Sólt.* 119: 4, 5--33, 34, 35, 36. Te parantsoltad URam, hogy a' te Parantsolatidat igen meg-örizzük: Vajha igazgattatnának az én útaim a' te Parantsolatidnak megörzéséré! *Taníts-meg URam engemet a' te Parantsolatidnak útára*, mellyet meg-örizzek mind végiglen. *Adj énnékem olly értelmet, hogy meg-örizzem a' te Törvényedet, és meg-tartsam azt tellyes szívemböl. Igazgass engemet a' te Parantsolatidnak útaiban*, mert abban gyönyörködöm. *Hajtsad az én szívemet a' te Parantsolatidhoz*, és nem a' telhetetlenséghez. Lásd ismét, '*Sólt.* 51: 12, 13, 14. és 143: 10.

(*e*) *Róm.* 12: 2. Ne szabjátok magatokat e' Világhoz; *hanem változzatok-el a' ti elméiteknek meg-újúlása által*; hogy kedveljétek az Istennek ama' jó, kedves, és tökélletes akaratját.

(*f*) 1 Kór. 13: 9, 10. Részs szerént vagyon bennünk az esméret; részs szerént a' prófétálás. De *minekutánna el-jövénd a' tökélletes tellyesség, el-töröltetik az, a' mi részs szerént vagyon.*

Ismét: 1 *Ján.* 3: 2. Szerelmesim, mostan Isten' fijai vagyunk; *de még nem jelent-meg, mitsodák lészünk; tudjuk* pedig, hogy mikor ö meg-jelenéndik, *hasonlatosok*

ſok léſzünk ö hozzája; mert meg-látjuk ötet, a' mint vagyon. Lásd, *'Sid.* 12: 23. *Luk* 20: 36.

XLV. UR NAPJA.

A' KÖNYÖRGÉSRÖL,

Melly máſodik réſze a' Háládatoſſágnak.

CXVI. KÉRDÉS.

A' Kereſztyéneknek miért ſzükség a' Könyörgés, avagy Imádſág?

SUMMÁJA.

A' Könyörgés két okokért ſzükſég a' Kereſztyén embernek.

FELELET.

Mert a' Könyörgés (1) fö és kiváltképen-való réſze annak a' Háládatoſſágnak, mellyet az Iſten mi tölünk kíván (*a*). Annakfelette, (2) mert tsak azoknak adja az Iſten az ö kegyelmét és Sz. Lelkét, a' kik ezeket igaz és valóſágos foháſzkodáſokkal ſzüntelen ö töle kérik (*b*), és ezekért ö-néki hálákat adnak (*c*).

1. Mitsoda az elsö ok?

2. Mitsoda a' 2-dik?

(*Kiváltképen való réſze annak a' Háládatoſſágnak.* Mivelhogy a' Könyörgésben esmérjük-meg, hogy egyedül tsak az Iſten minden jóknak kútfeje és oſztogatója, avagy adója; és ezzel ötet, mint jól-tévö kegyelmes és kegyes Atyánkat, ditsérjük és magaſztaljuk. A' honnét-is, az Imádkozáſnak nevezeti a' ſzent Irásban, a' réſznek az egéſz dologért való vételének módja ſzerént, gyakorta az Iſtennek egéſz tiſzteletiért vételik: Mint, 1 *Móſ.* 4: 26. *'Sólt.* 79: 6. *Jón.* 4: 24. és *Eſa.* 56: 7. az Iſten' háza neveztetett *Könyörgéſnek házának.*)

Szent

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 'Sólt. 50: 14, 15. *Áldozzál az Istennek ditsérettel*, és add-meg a' magasságban lakozó Istennek a' te fogadásidat. És *hívj engemet segítségül* a' te nyomorúságodnak idején; meg-szabadítlak tégedet: és te ditsőítesz engemet.

(*b*) 5 Mós. 4: 29. *Hogyha pedig onnét meg-keresed a' te URadat Istenedet tehát meg-találod* ha tellyes szívből és lélekből keresénded őtet.

Ismét: Mát. 7: 7. *Kérjétek, és meg adatik tinéktek* keressétek, és meg-találjátok: zörgessetek, és meg-nyittatik néktek.

Ismét: *Luk.* 11: 13. Ha ti gonoszok lévén tudtok a' ti fijaitoknak jó ajándékokat adni; mennyivel inkább a' ti mennyei Atyátok *ád Szent Lelket azoknak, a' kik töle kérendik.*

Ismét: *Jak.* 1: 5, 6. Ha valamellyitek szükölködik böltseség nélkül, *kérje Istentöl*, ki adja azt mindeneknek böséggel szemre való hányás nélkül, és meg-adatik önéki. De *kérje hittel*, semmit nem kételkedvén. Lásd, *'Sólt.* 91: 15. és 145: 18. *Jér.* 33: 3. *Luk.* 18: 1 - - 7. *Róm.* 10: 12, 13.

(*c*) 'Sólt. 50: 23. *A' ki ditsérettel áldozik, az ditsőít engemet*: a' ki az ö útait jól vezérli, meg-mutatom annak az Istennek szabadítását.

Ismét: *'Sid.* 13: 15. Ö általa (a' Kristus által) szüntelen vigyünk Isten' eleibe *ditséretnek áldozatját;* az-az, az ö nevéről való vallás-tévő ajakainknak gyümöltsét. (Innét vagyon, hogy a' Könyörgés és Hálá-adás öszvefoglaltatnak: Kol. 4: 2. *Fil.* 4: 6. 1 *Thess.* 5: 17, 18.)

CXVII. KÉRDÉS.

Minémü dolgok kívántatnak ahoz az Imádsághoz, a' melly az Isten elött kedves, és mellyet ö meg-szokott halgatni?

SUMMÁJA.

Hogy az Isten elött imádságink kedvesek légyenek, töle meg-halgattassanak, három dolgokat szükséges tudnunk. Ugymint: 1. Kinek kell könyörgeni. 2. Könyögésünkben mit kellessék kérni. 3. Miképen kell könyörgeni.

F2-

FELELET.

1) Hogy egyedül tsak az egy igaz Istentöl, ki az ö szent Igéjében magát ki-jelentette (*a*), 2) mindeneket, a' mellyeket parantsolt (*b*), 3) szívünknek igaz indúlatjából (*c*) ö töle kérjünk: a' mi szükölködésünket, és nyavalyás vóltunkat belsöképen valóba meg-esmérvén (*d*), az Isteni felségnek elötte mi-magunkat alázatosan le-botsássuk (*e*): és ehez az erös fundamentomhoz ragaszkodjunk: hogy mi az Istentöl, noha méltatlanok vagyunk, de mindazonáltal a' Krístusért bizonyal meg-halgattatunk (*f*), 4) a' miképen mi-nékünk az ö szent Igéjében meg-ígérte (*g*).

1) Kinek kell könyörgeni? 2) Mit kell Könyörgésünkben kérni? 3) Miképen kell könyörgnünk? 4) Miképen vagy bizonyos ez ilyen könyörgésnek meghalgattatása felöl?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) '*Sólt.* 81: 10. Ne-légyen te-néked idegen Istened, és *idegen Isten elött ne hajólj-meg.*

Ismét: Mát. 4: 10. *A' te URadat Istenedet imádjad*, és tsak egyedül ö-néki szolgálj. Lásd, '*Sólt.* 50: 15. *Esa.* 45: 23. *Mát.* 6. 9. *Róm.* 8: 15. és 10: 14. *Jel.* 19: 10. és 22: 8, 9. *Tsel.* 14: 13-15. *Jér.* 2: 13. és 3: 23.

(*b*) 1 *Ján.* 5: 14. És ez az Istennél való bizodalmunk; hogy ö, *valamit kérünk az ö akaratja szerént ö töle, minket meg-halgat.* Lásd, *Róm.* 8: 26, 27. *Jak.* 1: 5, 6. *Mát.* 20: 22.

(*c*) Siral. 3: 41. *Emeljük fel szíveinket* kezeinkkel egyetemben az égbe *az Istenhez.*

Ismét: 'Sólt. 145: 18. *Közel vagyon az* UR *mindenekhez*, kik ötet segítségül hívják; mindenekhez, *a' kik ötet tökélletességgel hívják.* Lásd, 19: 15. és 25: 1. 1 *Ján.* 3: 22.

3: 22. *Ján.* 4: 23. *Efé∫.* 6: 18. *Jak.* 5: 16. *Róm.* 15. 30. *Hóſ.* 12: 3, 4. és 7: 14. *Eſa.* 29: 13.

(*d*) Luk. 18: 13. *A' Publikánus* pedig távol álván, nem akarja vala ſzemeit-is az egekre fel-emelni; hanem veri vala az ö mellyét, ezt mondván: *Iſten, légy irgalmas nékem bünös embernek!*

Iſmét: *Luk.* 15: 17, 18, 19. És mikor (a' Tékozló fiú) magába tért vólna, monda: Az én Atyámnak melly ſok Béresi bövölködnek kenyerekkel; *Én pedig éhel halok meg!* Fel-kelvén el-mégyek az én Atyámhoz, és azt mondom néki: *Atyám, vétkeztem az ég ellen, és te ellened: nem-is vagyok méltó, hogy többé te fijadnak hívattaſſam!* Lásd, 2 Krón. 20: 12.

(*e*) Esdr. 9: 6. *Én Iſtenem, ſzégyenlem és általlom te elödbe fel-emelni az én ortzámat: mert a' mi álnokſágink fellyül-haladtak a' mi fejeink felett, és a' mi büneink mind az égig nevelkedtenek!* Lásd, 'Sólt. 95: 6. 1 *Móſ.* 18: 27. és 32: 10. *Jóſ.* 7: 6. 2 *Sám.* 7: 18.

(*f*) Dán. 9: 17, 18. *És moſtan halgasd-meg, mi Iſtenünk, a' te ſzolgádnak könyörgéſét*, és az ö imádſágát: és világosítsd-meg a' te ortzádat a' te ſzent Helyeden, melly el-puſztíttatott, *az URért* *. Nem a' mi igazſágunknak *bizodalmában vetjük elödbe a' mi könyörgésünket; hanem a'* te nagy *irgalmaſſágidban bízván.*

(* Az el-jövendö Meg-váltó Kriſtusért.)

Iſmét: Efeſ. 3: 12. *A' Kriſtusban vagyon* ſzabadſágunk, és *bizodalommal-való menetelünk* az ö benne való hit által.

Iſmét: '*Sid.* 10: 19-22. Mivelhogy azért, atyámfiai, *ſzabadſágunk vagyon az Iſtennek ſzentébe való bé menetelre a' Jeſusnak vére által: Járúljunk igaz ſzívvel, és hitnek bizonyos bizodalmával*, a' gonoſz lelki-eſmérettöl meg-tiſztúlt ſzívekkel.

(*g*) Ján. 14: 13. *Valamit kéréndetek az én nevemben* *, *azt meg-tselekeſzem*, hogy meg-ditsöíttették az Atya a' Fiúban.

(* Az-az: az én érdememben, és ígéretemben bízván.)

Iſmét: Ján. 15: 7. *Ha én bennem maradtok, és az én beſzé-*

beſzédim-is ti bennetek maradnak; *valamit akartok, kérjétek, és meg-adattatik néktek.*

Iſmét: *Ján.* 16: 23. Bizony bizony mondom néktek, *valamit kérëndetek az Atyától az én nevemben, meg-adja néktek.* Lásd, 2 *Kór.* 1: 20.

CXVIII. KÉRDÉS.

Mellyek azok, a' miket az Iſten parantsolt hogy ö töle kérjünk?

SUMMÁJA.

Az Iſtentöl a' Kriſtus' parantsolatjából kérnünk kell, 1) lelki jókat: 2) teſti jókat.

FELELET.

Minden lelki (*a*) és teſti (*b*) ſzükſéges dolgok, a' mellyeket a' mi URunk Jéſus Kriſtus bé-foglalt abban a' könyörgésben, a' mellyre ö-maga minket tanított (*c*).

(*Lelki ſzükséges dolgok.* A' mellyek nézik, 1) az Iſtennek ditsöſégét: minémüek az elsö, máſodik és harmadik Kérési a' könyörgö Imádſágnak. 2) A' mellyek tartoznak a' mi lelki ſzükſégeinknek bé-tellyesítéſére, az ötödik és hatodik Kéréſekben.

Teſti ſzükſéges dolgok. Mellyek a' negyedik Kérésben foglaltatnak-bé.

Szent Írásbéli Bizonyſágok.

(*a*) Mát. 6: 33. *Kereſſétek elöſzör az Iſtennek orſzágát és annak igazſágát,* és mind azok meg-adatnak ti-néktek.

(*b*) Zak. 10: 1. *Kérjetek az URtól esſöt alkalmatos idöben,* és az UR felhöt ſzerez, és zápor-esſöt ád néktek, és kinek-kinek füvet az ö mezejében. Lásd, 1 *Móſ.* 28: 20, 21. (Így az URi Imádságban-is illyen két rendbéli Kéréſek vagynak.)

(*c*) Láſd, *Mát.* 6: 9--13. *Luk.* 11: 2, 3, 4.

XLVI. UR NAPJA.

CXIX. KÉRDÉS.

Mellyik az a' Könyörgés?

FELELET.

Mi Atyánk, ki vagy a' mennyekben:
Meg-ſzenteltesſék a' te Neved:
Jöjjön-el a' te orſzágod:
Légyen-meg a' te akaratod, miképen mennyben: azonképen e' földön-is.

A' mi mindennapi Kenyerünket add-meg minékünk ma:

És botsásd-meg mi-nékünk a' mi vétkeinket, miképen mi-is meg-botsátunk ellenünk vétetteknek:

És ne vigy minket a' kísértetbe; de ſzabadíts-meg minket a' gonoſztól.

Mert tiéd az orſzág, és hatalom, és a' ditsöség, mind örökké, Amen.

(*Ki vagy a' mennyekben.* Tudni illik, a' harmadik égben: 2 *Kór.* 12: 2. a' holott ö az ö felséges ditsöſégét leg-inkább ki-jelenti: '*Sólt.* 103: 19.

Szenteltesſék. Szentnek eſmértesſék, vallattasſék, és úgy mint ſzent ditsértesſék.

A' te Neved: Az Iſtennek Nevén, a' ſzent Irásban, maga az Iſten értetik: és továbbá, minden ö tulajdonſági, tselekedetei avagy munkái: és mind az, valamivel az Iſten magát, mint valami névvel, meg-esmérteti.

A' te orſzágod. A' te mennyei és *lelki orſzágod*: melly az *Eklésia.* Mellynek mind ez életben; mind a' következendöben való állapatja, e' haſonlatosſág által iratik-le. *Királya* ez orſzágnak *a'* Kriſtus: az *alattavalóji*, *a' kegyes hivek*; kiknek tiſztek, hogy magokat a' Kri-

ſtus

ſtus alá veſſék, néki engedjenek. *Ellenſégek az ördög*, és mind azok, valakik álnokſággal és tsalárdſággal az Ekléſiát üldözik. Ez az orſzág pedig ez életben el-kezdetik; melly *kegyelemnek orſzágának* neveztetik: a' más életben el-végeztetik; melly *ditsőſégnek orſzágának* mondatik.

A' te akaratod. Nem a' miénk; melly meg-veſztegettetett, és gonoſz.

Légyen-meg. Ugy tudni illik, hogy minékünk-is tsak az teſſék, mellyet te javallaſz: és hogy tsak azt tselekedjük, melly néked-is tetſzik; és nékunk parantsolſz.

Miképen mennyben. A' ſzent Angyaloktól: *'Sólt.* 103: 20, 21. és a' bóldogúltt Lelkektöl: *'Sid.* 12: 28.

E' *földön-is.* Mi tölünk emberektöl.

Botsásd-meg nékünk. Engedd-meg mi-nékünk.

A' mi vétkeinket. Avagy, adóſſáginkat: *Luk.* 11: 4.

Miképen mi-is meg botsátunk. Az-az: a' te bün-botsátó kegyelmednek munkálkodáſát hathatóképen ſzíveinkben érezvén, kéſzek vagyunk mi-is annál inkább a' minket meg-bántó felebarátinknak vétkeiket meg-engedni. Lásd oda-alább a' 126-dik *Kérdés* alatt.

Ellenünk vétetteknek. Az-az: a' kik minket meg-bántottak: avagy, a' mi *adóſſainknak*: Luk. 11: 4.

És ne vigy minket a' kiſértetbe. Az-az: ne adj minket az ördögnek, a' világnak, 's a' mi teſtünknek olly kiſérteteibe, hogy minket bünre hajthaſſanak. Lásd, *Jak.* 1: 13, 14.

Mert tiéd az orſzág. E' rekeſzti-bé a' Könyörgést: mind a' Görögben meg-vagyon, *Mát.* 6: 13. mind a' régi Siriai fordításban, mellyet el-nem kell hagynunk. Illik-is ez a' Könyörgéshez. Lásd, 1 *Krón.* 29: 10-12.)

CXX. KÉRDÉS.

Miért parantsolja a' Kriſtus, hogy az Iſtent könyörgésünkben így ſzólítsuk-meg: Mi Atyánk?

SUMMÁJA.

Ez Igékkel: *Mi Atyánk*, Kriſtus URunk a' mi könyörgéſünk-

géſünknek kezdetiben akar bennünk ſzerezni: 1) Iſten' fijaihoz illendö tiſztelétet (*a*): 2) Iſtenben való bizodalmat (*b*).

FELELET.

1) Miért ſzükséges a' könyörgöknek ez az Iſtenben való fiúi bizodalom?

2) Miben áll ez a' fiúi bizodalom?

Hogy mindjárást az Imádságnak kezdetiben Iſten' fijaihoz illendö tiſzteletet (*a*), és Iſtenben való bizodalmat (*b*) ſzerezzen mi bennünk; mellynek 1) fundamentomának kell lenni a' mi könyörgésünknek (*c*): tudni illik, 2) hogy az Atya Iſten a' Kriſtusért minékünk Atyánkká lett (*d*); és valamiket igaz hittel ö töle kérünk, ſokkal inkább meg-adja minékünk, hogy-nem mint a' mi ſzüléink, kik e' földi jókat tölünk meg-nem tagadnak (*e*).

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 3 Móſ. 19: 3. *Az ö Atyát minden ember tiſztelje* †. Láɜd, 1 *Pét.* 1: 17.

(† Ha azért az Iſtent Atyánknak nevezzük, egyſzer'smind azzal az ö töle való fiúi félelmünket jelentjük.)

(*b*) *Eſa.* 66: 2. Arra tekíntek, a' ki ſzegény, és töredelmes ſzívü; *es a' ki az én beſzédemet rettegi.*

Eſa. 63: 15, 16, 17. Tekínts alá az égböl, és nézz alá a' te ſzentségednek hajlékából. *Hol vagyon a' te buzgó ſzerelmed és hatalmaſſágod?* A' te irgalmaſſágodnak és kegyelmeſſégednek ſokſága meg-tartózott-é én tölem? *Mert te mi Atyánk vagy.* Ha Ábrahám nem tud-is minket; ha az Izrael nem eſmér-is minket; mindazáltal *URam te mi Atyánk vagy*, és mi Meg-ſzabadítónk, öröktöl fogva a' te Neved.

Iſmét: Luk. 11: 11. *Kitsoda ti közzületek az az Atya, a' ki, ha az ö fija kérénd ö töle kenyeret, követ adna nékie?* 's a' t.

(*c*) Jak.

(c) Jak. 1: 6, 7, 8. *Kérje hittel, semmit nem kételkedvén*: mert *a' ki kételkedik*, hasonlatos a' tengernek habjához, melly a' szelektől meg-mozdíttatik, és ide 's tova hányattatik. *Ne vélje azért az ollyan ember hogy ö valamit véjzen az URtól*, úgymint ki kettös szívü, és állhatatlan minden ö útaiban.

(d) Ján. 1: 12. *Valakik pedig ötet bé-vévék, ada azoknak illy' méltóságot, hogy Istennek fijai lennének;* azoknak tudni illik, a' kik az ö nevében hisznek.

Ismét: Eféf. 1: 5, 6. Ki *választott minket, kiket fijaivá fogadna a' Jésus Kristus által ö magában* az ö akaratjának jó kedve szerént. Az ö ditsöséges kegyelmességének ditséretire; mellyböl *minket ingyen magának kedvesekké tett ama' Szerelmesben*.

(e) Mát. 7: 11. *Ha azért ti gonoszok lévén a' ti fijaitoknak tudtok jó ajándékokat adni; mennyivel inkább a' ti mennyei Atyátok ád jókat azoknak, a' kik ö töle kérik.*

Ismét: 'Sólt. 103: 13. *Miképen könyörül az atya az ö fijain: azonképen könyörül az UR az ötet félökön.*

Ismét: Esa. 44: 15, 16. *Vallyon el-felejtkezhetik-é az anya az ö kis gyermekéröl*, hogy ne könyörülne az ö méhének fiján? *Ha azok el-felejtkeznének-is; de én nem felejtkezem-el te rólad.*

CXXI. KÉRDÉS.

Miért tészi ezt-is hozzá: Ki vagy a' mennyekben?

SUMMÁJA.

Ez Igék: Ki *vagy a Mennyekben*, két okokért tétetnek a' Könyörgésnek eleire.

FELELET.

1) Hogy az Istennek mennyei felségéről ne gondolkodjunk úgy, mint valami alatson és földi dolog felöl (*a*). 2) Annakfelette, hogy minden lelki és testi szükséges dolgokat az ö mindenhatóságától várjunk (*b*).

1) Mellyik az elsö?

2) Mellyik a' 2-dik?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 1 *Kir.* 8. 27. Ugyan-is, Igaz-é hogy az Iſten lakozzék e' földön? *Imé az ég, és az egeknek egei bé-nem fogbatnak tégedet*; mennyivel kevésbé e' Ház, mellyet én építettem?

Iſmét: *Tſél.* 17: 24, 25. Az az Iſten, ki teremtette e' Világot, és mindeneket mellyek e' Világban vagynak, *mivelhogy mennynek 's földnek URa, kézzel tsinált Templomokban nem lakik.* Embereknek-is kezeiktöl nem tiſzteltetik, mintha valami nélkül ſzükölködnék. Láſd, *Préd.* 5: 2. 1 *Móſ.* 18: 27.

(*b*) 'Sólt. 115: 3. *A' mi Iſtenünk a' mennyben vagyon: és mindent, a' mit akar, meg-tselekeſzik.*

Iſmét: 2 *Krón.* 20: 6. *Óh URam, mi Atyáinknak Iſtene! *nem te vagy-é egyedül Iſten a' mennyben*, és ki uralkodol a' Pogányoknak minden orſzágaikon? *Te kezedben vagyon az erőſſég, a' hatalom*; és ſenki nintsen, ki te ellened álhatna. Lásd, *Eféſ.* 3: 20. *Róm.* 10: 12. *Dán.* 3: 17.

(* Jóſafát könyörög.)

XLVII. UR NAPJA.

CXXII. K É R D É S.

Mellyik az Elsö Kérés?

S U M M Á J A.

Az Elsö Kérésben kettöt kérünk; 1. Hogy az Iſten' neve mi általunk ſzenteltesſék. 2. Hogy máſok mi általunk az ö meg-ſzenteltetéſére édesíttesſenek.

F E L E L E T.

1) Mit kérünk akkor, mikor az Iſtennek nevét magunk által akarjuk meg-ſzenteltetni?

Szenteltesſék a' te Neved. Az-az: 1) Adjad elöſzör, hogy tégedet igazán meg-esmérjünk (*a*): és a' te minden tselekedetidben világoskodó 2) mindenhatóſágodat (*b*), bölcseségedet (*c*), jóvóltodat (*d*), igazſágodat

godat (*e*), irgalmasságodat (*f*), és igaz mondóságodat (*g*) meg-betsüljük, hirdessük, és magasztaljuk (*h*). Tovább, 3) hogy tellyes életünket, gondolatinkat, beszédinket és tselekedetinket mindenkoron arra igazgassuk, hogy a' te szentséges neved mi miattunk szidalommal ne illettessék (*i*); de söt-inkább tisztelettel és ditsérettel magasztaltassék (*k*).

2) Az Isten' munkáiban mit kell magasztalnunk? 3) Mit kérünk akkor, mikor másokat akarunk magunk példájával az Isten nevének szentelésére indítani?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) *Eféſ.* 1: 16, 17. Nem szünöm-meg hálákat adni ti érettetek, ti rólatok emlékezvén az én könyörgésimben. Hogy *a' mi URunk Jésus Kristusnak Istene*, a' ditsöségnek amáz Atya, *adjon néktek a' böltsességnek és jelentésnek Lelkét az ö esméretiben.* Lásd, Ezek. 36: 23. és 38: 23.

(*b*) 5 Mós. 3: 24. *Kitsoda az erös Isten* vagy mennyen, vagy földön, *a' ki követhetné a' te tselekedetidet és a' te erösségedet?*

Ismét: Róm. 1: 19, 20. *A' mit Isten felöl tudhatnak az emberek; nyilván vagyon ö bennek*: Mert a' mi Istenben láthatatlan, tudni illik *az ö örökké-való hatalmassága* és Istensége, e' világnak alkotmányában és a' teremtett állatokból meg-értetvén, meg-láttatnak e' végre, hogy légyenek magok menthetetlenek.

(*c*) 'Sólt. 104: 24. *Melly nagyok a' te tselekedetid, URam! mindeneket böltsen teremtettél*: bé-tölt a' föld a' te gazdagságoddal! *Ésa.* 40: 28.

(*d*) 'Sólt. 136: 1, 2, 3--- *Mind örökké vagyon az ö jóvólta*, (avagy kegyelmessége.)

Ismét: 'Sólt. 25: 19. *Minden útai az URnak irgalmasság és hüség*, azokhoz, kik az ö frigyét és parantsolatját meg-örzik. Lásd, 5 *Mós.* 1: 21. *Tsel.* 17: 24. és 14: 17.

(*e*) Dán. 9: 14. *Igaz a' mi URunk Iftenünk* minden ö tselekedetiben, mellyeket tselekedett. Láfd, 5 *Móf.* 32: 4. *'Sólt.* 119: 137. és 145: 17.

(*f*) 'Sólt. 103: 8. *Irgalmas és kegyelmes az UR, kéfedelmes* a' haragra, és igen kegyelmes. Láfd, 145: 8, 9. *Jak.* 5: 11.

(*g*) 'Sólt. 111: 7. *Az ö kezeinek tfelekedeti igaz-mondás*, és ítélet; eröffek minden ö végezési. Lásd, 1 *Kir.* 8: 15.

Ifmét: *'Sólt.* 36: 6. URam. az égiglen *vagyon* a' te irgalmaffágod. *És a' te igaz mondáfod a' felhökig.* Láfd, *Efa.* 34: 16.

(*h*) *'Sólt.* 51: 17. URam, az én ajákimat nyisd-meg, *és az én fzájam hirdeti a' te ditséretedet.* És 71. 8. *Megtellyesedik az én fzájam a' te ditséreteddel, és a' te ditsösfégeddel fzüntelen.* Láfd, 1 *Pét.* 3: 15.

(*i. k.*) *'Sólt.* 31: 4. Te vagy az én köfziklám és én erösségem; *a' te nevedért vezérelj és vifelj engemet,*

Ifmét: Mát. 5: 16. *Ugy fényljék a' ti világoffágtok az emberek elött, hogy láffák a' ti jó-tfelekedeteiteket, és ditsöítsék a' ti mennyei Atyátokat.* Láfd, Ezék. 36: 20 — 23: Róm. 2: 24. *Ján.* 15: 8. 1 *Pét.* 2: 12.

XLVIII. UR NAPJA.

CXXIII. KÉRDÉS.

Mellyik a' Máfodik Kérés?

SUMMÁJA.

E' Máfodik Kérésben, kérjük az Ilten' orfzágának hármas el-jövéfét: úgymint, 1) kegyelemmel: 2) hatalommal: 3) ditsöféggel.

FELELET.

1) Mit kérünk, midön akarjuk, hogy az Iften orfzága kegyelemmel jöjjön-el?

Jöjjön-el a' te orfzágod. Az-az: 1) Ugy bírj és igazgass minket a' te Igéddel és Szent Lelkeddel, hogy tenéked napról napra inkább engedhessünk (*a*): tartsd-meg, és öregbítsed

tsed a' te Anyaſzentegyházadat (*b*): 2) rontsd-el az ördögnek tselekedetit (*c*), és minden hatalmaſſágot, melly a' te felſéged ellen magát felemeli (*d*): tégy hijába valókká minden tanátskozáſokat, mellyek a' te ſzent Igéd ellen léſznek (*e*): míglen oſztán 3) tellyeſſéggel és vóltaképen orſzáglaſz (*f*): mikor léſzeſz minden mindenekben (*g*).

2) Mit kérünk, midőn az Iſten' orſzágát hatalommal el-jőni kivánjuk?

3) Mit kérünk, mikor az Iſten' orſzágát ditsőſéggel el-jőni kérjük?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 'Sólt. 143: 10. *Tanits-meg engemet, hogy a' te akaratodat tégyem*; mert én Iſtenem vagy te. *A' te jó Lelked vezéreljen engemet egyenes úton.*

Iſmét: 'Sólt. 25: 4, 5. *A' te útaidat mutasd-meg URam énnékem, és a' te ösvényidre tanits-meg engemet. Viſelj engemet a' te igazſágodban, és tanits engemet*: mert te vagy énnékem ſzabadító Iſtenem; tégedet várlak egéſz napon. Láſd, *Eſa.* 59: 21.

(*b*) 'Sólt. 51: 20. *Tégy jól a' te jó akaratodból a' Sionnal, és építsd-meg a' Jéruſálemnek kőfalait* †.

(† A' *Sionon* és *Jéruſálemen*, az Irásban haſonlatoſſág ſzerént értetik, az Anyaſzentegyház.)

Iſmét: 'Sólt. 122: 6-7. *Könyörögjetek a' Jéruſálemnek békeſſégéért*, és légyenek ſzerentséſek, a' kik téged ſzeretnek. *Légyen békeſſég a' te kerítéſedben, és tsendeſſég a' te tornyaidban. És* 74: 2-19. *és* 80: 15. 2 *Theſſ.* 3: 1.

(*c*) Róm. 16: 20. *A' békeſſégnek Iſtene pedig meg-rontja a' Sátánt a' ti lábaitok alatt* hamar. Láſd, *Eféſ.* 6: 11-18.

(*d*) 'Sólt. 129: 5. *Meg-ſzégyenülnek és hátra térülnek mind azok, kik gyűlölik a' Siont. És* 9: 21. *Rettentsd-meg URam őket*: esmérjék-meg a' Pogányok, hogy ők emberek. Láſd, *'Sólt.* 69: 25. és *Tſel.* 4: 29.

(*e*) 'Sólt. 83: 4, 5, 6-17. *A' te néped ellen álnok tanátſot gondolnak*; tanátskoznak a' te ſzárnyad alatt elrejtet-

rejtettek ellen, és azt mondják: Jertek-el, veſzessük-el ezeket: hogy ne légyen Nemzetſég, és ne neveztesſék többé Izraelnek neve. Mert *egyenlö akarattal tanátsot tartottak, és te ellened ſzövetſéget tettek.* Töltsd-bé az ö ortzájikat gyalázattal; hogy a' te neved keresteſſék-meg, óh URam!

Iſmét: Sólt: 5: 11. *Itéld-meg Iſten öket, hogy tſalatkozzanak-meg az ö tanátſokban:* az ö hamiſſágoknak ſokaſágáért vesd-el öket; mert engedetlenek te hozzád. Láſd, 2 *Sám.* 15: 31:

(*f*) *Jelen.* 22. 17-20. A' Lélek-is, és a' Menyaſzſzony, azt mondják: *Jövel!* A' ki hallja-is, azt mondja: *Jövel!* Azt mondja, a' ki ezekröl bizonyſágot téſzen: Bizony *hamar el-jövök!* Amen. *Jövel azért*, *URam Jéſus!*

(*g*) 1 *Kor.* 15: 24-28. Azután vég léſzen. *Mikoron kezébez adja* (a' Kriſtus) *az orſzágot az Iſtennek*, és az Atyának; *hogy az Iſten mindenekben minden légyen.*

XLIX. UR NAPJA.

CXXIV. KÉRDÉS.

Mellyik a' Harmadik Kérés?

SUMMÁJA.

A' Harmadik Kérésben ezeket kérjük az Iſtentöl: 1) Hogy a' mi magunk akaratját hátra hagyjuk. 2) Egyedül az Iſten' akaratjának engedjünk. 3) A' nékünk parantſoltatott dolgot hüſégeſen véghez vigyük; a' mint az Angyalok-is az égben tselekeſznek.

FELELET.

Légyen-meg a' te akaratod, miképen mennyben, azonképen e' földön-is. Azaz: Adjad, hogy mi és minden emberek a' minden akaratunkat hátra hagyván (*a*), a' te akaratodnak, melly tsak egyedül ſzent, kéſzen és minden zúgolódás nélkül engedjünk (*b*): és

így

így mindenikünk a' minékünk parantsoltatott dologban 1) híven és vígan el-járjunk (*c*); miképen az Angyalok-is az égben tselekeſznek (*d*).

1) Miképen viſzik véghez az Angyalok az ö tiſzteket?

(*A' Magunk akaratját hátra hagyván.* Terméſzet ſzerént minden embernek akaratja gonoſz, meg-romlott, és az Iſten' akaratjával ellenkezö. Szükſég azért, hogy a' mi akaratunkat hátra-veſsük; az-az, a' mi gonoſz kívánſáginknak és bünre való vétkes hajlandóſáginknak erölſen ellenek áljunk: Azokat, a' mennyire tölünk lehet el-rontsuk, és tellyeſéggel magunkban meg-fojtsuk.)

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

(*a*) 'Sólt. 141: 4. *URam, ne engedjed hajlani az én ſzivemet gonoſzra*: és, hogy foglaljam magamat hamiſſágnak tselekedetiben azokkal egybe, kik hamiſſágot tselekeſznek; és ne engedjed, hogy egyem az ö gyönyörüſéges étkekben. Lásd, *Mát.* 16: 24.

(*b*) 'Sólt. 119: 33, 34, 34--133. *Taníts-meg URam engemet a' te Parantsolatodnak útára*, mellyet meg-örizzek mind végiglen. *Adj énnékem értelmet*: *akkor meg-örizem a' te Törvényedet, és meg-tartom azt tellyes ſzívemböl. Igazgas engemet a' te Parantsolatodnak útában*; mert abban gyönyörködöm. *Az én útamat vezéreljed a' te Beſzédeddel*: és ne engedjed, hogy ſemmi hamiſſág eröt vévén uralkodjék én bennem.

Iſmét: Tſel. 21: 14. † *Légyen az URnak akaratja.* Lásd, *Róm.* 12: 2. *'Sólt.* 40: 9. *Ján.* 4: 34. 1 *Pét.* 41: 2, 3.

(† Pálnak tárſai így ſzólnak.)

(*c*) Róm. 12: 11. *A' jó igyekezetben ne légyetek reſtek; lélekben buzgók légyetek. Az URnak ſzolgáljatok.*

Iſmét: *Jelen.* 3: 16-19. Annakokáért mivelhogy *lágy-meleg vagy*, és ſem hév, ſem hideg; *ki-okádlak tégedet az én ſzámból.* Én a' kiket ſzeretek, meg-dorgálom és ſanyargatom. *Légy buzgoſágos* azért, és térj-meg. Lásd *Eféſ.* 4: 1.

(*d*) *'Sólt.*

(*d*) *'Sólt.* 103 : 20, 21. Áldjátok az URat ö *Angyali*, kik erövel hatalmaſok vagytok; *kik az ö parantsolatját mivelitek*, *engedvén az ö beſzédének ſzavának.* Áldjátok az URat minden ö ſeregi, *minden ö ſzolgái*, *kik az ö akaratjának engedtek.* (Ugyan-ez világoſon ki-tetſzik a' Kérésnek ígéjiböl-is; *miképen mennyekben.*)

L. UR NAPJA.

CXXV. K É R D É S.

Mellyik a' Negyedik Kérés.

S U M M Á J A.

A' negyedik Kérésben kérünk az Iſtentöl az életnek táplálásáſára való minden ſzükſéges dolgokat.

F E L E L E T.

1) Mi végre kérjük azokat az Iſtentöl?

A' mi minden-napi kenyerünket add-meg nékünk ma. Az-az: Adjad-meg minékünk mind azokat, mellyek ez életnek táplálásáſára ſzükſégeſek (*a*), 1) hogy azok által esmérjünk tégedet egyetlen-egy kútfönek lenni, mellyböl minden jók ſzármaznak (*b*): és vegyük eſzünkbe, hogy, ha te meg-nem áldaſz, minden mi gondviſelésünk és ſzorgalmatoſſágunk, söt még a' te ajándékid-is minékünk bóldogtalanok és veſzedelmeſek léſznek (*c*). Adjad annakokáért, hogy a' mi bizodalmunkat minden teremtett állattól el-fordítván, tsak egyedül te benned helyheztesſük (*d*).

Szent

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 'Sólt. 145: 15, 16. *Mindeneknek* ſzemeik te reád néznek, és *te adſz* azoknak *eledelt* alkalmatos idöben: Meg-nyitod a' te kezedet, és *bé töltefz minden lelkes állatokat a' te jó-vóltodból.* Láſd, 104: 14, 15-27.

Iſmét: 'Sólt. 85: 10, 11, 12 13. *Lakozik a' ditsöſég a' mi földünkben.* Az irgalmaſſág és az igazſág elöl-találják egymást. *Az igazſág és békeſég egymást tsókolják.* Az igaz-mondás a' földböl gyümöltsöt terem, és az igazſág mennyböl alá tekint. *Az UR-is minden jót ád, hogy a' mi földünk meg-teremje az ö gyümöltsét.*

Iſmét: *Péld.* 30: 7, 8. Kettöt *kérek te töled,* ne tartſd-meg addig én tölem, míg élek. A' hijábavalóſágot és a' hazugſágot meſzſze távoztasd én tölem: ſzegényſéget, avagy gázdagſágot ne adj énnékem; *táplálj engemet hozzám illendö eledellel.* Láſd, 1 *Móſ.* 28: 20, 21, 22. 1 *Tim.* 6: 8.

(*b*) *'Sólt.* 65: 3. Oh Iſten, ki meg-halgatod a' könyörgést, *te hozzád mégyen minden teſt!*

Iſmét: Tſel. 14: 15-17. *Amaz élö igaz Iſten,* ki teremtette a' mennyet és a' földet, és a' tengert, és minden azokban lévö állatokat, nem hagyta magát bizonyſág nélkül, *adván minékünk jókat mennyböl, essöt és termö idöket, és bé-töltvén eledellel és örömmel a' mi ſzíveinket.*

(*c*) 5 *Móſ.* 8: 3. Meg-ſanyargata tégedet, és éhezni hagya; annakutánna pedig *Mannával éltete;* mellyet nem tudtál ſem te, ſem a' te atyáid: hogy tudtodra adná tenéked, hogy *az ember, nem tsak kenyérrel él; hanem mind azzal él az ember, valami ſzármazik az URnak ſzájából.*

Iſmét: 'Sólt. 127: 1, 2. *Ha az UR nem épiti a' házat, hijába fáradnak a' kik azt épitik; ha az UR nem örzi a' várost, hijába vigyáznak az örizök. Hijába-való dolog néktek reggel hamar fel-kelnetek, késön feküdnötök-le, és nagy fáradtſággal kenyeret ennetek; holott az Iſten az ö ſzerelmesinek enged álmot.*

Iſmét: Péld. 10: 22. *Az URnak áldáſa gazdagit-meg, és azzal ſemmi bántást nem ſzerez az* UR.

Iſmét: Hagg. 1: 6. *Sokat vetettetek, de keveſet hoztatok-*

tok-bé abban: éfztek, és nem elégefztek-meg: ifztok, és nem réfzegedtek-meg: rubákba öltöztök, és nem melegefztek-meg: és a' ki munkájának jutalmát véfzi, mintha meg-fzakadott zsákba töltené azt. Láfd, 2: 16, 17, 18. 19. és *Luk.* 3: 5, 6. *Préd.* 9: 11. *'Sólt.* 37: 5, 6. 3 *Móf.* 26: 26. *Efa.* 3: 1. *Ezék.* 4: 16. és 14: 13.

(*d*) 'Sólt. 146: 3, 4, 5, 6, 7, *Ne bizzatok a' Fejedelmekben, az emberek fijaikban*, kikben nintsen fzabadításra való erő; ki-mégyen az ö lelkek, és ők földdé léfznek, az napon el-véfz minden ö gondolatjok. *Böldog, a' kinek fegitöje a' Jákóbnak Iftene, és a' kinek reménysége vagyon az ö URában Iftenében*: Ki teremtette a' mennyet, földet, és tengert, és mind azokban való állatokat; és az igaz mondást meg-őrzi mind örökké. A' nyomorúltaknak itéletet fzolgáltat, eledelt ád az éhezőknek.

Ifmét: 'Sólt. 55: 23. *Veffed az URra minden terhedet*, és gondot vifel te rólad.

Ifmét: 'Sólt. 62: 9-11. *Bizzatok ö benne mindenkor ti népek*, a' ti fzíveteket töltfétek-ki előtte: az Iften óltalmunk minékünk. *Ne bizzatok a' kegyetlenfégben és a' ragadozásban*: ne légyetek hijába-valók: *gazdagfágtok ha bövölködik, ne bizzatok azokban.* Láfd, *Jér.* 9: 23. 1 *Tim.* 6: 17.

LI. UR NAPJA.

CXXVI. KÉRDÉS.

Mellyik az Ötödik Kérés?

SUMMÁJA.

Az ötödik Kérésben kérjük a' mi vétkeinknek, avagy adóffáginknak botsánatját, avagy meg-engedéfét.

FELELET.

Botsásd-meg nékünk a' mi vétkeinket, mikképen mi-is meg-botfátunk ellenünk vétetteknek. Az-az: Minékünk nyavalyás bűnösöknek 1) minden mi bűnein-

1) Mit értefz az *adósfágon?*

bűneinket (*a*); és ama' bűnre való hajlandóságot, melly még mostan-is bennünk vagyon (*b*), 2) a' Krisztusnak veréért bűnül ne tulajdonítsad (*c*): 3) miképen mi-is a' te hozzánk való jó kedvednek bizonyságát a' mi szíveinkben érezzük, hogy magunkban állhatatosan eltökéllettük ezt, hogy valaki minket meg-bántott; 4) mindennek szívünk szerént (*d*) meg-engedjünk (*e*).

2) Mit tészen ezt az *adósságot meg-engedni*, avagy a' bűnöket meg-botlátani?

3) Mit tészen az: *miképen mi-is meg-botsátunk azoknak kik vétettek ellenünk?*

4) Miképen kell felebarátinknak ellenünk való vétkeiket még-engedni?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) '*Sólt.* 51: 3, 4--9-11. Könyörülj én rajtam én Istenem a' te irgalmasságod szerént. A' te irgalmasságodnak soksága szerént *töröld-el az én bűneimet.* Valóba *moss-meg engemet az én álnokságimból, és az én bűneimből tisztíts-ki engemet.* Moss-meg engemet Isóppal, és meg-tisztúlok; moss-meg engemet, és fejérb lészek a' hónál. *Rejtsd-el az én bűneimtöl a' te ortzádat, és minden én álnokságimat töröld el.*

Ismét: 'Sólt. 25: 7. *Az én ifjúságomnak bűneiről, és az én vétkeimről meg-ne emlékezzél*; hanem inkább URam a' te irgalmasságod szerént emlékezzél-meg én rólam a' te jóvóltodért. És v. 11, 18. Lásd, '*Sólt.* 79: 8. és 103: 3. *Luk.* 18: 13. És 11: 4. *És botsásd meg nékünk a' mi bűneinket.*

(*b*) '*Sólt.* 51: 6, 7. Tenéked, tsak tenéked vétkeztem, és gonoszságot tselekedtem a' te szemeid elött. *Imé én álnokságban fogantattam, és az én anyám bűnben melegitett engemet.*

Ismét: Róm. 7: 23, 24, 25. *Látok az én tagaimban más törvényt*, melly az én elmémnek törvényével ellenkezik,

kezik, és *engemet rabúl ád a' bünnek törvényének, melly az én tagaimban vagyon.* Oh én nyavalyás ember! Kitsoda szabadít-meg engemet e' halálnak testéböl? Hálát adok Istennek a' mi URunk Jésus Kristus által.

(*c*) Róm. 4: 7, 8. *Bóldogok a' kiknek még botsáttattak az ö hamisságok, és a' kiknek el-fedeztettek az ö bünök.* Bóldog ember, *a' kinek nem tulajdonitja Isten a' bünt* †.
(† Itt jegyezd-meg: hogy meg-botsátani a' bünt, el-fedezni, nem tulajdonitani vétkül, egygyet tészen.)

Ismét: *Mát.* 26: 28. Ez az *én vérem*, melly új Testámentomnak vére, *melly* sokakért *ki-ontatik bünöknek botsánatjára.* Lásd, *'Sólt.* 51: 9. *Dán.* 9: 17, 18. *Tsel.* 10: 43. 2 *Kór.* 5: 19. *Eféf.* 1: 7. *Kol.* 1: 13. 1 *Ján.* 1: 7. 1 *Pét.* 1: 18, 19, 20. *Jel.* 1: 5.

(*d*) *Mat.* 18: 35. Igy tselekeszik az én mennyei Atyám-is veletek, ha meg-nem *botsátja ki-ki mind az ö feleberátjának ellene való vétkét az ö szive szerént.*

(*e*) *Luk.* 11: 4. Botsásd-meg minékünk büneinket, *miképen* * *mi-is meg-botsátunk ellenünk vétetteknek.*
(* Nem úgy kell ezt érteni, mintha az embernek meg-botsátása szerzö vagy érdemlö óka vólna az Istennek meg-botsátásanak: mert Isten egyedül tsak ingyen kegyelemböl botsátja-meg a' mi vétkeinket: *Eféf.* 1: 7. Hanem így kell érteni ez ígéket: hogy ne kételkedjünk a' mi büneinknek Istentöl való meg-botsáttatása felöl; mert annak gyömöltseit a' mi szíveinkben érezzük, midön tudni illik készek vagyunk a' mi felebarátunknak ellenünk való esetit jó szívvel meg-engedni: mint ez-is világoson taníttatik, 1 *Ján.* 3: 14.

LII. UR NAPJA.

CXXVII. KÉRDÉS.

Mellyik a' Hatodik Kérés?

SUMMÁJA.

A' hatodik Kérésben azt kérjük az Istentöl: hogy minket a' mi lelki ellenségink ellen védelmezzen és megöriz-

őrizzen; rajtok győzedelmet néküink engedjen: két okokért.

FELELET.

Ne vigy minket kisértetbe, de szabadíts-meg minket a' gonosztól. Az az: 1) Mivelhogy mi természet szerént olly igen gyarlók és erötelenek vagyunk, hogy még tsak egy szempillantásig-is meg-nem álhatunk (*a*); 2) a' mi nagy és ártalmas ellenségink pedig, a' Sátán (*b*), e' világ (*c*), és a' mi testünk (*d*) minket szüntelen ostromlanak; te tarts-meg minket (*e*), 3) és a' te Szent Lelkednek erejével erösits-meg (*f*), 4) hogy e' lelki tusakodásban meg-ne győzettessünk (*g*); hanem azoknak mind addig ellenek-áljunk, míg-nem végre minden ellenséginken tellyes diadalmat vészünk (*h*).

1) Mellyik az első?

2) Mellyik a' 2-dik?

3) Ki által kérjük, hogy az Isten meg-tartson bennünket?

4) Mi végre kérjük, hogy meg-tartson bennünket?

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) *Mát.* 26: 41. Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kisértetbe ne jussatok: mert jóllehet a' lélek késZ; de *a' test erötelen.*

Ismét: *Róm.* 8: 26. Hasonlatosképen *a' Lélek-is segélli a' mi erötlenséginket;* mert mit keljen kérnünk, a' mint kellene, nem tudjuk; de a' Lélek esedezik mi érettünk meg-mondhatatlan fohászkodásokkal.

Ismét: Ján. 15: 5. *Én nálam nélkül semmit nem tselekedhettek.* Lásd, 1 *Kór.* 10: 12. *Gal.* 6: 3. *Sólt.* 62: 10.

(*b*) 1 *Pét.* 5: 8. Józanok légyetek, vigyázzatok: Mert *a' ti ellenségtek az ördög, mint az ordító oroszlán, széllyel jár, keresvén kit el-nyeljen.*

Ismét: *Luk.* 22: 31, 32. Simon! Simon! imé a' *Sátán kivánt titeket hogy meg-rostáljon, mint a' búzát;* de én imádkoztam éretted, hogy el-ne fogyjon a' te hited.

Ismét: *Eféf.* 6: 12. Mert nintsen nékünk tusakodásunk a' vér és a' test ellen; *hanem a' birodalmok ellen; a' hatalmasságok ellen, e' világnak urai ellen, az életnek setétségének vezéri ellen, a' lelki gonoszságok ellen, mellyek a' magasságban vagynak.*

(c) *Péld.* 1: 10. Szerelmes fijam, *ha a' bünösök el-akarnak hitetni tégedet, ne engedj nékik.*

Ismét: *Ján.* 15: 19. Mivelhogy nem e' világból valók vagytok, hanem én választottalak titeket e' világ közzül; *azért gyülöl titeket e' világ.*

Ismét: 1 Ján. 2: 15, 16. *Ne szeressétek e' világot, se azokat mellyek e' világban vagynak;* ha valaki szereti e' világot, nintsen abban az Atyának szerelme: mert valami e' világban vagyon, *mind testnek kivánsága, szemeknek bujálkodások, életnek kevélysége;* nem az Atyától vagyon, hanem e' világtól, Lásd, *'Sólt.* 17: 14. 1 *Ján.* 3: 1--13. és 5: 9. 1 *Ján.* 4: 4.

(*d*) Gal. 5: 17. *A' test a' lélek ellen törekedik;* a' lélek pedig a' test ellen. Ezek pedig egymással ellenkeznek; hogy azokat ne tselekedhessétek, mellyeket akartok.

Ismét: Jak. 1: 14. *Minden ember pedig kisértetik; mikor az ö tulajdon kivánságától el-vonattatik és meg-tsalattatik.*

(*e*) 2 *Kór.* 12: 7, 8, 9. Adattatott énnékem hegyes ösztön; melly az én testemhez ragadott, *a' Sátán angyala, hogy engemet tsapdosna;* hogy felettébb el-ne hidjem magamat. *Ezért háromszor könyörgöttém az URnak, hogy én tölem el-távozzék.* De azt mondá nékem: Elég néked az én kegyelmem, mert *az én eröm erötelenség által végeztetik-el.*

(*f*) Eféf. 3: 14-16. *Meg-hajtom az én térdeimet a' mi URunk Jesus Kristusnak Atya elött, hogy adja-meg néktek* az ö gazdag ditsöségéért, *hogy állhatatosan erösödjetek-meg a' Szent Lélek által a' belsö emberben.* Lásd, 'Sólt. 138: 3.

(*g*) *Eféf.*

(g) *Eféſ.* 6: 10, 11 - 13. Végezetre atyámfiai *légyetek erößek az URban*, és az ö hatalmas erejében. Öltözzétek-fel az Iſtennek minden fegyverét, hogy meg-álhasſatok az ördögnek álnokſági ellen, *hogy ellene álhaſſatok a' veſzedelmes idöben, és mindeneket jól véghez-vivén meg-álhaſſatok.*

(h) Róm. 16: 20. *A' békeſégnek Iſtene pedig meg-rontja a' Sátánt a' ti lábaitok alatt* hamar.

Iſmét: 1 Theſſ. 3: 13. *Az Ur tſelekedje azt, hogy a' ti ſzíveiteket meg-erösitſe az ártatlanſágban*, Iſten elött való ſzentſégben *a' mi URunk Jéſus Kriſtuſnak el-jövetelire, mind az ö ſzenteivel egyetemben.*

Iſmét: 1 Theſſ. 5: 23. *A' békeſégnek Iſtene pedig ſzenteljen-meg titeket mindenestöl*; hogy a' *ti elméitek épſégben, lelketek 's teſtetek ártatlanſágban tartaſſanak-meg a' mi URunk Jéſus Kriſtuſnak el-jövetelére.* Láſd, 2 Kór. 10: 3, 4.

CXXVIII. KÉRDÉS.

Minémü igékkel rekeſzted-bé a' te Imádſágodat?

SUMMÁJA.

Az URtól tanúlt könyörgö Imádſágnak bé-rekeſztö ígéi arra intenek, hogy mi e' fellyül elö-ſzámlált jó-téteményeket 3. okokra nézve kérjük Iſtentöl.

FELELET.

Mert tiéd az orſzág, a' hatalom, és a' ditsöſég mind örökké Az-az: Mind ezeket azért kérjük te töled, 1) mert mivelhogy te mi Királyunk 2) és mindenható vagy, minékünk mindent meg-akarſz adni (*a*), és meg-is adhatſz (*b*): 3) és ezeket annakokáért kérjük, hogy ezek által nem mi reánk, hanem a' te ſzent nevedre térjen minden ditsöſég (*c*).

1) Mellyik az elsö ok?

2) Mellyik a' 2-dik?

3) Mellyik a' 3-dik?

 (*Mivel-*

(*Mivelhogy te mi Királyunk* 's a' t. Ez igékből a' két elsö Kérdésetskére így kell felelni: 1) Mivel ö, mint mi Királyunk, minékünk minden jókat akar adni. 2) Mivel ö, mint mindenható, minékünk minden jókat adhat.)

Szent Irásbéli Bizonyságok.

(*a*) 'Sólt. 5: 3. *Figyelmezzél az én kiáltásomnak szavára, én Királyom*, és én Istenem; mert én tenéked könyörgök. Lásd, '*Sólt.* 74: 12.

(*b*) 2 Krón. 20: 6. *Oh URam, mi Atyáinknak Istene!* nem te vagy-é egyedül Isten a' mennyben? és te uralkodol a' Pogányoknak minden országaikon; te kezedben *az erösség és hatalom*, és senki nintsen ki te ellened álhatna.

Ismét: 1 *Krón.* 29: 11, 12. Oh URam, tiéd a' nagyság, a' hatalom, ditsöseg, örökkévalóság, és méltóság! Mert minden, valami a' mennyben és a' földön vagyon, tiéd. *Tiéd*, óh URam *az ország!* te magasztalod-fel magadat, hogy légy minden Fejedelmeknek felettek. A' gazdagság és ditsöség mind te töled vagynak; és te uralkodol mindeneken. *A' te kezedben vagyon mind az erösség, mind a' birodalom, mindeneknek fel-magasztalása és meg erösitése.* Lásd, '*Sólt.* 115: 3. *Eféf.* 3: 20. *Dán.* 3: 17. *Róm.* 4: 20, 21.

(*c*) '*Sólt.* 115: 1. Nem nékünk, URam, nem nékünk; hanem *a' te nevednek adjad a' ditsöséget*, a' te irgalmasságodért és a' te igazságodért.

Ismét: *Esa*. 37: 20. Mostan azért URam, mi Istenünk, szabadíts-meg minket az ö kezéböl *, *hogy e' Földnek minden Országi esmérjék-meg, hogy egyedül te vagy az* UR.

(* Sénakéribnek, ki te ellened támadott-fel.)

Ismét: Dán. 9: 19. *URam* halgass-meg, URam légy kegyelmes, URam légy figyelmetes, *és tselekedd-meg, és ne késedelmezzél te magadért*, én Istenem! mert a' te nevedröl neveztetik a' te városod, és a' te néped. Lásd, *Jér.* 14: 21.

CXXIX.

CXXIX. KÉRDÉS.

Mire való ez igêtske, Amen?

SUMMÁJA.

Az *Amen* ígétske minket bizonyosokká téſzen a' mi Könyörgésünknek meg-halgattáſa felöl.

FELELET.

Az *Amen* 1) azt bizonyítja-meg: hogy a' dolog általán-fogva és bizonyoſan meg-léſzen (*a*): mert 2) az én Könyörgéſem sokkal bizonyoſabban meg-halgattatott Iſtentöl, hogy-nem mint az én ſzívemben érzem, hogy én azt ſzívböl kivánom (*b*).

1) Miképen téſzen bizonyoſsá?

2) Mit kell hinned a' te Könyörgésednek meg-halgattatáſa felöl?

Szent Irásbéli Bizonyſágok.

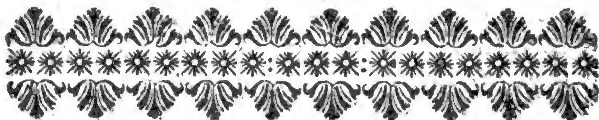
(*a*) *Jérém.* 28: 6. Akkor monda Jérémiás Próféta: AMEN, *Ugy tselekedjék az UR, töltse-bé az UR a' te beſzédidet* mellyekkel prófétáltál.

Iſmét: 2 *Kór.* 1: 20. Mert *az Iſtennek valamennyi igéretei vagynak*; ö benne (a' Kriſtusban) *Ugyanok és Ámenek*, az Iſten' ditsöſégére mi általunk. Lásd, 5 *Móſ.* 27: 25, 26. *Néhém.* 8: 6. 1 *Kór.* 14: 16.

(*b*) Eſa. 65: 24. *És minekelötte kiáltanának, én meghalgatom* még mikor ſzólanának, én meg-hallom.

Iſmét: Eféſ. 3: 20. *Az Iſten végbetetlen böséggel mindeneket meg-tselekedhetik feljebb hogy nem mint kérjük, vagy elménkben bé-fogjuk*, a' mi bennünk munkálkodó erö ſzerént. Lásd, *Ján.* 16: 23. 1 *Ján.* 5: 14.

VÉGE.

E' Katechismus *Rendinek* közönséges
FEL-FEJTEGETÉSE,
avagy
MEG-MUTOGATÁSA.

E' *Catechismus*, meg-mutatja nékünk:

I. Azt a' *véget* avagy *tzélt*, a' mellyre minkét igazgatni és vinni akar.

II. *Az Eszközöket*, a' mellyek által azt a' *véget* avagy *tzélt* el-érhessük.

Vége és *tzélja* e' Catechismusnak, és minden idvességes tudománynak mi reank nézve ez, hogy mind életünkben, mind haláiunkban állhatatos *vigasztalásunk* lehessen. E' vigasztalásról meg-mondja a' Catechismus;

1. Mellyik légyen az embernek *fö vigasztalása*: tudni illik, a' felöl való bizonyossa létele, hogy ö testestöl, lelkestöl, életében és halálában a' Jésus Kristusnak tulajdona.

Mit tégyen a' *Jésus Kristus' tulajdonává lenni?* Tudni illik: 1. A' Kristus' vérének érdeme által, az ördög' hatalmából meg-szabadúlni.

Az Elsö Kérdésben. 2. Az Atya, Fiú, és Szent Lélek Istennek kiváltképen való óltalma és gondviselése alá vétetni.

E' *vigasztalásnak* el-érésére három *eszközöket* mutat: Tudni illik, 1. A' mi *Nyavalyásságunknak*, 2. *Meg-szabadúlásunknak*, 3. A' mi köteles *Hálàdatosságunknak*, igaz és valóságos

2. K. hathatós esméretit, tudását. A' mellyek szerént három Részei-is vagynak e' Catechismusnak.

I. RÉSZ.

I. R É S Z.

A' Nyavalyásságnak esméretiről.

Erről azt mutatja-meg a' Catehismus:
I. Mitsoda eszköz által esmértessék-meg.
II. Miben áljon e' Nyavalyásság.

Az eszköz, mellyből a' Nyavalyásság meg-esmértetik, az Istennek *Törvénye*. 3. 4. K.

A' *Nyavalyásság*, melly a' Törvényből esmértetik, *két dolgokban áll*.

1. A' mi *veszettségünkben*, bünös vóltunkban. 5. K.

2. A' mi *kárhozatunkban*, vagy büntetésünkben, a' x dik Kérdésben.

A' mi *veszettségünkről* hármat tanít.

Először, miben áljon: tudni illik, hogy a' Törvényt meg-nem tarhatjuk; hanem természet szerént hajlandók vagyunk annak megrontására.

Másodszor, honnan származik az, tudni illik:

1. Nem a' teremtésből; okát-is adván annak: 6. K.

2. Hanem az Ádámnak és Évának bünökből. 7. K.

Harmadszor, mennyire terjedjen az ki: mellyet 1. Meg-mutat, tudni illik annyira, hogy a' miatt tellyességgel alkalmatlanok légyünk minden igaz lelki jóra, és hajlandók minden gonoszra. 8. K. 2. Meg-állít és erősít egy ellen-vetés ellen. 9. K.

A' mi *kárhozatunkról* és bünhödésünkről, 1. Azt mutatja-meg, miben áljon az: 2. Annak bizonyos vóltát állatja egy ellen-vetés ellen. 10. K. 11. K.

II. R É S Z.

A' Meg-szabadúlásnak esméretiről.

A' nyavalyásságnak esméreti magában nem vígasztalásnak, hanem inkább rettentésnek

eſzköze, ha ahoz nem járúlna az abból való meg-ſzabadúlásnak eſméreti, tudáſa. Annakokáért e' Meg-ſzabadúlás felöl három dolgot tanít a' Catechismus. I. Miképen ſzereztetett nékünk e' meg-ſzabadúlás. II. Mimódon jelentetett-meg nékünk. III. Miképen kell azt magunkra ſzabni, alkalmaztatni.

E' ſzabadúlásnak meg-ſzerzéſéröl hat derék fundamentomos dolgokat tanít a' Catechismus.

1. Hogy a' meg-veſzett, és kárhozatba béeſett ember különben abból meg-nem ſzabadúlhat, 's nem idvezülhet, hanemha az Iſten' Törvényének és az ö igazſágának tökélleteſen
12. K. elég-tétettetik. (*A' Sóciniánuſok ellen.*)

2. Hogy a' veſzett ember ö maga ſem egé-
13. K. ſzen, ſem valami réſzböl eleget nem tehet. (*A' Pápiſták ellen.*)

3. Sem egyéb puſzta teremtett állat a' bünös
14. K. emberért eleget nem tehet: okaival együtt. (*Ugyan azonok ellen.*)

4. Az elég-tétel tsak egyedül ollyan Közbenjáró által lehetett-meg, a' ki igaz Iſten, és
15. 16. valóſágos igaz Ember - is vólna egyſzersmind;
17. K. okaival együtt. (*A' Sidók és Sociniánuſok ellen.*)

5. Az a' Közbenjáró, ki az elég-tételt végbe-
18. K. vitte, egyedül tsak a' Jéſus Kriſtus. (*Ugyan azonok ellen.*)

6. Ez elég-tétel és ſzabadítás, mellyet a' Jéſus Kriſtus végbe-vitt, abban áll: hogy ö
Azon minékünk böltseſégünk, igazſágunk, ſzentsé-
18. K. günk, és váltságunk.

Ez Szabadúlásnak *Meg-jelenéſéröl*, ki-nyilatkoztatáſáról, azt tanítja: hogy az lett az Évangyéliom által; és az kétképen. 1. A' Prófétziáknak, és példázatoknak prédikáláſa által.
19. K. 2. Azoknak bé-tellyeſedéſeknek prédikáláſa által.

A' Kri-

A' Kriſtus által meg-ſzereztetett, és az E'vangyéliom által ki-jelentetett Meg-ſzabadúláſnak reánk ſzabáſa, alkalmaztáſa, vagy miénkké tétele, léſzen *Hit* által. Ez *Hitröl* azért tanít immár a' Cátechismus a' 20-dik Kérdéſtöl fogva a' 86-odikig. Arról pedig öt kiváltképen való Dolgokat ád elönkbe; Ugymint; 20. K.

I. *A' Hitnek ſzükséges vóltát.*

Mellyröl azt tanítja: hogy e' meg-ſzabadítáſa, és elég-tétele a' Kriſtusnak tsak azoknak haſznál, kik azt igaz hittel bé-véſzik, magokévá téſzik. Azon 20. K.

II. *A' Hitnek terméſzetit, avagy formáját.*

Meg-magyarázza itt 's le-irja, mi légyen az az igaz Hit, a' mellyel ember a' Kriſtus' érdemét, 's elég-tételét magáévá teheti. 21. K.

III. *A' Hitnek tzélját, avagy matériáját.*

Meg-mutatván, mitsoda dolgokat kelleſſék hinnünk, tudni illik, az Apoſtoli *Crédóban* avagy Hitnek formájában bé-foglaltatott tudományt. A' mellyben ezek foglaltatnak-bé: 22. 23. 24. K.

I. A' Sz. Háromſágról való tudomány. 25. K.

II. Az Atya Iſtenröl való tudomány, Annak *Elsöben* ſzemélyéröl: miért hogy az Iſtenſégben lévö elsö ſzemély Atyának neveztetik? Mert tudni illik az, 1. A' Kriſtusnak Atya, 2. Mindeneknek teremtöje, 3. Minden állatoknak meg-tartója és igazgatója. 4. Minden híveknek gondviſelöje és óltalmazója. *Máſodſzor*, annak munkáiról, tudni illik a' *teremtésröl* 26. K.

és

27. 28. *és gondviseléséről.* Melly ágazatoknak meg-
Kérd. mondja, 1. Ertelmét, 2. Hasznát.

III. A' Fiú Istenről való tudomány. A' kiről három dolgok adatnak elönkbe:

29. 30. Elöször, az ö *Tiszti*, ez három nevezetek-
31. 32. ben, *Jésus*, *Kristus*, *mi URunk.*
34. K. Másodszor, az ö *Szemelye*, tudni illik: 1. Az ö örökké-való Istensége; mikor nevezi Istennek
33. K. *egy szülött Fijának.* 2. Az ö meg-testesülése,
35. 36. avagy emberré létele; *Fogantaték Szent Lélek-*
Kérd. *től, születék Szüz-Máriától.*

Harmadszor, az ö *Munkáji*, tudni illik: 1.
37. 38. Az ö meg-aláztatásának munkáji; úgymint:
39. 40. *Szenvede Pontzius Pilátus alatt: Meg-feszítte-*
44. K. *ték: Meg-hala: El-temetteték: Szálla alá poklokra.*

2. Az ö fel-magasztaltatásának munkái: *Har-*
45 - 52. *mad napon halottaiból fel-támada: Fel-méne*
Kérd. *mennyekbe: űle a' mindenható Atya Istennek jobbjára: Onnan lészen el-jövendö ítélni eleveneket és holtakat.*

IV. A' Szent Lélek Istenről való tudomány: Tudni illik: 1. Annak személyéről: *Hiszek*
53. K. *Szent Lélekben.* 2. Annak munkájáról az *Anya-*
54. K. *szentegyházról*: a' mellynek gyüjtögetésére a' Szent Lélek küldetett.

Ez Anyaszentegyházról három dolgok taníttatnak.
Azon. tatnak. 1. Annak minémüségei és tulajdonsá-
54. K. gi: *Közönséges Keresztyén Anyaszentegyház.* 2. Annak belsö meg-egyezése, egybe-köttetése,
55. K. a' melly által egyé lészen *Szenteknek egyessége.* 3. Azok a' jók és jó-téteményeк, a' mellyekre a' gyüjtögettetik és hívattatik: tudni
56. 57. illik: *bünöknek botsánatja: Testnek fel-támadá-*
58. K. *sa: és az örök élet.*

IV. *A' Hitnek munkáját, avagy hasznát és gyümöltsét.*

I. Ezt elönkbe terjeszti: Tudni illik hogy
59. K. mi az által meg-igazúlunk, és az örök életnek örökösivé lészünk.

II. Meg-

II. Meg-világosítja, meg-mutatván és magyarázván, miképen igazúljon-meg a' bünös ember hit által Istennek elötte. 60. K.

III. Meg-állatja és erösíti, meg-vetvén és tzáfolván némellyeknek tévelygéseket e' felöl; úgymint, 1. A' *Socinianusokét*; kik azt tanítják, hogy maga a' hit, a' mennyiben jóságos-tselekedet, vagy munka, tulajdoníttatik minékünk igazságúl. 61. K. *A' Pápistakét*; kik a' tselekedeteket tartják ö igazságoknak. 62. 63. 64. K.

V. *A' Hitnek eredetit.*

A' Hitnek eredeti felöl hármat mutat-meg.

I. Annak szerzö okát: *A' Szent Lelket.* 65. K.

II. Annak szereztetésének módját; tudni illik: hogy az *fel-gyújtatik* 's azután *meg-erösíttetik.*

III. *Az Eszközöket*, a' mellyek által ezt a' Szent Lélek véghez-viszi; mellyek szám szerént kettök: 1. A' Hitet szerzö és munkálkodó eszköz; az *Évangyéliomnak prédikálása*, avagy az Ige. 2. Azt meg erösítö eszköz; a' *Sákramentomok.* Mivel az Igéröl, vagy az Évangyéliomról szólott a' 19-dik Kérdésben; itt már tsak a' Sákramentomokról tanít. Mellyet illyen renddel tselekszik. Ugyan ott.

I. Közönségesen le-irja a' Sákramentomokat. 66. K.

II. Meg-mondja, miben egyezzenek-meg az Ige, es a' Sákramentomok, és miben külömbözzenek egymástól. 67. K. III. Számokat tészi-le a' Sákramentomoknak. IV. Külön tanít mindenik Sákramentomról. 68. K.

Elsöben: *A' Keresztségröl.*

Mellyröl ezeket tanítja:

1. Miben áll tulajdonúl e' Sákramentomnak ereje; tudni illik, hogy *meg-petsétli*, *vagy erösítö*

69. K. *ſíti a' bünöknek el-moſatáſát.* 2. Mi légyen *a'*
70. K. *bünöknek el moſatáſa.* 3. Honnan vagyon a'
Kereſztségnek ez ereje; tudni illik, a' Kriſtus'
71. K. rendeléſéböl. 4. Meg-tzáfolja azt a' tévelygést,
melly állatja, hogy a' Kereſztség nem-tsak meg-
72. 73. petsétli; hanem ugyan maga ſzerzi, és végbe
Kérd. viſzi a' bünöknek el-moſatáſát. 5. Kiket kel-
74. K. jen meg-kereſztelni.

Máſodſzor: *Az UR Vatsorájáról.*

A' mellyröl ezeket tanítja:

1. Mit külömbözzön e' Sákramentom az elsötöl, és miben áljon ennek tulajdon ereje, tudni illik, hogy bizonyoſſá tégyen minket arról, hogy a' Kriſtusnak meg-feſzíttetett Teſte, és ki-ontatott Vére, ételül és italúl adattatik
75. K. nékünk, a' mi lelki életünkben való tápláltatáſunkra.

2. Miért neveztetik a' Kriſtus' Teſte és Vére mi ételünknek és italunknak, vagy, mi légyen
76. K. a' Kriſtus' Teſtét enni, és az ö Vérét innya.

3. Honnan légyen az UR Vatsorájának illyen
77. K. ereje; tudni illik, a' Kriſtus' rendeléſéböl.

4. ÚR Vatsorájával a' mienktöl két külöm-
78. 79. bözö értelem jegyeztetik-meg *Elsö* A' Sákra-
Kérd. mentomnak termeſzetéröl *Máſodik* A' Sákra-
80. K. mentomoknak erejéröl, és haſznáról.

5. Kiknek, és minémüeknek kell az UR'
81. K. Vatſorájához járúlniok, 's azt venniek.

6. Miképen kell azokkal bánni, a' kik nem ollyan indúlattal és kéſzülettel vagynak: tudni
82. 83. illik; Egyházi-fenyítékkel kell azok ellen
84. 85. élni; mellynek termeſzeti és ereje meg-irat-
Kérd. tatik.

IIII.

III. R É S Z.

A' Háládatoſſágnak esméretiröl.

A' Háládatoſſágról, mellyet e' nagy ſzabadúláſért kell Iſtenhez meg-mutatnunk kettöt tanít a' Catéchismus. 1. Miért légyen az ſzükſé- 86, 87.
ges? 2. Miképen keljen azt meg-mutatnunk? Kérd.
Tudni illik, háromképen kell annak lenni.

I. *Szívvel*: Mert az egéſz ſzívnek meg-kell változni, és Iſtenhez térni; melly meg- 88. 89.
térést állat az ó embernek le-vetkezéſében, 's 90. K.
az újnak fel-öltözéſében.

II. *Külsö jó-tselekedetekkel.* Mellyeknek három tulajdonságit mutatja.

1. Hogy hitböl ſzármazzanak. 2. Hogy az Iſten' ditsöſégére viteſſenek. 3. Hogy az Iſten' Törvénye ſzerént légyenek. A' melly végre két 91. K.
dolgot tselekeſzik tovább a' Catéchismus.

Elsöben: Az Iſtennek Törvényét magyarázza, A' 92.
meg-mutatván mindenik Parantsolatban, mit Kérd.
kívánjon Iſten, és a' mit tilalmazzon. fogva
113-dig.

Máſodſzor: Meg-mutatja a' Törvénynek 114. 115.
haſznát: és mennyire tarthatják, vagy nem Kérd.
tarthatják azt-meg a' hívek.

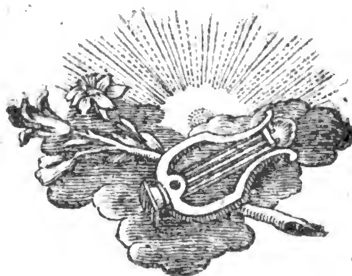
III. *Szájunkkal*: Tudni illik a' Könyörgés által. A' holott a' Catéchismus e' négy dolgokat adja elönkbe.

1. Szükſéges vóltát mutatja-meg a' Könyör- 116. K.
gésnek.

2. Az igaz Könyörgéſre meg-kívántatott 117. K.
dolgokat.

3. A'

118. K. 3. A' Könyörgésben kérendö dolgokat.
119. K. 4. A' Könyörgésnek példáját, az *URi Imád*-
120. K. *ságot*. A' mellynek elöl-járó beszédét, és
fogva abban lévö hat *Kéréseket*, bé-rekesztésével
végig. együtt meg-magyarázza, 's úgy végezi-el.

AR-

ARRÓL VALÓ TANITÁS ÉS OKTATÁS,

Mit keljen a' Catechesis Tanúlókat e' Catechesisben lévö ÚT-MUTATÁS ſzerént *a' Magyar Nemzetben tanítani, és gyakorolni.*

MIvel nagy akadályink vagynak még néküñk e' Nemzetben, mellynek miatt nem mehetní olly ſzaporán elö a' Catechesisi tudományban, mint az egyéb Nemzetbéli tudós és épjebb rendü Ekléſiákban; minémüek mind két Nemnek, Férjfinak és Leánynak olvasásra nem ſzoktatáſa; a' Catechesisnek még ekkédig nagy réſzént tsak puſzta ſzavaira való tanítás, 's többet ennekokáért, ez *Ut-mutatáſt* ehez az állapatunkkóz ſzabni igen ſzükséges; hogy ebben a' ſzent igyekezetben ſe magunkat hijába ne fáraſzſzuk; ſe egyebeket olly nehézségekbe ne elegyitsünk, mellyel el-idegeníttetnének inkább a' tanúlok, hogy nem mint ez Tanítás *Módjához* édeſednének. Mellyhez képeſt, két Formában adattatik itt az *Út-mutatás.*

Elsö az, mellyel e' mi Nemzetünkben kell élni, az említett fogyatkozáſokhoz képeſt.

A' Második az, a' mint egyéb Nemzetekben, kiváltképen a' Belgyiomi Ekkléſiákban vagyon. Melly mint kettö a' valóságra nézve ugyan azon

a' módjokban esik egy kis külömbség. Hogy azért mi e' Nemzetben haſzonnal épitsünk:

Három *Claſſisban*, Rendben állatjuk a' Tanúlókat.

Elsö Rend.

Az elsö *Rendben* igy tanitjuk öket: 1. Fel-gyülekezvén az Ifjú rend, a' Leányi külön, külön a' Férjfiú-is (közönséges gyülekezet kivül lévén a' tanítás:) *leg-elsöben* Kérdéſt kell nékik hagyni; mellyet a' Catecheſis Tánítónak *fel ſzóval, ſzép magyarán 's meg-külömböztetve*, el-kell elöttök olvasni, 's azután vélek együtt mondani kétſzer háromſzor. 2. Meg-tanúlván egyen-egyen a' Kérdéſt bizonyos hagyott órára, egyenként el-kell mondatni vélek, *nagyon, magyaran, ſzép meg-külömböztetve*. 3. Ugyan akkor a' ſzókat, a' hol kívántatik, 's a' tanúlóknak gyengeségek bé-vehetik, kiváltképen a' hol fel-vagyon jegyezve, meg-kell magyarázni; de a' mennyire lehet, tsak egy-egy ſzóval, 's könyüdeden. 4. A' Kérdés ſummáját könyv nélkül hagyni 's mondani. 5. A' Világosító Kérdésetskéket kell elö-venni renddel, és meg-mutogatni, mint feleljenek-meg mindenikre a' Catecheſis' Szavaiból: mert ugyan nem-is kell meg-engedni, hogy más ſzókkal feleljenek, 6. Megint meg-kell azon kérdéſekre térni, és a' mit abból a' Világosító kérdésetskékre feleltenek, azt kell kérdésbe venni, mellyre a' kérdéſetskét feleljék.

Példa. Végyük-elö a' Catecheſisnek *Elsö* Kérdését: mellyet el-mondatván a' Tanúlókkal, leg-

elsö-

elsöben-is ezeket kérdezze-meg tölök: *Mitsoda ſzó a' Catechesis?* Felelet: *Görög-ſzó. Mit téſzen? Élö nyelvvel való gyakor Tanitáſt*, s' Tanúláſt, ſzakadatlan Kérdéſekben és Feleletekben: minémü a' viſzſza-hangzás ſzokott a' hangos helyeken kiáltáskor lenni, mintha kétſzer mondanának minden ſzót, mellyet Görögül 's Deákúl-is hívnak *Echónak.* Honnan vagyon a' *Catecheo?* honnan a' Catechesis? *Hát a' Vallás mit téſzen? Iſteni tiſzteletnek módját. A' Kereſztyéni vallás?* Olly *Iſteni tiſzteletnek módját, melly egyedül az ö ſzent Igéjében adattatik elönkbe*; 's több eſféléket. Ezentül a' Kérdésnek Summáját kérdem-el, 's mindjárt az Elsö világositó kérdésetskére megyek: *Mi képen vagy Kriſtus tulajdona?* Fel. A' Catechesis' ſzavaiból, mint az egyes ſzám meg-mutatja; *Mind lelkeſtöl's teſteſtöl, vagy élek, vagy halok* Megyek ismét a' *Májodik* kérdésetskére: *Hogy tett téged a' Kriſtus maga tulajdonává?* F. A' mint a' kettös ſzamra mutat; *Ki az ö drágalátos vérével mindennémü büneimért tellyességel*; 's a' t. Hogy így a' kérdésetskéket mind el-kérdezem; ismét elö-véſzem az *Elsö* kérdésetskét, és így kérdem: *Hánaképen vagy a' Kriſtus' tulajdona?* F. Két-képen; 1. *Lelkeſtöl's teſteſtöl.* 2. *Vagy élek, vagy halok.* Megyek ismet a' 2-*dik* Kérdéſetskére: *Hogy tett téged' a' Kriſtus maga tulajdonává?* Két-képen: 1. *Az ö drágalátos vérével minden én büneimért eleget tévén.* 2 *Engemet az ordögnek minden hatalmából meg-ſzabadított.* A' 3-*dik* Kérdésetskét is e' ſzerént: *Hány-képen tart-meg?* F. Két-képen: 1. *Az én mennyei ſzent Atyámnak akaratja*

nélkül még tsak egy hajſzál ſem esbetik-el fejemről. 2. *Szükség hogy mindenek az én idvességemre ſzolgáljanak.* A' 4-*dik* Kérdésben-is : *Hány-képen téſzen tégedʼ bizonyossá e' vigaſztalás felöl ?* F. Két-képen : 1. Belsőképen *engemet az ö Szent Lelkével bizonyossá téſzen az örök élet felöl.* 2. Külsőképen: *és arra indit, hogy ez utánn örömeſt az ö kedves akaratja ſzerént. s a't.*

Végezetre, meg néki térek, 's a'mit ök énnékem feleltek, én kérdem ö tölök, 's ök viſzont az én kérdésemből felelnek így: E' tzikkely, *lelkeſtöl, teſteſtöl vagy élek, vagy halok*, s' a't. *Mire tanít ?* Fel. Arra, *Miképen vagyok Kriſtus' tulajdona.* Igy a' többit-is.

Úgy tetſzik, e' mi Catechismustalan Nemzetünkben ſzintén elég, ha tsak igy viſzſzük-is egy elöſzör által az Ifjú rendet a' Catechimuson ; úgy hogy e' légyen, mint fellyebb meg-jegyzénk, az Elsö *Claſſis*, Rend. Alkalmaſint fognak-is nevekedni tsak ezek ſzerént-is a' Catechismus' értelmében.

II. CLASSIS, avagy REND.

Minekutánna a' Catecheſis tanúlók már ezekben eléggé épültek, megint elöl kell a' Catecheſiſt kezdeni : és oſztán a' tzikkelyeket egyenként a' Szent Irásból meg-kell bizonyítani Például okáert, kérdd-el az *Elsö* Kérdésnek ſummáját, 's ottan mindjárt kérdd-meg azt-is, mire valók ott a' *d, g*, különös betük a' ſzók között ? Feleljen amaz : A' *Locus*okra, Szent Irás' helyeire mutatnak úgy mond azok, mellyekből a' Summának azok a' tzikkelyi bizonyíttatnak, úgymint,

mint, 1. *Kór.* 3: 23. és a' 2. *Thes.* 3: 3. Kérdjed azért már töle e' tzikkelyt a' Summában: *Az én egyetlen-egy fö vigasztalásom ez, hogy én az én Megtartó Jesus Kristusomnak vagyok tulajdona;* honnan bizonyítod? F. A' Kórintusba irt elsö Levélnek 6-dik részéböl a' 20-dik versböl. Mondd el az Igéket? F. Ditsöítsétek az Istent *testeitekben és lelkeitekben, mellyek az Istené.* Kérdjed ismét: Mire valók a' különös betük a' szókban? Fel. Azt jelentik, hogy az ollyan szókban áll kiváltképen a' bizonyításnak ereje. Kérdjed azért: mellyek hát azok a' szók? Fel. Ezek: *testeitekben és lelketekben, mellyek az Istené.* Igy mikor a' világosító kérdésetskére jutsz, mint példának okáért az Elsöre: *Mint vagy a' Kristus' tulajdona;* 's hányképen? Fel. 1. *Lelkestöl testestöl:* Kérdd azon nyomban: Honnan bizonyítod? F. 1. *Kór.* 6: 20. 's a' t. Mellyik szóban, vagy szókban áll a' bizonyításnak ereje? F. Ezekben, *a' ti testeitekben;* 's a' t. 2. Mint vagy Kristus' tulajdona? F. *vagy élek, vagy halok.* Kérdd ismét mindjárt utánna: Honnan bizonyítod? Fel. A' *Rom.* 14: 7. 8-ból. Mondhatsza-el? Mert egyikünk sem él ö magának; 's a' t. *Akar éljünk azért, akar meg-haljunk;* 's a' t. Mellyik szóban vagy szókban áll a' bizonyítás? Fel. 's a' t. Igy a' többit-is. E' már légyen a' Második *Classis*, ávagy Rend.

III. CLASSIS, *avagy* REND.

Még-is hogy ugyan derekason tudhassuk, ha a' Catechesis Tanúlók értik-é Fundámentomból mind ezeket; illy *Négy forma úton* kell öket meg-

próbálni; melly már a' derék Gyakorlás, és Harmadik *Classis*ra, vagy Rendre való.

Elsö Ut, avagy *Mód:* Hogy a' világosító Kérdésetskékbéli Szókban változast tégyen a' Tanító. *Azon Kérdést, más, de világos szókkal és azon értelemmel kérdvén-el.*

Második Mód: Hogy a' világosító Kérdésetskék helyett *másokat kérdjen*; de a' mellyeket nem akar honnan, hanem vagy a' *Catechesis'* szavaiból, vagy a' *jegyzésekböl*, vagy a' *Summából*,, vagy a' *Szent Irásnak* ott való *bizonyságiból*, vagy pedig azoknak gyakor helyen feljegyzett *magyarázatikból* végyenek, e' végre, hogy azokból illendöképen 's könnyen meg-felelhessen a' Tanúló. Mert egyébként ha új dolgokat kérdenek, mellyek másuvá valók, eszeket vesztik azoknak, meg-terhelik öket, és eltsüggednek.

Harmadik Ut: Hogy a' Szent Irás Bizonyságinak *hol egyikét; hol másikját* mondassa: tsak az *elejiben* mondván valamit-meg: és egyszer 's mind meg-kérdje, mellyik *Catechesisi tudománynak* vagy tanúságnak *bizonyítására* való az, *és mellyik szóban* vagyon tulajdonúl a' bizonyításnak *ereje* vagy fundamentoma.

Negyedik Ut: Hogy ellenben ismét *egyszer egyik Tzikkelyét*, vagy tudományát a' *Catechesisnek* másszor *másikat* mondja elö: 's kérdje mindjárt, *mitsoda Szent Irásbéli Hellyel* bizonyíttassék az a' Catechesisben.

TEL-

TELLYES PÉLDÁJI EZEKNEK.

Az Elsö Módnak Példáji, Midön a' világositó Kérdésetskék más ſzókkal kérdetnek.

A' 30-dik Kérdésben Elsö világositó Kérdésetske: *Kitöl kenettetett-fel a' Kriſtus?* Ezt igy változtathadd: Ki kente-meg a' Kriſtust? F. *Az Átya Iſten.* A' második Kérdesetskét: *Mitsoda, vagy miben áll az ö Prófétai tiſzti?* Igy változtathatni: Mint viſzi végbe az ö Prófétai tiſztit; F. *Nékünk az ö Átyának titkos tanátsát és minden akaratját meg-jelentvén.* Avagy így: Mit mivel a' Kriſtus a' mennyiben mi Prófétánk: F. *Tökélletesen ki-jelenti nékünk az Atyának;* 's a' többi. A' harmadik Kérdésetskét. *Mitsoda az ö Papi tiſzti?* változtasd így; Miben áll az ö Papi tiſzti? F. *Ebben, hogy ö minket az ö teſtének egyetlen-egy áldozatjával meg-váltott.* Vagy még-is így; Mit mivel a' Kriſtus a' mennyiben mi Fö-Papunk? Fel. 1. *Minket egyetlen-egy áldozatjával meg-váltott.* 2. *Törekedik érettünk,* 's a' t. A' negyedik kérdésetskét: *Mitsoda az ö Királyi tiſzti?* Igy változtathadd: Miben áll az ö Királyi tiſzti? Fel. Ebben, hogy 1. *Minket az ö Igéjével és Szent Lelkével igazgat;* 's a' t. Vagy igy; Mit mivel a' Kriſtus mint mi Királyunk? Fel. 1. *Igazgat minket;* 's a' t. *Öriz és meg-tart.*

A' Máſodik Módnak péddája, Midön a' világositó Kérdésetskék helyett máſokat kell kérdeni.

Elöſzör-is a' Cetechismusnak Summájából azon 30-dik Kérdés felett; Mit téſzen a' *Kriſtus* név? F. 1. *Kenettetett.* Mire kenettetett-meg az Iſten' Fija?

Fija? Fel. *Hármas tisztre; hogy légyen* (1) *Prófétánk*, (2) *Papunk*, (3) *Királyunk*. Avagy, mit jegyez a' *Kristus* név? Fel. Az ö tisztit. Hányféle az a' Kristus' tiszti? F. Háromféle. (1) *Prófétai*, (2) *Papi*: (3) *Királyi*.

Másodszor, a' Catechesis' Szavaiból. Mivel kenettetett-fel a' Kristus? F. *Szent Lélekkel*. Kitsoda a' mi Fö-Prófétánk? F. *A' Kristus, az Isten' Fija*. Kitsoda a' mi egyetlen-egy Fő-Papunk? 's a' t. Misoda hasznot vészünk mi a' mi Kristus Prófétánktól, Királyunktól, Papunktól? F. Azt, hogy *nékünk az Isten' titkos tanátsát*; 's a' t. *Hogy minket az ö testének egyszeri áldozatjával*: 's a' t. *Hogy minket az ö Igéjével és Szent Lelkével igazgat*; 's a' t. Mitsoda külömbség vagyon a' Kristus mi Prófétánk, 's más Prófeták és Doktorok között? a' Kristus' Papsága, Királysága, 's egyéb Papságok 's Királyságok között? F. A' Kristus *Fö Pap, Örökké-való Király*; 's a' t. Mivel áldozott a Kristus? Fel. *Az ö maga testével*; 's a' t. A' Papok könyörgöttenek a' népért: hát a' Kristus a' mi Fö-Papunk? 's 'a t. Kinél ö mi Szószólónk? 's a' t. Mivel? F. *Törekedésével*. Hányszor? F. *Szüntelen*; 's a' t. Kristus Király mivel bír és igazgat minket? 's a' t. És igy a' többit-is, mind addig kérdezgetvén, mig semmi nem marad a Catechesisben, a' mit elnem kérdeztünk vólná.

Harmadszor, a' Catechesisre való Jegyzésekből és magyarázatokból. Mitsoda szó a' *Messiás*? Fel. '*Sido szó*. Mit tészen? F. *Kristus*, az az: Meg-kenettetett. Mint bizonyítod, hogy ezek azt tészik. F. *Ján*. 4: a' 21-dik ℣-böl: *Tudom*

dom hogy el-jö Messiás, *ki* Kriftusnak *mondatik.* Ismét: *Jan.* 1: 42. Lásd. Minémü fzemélyeket fzoktanak vólt az ö Teftámentomban fel-kenni? *Prófétákat, Papokat,* és *Királyokat.* Mi okon kenettettenek azok a' három rendbéli Tifztek? F. *Az a' kenet önékiek bizonyság vala igaz hivataljok felöl: és, hogy öket az Ifien az ö tifztekbez illendö ajándékokkal;* 's a' t. Mit jegyez vala az ollyan tzérémónia? Fel. *Azoknak rendes hivataljokat;* 's a' t. Mi végre valók a' Prófétàk Papok' 's a' t, felkenettetések? F. *Jegyül vala nékiek:* (1) *hogy igaz az ö hivataljok.* 's a' t. Vallyon tsak kivül kenettettenek valaé-meg azok? F. Belöl-is; az-az, *tifztekbez illendö fzükséges ajándékokkal*; 's a' t. Honnan bizonyítod azt? F. 1. *Sam.* 16: 13. lásd.

Negyedfzer, a' Szent Irásnak Bizonyságiból, 's azoknak magyarázatjaikból. Ebben a' helyben, Tsel. 2: 36. *Bizonyal tudja azért az Izrael' egéfz Háza, hogy Ifien ezt tette URrá és Kriftussá, ezt a' Jéfuft kit meg-fefzitettek.* Mint érted ezt: *Iften ezt tette URrá és Kriftussá?* F. Iften e' Jéfuft rendelte, hogy ö mi Kriftusunk, az-az, mi Prófétánk, Papunk, és Kyrályunk légyen. Hát ebben, 'Sid. 1: 19. 'Sólt. 45: 8. *Annakokáért meg-kent téged', óh Iften! a' te Iftened, vigaságnak olajával társaid felett.* Ez Iftennek kétfzeres nevén *óh Iften! a' te Iftened*, mit kell érteni? F. *Az elsöt értem a' Fiúról, a' máfikat az Atyáról.* Ez a' meg-kenés olajjal lefzen vala. Vallyon mitsoda, olaj az, mellyel a' Kriftus meg-kenetett? Vagy Mitsoda olajjal kenetett-meg a' Kriftus? F. Az az olaj a' *Szent Lélek.* Ebben

hát

hát 5. *Mós.* 1: ℣. 8-15-16. 's a' t. *Prófétát támaszt tenéked a' te URad Istened te közzüled, a' te atyádfijai közzül, a' mi-képen engemet!* a' *Prófétán* kit kell érteni? Fel. A' több Móses utánn való Prófétákkal együtt a' Kristust, a' mi Fö-Prófétánkat; mint meg- tetszik, *Tsel.* 3: 22. és 7: 37. Ebben *Mat.* 17: 5. *Ez amaz én szerelmes Fijam, kiben meg-békéltem, ötet halgassátok.* Kitsoda a' *kit halgatnunk kágy* a' mi mennyei Atyánk? Fel. Az ö szerelmes Fija a' Kristus, a' mi Prófétánk. Itt, Ján. 15: 15. *Valamit hallottam az én Atyámtól, meg-jelentettem néktek;* Mit jelentett-meg nékünk a' Kristus? Fel. Valamit az ö Atyától hallot. Hogy ezt mondja, 'Sid. 7: 24. *Mivel az örökké meg-marad, örökké-való Papsága vagyon:* Vallyon minémü Papsága vagyon a' Kristusnak? F. *Örökké-való.* Mi okon? F. Mert örökké meg-marad. Itt, 'Sólt. 2: 6. *Fel-kentem az én Királyomat Sionon, az én Szentségemnek hegyén:* Ki szól? 's kiröl? F. Az Atya, a' Fiuról. Kitsoda hát e' Király? F. *A' Kristus, az Isten' Fija.* Ebben, 'Sólt. 110. 2. *A' te birodalmadnak páltzáját ki-botsátja az UR Sionból:* Mitsoda Királyi Páltzája értetik a' Kristusnak? Fel. A' Kristus' Királyi páltzája, az Evangyéliomnak prédikálása. *Ján.* 16: 7. *Ha el-menendek el-küldöm ötet* (tudni illik a' Vigasztalót,) *ki minden igazságba bé-viszen titeket,* ℣. 13. Kitsoda ez a' Vigasztaló? Fel. *A' Szent Lélek.* Ján. 10: 28, 29. *Senki azokat* (az én juhaimat) *az én kezemböl ki-nem ragadja.* Ki szól itt? F. A' mi örökké-való Királyunk a' Kristus.

A'

A' Harmadik Módnak Példája, Tudni illik; Mit bizonyitson a' Catechesisben ez vagy amaz?

Mondd-el a' helyet, *Luk.* 4: 18. *Ésa.* 61: 1. *Az URnak Le... én rajtam.* F. *Az URnak Leike én rajtam, mivelhogy meg kent engemet; azért küldött engem'. hogy a' szegényeknek az Évangyeliomot hirdessem; hogy meg-gyógyitsam a' töredelmes szivüeket;* 's a' t. Mit bizonyítasz ez helyből? F. Hogy a' Kristus az Atyától rendeltetett, és a' Szent Lélektöl meg-kenettetett mi Prófétánkka és Doktorunkká. Melly szókban áll kiváltképen ennek bizonysága? F. Ö (az-az, az UR) *meg-kent eegemet, küldött engemet Évangyeliomot hirdetni a' szegényeknek.* Mondd-el ezt 'Sid. 5: 5, 6-ben lévö helyet, *Kristus nem maga vette magának e' tisztességet.* F. *A' Kristus nem maga vette magának e' tisztességet, hogy Papi Fejedelem lenne; hanem az a' ki ezt mondotta vala néki; Én Fijam vagy te, én ma szültelek tégedet. Miképen másutt-is mondja*; 's a' t. Ebböl a' mondásból mit bizonyítasz? F. Hogy a' Kristus nem maga tette magát Fö-Pappá, hanem az Atya rendelte ötet arra.

Mondd-el, '*Sid.* 10: 14. *A' Kristus egyetlenegy áldozatjával tökélletesekké tette mind örökké azokat, kik meg-szenteltetnek;* Mit bizonyítasz erről? F. Hogy a' Kristus az ö Pápi tisztit úgy végbe-vitte, hogy minket testének egy áldozatjával meg-szabadította.

Mondd-el, '*Sid.* 1: 8. a' 45. '*Solt.* a' 7-dik V-ből. F. *A' Fiúról pedig?* F. *A' Fiúról pedig: a' te Királyi széked Isten mind örökkön örökké, igazságnak páltzája a' te országodnak páltzája;*

Mit

Mit bizonyítasz ebböl? Fel. Hogy a' Kristus örökké való Király. Melly szókban áll kíváltképen a' bizonyításnak ereje? Fel. Ezekben: *A' te Királyi széked, Isten, mind örökkön örökké.*

A' negyedik Módnak Példája. Tudni illik, Mint bizonyittatik a' Catechismusnak ez avagy amaz Tanúsága?

Mitsoda bizonyságból állatod, hogy a' Kristus mi Prófétánk? F. 5. *Mós.* 18: 1. a' 15, 16. ℣-böl. *Prófétát támasztok ö nékiek az ö Atyokfijai közzül, mint tégedet;* 's a' t. Ismét: *Luk.* 4: 18. *Az URnak Lelke én rajtam;* 's a' t. Honnan bizonyítod, hogy a' Kristus úgy tselekeszi az ö Prófétai tisztit, *hogy az Istennek titkos tanátsát, és minden akaratját nékünk meg-jelenti?* F. *Ján.* 1: 1. a' 18. ℣-böl. *Az Istent soha senki nem látta; amaz egyetlen-egy Fiú, ki az Atyának kebelében vagyon az beszéllette meg nékünk:* az 1: 15. ℣-ben. *Mindeneket mellyeket hallottam az én Atyámtól, meg-jelentettem néktek.*

Mitsoda bizonysággal állatod, hogy a' Kristus mi Papunk? Fel. '*Sid.* 5: 6. *Te vagy örökké-való Pap, Melkisédeknek rendi szerént:* ℣. 10. *Neveztetett Istentöl Melkisédek rendi szerént való Papnak.*

Mint bizonyítod, hogy a' Kristus úgy tészi az ö tisztit, hogy minket Istennek egy áldozatjával meg-váltott légyen? Fel. 'Sid. 10: 10. *Melly akaratnak általa meg-szenteltettünk, a' Jésus Kristus testének egyszeri áldozatjának által a.* ℣. 14. *Egyetlen-egy áldozatjával tökélletesekké tette mind örökké azokat, a' kik meg-szenteltetnek.*

Mitsoda bizonysággal bizonyítod, hogy a Kristus a' mi Fö-Papunk imádkozik-is mi érettünk?

F.

F. Róm. 8: 34. *Kitsoda a' ki kárbeztatna? Kriſtus az a' ki meg-hólt: söt a' ki fel-támadott, és ki Iſtennek jobbján-is vagyon, a' ki esedezik mi érettünk.*

Honnan bizonyítod, hogy a' Kriſtus mi Királyunk legyen? F. Sólt. 2: 6. *Én pedig fel-kentem az én Királyomat Sionon, az én ſzent hegyemen.*

Honnan állatod, hogy a' Kriſtus a' mi Királyunk minket az ö Igéjével igazgat? Fel. 'Zólt. 110: 2. *A' te birodalmadnak páltzáját ki-botsátja az UR:* 's a' t.

Honnan bizonyítod, hogy a' Kriſtus a' mi Királyunk a' minékünk ſzerzett idvességet óltalmazza és meg-tartja? Fel. 2. Theſſ. 3: 3. *Hiv az UR' ki meg-erösit titeket, és meg-öriz ama' gonoſztól.*

Ismét: Ján. 10: 28. *Soha ſenki ki nem ragadja az én juhaimat az én kezemböl.*

És igy a' Gyakorlás, tsak apródonként a' Tanúlók ſzokdogalják-meg, könnyü és gyönyörüséges léſzen: és az ö értelmeiket az Iſteni dolgoknak érzésében jeles módon köſzörüli-ki. Minekokáért kezdetben a' Catecheſis Tanitók a' ſzókat magok adják a' tanúlni kezdöknek ſzájokba, és a' mennyire lehet, azoknak ſzavokat jól magyarázzák; ſemmit ne miveljenek fél kedvvel, haragoson, únalmason, tsak imígy-amúgy, rijogatva, béresképen, 's a' t. Hanem *jó-kedvvel, ſzelíden, frissen;* 's a' t. Hogy a' tanúlókat annál inkább a' tanúláshoz édesíthessék.

Ha mikor nem jól felelnek-is, légyenek azon', hogy öket a' jö felelésre ſegélhessék, mindjárt

járt más kérdést vetvén elejikbe, mellyből azontól érthessék, hogy nem jól feleltenek. Mint *példának okáert:* A' 25-dik Kérdésben ha kérdem, *Hány az Isten?* a' tanúló így felel: Három. Én meg-int azt kérdem töle, mellyel a' jó felelésre nyitok útat néki: *Hát igy többek az Isteni állatok?* Ismét: ha kérdem: *Hány a' személy?* 's azt feleli, hogy *Egy*; én mindjárt e' kérdéssel igazítom útba: *Hát az Atya, Fiú, Szent Lélek tsak egy személy-é?* Megint ha kérdem: *Az Atya más Isten-é a Fiútól és Szent Lélektöl?* 's ö roszszúl felel? *Más*, úgy mond, így hozom észre: *Igy hát több Istenek vagynak?* Ha azt kérdem: *Az Atya más személy-é a' Fiútól és Szent Lélektöl*, 's ö nemmel felel: illyen kérdéssel vétetem eszébe nem jól felelését. *Hát nem három személy vagyon az egy Isteni állatban?* Igy a' többit-is. A' több tanúságokat tekintsd-meg a' következendö Formában az utólján végig: mellyeket szóról szóra ide-is tudj: mi szükség két helyen meg-irni?

Mellyekhez hozzájok adni ezeket-is igen szükséges.

Ha midön a' Catechesisi prédikállás-is el-indíttathatnék minden Vasárnaponként dellyest, a' mint egyéb *Reformata* Ekkléśiákban vagyon, 's mikor ugyan-azon Kérdést kellene magyarázni, a' mellyet akkor az Ifjú rend tanúlna: az akkori Prédikátzió szerént-is gyakorlani kellene a' Tanúlókat, hogy annál nagyobb gyökeret verne a' mennyei tudomány szívekben. Melly hogy mentül épületesben lenne, igen meg-is

ki-

kivántatnék, hogy a' Prédikátor ſzintéden ſzinte a' ſzerént intézné 'a Catecheſisbéli Prédikátzióját, valamint akkor az Ifjúság taníttatik, vagy az Első *Claſsisban*, *Rendben*. 's vagy a' többiben való *Mód* ſzerént. Mellynek-is útját, hirünkkel esvén hogy kivánándják, a' kik e' ſzent dologra magokat rá-fogják adni, késſzek léſzünk Iſten' akaratjából a' mi tálentomotskánk ſzerént ki-adni.

Az-is nagy épűletet fog ſzolgáltatni, ha midön oſztán a' ki-adott *Módok* ſzerént a' Tanúlók jól elö tudnak dolgokban menni, akar melly akkor tájban lett Prédikátziónak *Tanúságát* megtudják, mellyik *Catechesisi tudományra*, vagy a' *Catechesisnek* mellyik réſzére való, hová tartozik. És ha a' *Catecheſisben* lévö bizonyítás felett más valamelly emlékezetes-is hallatott a' Prédikátzióban, fel kell velek jegyeztetni 's megtanúltatni. Elvégtére oſztán, hogy úgy deretkas bővölködések lenne a' Tanúlóknak a' mennyei tudományban, arra-is meg-kellene öket tanítani, a' Catecheſisnek mellyik réſzéböl *mitsoda tévelygés tzáfoltatikmeg*? Ugyan akkor az ellenkezöknek mind a' *ſzent Irás helyeire való fogásokat*, s' mind az akadékosb *Ellenvetéseket* elejikbe kellene adni, a' nálok világos, könnyü, fontos, 's a' t. 'S ha lehetne a' *Catecheſisbéli* fundámentomok ſzerént való *Feleletekkel* együtt: mind addig, míg jól és késſzen meg-tanúlnák 's tudnák azokat.

Ez illyen *Módon* való tanításra pedig minden hetenként egéſz eſztendöt által, télben, nyárban *háromſzor, négyſzer*. a' mint a' Helyeknek álla-

állapatjok meg-engedi, félben-hagyás nélkűl, őſzve kell gyűlni, hogy mentűl hamarébb fundámentomot vethessen az Iſten' népe a' mennyei tudományban. Melly nélkűl-is kevés ſzaporája, ha egyébként mindennap' Prédikátziókat halgat-is mind ekkédig való állapatjok meg-mutatják.

Minthogy pedig Iſten' áldása nélkűl, ha valamelly dolgunkban, ebben valóba ſzükség áhítatos Könyörgéseken kezdenünk, és végeznünk. Melly mind kettőre ſzép *Ut-mutatásokat*, és Könyörgéseket találhatni a' *Lēlki A-B-Cē*ben: 's talám itt alább végen; ha annyira való üresség fog maradni. Mindeneket valamelly 'Sóltárnak el-éneklésével *renddel* vagy *válogatva*, az akkori tanúsághoz illendőképen kellene bé-rekeſzteni. Melly utánn *Áldás-mondás* kivántatnék: 's így kellene el-botsátani a' Tanúlokat.

Máſodik *Forma* UT-MUTATÁS, *melly a' BELGYIOMI Reformata* EKLÉSIÁVAL *min l egy. Melly egy* SPILÁRD JÁNOS *nevü* Belga Tanítónak *azon a' Nyelven való* Catecheſiséből *Nyelvünkre fordíttatott; a' mellyből az Elsö Forma-is vetettetett.*

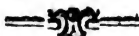
RÖVID OKTATÁS:

Miképen kellessēk a' Catecheſis ſzerēnt a' Kisdedeket, (1) Tanítani; (2) abban gyakorlani:

I. *Mikēpen keljen öket tanítani?*

E' Tanításban illy rendet kell ſzorgalmatoson tartani. 1. Minekutánna a' Tanúlók azt a' Kérdést, a' mellyből taníttatniok kell világoson,

ſzép

ſzép halkal, és értelmesen, akadozás nélkül el-mondják; akkor a' Tanító azon Kérdésnek ſzavaik a' Kérdés utánn való Jegyzéseknek igazgatások ſzerént (ha léſznek afféle alatta) rövideden és együgyüképen magyarázza-meg. 1. Azon Kérdésnek Summáját könyv nélkül mondassa-el, és Szent Irásbéli Bizonyságokkal erősíttesſe-meg. 2. Akkor fogjon világositó Kérdéshez: és mutassa-meg, miképen keljen azokra a' Catecheſis ſzavaiból meg-felelni, és azokat oda tartozó Szent Irásbéli Bizonyságokkal meg-erösíteni. A' holott egy ſzer s' mind a' Szent Irás' Bizonyságiban azokat a' ſzókat nevezet ſzerént meg-mutassa, a mellyekben tulajdonúl a' bizonyságnak ereje vagyon, és azoknak értelmeket a Könyv ſzélni való je-gyzéſekből magyárazza-meg.

II. *Miképen keljen a' Tanúlókat Gyakorlani a' Catechismusból.*

A' mi nézi e' Gyakorlást, hogy abból meg-esmértessék, ha a' tanúlók értik-é ezt valójába 's igazán, mit a' Catechesisböl tanúlnak, meg-magyarázni és meg-bizonyítani; tehát e' gyakorlást kell intézni e' *Négy külömbözö Módok* ſzerént:

Elsö Mód ez: Hogy a' világositó Kérdésekben, némelly ſzókat el-kell változatni, azon Kérdést más ſzókkal kell formálni, de ugyan azon értelemmel.

Második Mód ez: Hogy a' világositó Kérdések helyett más egyéb Kérdéseket kell tenni, de ollyakat, a' mellyek vétessenek magából a' Catechismusból, vagy annak Summájából, vagy Magyarázatjából, vagy a' Szent Irás Bizony-

ságiból ; hogy így alkalmatoson azokra meg-felelhessenek. Mert ha valami egyéb más dologról való kérdések hozatnak elö, meg-háborodik a' gyengéknek elméjek, és meg-terheltetvén ijednek.

Harmadik Mód ez: hogy hol ez, hol amaz *Szent* Irásbéli Bizonyságot az elsö ſzókon el-kezdvén mondasson-el-vélek, és kérdje-meg, mit kell azzal bizonyitani, és mellyik ſzókban vagyon ereje a' bizonyságnak?

Negyedik Mód még-is illyen: Hogy végye elö hol egyik, hol máſik Tzikkelyét a' Catechismusbéli Tudománynak; és kérdezze, mitsoda Szent Irásbéli Hellyel bizonyíttassék az-meg? Hogy pedig e' tanitásnak és gyakorlásnak módja jobban meg-értessék, böven és világoson meg-mutattatik az minden réſzében a' következendö Példákban, ama nevezetes 30-dik Kérdés felett, melly vagyon a' mi Idvezitönknek tiſztiröl.

I. PÉLDA.

Mikēpen kellessék a' Kisdedeket a' Catechismusból tanitani, a' 30-dik Kérdés felett.

Minekutánna a' Tanúlók a' 30-dik *Kérdést* el-mondották, akkor a' Catechismus Tanító, akar légyen az Tselédes-Gazda, akar Oskola-Meſter, akar Egyházi-Szolga; ekképen ſzólhat a' Tanúlóknak: Immár CATECHIZÁLOK (tanítlak élö-ſzóval) titeket a' Kérdésböl, hogy azt igazán érthessétek ſzent Irásbéli Helyekkel meg-bizonyíthassátok.

Elsöben azért, e' Kérdés körül a' Catechismusnak némelly ſzavait kell meg-értenetek; úgymint

mint mitsoda ſzó a' *Kriſtus*, és mit téſzen? A' Kriſtus, Görög-ſzó; és annyit-téſzen, mint 'Zidóúl a' Messiás, tudni illik *Meg-kenettetett.* Mikor azért azt kérdem: Mitsoda ſzó a' Kriſtus és Meſſiás? Akkór azt feleljétek: hogy a' Kriſtus Görög ſzó, a' Messiás pedig 'Sidó ſzó. Ha tovább kérdem: Mit téſznek ezek a' ſzók? Azt mondjátok: mind egyet téſznek, tudni illik *Meg-kenetteteket.*

Továbbá, e' Kérdés körül tudnotok kell: miért következik a' Kriſtus' nevezetiből, hogy az Iſten' Fija légyen minékünk Prófétánk, Fö Papunk és Királyunk. E' pedig illyen módon következik: mert az ó Teſtámentomban a' Prófétták, a' Papok és Királyok meg-kenettetnek vala, mind ezek pedig a' Kriſtusnak vóltanak példázóji. Azért neveztetik tehát ö Kriſtusnak, az-az, *Meg-kenettetnek*, hogy azzal jelentessék, hogy mind azoknak a' példázatoknak ö benne vagyon tellyességek; hogy tudni illik ö légyen amaz igaz meg-kentt Próféta, Fö Pap, és Király. Hogy pedig az ó Teſtámentomi Próféták, Fö-Papok, és Királyok meg-kenettenek; az nem ok nélkül lett. Mert az ö meg-kenetések bizonyságot téſzen vala önékiek ezekről: (1) hogy ök rendesen hívattanak arra az ö tiſztekre; (2) hogy az Iſten öket az ö hívatalokhoz ſzükséges ajándékokkal fel-ruházná; mint meg-tetſzik, 1. *Sam.* 16: 12. a' holott az mondatik Dávid Királyról, hogy *mikor meg kenetett vólna, az URnak Lelke ſzálla ö reá.*

Mikor azért immár azt kérdem: Miért következik ez, hogy az Iſtennek Fija *Kriſtusnak*, az-

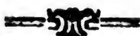
az, Meg-kenetettnek neveztetik? azért ő minékünk Prófétánk, Fö-Papunk, és Királyunk? Igy feleljetek: Azért következik, mert az ó Testámentombéli Prófétáak, Papok, és Királyok meg-kenettettenek vala; kik a' Krisztusnak ábrázolóji valának.

Mikor azt kérdem: Mit jelentett önékiek az a Kenet? Azt feleljétek: Az a' kenet bizonyságot tett arról, hogy ök igazán hívattattak arra a' tisztre, hogy az Isten minden szükséges ajándékokkal őket fel-ruházta.

Ennekfelette, figyelmeznetek kell e' Kérdésnek Summájára: hasonlatosképen, mint keljen ezt mind kettöt meg-próbálnotok.

E' Kérdésnek Summájá ímez: *Az Isten' Fija Krisztusnak*, az-az, *Meg-kenetettnek nevezetetik: mert hármas tisztre kenetett-fel*, tudni illik: (1) *Prófetai* d, (2) *Papi f*, (3) *Királyi tisztekre*.

E' Summát így bizonyítsátok-meg: Hogy az Isten Fija (1) *mi Prófétánk és Doktorunk legyen*. Lásd annak bizonyságait a' *d* betü alatt, *Luk.* 4: 18. *Esa.* 61: 2. Az URnak Lelke én rajtam; *azért kent-meg engemet; hogy a' szegényeknek Évangyeliomot hirdessek, küldött engemet*, és hogy a' töredelmes szivüeket bé-kötözzem. Itt megkell jegyeznetek az Igéket, a' mellyekben vagyon a' bizonyságnak ereje: tudni illik ez Igékben: *Meg-kent, küldött engemet, hogy a' szegényeknek Évangyeliomot hirdessek.* Ez Igékkel meg-bizonyíttatik, hogy a' Kristus minékünk Prófétánk. Azon dolog meg-bizonyíttatik, 5. *Mos.* 18: 15-18. *Prófétát támaszt* tenéked a' te URad Istened *te közzüled*, a' te atyádfijai közzül, a' miképen en-

engemet. Melly hogy a' Kriſtusról mondatott légyen meg-tetſzik, *Tsel.* 3: 22. és 7: 37. Azon tetſzik-ki az Atyának ama' ſzavából. *Mát.* 17: 5. *Ötet halgassátok: és Kol.* 2: 3. *Hogy a' Kriſtusban*, vagy az ö Tudományában, *vagynak a' böltseségnek és esmēretnek minden kintsei el-rejtetve.*

Hogy a' Kriſtus, (2) *mi Fö Papunk légyen*, meg-bizonyíttatik, az *f* betű alatt, 'Sid. 5: 5. *A' Kriſtus nem tulajdonitotta e' tiſztességet magának, hogy Fö-Pap lenne*; hanem *ki ezt mondotta néki*, (t. i.) *'Sólt.* 2: 7. *Én Fijam vagy te*, én ma ſzültelek tégedet. Melly Igékkel meg-bizonyíttatik, hogy a' Kriſtus rendesen tétetett az Atyától Fö-Pappá. Iſmét ℣. 6. *Te vagy Fö-Pap* örökké; 's a' t. és ℣. 10. *Neveztetett Iſtentöl* Melkisédek ſzerént való *Fö-Papnak.* Megint, *'Sid.* 7: 24. *Ennek*, mivelhogy örökké megmarad, *örökké-való Papsága vagyon.* Melly Igék azt tanítják, hogy ö mi Fö-Papunk.

Hogy a' Kriſtus, (3) *mi Királyunk légyen*, meg-bizonyíttatik az *i* betű alatt. *'Sólt.* 2: 6. *Meg-kentem az én Királyomat Sionon:* és *'Sid.* 1: 9. a' 45. *'Sólt.* 7. ℣. meg-bizonyíttatik, hogy ö mi örökké-való Királyunk, ez Igékkel: *A' te Királyi ſzéked mind örökkön örökkē vagyon.*

Ez immár a' Kérdésnek Summája meg-bizonyításával együtt. Ha azért azt kérdem: Mitsoda Summája e' Kérdésnek? Ezt mondjátok: Summája e' Kérdésnek az: *Hogy az Iſten' Fija neveztetik Kriſtusnak*, az-az: *Meg-kenetettnek.* Azért, mert; 's a' t.

Következnek a' Világósító Kérdések.

I. *Kitöl kenetett meg a' Kristus?* Fel. *Az Atya Istentöl.* Ez meg-bizonyíttatik, *Tsel.* 4: 37. Bizonyal öszve-gyültek a' te szent Fijad a' *Jésus ellen, a' kit meg-kentél.* Jól eszetekbe vegyétek, hogy e' szókban. *A' Jésus ellen, kit meg-kentél*, bizonyíttatik, hogy a' Kristus az Atyától meg-kenetett.

II. *Miképen kenetett-meg a' Kristus?* Fel. Ekképen: (1) *Hogy rendeltetett:* (2) *A' Szent Lélekkel meg-kenetett.* Jegyezzétek-meg itt, hogy ez illyen Kérdésre. *Miképen?* a' feleletnek kell lenni illyen szóval: *Ekképen.* Még-ismét az illyen Kérdésre. *Hányszor?* így kell felelni: *Egyszer*, vagy *Kétszer;* 's a' t. Így ha kérdik: *Miért?* Felelni kell: *Azért mert;* 's a' t.

Következik e' Feleletnek Bizonysága:

1. *Hogy a' Kristus az Atyától rendeltetett*, Igy bizonyíttatik-meg, *Ján.* 7: 28. *Én magamtól nem jöttem.* És Ján. 5: 43. *Én jöttem az én Atyámnak Nevében.* Ján. 6: 27. *Ezt az Atya megpetsételte.* Megint Tsel. 2: 36. *E' Jésust tette az Isten URrá és Kristussá.*

2. *Hogy a' Kristus Szent Lélekkel meg-kenetett*, meg-bizonyíttatik, *'Sid.* 1: 9. *'Sólt.* 45: 8. Ez Igékböl: *Óh Isten, a' te Istened! meg-kent téged' vigasságnak olajával.* Jegyezzétek-meg itt, hogy e' szóval, *Óh Isten!* meg-szólítja az Isten' Fiját: e' szón pedig, *a' te Istened*, értetik az Atya: ez Igékkel pedig, *vigasságnak olajával*, jelentetik a' Szent Lélek. Azon meg-bizonyosodik, *Tsel.*

10: 38. *Az Iſten meg-kente Jésust Szent Lélekkel*: És Ján. 3: 34.

III. *Miképen gyakorolja az ö Próſétai tiſztit?* F. *Hogy a' mi váltságunk felöl az Iſtennek titkos tanátsát és minden akaratját tökélletesen meg-jelentette.* Melly meg-bizonyíttatik *Jan.* 1: 18. *Amaz egyetlen-egy ſzülöt Fiú beſzéllette-meg.* És Ján. 15: 15. *Mindeneket a' mellyeket hallottam az én Atyámtól, meg-jelentettem tinéktek.*

IV. *Miképen viſzi végbe az ö Papi tiſztit?* Fel. Ekképen. 1. Hogy *minket az ö teſtének egyſzer való áldozatjával meg-váltott.* 2. *Hogy érettünk ſzüntelen eſedezik az Atyának. Elsö réſze* a' Kriſtus Papi tiſztinek nyilván ki-tetſzik, *'Sid.* 7: 27. és 9: 25-28. és 10: 10-12-14. Hogy egyetlen-egy ez ö áldozatja, nyilván vagyon, *'Sid.* 8: 27. és 9: 25. Hogy pedig azzal az ö egyſzeri áldozatjával minket meg-váltott, meg-bizonyoſodik, *'Sid.* 9: 28. és 10: 10-11-14. *Máſodik réſze* az ö Papi tiſztinek meg-bizonyíttatik, *Rom.* 8: 36. *A' Kriſtus, a' ki mi érettünk esedezik.*

V. Utólsó Világositó Kérdés ez: *Miképen gyakorolja az ö Királyi tiſzit?* Fel. Ekképen. 1. Hogy ö *minket az ö Igéjével és Szent Lelkével bir, igazgat.* 2. Hogy *a' nékünk kereſett idvességet óltalmazza, és megtartja.*

Hogy a' Kriſtus az ö Királyi tiſztit úgy gyakorolja, *hogy minket az ö Igéjével bir és igazgat,* meg bizonyíttatik, *'Sólt.* 110: 2. ez Igékböl: *A' te Királyi-páltzadat ki-botsátja az UR,* E' Páltza, azÉvangyéliomnak prédikáltatása,mint ki-tetſzik, *Esa.* 2: 3. *Sionból megyen ki a' Törvény,*

Hogy a' Kriftus az ö Királyi tiſztit úgy gyakorolja, *hogy minket az ö Igéjével igazgasson*, meg-teriſzik, 'Sólt. 143: 10. *A' te jó Lelkeddel vezérelj engem'.* És *Ján.* 16: 7-13. *A' Vigaſztaló vezérel titeket minden igazságra.*

Hogy a' Kriftus az ö Királyi tiſztit úgy gyakoralja, *hogy a' minékünk kereſett idvességet óltalmazza és meg-tartsa*; meg-bizonyíttatik; 2. *Thes.* 3: 3. *Az UR meg-erösít titeket, és meg-öriz amagonoſztól.* És *Ján.* 10: 18. *Senki az én Juhaimat az én kezemböl ki-nem ragadja.*

Ugyan e' ſzerént kell minden egyéb Kérdéſekben-is a' Tanúlókkal tselekedni. És mivel ſok vólna, ha mind egyſzer ezeket elejikbe adnák; tsak laſſatskán és réſzek ſzerént kell azért tselekedni az ö elméjek ſzerént: hogy így kéſzíttessenek a' közönséges Catechizátziókra, hogy ott kéſzen mindenekre meg-felelheſſenek, mikor immár ez elött efféle Oktatás által meg-taníttattak, miképen kellessék azokra a' Kérdésekre meg-felelniek.

Szorgalmatoson reá kell pedig vígyázni hogy valamint a' Catechismus tanúlok tanúlnak, azt jól meg-is értsék, és eſzekbe vegyék: az okáért a' Catechismus tudományt mind addig világoson elejikbe kell terjeſzteni, míg eſzünkbe véſzſzük, hogy azt jól meg-fogták elméjekben, és megértették.

II.

II. P É L D A.

Miképen kellessék az oda-fel meg-nevezett Négy Módok fzerént a' Catechismus Tanulókat Gyakorlani?

Az Elsö Módnak Példája, Mikor tudni illik a' Világositó Kérdések másképen formáltatnak.

A' világositó Kérdések magok.	*Azon Kérdések elváltoztatva.*	*Azokra való Feleletek.*
1. Kitöl kenetett-meg a' Kriftus?	Ki kente-meg a' Kriftust?	Az Atya Iften.
	Mitsoda a'Kriftus meg-kenetése;	Az, hogy 1. rendeltetett. 2. A' Szent Lélekkel meg-kenetett.
	Vagy igy:	
2. Miképen kenetett-meg?	Mit értefz a'Kris: meg-kenetésén?	Hogy 1. rendeltetett 2. Sz. Lelekkel meg-kenetett.
	Miben áll az ö Prófétai tifzti?	Abban, hogy az Istennek titkos; 's a' t.
	Vagy igy:	
3. Miképen gyakorolja az ö Prófétai tifztit?	Mitsoda az ö Prófétai tifzti?	Az, hogy az ö Atyának tanátsát; 's a' t.
	Avagy hogy igy: Mit tsinál a' Kristus a'mennyiben mi Prófétánk?	Meg-jelenti az Isten tanátsát; s' a' t.
4. Miképen vifzi-végbe az ö Papi tifztit?	Miben áll az ö Papi tifzti?	Abban, hogy minket egy áldozatjával; 's a' t.
	Vagy igy: Mitsoda az ö Papi tifzti?	Az, hogy az ö egyfzeri; 's a' t.
	Vagy igy még-is: Mit tsinál a' Kris-	1. Az ö áldozat-

já-

	tus a'mennyiben mi Fö-Papunk ?	jával ; 's a' t. 2. Esedezik, 's a' t.
5. Miképen gyakorolja az ö Királyi tiſztit?	Miben áll a' Kristus' Királyi tiſzti ?	Abban , hogy 's a' t.
	Mitsoda az ö Királyi tiſzti ?	Az, hogy 's a' t. 1. Bír, igazgat.
	Mit tselekeſzik a' Kriſtus a'mennyiben Király ?	2. Oltalmaz ; s' a' többi.

A' Máſodik Módnak Példája : Mikor a' Világositó Kérdéſek' helyébe más Kérdéſek vétetnek.

I. *A' Catechismus Summájából.*

Mit jegyez e' ſzó, *Kriſtus* ?	Jegyez *meg-kenttet.*
Mire kenettett - meg az Iſten' Fija ?	Három tiſztre, hogy lenne, 1. mi Prófétánk. 2. Papunk, és 3. Királyunk.
Mit jelentett a' Kriſtusnak nevezeti ?	Az ö tiſztit.
Hányféle az ö tiſzti ?	Háromféle : Prófétai, Papi, és Királyi.

II. *A' Catechismus' Szavaiból.*

Kérdések.	*Feleletek.*
Mivel kenetett-meg a' Kriſtus ?	Szent Lélekkel.
Kitsoda a' mi Prófétánk,	A' Kriſtus, az Iſtennek Fija.
Ki a' mi örök Királyunk ?	A' Kriſtus,

Ki

Ki a' mi örökké-való Papunk?	A' Kriſtus.
Mitsoda külömbség vagyon a' Kriſtus között, ki mi Próféténk; és egyéb Próféták 's Doktorok között?	A' Kriſtus minékünk Fö-Proféténk és Doktorunk.
Mi jót véſzük a' Kriſtustól mi Prófétánktól?	Hogy az Atyának titkos tanátsát nékünk ki-jelenti.
Hany Fö-Papunk vagyon minekünk?	Tsak egy Fö-Papunk vagyon, ki a' Kriſtus.
Mivel a' Papoknak áldozniok kellett, a' Kriſtus mit áldozott érettünk?	Az ö teſtét áldozta-meg érettünk.
Mit haſznál nékünk, hogy a' Kriſtus a' mi Fö-Papunk magát érettünk meg-áldozta?	Az ö áldozatjával minket-meg váltott.
Vagy így:	
Miért kellett a' Kriſtusnak az ö teſtét érettünk meg-aldozni?	Hogy az ö teſtének áldozatjával minket meg-váltana.
A' Papoknak könyörgeni kellett a' népért: könyörögé a' Kriſtus-is érettünk?	Igen-is ſzóſzólónk ö minékünk moſt-is Atyánál érettünk eſedezvén.
Kinél ö ſzóſzólónk?	Az Atyánál.
Mi dologgal?	Az ö eſedezésével.
Mennyiſzer?	Szüntelenül.
Mitsoda külömbség van a' Ki-	A' Kriſtus örök-

rá-

rály Kriſtus, és egyéb Királyok között?	ké való Király.
A' Királyok igazgatják az alattok-valókat: miképen igazgatja a' Kriſtus az alattavalókat?	Az ö Igéjével, SzentLelkével.
A' Kriſtus minékünk váltságot nyert; de mi módon marad-meg nékünk az a' váltság?	A' Kriſtus a' nékünk ſzerzett idvességet megtartja és óltalmazza.

III. *A' Catechismusnak Magyarázatjából és Meg-világositásából.*

Kérdések.	*Feleletek.*
Mitsoda ſzó a' *Meſſiás*?	'Sidó Szó.
Mit téſzen?	Azt a' mit Kriſtus.
Hogy bizonyitod-meg, hogy ezek egyet téſznek?	Ján 4: 25. *Tudom hogy el-jö a' Meſſiás, ki mondatik Kriſtusnak.* És Ján. 1: 42.
Mitsoda ſzemélyek kenettettek-meg az ó Teſtámentomban?	A' Próféták, Papok, és Királyok.
Kitsoda példáztatott a' hármas ſzemélyek által?	A' Kriſtus, ama' valóságos Próféta, Pap, és Király.
Miért kenettenek-meg a' 3. rendbéli ſzemélyek. *Avagy így:* Mit jelentett nékik az a' tzérémónia?	Az a' Kenet bizonyságot tett az ö hivatalokról 'sa' t. Az ö rendes hivatalokat, és hogy 's a' t.

Mi

Mi haſzna vólt annak a' kenésnek?	Két haſzna vólt. 1. Jegyzette hivatalokat. 2. ſzükséges ajándék; 's a' t.
Tsak külsöképen kenettek-é-meg az ó Teſtámentomi Prófétak, Papok és Királyok.	Nem, hanem belöl-is, mikor az Iſtentöl ſzük séges ajándékokkal felruháztattanak.
Honnan bizonyítod azt meg?	1. Sam. 16: 12. A' hol olvaſunk a' Dávid megkenetéséröl.

IV. *A' Szent Irás' Bizonyságiból, és azoknak Magyarázatjokból.*

Bizonyságok.	*Kérdések.*	*Feleletek.*
Tsel. 2: 36. *Bizonyoson tudja azért az Izrael háza hogy az Iſten ezt tette URá és Kriſtussá; e' Jésust, kit meg-feſzitettetek.*	Mind érted ezt? *az Iſten é' Jesust tette Krissussá?*	Az-az, az Iſten e' Jésust rendelte, hogy lenne mi Kriſtusunk; az-az, Prófétánk, Papunk és Királyunk.
'Sid. 1: 9. és 'Sólt. 45: 8. *Annakokáért kent-meg tégedet oh Iſten, a' te Iſtened, vigaságnak olajával a' te társaid felett!*	Itt az Iſten' neve 2-ſzer említtetik mint érted ezt?	Az elsöt értem a' Fiúról, a' másodikat az Atyáról.
	Az a' kenés lett olajjal, mitsoda olaj az?	A' Szent Lélek az az olaj.

5. Móſ.

	Avagy igy:	
5. Móſ. 18: 15-18. *Próſétát támaſzt a' te URad Iſtened tenéked te közzüled, mint engemet, a' te atyádfiai közzül.*	Mitsoda olajjal kenetett-meg a'Kristus?	Vigaságnak olajával, az-az, SzentLélekkel.
	Kitsoda az a' Próféta a' kiröl itt ſzó vagyon?	A' mi Fö-Prófétánk a' Kriſtus, mint ki-tetſzik. *Tsel.* 3: 22. és 7: 37.
Mát. 17: 5. *Ez az ēn ſzerelmes Fijam, kiben meg-nyugodtam,* ötet *halgassátok.*	Kit parantsol a' mi meñyei Atyánk, hogy halgassuk azt.	Az ö ſzerelmes Fiját, a'Kriſtust, mint mi Fö Prófétánkat.
Ján. 15: 15. *Valamit hallottam az ēn Atyámtól meg-jelentettem néktek.*	Mit jelentett-meg nékünk a'Kristus?	Valamit az Atyától hallott.
'Sid. 7: 24. *Ennek, mivelhogy örökké való Papsága vagyon.*	MinémüPapsága vagyon a'Kristusnak?	Örökké-való.
	Miért?	Mert mind örökké meg-marad.
'Sólt. 2: 6. *Megkentem az én Királyomát, az én ſzent hegyemen Sionon.*	Ki ſzól itt?	Az Atya Iſten.
	Kiröl ſzól?	Az ö Fijáról a' Kriſtusról.
	Kitsoda ez a' Király?	
'Sólt. 110: 2. *A' te erödnek páltzáját ki-küldi az UR Sionból.*	A' Királyoknak páltzájok vagyon, mi-	A' Kriſtus az Iſtennek Fija.

Ján.

	tsoda páltzája van a'Kriſtusnak?	
Ján. 16.7. *Ha én elmégyek, el-küldöm ötet,* (tudni illik a' Vigaſztalót) *ti hozzátok* ℣-13. *vezérel titeket minden igazságra.*	Kitsoda ez a' Vígaſztaló?	A' Szent Lélek.
Ján. 10: 28, 29. *Senki azokat* (t. ill. az én Juhaimat) *ki nem ragadja az én kezemböl.*	Ki ſzól itten?	A' mi örök Királyunk a' Kristus.

A' Harmadik Módnak példája, a' Tanúloknak Gyakorlásokra; tudni illik, miképen Bizonyíttassék-meg ez, vagy amaz Szent Irásbéli Hellyel.

Kérdések.	Feleletek.
Mond-el e' Szent Irásbéli helyet, *Luk.* 4: 18. *Ésa.* 61: 1. Az *URnak Lelke ên rajtam;* 's a't.	*Az URnak Lelke ên rajtam; azért kent-meg engemet, hogy a' ſzegényeknek Évangyeliomot hirdessek; küldött engemet, hogy a' töredelmes ſziveket be-kötözzem.*
Mît bizonyítaſz-meg e' mondásból?	Hogy 'a Kriſtus az Atyától rendeltetett, és a' Szent Lélektöl meg-kenetett mi Prófétankká és Doktorunkká.

Mel-

Mellyik ſzókban vagyon tulajdonúl annak bizonysága?	Ezekben O(t. ill. a' Jehova) *meg-kent engemet, hogy a' ſzegényeknek Évangyéliomot birdessek.*
Mondhatſza-el e' helyet. 'Sid. 5: 5. *A' Kriſtus nem maga tulajdonitotta;* 's a' t.	*A' Kriſtus nem tulajdonította e' tiſztességet magának, hogy lenne Fö-Pappá; hanem az, a' ki ezt mondotta néki: én Fijam vagy te, én ma ſzültelek téged'.*
Mit bizonyítaſz-meg ebböl?	Hogy a' Kriſtus nem tette magát Fö-Pappá; hanem az Atyátol rendeltetett arra.
Mond-el, 'Sid. 10: 14. *A Kriſtus egyſzeri áldozatjával;* 's a' t.	*A' Kriſtus egyſzeri áldozatjával tökélletesen el-végezte azokat, a' kik meg-ſzenteltetnek.*
Mit bizonyít ez hely?	Hogy a' Kriſtus az ö Papi tiſztit úgy vitte-végbe, hogy az ö teſtének egyſzeri áldozatjával minket meg-ſzabadított.
Mond-el, 'Sid. 1: 8. 'Sólt. 45:7. *A' Fiúnak pedig;* 's a' t.	*A' Fiúnak pedig mond: A' te Királyi-ſzéked, óh Iſten, mind örökkön-örökké, igazságnak páltzája a' te orſzágodnak páltzája!*
Mit bizonyítaſz innét?	Hogy a' Kriſtus örökkévaló Király.
Melly ígékben vagyon ereje a' bizonyságnak?	Ezekben: *A' te Királyi-ſzéked mind örökkön-örökké.*

A'

A Negyedik Mődnak Példája; tudni illik, miképen bizonyíttassék-meg ez, avagy amaz a' Catechismusi Tudomány.

Kérdések.	*Feleletek.*
Honnét bizonyítod-meg, hogy a' Kristus mi Próféтánk?	5. Mós. 18: 15-18. *Prófétát támaſzt tenéked a' te URad Iſtened te közzüled, a' te atyádfijai közzül, a' miképen engemet, azt halgassátok.*
Honnan bizonyítod, hogy a' Kriſtus úgy gyakorolja az ö Prófétai tiſztit, hogy az Iſtennek a' mi váltságunk felöl való titkos tanátsát tökélletesen meg-jelentse?	Ján. 1: 8. *Az iſtent ſoha ſenki nem látta; amaz egyetlen-egy ſzülött Fiú, ki az Atyának kebelében vagyon, az jelentette-meg.* II. Ján. 15: 15. *Valamit az én Atyámtól hallottam, meg-jelentettem tinéktek.*
Mivel bizonyítod, hogy a' Kriſtus mi Fö-Papunk?	'Sid. 5: 6. *Te vagy örökké-való Fö-Pap, Melkisédek' rendi ſzerént.* És ℣-10. *Neveztetett Iſtentöl Fö-Papnak, a' Melkisédek' rendi ſzerént.*
Bizonyítsd-meg, hogy a' Kriſtus az ö Papi tiſztit úgy gyakorolja, hogy minket az ö teſtének egyſzeri áldozatjával meg-váltott.	'Sid. 10: 10. *Melly akaratnak általa meg-ſzenteltetünk a' Jésus Kriſtus teſtének egyſzer való áldozatjának általa.* ℣-14. *Mert egyetlen-egy áldozatjával tökélletesekké tette mind örökké azokat; a' kik meg-ſzenteltetnek.*

Mivel bizonyitod, hogy a' Fö-Papunk a'Kriſtus esedezik mi érettünk?	Róm. 8: 34. *Ki az Atyának jobbján vagyon. a' ki esedezik-is mi érettünk.*
Bizonyitsd-meg hogy a' Kriſtus mi Királyunk?	'Sóld. 2: 6. *Fel-kentem az én Királyomat az én begyemre a' Sionra.*
Honnan bizonyítod, hogy a' mi Királyunk a' Kristus igazgat minket az ö beſzédével?	'Sólt. 110: 2. *Ki-botsátja az UR a' te eröségednek páltzáját.*
Miböl bizonyítod, hogy a' mi Királyunk a' Kriſtus a' minékünk ſzerzett idvességét meg-tartja és óltalmazza?	2. Thes. 3: 3. *Hív az UR, ki meg-erösit titeket, és meg-óltalmaz ama'gonoſztól.* Ján. 10: 28. *Senki az én Juhaimat az én kezemböl ki-nem ragadja.*

Ez a' Gyakorlás pedig, hogyha a' Tanúlók egy kevessé hozzá ſzoknak, igen könnyü és gyönyörüséges léſzen, és az ö elméjeket az Iſtenes dolgoknak értelmére igen élesíti.

Minekokáért a' Tanítók leg-elöſzör a' Tanúlóknak-is ſzavokat, a' mennyiben lehetséges; jól magyarázzák; hogy így meg-bátorítsák öket.

Ha pedig mikor roſzſzúl felelnek, igyekezzenek a' Tanitók öket ſegíteni a' jó feleletre, más kérdést támaſztván e eiikbe, mellyböl eſzekbe vehesſék az eléhbi feleleteknek roſz vóltát.

Mint Példának okáért, vegyük-fel a' 25-dik Kérdést a' módnak meg-mutatására.

Példa,

Példa, miképen a' Tanúlók a' Roſz feleletből fel ſegittessenek a' Jó feleletre, más Kérdések által.

Kérdések.	*Roſz fel:*	*Más Kérdések.*
Hány Iſten vagyon.	Három.	Vagynak-é hát több Iſteni állatok?
Hany Iſteni ſzemély vagyon?	Egy	Hát az Atya, Fiú, és Szent Lélek tsak egy ſzemély-é?
Az Atya más Isten-é a' Fiútól és Szent Lélektöl?	Ugy.	Több Iſtenek vagynak-é hát?
Az Atya más ſzemély-é a' Fiútól és Szent Lélektöl?	Nem.	Avagy nem három ſzemély vagyon-é az egy Iſteni állatban?
Az Atya lehet-é Fiú és Szent Lélek?	Ugy.	Hát az Atya, Fiú, és Szent Lélek nem külön ſzemélyek-é?
Az Atya idövel elébb való-é Fiúnál és Szent Léleknél?	Ugy.	Tehát a' Fiú és Szent Lélek nem örökké való Iſten-é?

E' más Kérdéſek a' Tanúlókat igazgatják a' jó feleletre; és meg-mutatják nékik; miképen láthassák az elébbeni feleleteknek vétkeſségeket.

Továbbá, mivelhogy ſok Tanúlók vagynak, nem mindeniket kérdezheti-meg ember; aſſelett mivel a' közönséges Catechizatión ſokan tsak halgatnak, nem felelnek: ennekokáért meg-kell inteni mindeniket, hogyha a' Catechizatiót nagy

R 2 haſzſzon-

haſzſzonnal akarják halgatni, tehát ſzorgalmatoſon figyelmezzenek reá, mitsoda kérdések támaſztatnak mások eleibe, és visgálják-meg magokban, mint felelhetnének magok arra a' Kérdésre, és oſztán figyelmetesen halgassanak az igaz feleletre; ez annyit téſzen, mintha külön-külön mindeniket kérdeznék.

Végezetre, mind ezekben a'gyakorláſokban nem kell ſemmiképen el-ſzenvedni, hogy valaki mást meg-nevesen vagy tsúfoljon, ha nem felelhet, vagy jól nem felel; hanem az egéſz tselekedetnek kell lenni az Iſteni Felséghez való nagy betsülettel, a'kinek munkája ez; és a' Tanúlókhoz való nagy indúlattal, kik e' nélkül igen ſzükölködnek az ö idvességekre és lelkeknek állandó vígaſztaláſokra: hogy így e' kegyes buzgó igazgatás által a' gyenge ſzivek meg-indittassanak, és az Iſtennek félelme mélyen jó idején ö bennek meg-gyökerezzék.

Ennek okáért a' Tanúlókat mindenkor kell inteni az alázatosságra, hogy ſzorgalmatoson reá vigyázzanak, hogy valaha az ö túdományokkal fel-ne fúvalkodjanak; hanem inkább-inkább magokat meg-alázzák, meg-gondolván, még melly ſokat nem tudnak; és tudván, hogy *az Iſten a' kevélyeknek ellenek áll, és az alázatoſoknak adja az ö kegyelmét.* 1. Pét. 5: 5. és hogy ök-is mindenek felett kívánják a' kegyességet, melly nélkül minden ö tudományok hijába való, és az ö hitek hóltt-állat. *Jak.* 2: 14-16. 7: 20 26. E' végre azért Idvezítönknek ama' hüséges mondását jól bé-kell azoknak ſzivekbe nyomni: *Ha ezeket tudjátok, bóldogok leſztek, ha tselekeditek azokat.* Ján. 13: 17.

Cá-

Catechismus tanúlás elött Könyörgés.

UR Iften mi mennyei fzent Atyánk, tökélletes a' te befzéded, és meg-teríti a' lelkeket; igaz a' te bizonyság-tételed, és böltseséget ád a' tanúlóknak; meg-világosítja a' vakoknak fzemeiket, mivel hatalmas eszköz az idvességre minden hivöknek, Annakokáért URam, mi kik termétzet fzerént a' lelkiekben vakok, és minden jóra alkalmatlanok vagyunk, kérünk tégedet, ki tsak az alázatos és töredelmes fzivüeket fzoktad meg-fegíteni, hogy a' mi elméjinket a' te Szent Lelkeddel világosítsd-meg: és adj minékünk olly' alázatos fzívet, a' mellyből minden kevélység és testi bőltseség el-távozzék; hogy halván a' te befzédedet, azt igazán meg-érthessük, és annak kivánsága fzerént életünket rendelhessük. Térítsd-meg kegyelmefen azokat-is, kik a' te igazságod' kivül tévelyegnek: világosítsd-meg azokat, a' kik lelki fetétségbe vagynak; hogy még azokkal együtt igazságban és valóságos fzentségben tenéked fzolgálhassunk életünknek minden napjaiban, Fijadért az UR Jésus Krisztusért; Amen.

M A S.

Oh mi URunk Istenünk! a' kinek áldáfa nélkül minden fzándék és erölködés tsak hafzontalan; adj böséges áldást onnan fellyül mostani igyekezetünkre. Böltseség nélkül fzükölködünk URam mi; annakokáért a' te bölts Igéd által taníts-meg minket. Adjad, hogy a' te fzent befzédednek tifzta tejét mint mostan fzületett tsetsemök, kivánhassuk; hogy az által, mind az érte-

te-

telemben, 's mind az Istenes szent életben inkább-inkább nevekedhessünk, az UR Jésus Kristus által, Amen.

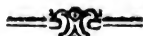
Catechismus tanúlás utánn való Könyörgés:

Irgalmas Istenünk, az UR Jésus Kristusban szerelmes Atyánk, hálákat adunk tenéked hogy nem tsak magunkat, hanem a' mi kisdedinket-is a' te frigyedbe venni méltóztattál; mellyet nem tsak a' szent Keresztséggel erösitettél-meg, hanem naponként-is mutogatod, midön azoknak szájok által ditsöited te magadat, hogy igy e' Világnak böltseségét meg-szégyenitsed. Kérünk URam tégedet, neveljed ö bennek a' te kegyelmedet, hogy a' te Fijadban az Ur Kristusban szüntelen való öregbülés által nevelkedhessenek, miglen az ö tökélletes állapatjokra juthassanak, minden böltseségben és igazságban. Adjad minékünk-is a' te kegyelmedet, hogy a' te esméretedben és félelmedben öket oktathassuk a' te parantsolatod szerént; hogy az ö kegyes életek által az ördög' országa' meg-romoljon, a Jésus Kristus' országa épüljön; a' te ditsöségedre, és ö nékiek örök idvességekre, a' Jésus Kristus által, Amen.

M Á S.

Áldott légyen URam a' te ditsöséges szent Neved, hogy meg-jelentetted te-magadat minékünk a' te szent Igédben, és el-hiván minket a' te igaz esméretedre, gyermekségünktöl

fogva

ſogva mind ez ideiglen tanitottál minket az idvességnek útán. Légy kegyelmes URam a' mi bünös lelkeinknek, és a' te jó Lelkeddel vezérelj minket minden igazságra; nevelj minket napról-napra a' te idvességes esméretedben és félelmedben. Adjad ſzentséges Atyánk, hogy a' te áldott Igédnek nem tsak hallóji; hanem tselekedöji-is lehessünk, a' te ditsöségedre, Anyaſzentegyházadnak épületire, és minékünk idvességünkre, Fijadért az Ur Jésus Kriſtusért; Amen.

A' Szent Irás Könyveinek Laistroma.
Verſekkel:

MÓSES irt *öt könyvet.* Elsöt *Teremtésröl.*
Máſikat, Izrael' *Ki-jöveteliröl:*
Harmadikat, *Levi'* Nemzete tiſztiröl:
Negyediket, *Népnek Meg-ſzámlált* rendiröl:

Ötödikben tette *a' Törvénynek Máſsát,*
Melly utánn *Jósue* vagyon, és a' *Birák,*
Rúth Aſzſzony, *Sámuel, Királyok, Kronikák,*
Két-két Könyvek által, 'Sidók dolgát irják.

Esdrás, Nehemiás. Eſther, Jób, 'Soltárok,
Példa-beſzédeknek Könyve! *Predikátor,*
Énekek Éneke, Próféták' mondások.
Azok utánn esnek; kiknek igy van ſzámok.

Esaiás elsö, *Jerémiás* menten,
Siralmival együtt: és az *Ezekiel,*
Dániel, Hóseás, Joel, Ámós renddel,
Abdiás, Jónással, Mikeással egyben.

Na-

Nahum következik együtt *Habakukkal*,
Sofóniás : *Hagge* : titkos, *Zakarjással*,
Malakiás végső. Ez hármak' forjával.
Kik a' fogság utánn szóltak látásokkal.

Négy *Evangyélisták irtanak* : Szent *Máté*,
Szent *Márk*, és Szent *Lukáts* : túl rajtok *Jánosé*.
Apostolok dolga : Az utánn Szent Pálé,
Tizennégy Levelek mellyek rendi imé :

Rómába egyet irt, *kettöt Kórinthusba*,
Galatakhoz egyet : osztán *Éfesusba*,
Filippi, *Kolossé* ; *Thessalonikába*,
Kettöt irt, *kettöt* vett : *Timotheus* számba.

Titus-is *egyet* : vett : *Filemon* és *'Sidok*.
Jakab-is irt *egyet* : de szent *Péter ketött* :
Hármaztatta János, *Júdás egy* Részetskét :
Végre *János* irta *Jelenésnek Könyvét*.

V É G E.

AZ

AZ

FIÚI ÉS LEÁNYI

OSKOLÁKBAN

tanúló Gyermekek ſzámára
iratott rövid

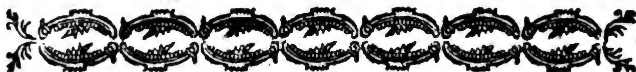
KÖNYÖRGÉSEK.

A'

Gyengébb Prétzeptorokhoz avagy
Tanitókhoz, és Szülékhez való
oktatáſſal és intéſſel.

Iſmét

KÖNYÖRGÉSEK azok ſzámára, kik
Az ÚRI SZENT VATSORÁVAL akarnak
élni, vagy élnek: és ezeknek mitsoda légyen
az ö TISZTEK.

A' Prētzeptorokhoz avagy Tanitókhoz, söt némelly Szülékhez-is, oktatás és intês.

Közönséges hibája ez a' gyermekeknek, hogy ök a' mit könyv nélkül meg-tanúltak-is, nagyobb réſzént, majd minden értelem nélkül mondják. Ennnek az oka, úgy gondolom a' többek között ez, mert a' gyermekek a' Tanitóktúl és Szüléktöl figyelmetelſégre, a' dolgoknak meg-külömböztetéſére, és meg-itélélésére illendöképen nem ſzoktattatnak. Haſonló fogyatkozás a' gyermekekben ez-is, hogy midön ök imádkoznak (vagy énekelnek) a' ſzemek íde s' tova tsavarog, és ſemmi *reverentia*, buzgóság, az ö magok viſeléſébül, 's imádságokbúl ki-nem tetſzik. Ez abbúl eſik iſmét, úgy itélem, mert mind a' ſzülék, mind a' tanitók, mikor a' gyermekeket imádkoztatják; ſemmi különös indúlatot nem mutatnak magok az Iſteni tiſzteletben; vagy pedig, hogy ſemmi *devotio reverentia*, 's buzgóſag az Iſten iránt ö magokban nints; hanem akkor-is tsak úgy viſelik magokat, mint más világi dolgokban ſzokás; vagy hogy éppen akkor-is, más haſzontalan dologban-is forgolódnak. Ebbül már e' következik, hogy a' Gyermekek az imádſág mondást ſzakmánynak tartják a' nyakokon, és úgy vélekednek, hogy az imádkozás tsak a gyermekek tiſzte, és nem a' ſzüléké vagy tanitóké. Annyival inkább meg erösödnek pedig az illy' vélekedésben a' gyermekek,

 midön

midőn látják, hogy azzal fenyegetik őket, hogy ha nem imádkoznak majd meg-verik, vagy pedig enni nem fognak adni 's a' t. holott azt kellene, lassan a' szivekben bé-tsepegtetni, hogy az Isten imádása éppen tisztekben áll; 's azzal el-múlhatatlanképen tartoznak. Hogy tehát az említett hibákat meg-jobbithassák, ezeket tselekedjék.

§. I. *Elöször.* Taníttsák-meg a' Szülék vagy Tanitók, arra a' Gyermekeket, *hogy van egy Isten, a' ki mindeneket semmiből teremtett, ės öket-is formálta.* Ez az Isten Lélek, a' kinek teste, tagjai, formája, ábrázatja, (mint minékünk, 's más állatoknak van) éppen nintsen. Ez tökélletes Lélek, a' ki mind az égben, mind a' földön mindenütt jelen vagyon, mindent jól ért, bizonyossan tud, nyilván lát és hall. Ha azért az Isten mindeneket teremtett, és így a' Gyermekek aránt-is azt tselekedte, hogy ök legyenek, éljenek; tehát ezért a' nagy jóért, tartoznak a' gyermekek-is Istennek hálákat adni, és e' nagy jotéteményét meg-köszönni.

§. II. Tanittsák-meg öket arra, *mi az Háláadás.* Ez hogy az el-vett jókat mellyeket adott nékiek az Isten, tudni illik életet, ép elmét, okosságot, szóllásra való tehetséget, testet, eledelt, ruházatot, keresztyén Süléket, Tanitókat 's a' t. alázatossan meg-köszönik, és meg-ésmérik 's el-is hiszik, hogy azokat ö nékiek, nem más, hanem az Isten adta. Ezért-is nem mástúl hanem Istentül kérik mind azokat az ö könyörgéseikben.

§. III. Magyarázzák-meg azt a' Gyermekeknek,

nek, *mitsoda a' Könyörgés?* Ez nem egyéb, hanem tiszta szivből származott kérés, mellyel Istentül a' Krisztusért, azokat kérjük, mellyek nélkül a' mi testünk és lelkünk valóságosan szükölködik. Még pedig nem tsak azokat kérjük, a' mellyek erre az életre, hanem a' mellyek a' következendöre-is tartoznak. Ezt pedig azért tselekeszszük, mert az Istenen kivül, senki nints más, a' ki valamit adhasson, vagy velünk valami valóságos jót tehessen; és hogy az illy tisztelség, semmi tsupa teremtett-állatra nem-is illik. Ugyanis nem tarthatják-meg a' Szülék a' leg-kedvesebb gyermekeknek-is életét, egésségét; hanem, az ö akaratjok ellen-is meg-betegedhetnek söt meg-is halhatnak. Nem teremthetnek a' Szülék, a' magok erejekkel búzát, mellyböl kenyeret készithessenek: söt még tsak egy fü-szálat sem teremthetnek, nem hogy bort vagy barmokat; Nem adhatnak a' Szülék a' gyermekeknek jó erköltsöket, szelidséget, alázatosságot: nem tehetik öket a' magok erejekkel, böltsekké kegyesekké, szentekké: No! hát a' gyermekeknek mind ezeket, 's más több jókat nem a' Szüléktül kell várni. és kérni, hanem az Istentül.

§. IV. Adják elméjekre ö nékiek, hogy mivel az Isten minden embereket teremtett (mint az elsö fel-tételben láttuk) *mind azokra különösen-is gondot visel*, mindeneknek ád életet, lehelletet, mozgást; kinek-kinek látja szükségét; és a' mint ö néki böltsnek, szentnek, és jónak látszik, úgy ád azt, a' mi nélkül szükölködik, és nem azt ád, a' mit az ember gondol hogy jó vólna ö néki; hanem a' mit az Isten maga

tud jónak lenni. Látni való hát, hogy az Isten minden embereknek közönséges Atya, mert őket egy Isten teremtette, egy Isten tartja; táplálja, gondjokat viseli: No hát minden emberek az Istennek fijai, de kivált az Istenfélők; és így minden emberek Atyafijak: ha tehát Atyafijak, egyiknek a' másikért mint felebarátjáért kell imádkozni; és az Istent így kell meg-szóllíttani. *Mi Atyánk* 's a' t.

§. V. Illyen intést kell mindazáltal hozzája tenni: Való ugyan (édes Fijam, vagy Tanitványom) hogy az Isten Atya minden embereknek; de kivált, a' Hiveknek, az-az, az Istent félö 's igazán szeretö embereknek; no hát kivált ezekért kell imádkozni. Szereti pedig az Isten, ezeket, az ötet szeretöket, mert az ö egyetlen egy szülött Fija, a' Jésus Kristus, hogy ezeket a' bünnek útálatosságából meg-tisztitsa, annak büntetésétüll, az haláltól és pokoltól meg-szabaditsa, valóságos emberré lett; a' Szüz Mária méhébüll testet vett magára; azután tanította az embereket, miképen idvezülhessenek, mint éljenek ezen a' világon: végezetre a' keresztfán az emberek bünéért meg-hólt, vére-ki-ontatott, hogy az Istent ö hozzájok megengesztelné; el-is temettetett a' koporsóban, de harmadik napon halála utánn ditsöségesen fel-is támadott, a' kit láttak az ö tanitványi sok százan, 's negyven nap múlva szemek láttára a' mennybe fel-ment, 's most-is ott van. A' melly sok tsuda tételeivel meg-mutatta a' Kristus, hogy valóságos Isten és nem tsak ember. A' ki már ezt a' Kristust szereti, parantsolatját meg-

tartja,

tartja, és ö hozzá mint egyedül való meg-tartójához folyamodik; a' Kristus-is szereti azt, és azt tselekeszi, hogy valamit az ö Nevében az Atya Istentül kérünk meg-adja és bé-tellyesiti.

§. VI. Látod hát (kedves fiam, tanitványom) hogy az Atya Istentül a' mit kérünk, kell azt kérnünk a' Kristus Nevében. De senki nem könyöröghet buzgóságosan, hanem ha a' Szent Lélek Isten által. Ez az Szent Lélek Isten, az Atya és Fiú Istennel egy Isten, és egy természete vagy állatja van az Atyával, és a' Fijúval: mindazáltal más személy az Atya, más személy a' Fijú, más személy a' Szent Lélek; de dem más Isten, hanem azon Isten; de nem azon személy, mert az Isten tsak egy; úgy tanitotta maga felöl. Érted hát hogy az Isten tsak egy, de ez az Isten személyében három, Atya, Fiú és Sz. Lélek. Három személy vagyon tehát az egy Isteni természetben, de nem három Isten. Ez a' Szent Lélek Isten már az a' személy, a' ki a' tudatlannak elméjét alkalmatossá tészi a' tanúlásra, az ostobának ád éles elmét, és annak elméjét, indulatját, akaratját, a' ki szereti a' vétkeket, úgymint; a' hazugságot, tsúfolódást, szitkozódást, úgy meg-változtatja, hogy szeressen igazat szóllani: Söt azt-is tselekeszi a' Szent Lélek Isten, hogy haragudjon a' hazugra, tsúfolódóra szitkozódóra. Ennek felette ezt-is tselekeszi ez a' Lélek, hogy az engedetlenböl, szófogadó, a' vakmerö, akaratos, és makats gyermekbül, szelid és jó érkölsü légyen.

§. VII. Minekelötte valamellyik imádságot

 meg-

meg-tanúlja a' gyermek így kellene elméjére adni: *Mi az Isten és kit hivnak annak? ki a' Jésus Kristus? kitsoda a' Szent Lélek? mi az Háláadás? mitsoda a' Könyörgés?* 's a' t.

§. VIII. Mikor a' Tanitók (vagy Szülék) el-akarják mondatni a' gyermekekkel az Imádságot, tudakozzák-meg tölök azt; *Kinek fognak ök imádkozni? Mit fognak az Istentül kérni az ö Imádságokban? Miért fognak hálákat adni Istennek, és mitsoda jó-téteményért? Kinek nevében és érdemében biznak hogy az Isten az ö kéréseket meg-halgatja? Vallyon az Isten a' gyermekek jóságáért ád-é nékiek valamit, vagy azért, hogy ö irgalmas, és hogy a' Kristusban öket szereti?*

§. IX. Minden könyörgésekkel így kellene bánni, és így lehetne a' dolgokhoz intézve azokat kérdésekben, és feleletekben foglalni. Példának-okáért; az elsö Reggeli könyörgést így lehetne a' gyermekeknek elméjére adni. Melly a' N. N. levélen olvastatik alább.

Kérdés. Mi az Isten? *Felelet.* Leg tökélletesebb lélek. *K.* Kinek könyörgesz hát mikor a' Reggeli Imádságot mondod? *F.* Az Istennek. *K.* Mit akarsz hát az Isten eránt leg elöször tselekedni a' könyörgésben? *F. Hálákat fogok adni az Istennek.* *K.* Mitsoda az Háláadás? *F.* Ez olly Szent indúlat az emberben, mellyel az Istennek jó-téteményét alázatosan meg-köszöni, és hogy azokat Istenrül gyakran háláadással emlegeti. *Lásd fellyebb az második szakaszt.* K. Miért adsz hálákat az Istennek? *F.* Ezért *hogy engemet a' múlt éjjel minden kártúl meg örzött.* *K* Mitsoda kártúl? *F.* Testemet a' betegségtül, s' más károktúl, életemet az haláltúl,

túl, lelkemet a' tébolyodástúl 's más veszedelemtül meg-tartotta. *K.* Másért miért adsz hálát? *F.* Ezért *hogy e' mái napra fel-virrasztott.* *K.* Hát ki hozta-fel a Napot az égre hogy világoskodjon? *F.* Az Isten. *K.* Hát a' Szülék vagy más emberek fel-hozhatnák-e' a' napot, és adhatnak-e' nap világot? *F.* Nem. *K.* Kitsoda tselekedte hát azt, hogy mikor estve elaludtál, ismét ma láttad szemeddel a' nap-világát? *F.* Az Isten. *K.* Minek-utánna Istennek hálákat adtál, kérsz-e' valamit Istentül Imádságodban? *F.* Kérek. *K.* Mit kérsz az Istentül ebben az Imádságban? *F.* *Ezt hogy tartsa-meg ma az én életemet.* *K.* Miben áll, a' te életed? *F.* Ebben hogy egésséges légyek. *K.* Hát ha meg-betegszel, sem nem ehetel, sem nem ihatol, ha lészen-is mit enned 's innod, jó életed lészen-e'? *F.* Nem. *K.* Hát ha a' fejed bétörik, vagy kezed, lábad, 's a' t. meg-rontatik; épen lészen-é az életed? *F.* Nem. *K.* Hát ha meg-halsz? *F.* Igy sem. *K.* Jól él-é az a' kinek sem enni, sem innya valója, sem ruházattjára tartozó jószága éppen nints? *F.* Nem. *K.* Mit kérsz hát akkor midön így imádkozol: *Én Istenem tarts-meg e' mái napon-is az én életemet*? *F.* Ezt hogy ma-is egésséget adjon az Isten, hogy meg-ne betegedjem, vagy valami tagom megne romoljon, vagy meg-ne haljak, e' mellett adjon az én táplálásomra való eledelt, italt, ruházatot, és más szükségeimre valókat, mert mind ezek az én életemre tartoznak. *K.* Mit kérsz mást Istentül abban az Imádságban? *F.* *Ezt hogy neveljen engemet*

az ö félelmében. K. Mi az Iſten félelme? *F.* Ez ollyan Szent indúlat az emberben, mellyel meg-ójja magát, hogy az Iſten ellen ne véttsen. K. Hát mikor az ollyan ember gondolkodik, mint tselekeſzi azt? *F.* Ugy gondolkodik, mint ha az Iſten azt látná. K. Hát mikor ſzóll, ir vagy mást tselekeſzik? *F.* Azt-itt mind úgy tſelekeſzi, mint ha az Iſten ſzemei elött vólna. *K.* Féled-é te az Iſtent? *F.* Félem. *K.* De ha félſz az Iſtentül nem ſzereted? *F.* Szeretem, mint a' jó fiú az édes Atyát, ſzereti-is, de fél-is tüle. *K.* De hogy-hogy ſzereted az Iſtent? *F.* Ugy ha azt tſelekeſzem a' mit parantsolt, azt pedig el-távoztatom a' mit meg-tiltott. *K.* De miből tudod azt-meg, mit parantsolt az Iſten, és mit tiltott-meg? *F.* Az Iſtén beſzédének könyvéből, a' mellyben vagyon az ó, és az új Teſtamentom, és a' melly könyvet mi Kereſztyének Iſten beſzédének hiſzünk és vallunk. *K.* Mit kértél harmadſzor, a' te Imádságodban az Iſtentűl? *F. Ezt hogy neveljen engemet a' Kereſztyéni Szent tudományban.* *K.* Hol van hát meg-irva a' Kereſztyének tudománya és valláſa? *F.* Abban a' könyvben mellyet ó, és új Teſtamentomnak hivnak. *K.* Hát te Kereſztyén vagy e'? Igen is az, mert még tsetsemö koromban meg-kereſzteltettem Atyának, Fiúnak, és Szent Lélek Iſtennek Nevében. *K.* Mit kell tehát tenéked az Iſtenröl, mint Kereſztyénnek hinned? *F.* Ezt hogy az Iſten, a' ki termézetiben, vagy állatjában egy Iſten; légyen Atya, Fiú, és Szent Lélek egy örökké való Iſten, és ugyan ennek a' hitemnek 's vallástételemnek bizonyſágára kereſzteltettem-meg, Atyának,

Fiú-

Fiúnak és Szent Léleknek nevében a' mint már mondám. *K.* Már azt kérdezem töled, mellyik Isteni ſzemélyrül neveztetel te Kereſztyénnek, vagy mint Deákúl mondják *Kristiánuſnak*? *F.* A' Fiú Istentül, ki az Istennek Fija és Kriſtuſſa. *K.* Honnan lehet hát meg-tanúlni a' Kereſztyéni tudományt? *F.* Az ó és az új Teſtamentombúl; de kivált az új Teſtamentombúl, *K.* Hát mire kötelezted magadat mikor meg-kereſztelkedtél? *F.* Erre hogy én annak az egy igaz Istennek, örökös ſzolgája léſzek, a'ki Atya, Fiú, és Szent Lélek, ezt az egy Istent imádom, és mást ſenkit-ſem ö kivülötte. *K.* Hát kötelesnek tartod-é most arra magadat? *F.* Igen-is nem tsak most; hanem mind addig a' míg élek.

K. Mit kérſz még továbbá Istentül? *F. Ezt hogy botsáſſa-meg az én büneimet.* *K.* Mi a' bün? *F.* Az Isten törvényének meg-rontáſa. *K.* Meg-tiltotta-e' Isten a' bünt? *F.* Igen-is. *K.* Hol? *F.* Mind az ó mind az új Teſtamentomban, a' mellyekben van az Isten Törvénye meg-irva. *K.* Hát te bünös vagy-é? *F.* Az. *K.* Miért vagy bünös? *F.* Mert az Isten Törvényét meg-rontottam, 's meg-rontom. *K.* Hogy rontod-meg az Isten törvényét? *F.* Midön azt nem tselékeſzem a' mit parantsolt. *K.* Adj példát? *F.* Igy, mikor Szüléimnek, Tanitóimnak, a' Lelki Páſztornak, a' Birónak 's a' Királynak nem engedek. *K.* Mellyik parantsolat ellen véteſz ekkor? *F.* az ötödik ellen: *Tiſzteljed Atyádat és Anyádat* 's a' t. *K.* Meg-tartod é akkor az Isten törvényét; mikor roſzſzúl tselekeſzel? *F.* Nem. *K.* Adj példát? *F.* Mikor

az

az Iſtent faragott, vagy öntött, vagy feſtett kép ábrázatjába gondolom, és a' kép elött meg-hajólva, azt tsókolgatva tiſztelem és az Iſtent így akarom imádni. *K.* Mellyík parantſolat ellen véttenél ha ezt meg-tſelekednéd? *F.* A' máſodik ellen, mert az Iſten meg-tiltotta, hogy *ſem képet, ſem ſemmi haſonlatoſſágot néki ne tsináljunk.* *K.* De lehetne-e' az Iſtent ki-ábrázolni, 's feſteni? *F.* Nem. *K.* Miért? *F* Mert Lélek. a' kinek teſte ábrázatja 's formájá nints. *K.* Hát mikor immel-ámmal andalogva imádkozol jól tſelekeſzed-é? *F.* Nem. *K.* Mint kell hát az Iſtent ſzeretni 's imádni? *F.* Tellyes ſzívembül. *K.* Tellyes ſzivedbül imádkozol-e' akkor, mikor andalogſz? *F.* Nem. K. Hát mikor éppen nem imádkozol ſzereted-é az Iſtent? *F.* Nem. *K.* Mikor ollyát tſelekeſzel a' mellyet az Iſten meg-tiltott jól tſelekeſzel-e'? *F.* Nem. K. Adj Példát? *F.* Míkor hijában ſzükſégtelen esküſzöm, hazudok, ſzitkozódom, lopok, ſzófogadatlan vagyok 's a' t. *K.* Kitül kéred hát mind büneid botsánatját, mind egyebeket? *F.* Az Iſtentül. *K.* Miért tsak ö töle és nem máſtúl? *F.* Mert ö adhatja-meg egyedül, mivel ö bir mindennel. *K.* De tudja-é az Iſten a' te ſzükſégedet? *F.* Tudja, mert mindent tud, 's lát, mindenütt-is jelen van. *K.* Van-é hát reménységed hogy az Iſten a' te kéréſedet meg-halgatja? *F.* Van. *K.* Magadért fog-e' meg-halgatni az Iſten, azért fogja-é tselekedni, hogy te igen jó vagy? *F.* Nem. K. Hát kiért? *F.* Magáért, mert ö felette irgalmas és könyörülö Iſten. *K.* De kiért kérted az Iſtent, hogy téged meg-halgaſſon? *F.* *A' Jéſus Kriſtusért.*

K. Kit-

K. Kitsoda a' Jéſus Kriſtus? *F.* Az Atya Iſtennek egy ſzülött Fija, a' ki emberré lett, és a' kereſztfán lett halálával minket meg-váltott, mint oda fel mondám. *K.* Kinek nevében eſedezel hát te az Iſtennek? *F.* A' Jéſus Kriſtus nevében.

§. X. Imé itten az elsö Imádságotskát, kérdéſekben és feleletekben foglaltam, hogy a' gyermek egéſzlen meg-érthesſe azt, a' mit az Iſtentül kér. Ezt pedig tselekedtem a' gyengébb Pretzeptorok 's némelly Szülék kedvekért, hogy leheſſen formájok mint bánhasſanak a' több következö könyörgéſekkel, vagy akar-melly más Imádſággal-is. Ha ök-is ez út-mutatást nem reſtellenék, ugyan figyelmeteſen meg-olvasni, és elméjekre venni; nem kétlem hogy a' gyermekeket nagyobb épülettel ne tanithatnák: mert így a' gyermek világoſan meg-értené mit kér Iſtentül. Hogy ha a' gyermekek ékképen gyakoroltatnának, mind a' Szüléktül, mind a' Tanitóktúl; így vinnének ök-is iſten eleiben okos Iſteni tiſztezletet. *Róm.* 12: 1.

§. XI. A' mi az URi Imádságot. vagy *Mi Atyánkat*, *Hiſzek egy Iſtent*, *Tiz Parantsolatokat* illeti: azokat-is így kellene a' Gyermekek elméjére adni; mikor oſztán arra valók, hogy a' nagyobb imádſágokat-is, és a' Kereſztyéni vallásnak fö ágazatit meg-tanúlhasſák. Mert én a' vagy tsak úgy vélekedem, hogy annak a' nagy hibának mellyet magunkban tapaſztalunk a' *Mi Atyánk* mondásában, hogy hanemha egéſz teheſégünket reá adjuk a' dolgokra, mellyek az URI Imádſágban vagynak; alig tartóztathatjuk meg elménket, hogy valahova ki-ne tsavarodjon,

a' mon-

a' mondás közben. Ennek ez az oka, a' többek között, hogy Szüléink és Prétzeptorink, kisded-korunkban, tsak a' ſzókra tanitották-meg bennünket; de nem a' dolgokra, mellyek abban az Imádſágban bé-foglalva vagynak. Az illy értelemmel meg-tanúlt Imádſágnak már ez a' többek között a' haſzna; hogy mikor nagyobbak léſznek a' gyermekek, magoktúl minden könyv nélkül tudnak imádkozni.

§. XII. Nem azért tettem-fel pedig ezeket a' feleleteket, mintha azt tartanám, hogy a' gyermekek magoktúl így felelhetnek; hanem fel-jegyzettem némelly Tanitók kedvekért, hogy illyen formán tanithatják a' gyermekeket; ha ezek nem tudják, feleljenek a' Prétzeptorok magok. Semmivel pedig jobban el-nem rontják a' Prétzeptorok a' gyermekek *itélet-tételeket* a' dolog körül, mint mikor a' nehéz memoriájú gyermekekkel, kik igen nehezen és késön fogják-meg a' dolgot, ſzórúl-ſzóra feleltetik azt, a' mit magok mondottak. Ugyan-is épen elég az, ha ugyan azon dolgot, más ſzóval mondják a' gyermekek; söt ha egy kitsínyt nem találják-is, inkább ſegiteni kell öket abban 's igazítani a' mit mondani akarnak.

§. XIII. Mikor a' gyermekek közönſégeſen letzke elött, vagy utánna az Imádſágot mondják; a' Prétzeptornak fel-kell állani, süvegét lekell venni, és külsö maga viſeléſét-is buzgóſágra rendelvén, együtt kell a' gyermekekkel ö érettek különöſen imádkozni: öket pedig meg-ſzóllithatja illyen formán. *Jertek kedves Tanitványim egy ſzivvel, és ſzájjal imádkozzunk az Iſtennek, és ditsérjük ötet hálaadó ſzóval.* A' Templomban-is, maga

maga fel-állásával a' Prétzeptor adjon jelt a' Tanitványinak az Imádkozásra; mind az Isteni-tisztelet elött, 's mind utánna.

§. XIV. Reá kell vigyázni a' Tanitónak a' gyermekre, midön magánosan probálgatja-is, ha tudja-e' az Imádságot; nem tsavarog-e' a' szeme? nem siet-e' a' szája? nem hadarja-e'? és errül meg-kell inteni. Magát pedig meg-kell ójni, kivált akkor, az indúlatoskodástól, szidkozódástól, verekedéstül; mert semmi hamarébb el-nem rontja a' gyermekeket, mint a' Tánitók 's Szülék roszsz példája. Midön pedig közönségesen imádkoznak; az helytelenül magokat viselö gyermekeket a' *Notatorok* vagy Jegyzök, fel-jegyezhetik, és ezeket a' Tanitó azután meg-fenyitheti. Halható szóval kell pedig öket imádkoztatni.

§. XV. A' Gyermekek Classisok szerént tanúlják ad Imádságokat. Elég az *Abécéseknek* ha ök a' Fohászkodásokat Reggeli és Estvéli kis könyörgéseket tudják; az *Olvasók* pedig a' tanúlás elött, 's utánna valót-is. Mindazáltal a' Prétzeptornak böltseségére-is hagyódik, hogy lássa-meg, mellyik Tanitványát mire viszi az Isteni kegyelem: tsak hogy erejek és idejek felett nem kell öket terhelni.

§. XVI. Ha ki ezt forgatná, mire való e' sok apró Imádság, annak jusson eszébe az Apostol parantsolatja 1 Thessal. V. 17. *Szüntelen Imádkozzatok.* Édés Idvezitönk pedig igen jeles példabeszédet mondott arról, *hogy mindenkor imádkozni kellene. és nem kellene abban meg-restülni.* Luk. XVIII: 1, 2, 3. 's a' t. így mennek a' kis gyermekek a' Jésushoz, így lesz övék az Istennek országa v. 16. Igy Róm. XII: 11, 12. int Szent Pál;

A' jó

A' jó igyekezetben ne legyetek reſtek, Lélekben buzgók legyetek. Az URnak ſzolgáljatok -- a' könyörgésben ſzorgalmatoſok. De kivált eſzünkben kell jutni a' mi Nemzetünkben Hitünkön 's Szent Valláſunkon-lévö ſok embereknek meg-ſirathatatlan ſorſának. Mert ſok öregeket lehetne találni, a' kik nem hogy egy két imádságot tudnának; de fohászkodni-is alig tudnak illendö-képen. Ezen kivül ſok Oskólákban jól tudják a' gyermekek a' Deákſágot, tudni-illik jó *Déclinistâk*, *Grammatistâk*, *Syntaxiſtak* 's a' t. de imádkozni nem tudnak; úgy hogy ſokan és ſok helyen, ſzáz annyit tudnak a' Világi múlandó tudományban; mint a' Kriſtus tudományában a' Kereſztyén vallásban, a' melly tetemes hiba. Óh mely kevés gyermek találkoznék ma, a' mieink közzül ollyan, a' minémü vala *Origenes*; a' ki az Apoſtolok ideje utánn mint egy 80 eſztendövel élt. Ez midön látná, hogy a' *Severus* Pogány Tsáſzár üldöztetéſe miatt, ſokan halállal petsételték-meg mártiromſágokat, és már az ö Atyát-is a' Kereſztyén valláſért megfogták; ötet az édes Annya máskint meg-nem tartóztathatta otthon házánál, hogy ne adja magát halálra; hanem minden ruháját eldugta hogy ki-ne mehesſen. Levelet irt azért az édes Atyának a' gyermek *Origenes*; mellyben ötet a' Mártiromságra ſerkengette, és a' többek között így intette: *Meg-tartóztasd magadat* (úgy mond) *édes Atyám hogy mi érettünk valláſodat meg ne változtasd. Euſebius Hiſtor. Eccles. Lib VI. pag m.* 202. Azt irja *Victor Vitenſis*-is, tizenkét Karthagóbéli gyermekekrül, hogy ezeket az Ariánuſok, el-ſzakaſztyán Szüléiktöl, kiket ſzámkivetésben

haj-

hajtottak vala, femmi-féle kinzáffal vallásokra nem fordithatták, hanem a' gyermekek azoknak boszszúságokra, együtt énekeltek, imádkoztak és az Istent dirsöitették, kiket úgy tartott a' Karthagóbéli Gyülekezet, mint egy tizenkét kis Apostolokat. Sokan vóltak ollyan gyermekek, azt irja azon *Victor, Utikai* Püspök Afrikában, hogy vóltanak sokan a' gyermekek közzül; a' kik az öket hóhérlóknak ezt kiáltották: *Keresztyének vagyunk. Keresztyének vagyunk,* A' Szülék pedig így nógatták öket a' Mártiromságra, mint a' többek között *Dionysia* az ö egyetlen egy fiát, látván hogy a' büntetéstül meg-ijedt: *Édes Fiam emlékezzél-meg, hogy mi a' Szent Háromság nevében a' közönséges Anyaszentegyházban keresztéltettünk-meg; el-ne veszessük a' mi idvességünknek öltözetét* 's a' t. *Victor Vitensis Lib. III. pag. m.* 40. Vólt pedig ez Kristus URunk születése utánn 484. esztendövel.

Igy Tanitották akkor a' Szülék az ö Ggyermekeiket, és illy szent gyermekeik valának a' Keresztyéneknek. Tudjuk ezt mit parantsolt a' mi édes Idvezitönk a' Tanitványoknak Luk. XXII: 40. *Imádkozzatok hogy kisértetbe ne essetek;* és az XXI: 36. minden kereśztyéneknek így szóll: *Vigyázzatok azért minden idöben, kérvén (vagy imádkozván) hogy méltókká tégyen Isten titeket kik el-távoztathassátok mindezeket, a' mellyek következnek, és meg-álhassatok az embernek Fia elött.*

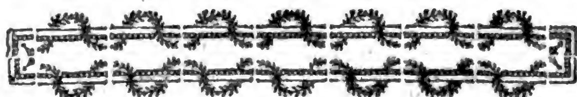
Hogyha ezen munkánk fog tetszeni az Ekklésiák és Oskolák betsülletes Elöljáróinak, 's a' mi hüséges szolga Társainknak; ezután az URI Szent Vatsora körül való Imádságokat-is, ha az

UR akarándja és élünk, ki-fogjuk adni. Irtam Debretzenben Pünkösd Havának XII. Napján MDCCLII. Eſztendöben.

Mivel moſt, harmadſzor nyomtattatnak-ki, a' Könyörgéſek: imé igéretem ſzerént ezekhez adom, *az Uri Szent Vatsorához tartozó* Imádſágokat-is. Eddig-is meg-tselekedtem vólna: de hirem nélkül eſett, a' máſodik nyomtatás. Ezeket, a' Szent Vatsorához tartozó Imádſágokat, vettem az OSTERVÁLD JÁNOS RUDOLF Frantzia Könyvéböl; mellyet irtt: *Azoknak Tiſzteikröl, a' kik az Urnak Szent Aſztalához járúlnak.* Az Imádſágok utánn találod: *Rövid Summáját, a' Communicanſok Tiſzteinek.* Ez-is onnan vétetett. Vólt, e' Túdós ember, nem régen a' Baſileai Reformáta Frantzia Ekléſiának Lelki Páſztora. Élj véle, Lelked idvelſégére, kivánom. Irtam Debretzenben, Sz. András Havának XII. Napján MDCCLXVIII. Eſztendöben.

HATVANI ISTVÁN,
Dr. és Profeſſor.

A' Kisdedek számokra rendeltetett

FOHÁSZKODÁSOK,

Mellyeket minden idöben és alkalmatossággal, reggel, délbe 's estve-is mondhatnak, akar egésségesek, akar betegek légyenek.

Az Atya Istenhez való fohászkodások:

1. ISten én Istenem, légy irgalmas nékem szegény bünösnek, és tarts-meg most és halálom óráján. *Amen.*
2. Oh minden testnek és léleknek Istene, teremtöje, viselj gondot én rólam és ne hagyj-el. *Amen.*
3. Áldott Atya ÚR Isten, kegyelmezz-meg nékem a' te Fiadért, az ÚR Jésus Krisztusért. *Amen.*

A' Fiú Istenhez.

4. ÚR Jésus élö Istennek Szent Fia, könyörűlj én rajtam bünösön és tarts-meg. *Amen.*
5. Oh meg-váltó Jésus Kristus, áldj-meg, segélj-meg, tarts-meg, és örizz-meg engemet. *Amen.*
6. Én meg-tartó Jésusom, mind életemben, mind halálomban légy velem, és ne hagyj-el. *Amen.*
7. Én Jésusom, a' te Szent Véreddel, tisztits-meg minden büneimbül. *Amen.*

A' Szent Lélek Istenbez.

8. Oh Szent Lélek UR Isten, Szentelj-meg lelkemben, testemben, hogy szent lehessek. *Amen.*

9. Áldott Szent Lélek Isten, világositsd-meg az én elmémet: hogy az igasságot meg-tanúlhassam, 's meg-tarthassam. *Amen.*

10. Oh Szent Lélek Isten, szenteld-meg az én akaratomat, hogy a' jót szerethessem, kővethessem, a' bűnt és gonoszt gyűlölhessem. *Amen.*

A' Szent Háromsághoz.

11. Oh tellyes Szent Háromság, Atya, Fiú, és Szent Lélek egy Isten, tarts-meg engemet szegény bűnöst. *Amen.*

E' következő Imádságok, az öt, hat, esztendős gyermekek és Leányok számára valók, kik az hoszszú imádságot vagy meg-nem tanúlják, vagy ha meg-tanúlták-is, immel-ámmal mondják elméjek gyengesége miatt.

A' Kis gyermekek Reggeli Imádsága.

I. Én Istenem hálát adok néked, hogy az el-múlt éjjel engemet meg-őriztél, és e' mái napra virasztottál; kérlek tégedet tartsd-meg e' mái napon-is az én életemet; nevelj a' te félelmedben, és a' Keresztyéni Szent Tudományban; botsásd-meg minden bűneimet a' te Fiadért az UR Jésus Kristusért. *Amen.*

II. Oh

II. Oh mindeneknek meg-tartó Iſtene, te őrizted az én életemet eddig, minden veſzedelemtől; kérlek ez utánn-is, tarts-meg, és ne engedd hogy te ellened vétkezzem. *Amen.*

A' Kis Gyermekek Eſtvéli Imádſága.

III. ÚR Iſten, hálákat adok tenéked, hogy e' mái napon meg-tartottad az én életemet; és eledelt-is adtál: Kérlek a' Jéſus Kriſtusért, botsásd-meg az én büneimet, mellyeket e' mái napon-is ellened tselekedtem. Őrizz-meg e' következendö éjtſzakában-is minden veſzedelemtöl. Virraſz-fel a' hólnapi napra-is, jó egéſſégben, ha tenéked tetſzik, hogy tenéked hálákat adhaſſak. *Amen.*

Az Apró Gyermekek Tanúlás elött való Imádſága.

IV. ÚR Jéſus Kriſtus, a' te Szent Lelked által, világoſitsd-meg az én elmémet; hogy az igaz böltſeſséget meg-tanúlhaſſam. *Amen.*

Ugyan azoknak Tanúlás útánn való Imádſágok.

V. Én Édes Jéſuſom tselekedjed, hogy a' te tudományodat mind hóltig ſzerethesſem, és a' mint te parantsoltad úgy éljek. *Amen.*

Következkeznek az értelmeſſebb Gyermekeknek Imádſágok a' mitsodáſok az óskolában a' Conjugiſták, és a' Grammatiſták 's a' t.

Reggeli Könyörgés.

VI. ÚR Iſten én Mennyei Szent Atyám az

ÚR Jéſus Kriſtusban, hálát adok néked ſzegény ſzolgád (*ſzolgálod*) hogy engemet ez éjjel betegſégtöl, hirtelen haláltúl meg-öriztél, és e' mái napra virraſztottál. Kérlek URam, adj énnékem ma-is, jó egéſſéget, eledelt, és italt, e' mellett ruházatot-is. Nevelj engemet én Iſtenem a' Kereſztyéni Szent Tudományban és a' te félelmedben, örizz-meg minden büntöl; kivált az hazugſágtól és ſzó-fogadatlanságtúl, haragoskodáſtúl, ſzitkozódáſtúl, tsufolódáſtúl; engedjed hogy az eſtvét-is érheſſem, hogy akkoron-is tenéked a' té édes Atyai Gondviseléſedért, hálákat adhaſſak. Halgaſs-meg engemet Édes Atyám, a' te Szent Fiadért az ÚR Jéſus Kriſtusért. *Amen.*

Estvéli Könyörgés.

VII. Szerelmes Atyám az ÚR Jéſus Kriſtusban, imhol én ſzegény ſzolgád (*ſzolgálód*) hálát adok tenéked, hogy engemet, ez egéſz napon, életben, (*türhetö*) egéſſégben meg-tartottál, és ez eſtvét meg-engedted érnem. Tselekedjed én Iſtenem, hogy a' mi jót, e' mái napon tanúltam, azt meg-tartsam, és úgy tselekedjem; botsásd-meg az én büneimet, a' mellyekkel ma-is te ellened vétettem a' Kriſtus haláláért: örizz-meg a' következendö éjtſzakában a' te Szent Angyalid által minden veſzedelemtül. Virraſz-fel az hólnapi napra jó egéſségben, ha tenéked az én életem tetſzik; hogy tenéked akkor-is, és a' mig élek, az ÚR Jéſus Kristus által hálákat adhaſſak. *Amen.*

Mikor

Mikor a' Gyermek valamelly dologhoz fog, akkor mondandó Imádság.

VIII. Én Istenem adj erőt énnékem, hogy e' munkát gyakorolhassam, véghez-vihessem; tartsd-meg e' mellett az én egésségemet a' te ditsősségedre. *Amen.*

Mikor a' munkátúl meg-szünik.

IX. Hálát adok néked én Istenem a' Krisztusban, hogy engemet most-is meg-segitettél; Tartsd-meg URam ez utánn-is az én erőmet, és őrizz-meg minden gonosztúl a' Krisztusért, *Amen,*

A' Gyermekek Imádsága a' Szülékért és Tanitókért.

X. Mennyei Atyánk a' Krisztusban, esedezem tenéked, hogy tartsd-meg az én Szüléimnek, 's Tanitóimnak életét, egésségét; adjad hogy midőn ők engemet, a' te parantsolatidra tanitanak; a' jó erköltsökre és engedelmességre intenek; készen engedelmeskedhessem, és a' te akaratod szerént élni igyekezzem, *Amen.*

Háláadása a' Gyermeknek azért, hogy ő a' Keresztyén vallásban született és abban neveltetik.

XI. Hálát adok tenéked ÚR Isten, hogy engemet Keresztyén Szülék által hoztál e' világra: a' Szent Keresztségben a' te egy Szülött Fiadért, a' Krisztusért, engemet-is Fiadnak fogadtál, a' te Anyaszentegyházadba bé-vettél. Imé mostan-is a' Jésus tudományában nevelsz, melly

az Evangyéliomban meg-iratott. Én Istenem adjad e' végre a' te Szent Lelkednek kegyelmeit; hogy szentül, kegyesen, mértékletesen, a' te parantsolatid szerént élhessek, és a' Keresztyéni Vallásban, melly szerint hiszek te bénned egy Istenben, a' ki Atya, Fiú, és Szent Lélek Isten vagy, idvezülhessek. *Amen.*

Étel elött való Imádság.

XII. Mennyei Atyánk, a' ki eledelt adsz minden állatoknak; áld-meg kérünk ez eledeleket, botsásd-meg a' mi bűneinket; hogy ezek által tápláltassék testünk; lelkünk pedig a' te ditséretedre alkalmatos lehessen, a' mi URunk Jésus Kristus által. *Amen.*

Étel utánn való Hálaadás.

XIII, Hálát adunk néked mi Istenünk, hogy minékünk most-is eledelt rendeltél (jól tartottál.) Táplálj minket ez utánn-is sorsunkhoz képest; de kivált tápláljad a' mi lelkünket az örök életre a' te szent beszédeddel. Tselekedjed hogy az bé-vett eledeleknek erejek által egésségesek lehessünk, és tégedet mig élünk, az ÚR Jésus Kristus által ditsérhessünk. *Amen.*

Betegségben mondandó Imádsága a' Gyermekeknek; mellyet mondhatnak vélek, vagy a' Szülék, vagy a' kik környülöttök forognak és olvasni tudnak.

XIV. Meg-esmérem én Istenem, hogy ámbár gyermek vagyok-is, még-is már sokat vétettem

ellened,

ellened, gondolatommal, beszédemmel, tselekedetemmel, hazugságommal, a' könyörgésben való restségemmel, 's egyeb sok büneimmel: de kérlek ne büntess fellyebb, hanem a' mint el-szenvedhetem; enyhitsd a' fájdalmakat, botsásd-meg minden bünerimet, az én Meg-váltómért a' Kristus Jésusért. Ha tetszik tenéked életem, gyógyits-meg e' nyavalyábúl; hogy midön meg-gyógyúlok, ezért-is ditsérhesselek tégedet, hogy meg-mentettél az haláltúl engemet. Ha pedig el-vészed tölem az én életemet; imhol kezedben ajánlom lelkemet, én idvességemnek Istene. Bátorits Szent Lelkeddel, és segits URam ne késsél, tarts-meg és vigy-bé az örök béldogságba a' Jésus Kristusért. *Amen.*

Betegségbül meg-gyógyúltaknak Hálaadó Imádsága.

XV. Oh minden testnek és Léleknek Istene! bizony te vagy a' ki a' betegeket a' koporsóig le-nyomod, és ismét onnan viszsza hozod 's meg-elevenited. Imé én szegény szolgád (*szolgálod*) nyögtem, fohászkodtam te elötted, az én betegségemben; te vagy egyedül az én Istenem; a' ki engemet meg-halgattál, és már meg-is gyógyitottál. Azért imé most és a' mig élek, ditsér tégedet az én lelkem és testem. Fogadást teszek te elötted, hogy az én életemet meg-jobbitom, és már szentebbül fogok élni, a' te Kegyelmed által. De mivel ezt magamtúl nem tselekedhetem; adjad én Istenem a' te Szent Lelkednek kegyelmét, a' ki engem' az igazságra tanitson, vezéreljen, abban mind

végig meg-erösítsen; hogy akar élek, akar meg-halok, mindenkor a' tiéd lehessek; a' mi URunk Jésus Krtstus által. *Amen.*

Azoknak számokra rendeltetett Könyörgések, a' kik már nagyobb idejüek, és az URI Szent Vatsorának fel-vételére-is alkalmatosak; mint a' Syntaxisták, Poëták, Oratorok 's mások a' kikrül már fel-tétetödik, hogy az eddig elöl-adott könyörgéseket, fohászkodásokat, magokért 's másokért való Isedezéseket tudják, és kötelességeket végbez-is viszik.

Reggeli Imádság.

XVI. Örökké-való Isten, a' ki mindeneket teremtettél, te vagy az, a' ki engemet-is, e' világra szüléim által hoztál: A' miólta élek sokkal több jókat adtál énnékem, mint-sem én azokat elöl-számlálhatnám; imé az el-múlt éjtszakában-is öriztél, és e' mái napra (*türhetö*) egésségben virrasztottál. Oh én Istenem, te örizted-meg az én életemet, mind eddig a' haláltúl: eledellel, öltözettel, kitsinységemtöl-fogva mint édes Atya úgy tartottál. De sokkal több jókat tselekedtél az én szegény lelkemmel; mert engemet a' te esméretedre jutattál, Szüléim és Tanitóim által mind eddig a' Keresztyén Vallásban, a' te szent beszéded szerént neveltél. Mind ezekért a' te jó-téteményidért; hálákat adok néked tellyes szivböl. Alázatosan esedezem Isteni Szent Felségednek, tartsd-meg e' mái napon-is az én életemet egésségemet, táplálj sorsomhoz illendö eledellel és ruházattal. Ald-

meg

meg az én munkáimat, mellyekhez a' te Szent Nevedben fogok; adj énnékem erőt. Egyedül a' te ſzent kezeidben ajánlom lelkemet. Őrizz-meg én Iſtenem minden büntűl, söt még a' bünökre való alkalmatoſságoktúl-is. Adjad hogy a' hazugságot, henyélést, kevélységet, gonoſz és trágár beſzédet, engedetlenséget, indúlatoskodást, roſzſzakkal való tárſalkodást, a' te kegyelmed által el-kerülheſſem, és ez egéſz napot ſzentül és kegyeſen tölthetſem-el. Oh URam az én gyermekségemnek bolondságait, és ſok vétkeimet, mellyekkel egéſz életemben meg-bántottalak, a' Jéſus Kriſtusnak kereſztfán lett ſzenvedéséért, haláláért, és érdeméért botsásd-meg. Azokat a' vétkeket, mellyekre hajlandó vagyok, naponként erötlenitsd-meg én bennem: a' melly jót pedig én bennem el-kezdettél, te magad végezd-el; a' melly virtúſok nélkül pedig ſzükölködöm, azokat ſzerezzed én bennem, és azoknak gyakorlására buzdits-fel. E' végre adjad énnékem a' Szent Lélek ÚR Iſtennek kegyelmeit; hogy a' mint teſtemben, úgy a' kegyeſségben-is és a' te félelmedben nevelkedheſſem. Engedd hogy az Eſtvét-is érhesſem, hogy akkoron-is a' te gondviſeléſedért, Szent Felſégednek hálákat adhaſſak. Halgaſs-meg ſzerelmes Atyám a' mi URunk Jéſus Kriſtusért; a' ki minket így tanitott imádkozni: *Mi Atyánk* 's a' t.

Estvéli Könyörgés.

XVII. Oh, Felséges ÚR Iſten, Szerelmes Atyám az ÚR Jéſus Kriſtusban, tellyes tehetſégemböl

gembül áldlak tégedet, hogy e' mái napon, mind teſtemre, lelkemre, 's neveltetéſemre gondot viſeltél. Hálát adok URam teneked, hogy életemet, egéſſégemet, eledelemet, 's ruházatomat, böven ki-ſzolgáltattad; söt az én tanúláſomra-is, és más munkáimra, idöt 's alkalmatoſságot ſzolgáltattál, és kegyelmeſen imé ez eſtvét-is meg-engedted érnem. Oh én Iſtenem túdom hogy ez napot ſem tölthettem-el, ſok vétek nélkül; kérlek botsásd-meg azokat a' te ſzerelmes Fiadnak, a' Jéſus Kriſtusnak haláláért. Tselekedjed hogy ezután vigyázóbb leheſſek, és hogy a' bünöktöl magamat megtartóztathaſſam: E' végre adjad a' te Szent Lelkedet, a' ki világoſitsa-meg az én értelmemet, hogy a' bünöknek rutságát meg-eſmérvén, azoktól irtózzam, és azokban való viſzſza-eſéſt el-kerüljem: ellenben a' ſzentséget 's kegyefséget köveſſem. A' mellyeket e' mái napon (tanúltam) múnkálódtam ſzenteld-meg, hogy jövendöben a' te ditsöſégedre fordithaſſam. Moſtan-is a' te ſzent kezeidben ajánlom, lelkemet, teſtemet, ſzüléimet, tanitóimat, atyámfiait, barátimat, söt minden igaz Kereſztyéneket: Örizz-meg mindnyájunkat e' következendö éjtſzakában-is, minden nyughatatlanságtúl, éjjeli riadáſtúl, betegségtül és minden veſzedelemtül. A' te Szent Angyalidnak parantsolj mi felölünk, hogy minket megörizzenek. Ha pedig ez éjtſzaka el-jöſz lelkünk meg-kérésére; a' te Szent Lelked által, minden bünöktül tiſztits-meg, a' te Szent Fiad vére húllásáért és az ö töle kéſzitett ditsö-

ségben

ségben vigy-bé. De ha Szent Felségednek ez az akaratja, hogy az hólnapi napot-is érjük; virrafsz-fel jó egéfségben, békefségben; hogy akkoron-is tenéked édes Atyai Gondvifeléféért hálákat adhaffunk. Halgafs-meg mind ezekben, a' te Fiadért a' Kriftusért, a' ki minket így tanitott imádkozni. *Mi Atyánk* 's a' t.

Étel elött való Könyörgés.

XVIII. ÚR Iften mi Mennyei Szent Atyánk, hálákat adunk tenéked, hogy moft-is tápláltatáfunkra eledelt rendeltél. Alázatoffan efedezünk Felségednek; botsásd-meg büneinket, fzenteld-meg ezeket az eledeleket (*és italt*) hogy ezeknek tápláló erejek által, mi-is az ép és egéfséges testben Isteni Szent Felségednek örömmel fzolgálhaffunk, a' mi URunk Jéfus Kriftus által. *Amen.*

Étel utánn való Hálaadás

XIX. Hálát adunk néked mi Iftenünk az ÚR Jéfus Kriftusban, hogy minket ingyen kegyelmedből, moft-is meg-elégitettél. Rendelj ez utánn-is a' mi tápláltatáfunkra eledelt, hogy a' mig élünk tégedet ditsérhefsünk. Tápláljad kivált a' mi lelkeinket, a' te fzent befzédeddel az örök-életre. Szolgáltasd a' bé-vett eledeleket jó egéfségünkre; hogy mi-is életünknek minden napjaiban, fzolgálhaffunk tenéked tellyes fzívvel Lélekkel, a' mi URunk Jéfus Krisftus által. *Amen.*

Tem-

Templomban Prédikátzió elött való Imádság.

XX. Oh Felséges Isten, a' ki noha menny-ben lakozol, de az Hivek gyülekezetiben-is je-len vagy: imé bé-jöttem e' te Szent Házadban, hogy téged a' Gyülekezettel együtt imádjalak. Mivel pedig e' Szent munkára magamtúl elég-telen vagyok; adjad énnékem a' te Szent Lel-kedet, a' ki buzditsa-fel az én szivemet, 's lel-kemet a' buzgóságos könyörgésre, esedezésre, háláadásra és éneklésre. Oh URnak lelke jöjj-el Isteni eröddel, késszitsd úgy-el az én elmémet, külsö és belsö érzékenységeimet, hogy az Iste-ni tiszteletre alkalmatos lehessek; és egyszers-mind az URnak beszédét figyelmetessen, alá-zatosséggal, félelemmel, és engedelmességgel halgathassam. Szenteld-meg URam a' Tanitót és az ö szájában a' te beszédedet, hogy miné-künk a' te akaratodat meg-jelenthesse; és én-is annak gyümöltsét teremhessem az idvességre, a' mi URunk Jesus Kristus által. *Amen.*

Templomban Prédikátzió utánn mondandó Imádság.

XXI. Hálát adok néked mennyei Atyám, hogy mostan-is engemet arra méltoztattál, hogy téged a' gyülekezettel együtt imádhatnálak, és ténéked közönséges helyen szolgálhatnék. Ör-vend URam az én Lelkem, valahányszor illyen kegyelmedre méltóztatsz. Oh én Istenem en-gedj-énnékem többször-is idöt, és alkalmatossá-got, hogy a' te Hiveid seregével együtt a' te Házadban téged imádhassalak. Botsásd-meg az

én

én hibáimat, elmémnek tétovázását, lankadtságomat, buzgóságtalanságomat, mellyeket a' te Szent ſzolgálatodban ejtettem. Ne nézzed ennek hijánoſságát; hanem a' Jéſus Kriſtus kedvéért, vedd kedveſſen az én áldozatomat. Irdbé URam az én ſzivembe a' te parantsolatidat, hogy életemet azok ſzerént rendelheſſem, és azokat a' hibákat meg-jobbithaſſam, mellyek a' te ſzolgád által elömbe adattak. Iſten légy irgalmas nékem bünösnek; és botsás-el a' te ſzined elöl meg-igazúlva; a' mi URunk Jéſus Kriſtusért. *Amen.*

A' Templomba menönek a' menés-közben mondható Fohájzkodáſok.

XXII. Imhol URam kéſz az én ſzivem, a' te tiſzteletedre, el-mégyek a' Gyülekezetnek Házába; hogy a' Szentekkel, és a' Szent Angyalokkal tégedet imádjalak. Én Iſtenem légy ſegétséggel nékem bünösnek. *Amen.*

MÁS. Ez Ház, a' mellyben mégyek, a' te Házad én Iſtenem; adjad hogy valamit tselekeſzem, úgy tselekedjem, mint ha ſzinröl ſzinre látnálak. Oh URam felejtesd-el velem moſt e' Világot; hadd maradjanak a' Világrúl való gondok a' te Házadnak küſzöbén kivül, és vélem bé-ne menjenek. *Amen.*

MÁS. Oh ÚR Jéſus ſietek a' te lábaidnál le-ülni, és kivánom a' te beſzédedet az Evangyéliom hirdetöktöl hallani. Szólj URam és meg-hallom én te ſzolgád (*ſzolgálod*) a' mit parantsolſz. *Amen.*

Tem-

Templomból haza-menöknek Fohászkodása.

XXIII. Oh szerelmetes hajlékok, mellyek ad idvesség' Evangyéliomával zengedeztek; mikor lészen az ismét, hogy itt szolgáljak az én Istenemnek örömmel. *Amen.*

MÁS. El-mégyek URam a' te Házadbúl; de te botsáss-el engem' békességgel, parantsolj a' te Szent Angyalidnak én felölem, és semmi veszélj engem nem illet. *Amen.*

MÁS. Oh ÚR Jésus, ne engedd hogy a' Világnak 's ördögnek kisérteti, szereteti, a' te beszédedet meg-fojtsák én bennem: Söt tselekedd hogy a' te meg-hallott igéd, én bennem meg-gyökerezzen. *Amen.*

MÁS. Én lelkem, ládd melly jó az ÚR, imé mostan-is a' te lelki éhségedet, szomjúságodat az ö Szent beszédével, 's kegyelmével meg-élégitette. Aldjad én lelkem az URat mind addig, miglen élsz! Aldott az ÚR a' ki engemet így táplál. *Amen.*

A' COM-

A' COMMUNICÁNSOKNAK

az-az:

AZ ÚRI SZENT VATSORÁVAL ÉLNI AKARÓKNAK SZÁMOKRA VALÓ

KÖNYÖRGÉSEK.

Mellyekkel, mind az Ifjak, mind a' nagyobb Idejü, söt Öreg Emberek-is idveſſégeſen élhetnek.

A' KÖZÖNSÉGES, AVAGY, A' PUBLICUS PRETZEPTOROKHOZ: OKTATÁS.

1. A' melly *Pretzeptor*, a' maga *Classisával*, az Úri Szent Vatsorával fog élni: tehát az elött való Vasárnap, intse, serkentse, és kérje az Isten nevébe, a' maga Tanitványit: a' buzgóságos könyörgésre, a' bünöknek el-hagyására, és azon az egész Héten való, különös áhitatosságra; a' kegyességnek múnkáiban való magok gyakorlására. Illyetének a' szent elmélkedések, Imádságok, Éneklések, az Isten beszédének figyelmetes olvasása, halgatása, tanúlása, a' Templomba az Isteni tisztelетnek szorgalmatos gyakorlása 's a' többi. Hasznossan élhetnek e' végre, a' PICTÉT Könyörgéseivel: mellyeket irt; A' *Szent Vatsorával való élésnek Napjaira*; és Debretzenben ki-nyomtattattak 1766. Estendöben, magyarúl.

2. Azon az egész Héten, nem tanit egyebet a' Tanitványinak, hanem a' Keresztyén Vallást, a' *Catechismus* szerint: és így a' Hitnek Fö ágazatit. A' Bibliábúl, a' szent Historiákat: mellyeket nékik, meg-is fog magyarázni, és azokbúl, a' *praxisra*, vagy-is életünk, 's erköltseink meg-jobbitására; rövid és fontos okta-

táſt

táſt ád. A' Hétnek pedig vége felé: rövideden tanitja öket, a' Sz. Vatsora felöl való tudományra. Az alsóbb Claſſiſokban pedig, mint a' *Grammatiſtákat, Syntaxiſtákat:* egéſz héten tanittsa a' kis *Agenda* ſzerint: melly a' Debretzeni ſzent Ekléſiába bé-vétettetett; és a' *Confirmatio*-is a' ſzerint mégyen-véghez a' Templomokban Pénteken: mikor valaki elöſzör *Communicál*. Hogy így a' következendö Vasárnap, az illy' *Catechumenus*, a' több Hivekkel együtt, ſzabadoſſan meheſſen, az Urnak Sz. Aſztalához. A' nagyobb idejüeket pedig, minémüek a' *Poëták*, *Orátorok*, *Logicuſok* 's a' többi; a' Hitnek más egyéb ágazatira-is tanitsa: és a' ſzent Vatsora felöl való tudományt-is, bövetskébben adhatja elméjekre. Ezen kivül, a' Tanitványinak, javaſolhatja, hogy oda haza olvaſsák-meg figyelmeteſſen, azon kis könyvnek, némelly ſzakaſzait, mellyet irt HATVANI ISTVAN: az *Uri ſzent Vatſorárúl*. Illyetének azok, a' mellyek vagynak abban a' könyvben, az elſ. Tanitásban, a' tizenkettödik ſzakaſztól fogva; a' harmintz ötödikig. Mint kelleſſen pedig, kinek-kinek önnön-magát meg-probálni, ha méltó vendég fog-ê lenni vagy ſem? meg-tanúlhatják azokbúl rövideden, a' mellyek vagynak, harmintz ötödik ſzakaſztúl fogva, a' negyven ötödikig. Vagy ha, e' könyvnél, máſt jobbat adhat a' Tanitványi' kezébe: éljenek azzal. A' mit pedig így meg-olvaſtak: azután, examinálja öket abbúl; ha értették-é azt a' mit olvaſtak, avagy nem?

3. Rövideden, magyarázza-meg a' Tanitványinak: Kiknek lehet Uri ſzent Vatsorával élni: és kiknek nem? Oda mehetnek tehát mind azok.

1) A' kik tudják mi végre ſzerzette a' Kriſtus a' ſzent Vatsorát. Erre, hogy mi a' Kriſtus Teſtével, és vérével közösüljünk: az ö Halálát haláadáſſal hirdesſük: az Iſten kegyelme, és bününk botsánatja felöl bizonyoſokká tétettesſünk: és igy, a' mi Hitünk meg-eröſſittetteſſen: 's arrúl tégyünk mi-is bizonyságot, hogy nékünk-is a' Kriſtuſſal, és minden hivöſzentekkel-is, Közösülésünk 's Társaságunk, egyesſégünk vagyon.

2) A' kik az ö Büneiken keſerveſen bánkódó, és MEG-TÉRÖ ſzivel; és a' Kriſtust éhezö, és ſzomjúhozó HITTEL járúlnak a' Jéſushoz: ötet mint egyetlen-egy Meg-tartójokat úgy véſzik-bé: úgy folyamodnak ö hozzá, mint ki, az ö egyſzeri Áldozatja által, mellyet a' Kereſztfán véghez-vitt; nyert nékiek bün botsánatot, és juſt az örök életre.

3) A' kik eröſen meg-határozták magokba: hogy ök Iſten kegyelme és Szent Lelke ſegitsége velek lévén: tehát életeket meg-jobbitják; büneiket-el hagyják; és azon igyekeznek: hogy ezutánn napról, napra, mind inkább, az Iſten ſzent parantsolati ſzeriut élnek; és a' Kriſtus Evangyéliomához illendö, jó Kereſztyéni életet élnek, Az ö elöbbi meg-ejtett, annyival inkább meg-ſzokott büneikbe: *viſzſza-nem eſnek.*

4. Ezek-

4. Ezekből világos; hogy tehát mind azok, Uri Szent Vatsorával nem élhetnek:

1) A' kik, a' ſzent Vatsora felöl való igaz tudománya, nem értik, 's nem tudják, hogy mitsoda a' ſzent Vatsora? mi végre ſzerzette azt a' Kriſtus? és így, minékünk-is, mi végre kell azzal élnünk?

2) A' kik meg-nem határozzák magokba, hogy már ezutánn, Iſten kegyelméből, ſzentebb életet élnek: és eddig ejtett vétkeiket, meg-jobbítják. Ugyan-is, vagynak a' gyermekeknek, ſzintén úgy, mint más nagyobb idejü embereknek: némelly igen nagy, tzégéres, sött kárhozatos vétkeik. Illyetének, az ö Szüléikhez, neveloikhez való engedetlenség: az Iſtentül, a' Jéſuſtul, az Iſten beſzédétül való idegenség, irtózás: az Imádkozáſra való reſtség, annak kerüléſe: a' minden buzgóság (*devotio*) nélkül való Iſteni tiſztelet gyakorláſai: hazugság: a' henyélés, és dolog, 's tanúlás kerüléſe: a' haragoskodás, ſzitkozódás, tsufolódás, verekedés, a' torkoſság, kényeſség, 's a' többi. Ezek a' vétkek, ha bennek meg-öröködnek; és ezekbül *Meg-térni* nem igyekeznek: minden bizonnyal veſzédelmeſek, és így, kárhozatoſok léſznek.

5. Haſznoſſan tselekeſzi a' *Pretzeptor*, ha meg-magyarázza rövideden, ez, vagy amaz könyörgésben, mit kérünk az Iſtentül? miért adunk hálát? mire kötelezzük megunkat? Mitsoda indúlattal, *fel-tétellel* kell mondanunk 's kérnünk ezt, azt? kiért halgatja-meg Iſten a'

 bünöſt?

bűnöſt? Ez a' Jéſus Kriſtus, az ö Szent Fia: a' ki a' mi Meg-váltónk, és a' kihez Hit által ragaſzkodunk: kérvén az Atyát, hogy ö benne: ö érette, az ö egyſzeri tökélletes áldozatjáért 's érdeméért légyen irgalmas 's kegyelmes minékünk. Jó vólna a' Könyörgéſeket, a' Tanitványi elött: tsak rövid *Propoſitiokra* Feltételekre, *reſolválni* fel-bontani, oſztani. Igy könnyebben meg-tudná, a' Gyermek-is: vallyon ugyan, mitsoda jó dolog meg-nyeréséért imádkozik? mit kér Iſtentöl a' könyörgö ember? és mitsodák azok a' kiváltképen való dolgok; a' mellyekért eſedezik Iſten elött: Ha magát, és Tanitványit, elöre így el-rendeli: ſokkal buzgóságoſſabban könyöröghet együtt, közönségeſſen ö-vélek.

6. Igy azután, nagy áhitatoſán mondják-el együtt, *Vaſárnap*, az elsö Könyörgéſt; *Hétfün*, a' máſodikat; *Szerdán*, a' harmadikat; *Tsötörtökön*, a' Máſodikat, és harmadikat; *Pénteken*, a' harmadikat, és negyediket; *Szombaton* iſmet a' negyediket. Az ötödik, és hatodik könyörgéſeket pedig; hogy ezek, *kiknek, és mitsoda állapotban lévö embereknek valók?* adja jól elméjekre, *ki mondhata-el azokat?* A' *hetedik* Imádságot, el-mondhatják *Vaſárnap* reggel: és ki ki magánoſan-is el-mondhatja, azután a' Templomban: minek-elötte az Urnak ſzent Aſztalához járúl. Nem külömben a' Nyoltzadikat, mindjárt akkor mihelyt az Úr Aſztalátúl el-mégyen. A' Kilentzedik Imádságot, el-mondhatják az utánn: mikor nagyobb idejüek fognak lenni, és az értelmek-is nevekedik Teſtekkel.

7. Jól

7. Jól tselekeſzi a' Pretzeptor, ha elméjekre adja Tanitványinak: mitsoda buzgó indúlatokkal, kell akkor tellyeſnek lenni a' ſzivnek: midön az Urnak Aſztalához oda mégyen. Illyenek, a' Háláadás, a' Jeſushoz gerjedezö, égö, és forró ſzerelem, minden emberekhez való ſzeretet: Alázatoſság, Meg-térés, Hit, Buzgóság, Öröm, a' Világrúl való el-felejtkezés: és a' Jéſushoz fel-emelt ſziv. Jól tselekeſzi, a' ki akkor, úgy terjeſzti ſzemei eleibe, a' Jéſuſt, midön *Communicál*, és a' Szent Aſztalnál vagyon: mintha éppen, az ö Kereſztfája alatt állana; és látná, mint foly az ö meg-töretett, által-ſzegeztetett ſzent Teſtébül az ö ſzent Vére: miképen Hólt-meg mi érettünk, hogy nékünk bün botsánatot ſzerezzen; és az örök életet meg-nyerje. Annakokáért a' menés közben, és azután a' ſzent Aſztalnál, fohászkodhatik illyen módon: *Uram Jéſus, azt igérted: A' ki TE hozzád mégyen; ſemmiképpen ki-nem veted. Imé én nagy bünös, TE hozzád mégyek: fogadj-bé-hát engem' kegyelmeſen Te magadhoz: és ne üzz-el ſzent ſzined elöl. Uram Jéſus. azt mondottad: a' ki éſzi a' TE Teſtedet, és iſzſza a' TE Véredet: annak vagyon örök élete. Légyen hát Uram énnékem a' TE beſzéded ſzerint. Iſmét így ſzóllottál: Ez az én Testem, melly ti érettetek meg-töretik: Ez az én Vérem, melly ſokaknak bünök' botsánatjára ki-ontatik. Elhiſzem Uram Jéſus, hogy TE én érettem-is ma-*

gadat fel-áldozván; meg-bóltál, Adjad hát szerelmetes Jésus, hogy TE tüled büneim botsánatját vehessem; és szivemben, most, ezt a' TE drága Kegyelmedet érezhessem. Amen.

I. *Imádság. Istenhez való folyamodás; azért az ö Kegyelmeért: hogy az ember, a' szent Vatsorával való élésre magát helyessen el-készithesse.*

Én Uram és én Istenem! imé meg-alázom magamat, a' TE szentséges szined, és tekinteted elött: e' végre, hogy kérjem a' TE Irgalmasságodat, magamnak; és a' TE szent Lelkednek segedelmét. Erre vagyon énnékem, különössen szükségem ez idöben: a' midön, TE hivsz engemet, a' szent Vatsorával való élésre. Jöjj-el azért az én segitségemre, óh jó, és jól tévö Isten! és a' Jésus Kristus szerelméért, méltóztass engemet, arra alkalmatossá tenni: hogy én az én *tisztem*, 's kötelességeimet; tiszta 's igaz szivvel, buzgósággal, és ollyatén móddal, vihessem-véghez; a' melly TE elötted kedves légyen. TE nálad nélkül, imé én semmit nem tehetek: de ha TE akarsz engemet meg-erössiteni; így alkalmatos fogok én arra lenni, hogy azt véghez-is vigyem: a' mit TE én tölem kivánsz. Oh én Istenem, vajha mind az, a' mit én, arra a' végre fogok tselekedni, hogy magamat el-készitsem: úgy tselekedhessem, mint a' ki a' TE szemeid elött állok!

Távoztasd-el az én szivemböl, mind azt, valami ezt el-vonhatná, meg-vakithatná, és érezhetetlené tehetné, annak a' véghetetlen szeretetnek

tetnek meg-gondolásában: mellyet TE mi hozzánk, akkor meg-bizonyitottál: midön minékünk, a' TE Fiadat az Úr Jéſust, ajándékoztad.

Adjad, hogy én, úgy viſeljem, 's úgy probáljam-meg magamat; és ollyatén *móddal*; hogy az én *bünröl való vallás-tételem*; az én *eſedezéſem*, az én *ditséret mondáſom*; tiſzta, igaz ſzivböl, és valóſággal meg-illetödött ſzivböl ſzármazzon: mindenek felett pedig, hogy mind azok, olly erös magam meg-határozáſával, légyenek egybe kötetve, hogy magamat, a' TE ſzent ſzolgálatodra, örökölſen ſzentelem. E' végre, óh Uram, ne engedjed, hogy e' tsalárd Világnak, vagy a' Teſtnek, 's ennek kivánſáginak ſzava; meg-háboritsák az én buzgóſágomat. Söt inkább, olly hathatóſſan álj én mellém, a' TE Kegyelmeddel: hogy a' TE akaratodat, és az én Tiſztemet véghez-vivén; a' ſzent Vatsorával úgy élheſſek, hogy az ezzel való élés által, mind örökké TE veled egyeſitteſſem. *Amen.*

II. *Minekutánna az ember, a' ſzent Vatsorának ſzerzéſéröl elmélkedett: mellyet meg-irt a' többek között Szent Pál, 1 Kor. XI. Réſzének 23-dik Verſében, a' 26. Söt 36-dik Verſig.*

Óh Úr Jéſus! melly igen nagy vólt a' TE ſzeretedet, mellyet mi hozzánk ſzegény nyavalyás, méltatlan bünösökhöz meg-mutattál! Bizonyára felyül-haladja az, mind azt, valamit mi ki-gondolhatnánk, vagy ſzóval ki tehetnénk. Imé akkor, midön mi meg-érdemlettük vólna, hogy a' mi büneinknek büntetéſét hordozzuk, és az Iſtentöl, mind örökké el-ſzakaſztaſſunk;

Te magadat önként adtad engefztelö áldozatúl; és az Iften a' TE Atyád, TE reád, a' ki Szent, és Igaz valál: minden mi hamiflágunkat által tette. Imhol, a' TE fzent Tefted töretett-meg mi érettünk! A' TE drágalátos Véred ontatott ki a' mi büneinknek botsánatjára. Ez a' Vér az, a' melly által fel-nyitottad, a' Mennyeknek orfzágát, mindén Hivöknek: es minket-is, egyedül az által tettél alkalmatofokká; hogy egyfzer fel-vétethefsünk.

Óh fzerelmes Idvezitöm! Áldalak én TÉgedet, az én Lelkemnek minden tehetségéböl azért; hogy TE, a' TE Ekkléfiádban, fel-állitottad, 's *Rendelted* ezt a' fzentséges *Sákramentomot*: a' melly mind ezeket a' dolgokat, a' mi fzemeink eleibe terjefzti: és ezért-is, hogy minekutánna ezt parantsoltad minékünk; hogy ezt mind addig ki-fzolgáltaffuk, 's gyakoroljuk; mig mi TE töled távol vagyunk: Te azomban, az ezzel való éléft, idvefségefsé-is téfzed mind azoknak: valakik *Meg-téréffel, fzeretettel*, és *Hittel* tellyes fzivvel, járúlnak a' fzent Vatsorához. Tselekedjed kérlek én velem, ezt a' Kegyelmet; hogy ezekkel a' fzent kéfzületekkel, fel-öltöztetve lehelfek: és hogy, olly idvefségeffen elmélkedhelfem mind azokrúl; a' mellyeket TE tselekedtél mi érettünk, azon az éjtfzakán, a' mellyen TE kézben adattattál; és a' mellyen *rendelted és fzerzetted* a' fzent Vatsorát: hogy az, a' TE Halálodnak emlékeztetö jegye légyen: hogy én azoknak fzámok közül való lehelfek; a' kikért, a' Te Tefted meg-törettetett; és a' kikért, a' TE Véred ki-ontatott. És hogy, a'

melly

melly *életet én fogok élni, ezután a' Testben: annak Hitben éljem azt, a' ki szeretett engemet, és a' ki adta ö magát én érettem. Amen.* Gal. II: 20.

III. *Hogy az Istentül, ember azt a' Kegyelmet meg-nyerhesse: hogy maga, magát, Jól meg-probálhassa.*

Óh nagy és mindentúdó Isten! a' ki minden embereknek szivét, meg-visgálod; és a' ki vég-hetetlenül, jobban esmered az én szivemet-is: mint sem én magam meg-esmérhetném. Alázatossan esedezem Tenéked, a' Jésus Kristus szerelméért: hogy helyheztess engemet abban az állapotban, és olly készülettel készits-el: a' minémüvel kell lennem; hogy az én útaimat, idvessegessen meg-visgálhassam; és hogy az én Lelkemnek minden tehetségéböl, 's erejéböl; TE hozzád meg-fordúlhassak, *Meg-térhessek.*

TE azt parantsoltad URam énnékem, hogy én magamat meg-probáljam: elébb mint sem a' TE Sz. Asztalodhoz járúlnék: De kérlek, segits Uram engemet: hogy ezen *Tisztemet* véghez vihessem. Mert e' nélkül, tudom hogy kegyelmet TE elötted nem találhatok.

Vedd-el az én Elmémböl mind azt, valami azt félre vonhatná. Vedd-el az én szivemböl, minden magam tulajdon szeretetét: és mind azt az értelmet: a' melly, mindenen könnyen fel-hágy. Imé ez a' SZIV, melly sokszor tsalárd: és az ö álnok tsalárdságai; már melly sokszor engemet törbe ejtettenek? TE azt mind jól tudod óh Isten! és TE jól esméred minden én gyarlóságom', 's erötlenségem'!

Mutasd-

Mutasd-meg annakokáért, a' TE hatalmas erödet: az én nagy erötlenségemben. Ne engedjed, hogy az ö tsalárdsági által, többé magamat meg-hagyam tsalattatni: a' mellyek meg-akadályoztathatnának engemet abban, hogy én, az én büneimet, vóltaképen meg-ne esmérhessem: vagy hogy azoknak számát, nagyságát; ne tapasztalhassam: annyival inkább, hogy azoknak *forrás kútfejét*, ki-ne találhassam.

Én Uram Istenem! tanits-meg engemet arra: mitsoda alávalo légyek én, a' TE szemeid elött, hogy így érezhessem-meg, melly nagy szükségem vagyon énnékem, a' TE kegyelmedre. És hogy meg-tapasztalván, az én magam erötlenségét, 's minémü részben kell *föképen* (*principaliter*) *meg-jobbitani az én életemet*. Ugyan különös szorgalmatossággal, 's gondal, azon légyek; hogy ebben a' részben; meg-is jobbitsam magamat.

NB. *Jegyezd-meg: Itten, ki-kell azokat a' Bünöket nevezned, és elöl-kell számlálnod: a' mellyekben leg gyakrabban estél, 's végbez-vittél: és a' mellyekben magadat leg-inkább bünösnek érzed. Mellyek pedig azok a' bünök? Lehetetlen hogy eszedbe-ne jussanak: ha magadat jól meg-visgáltad, meg-probáltad, szereted-é az Istent tellyes szivböl? mitsodás vagy az Imádkozásba, Isteni tiszteletbe, mint viseled magadat a' Templomba az éneklés, imádkozás közbe, mitsoda indúlattal halgatod és vészed az Isten beszédét? Hol, és min jár akkor-is az elméd, szived? Mitsodás vagy Gondolatidra, Beszédidre,*

didre, Tselekedetidre nézve? Mint tartottad-meg az Isten' tiz Parantsolatit? Szeretsz-é másokat úgy: mint magadat? Ezekrül kinek-kinek a' maga Lelke tehet, leg-bizonyossabb tanúbizonyságot. Mert a' mi szarvas, vagy tzégéres vétkeinket: nagyobb részint, mások-is tudják. Annyival-inkább. kell hát magunknak tudnunk, 's eszünkbe jutni.

Szerezd én bennem, azokat a' jóságos tselekedeteket: a' mellyek nélkül szükölködöm. Ellenben pedig erössits-meg engemet azokban: a' mellyeket már, a' TE irgalmasságodbúl belém adtál. Töltsd-bé TE magad, és foglaldd-el az én szivemet, óh én Istenem! és tedd arra alkalmatossá: hogy az ö Idvezitöje *Halálának* drága gyümöltseibe, részt vehessen. Amen.

IV. *Hogy az ember Istentöl, a' MEG-TÉRÉSNEK és HITNEK kegyelmét meg-nyerhesse.*

Óh Felséges Isten! a' ki a' bünöstöl *Meg-térést* kivánsz: alázatossan esedezem TEnéked, törd-meg az én Lelkemet, valóságos meg-törödéssel, azokon az büneimen, a' mellyek által én szegény bóldogtalan ember, TÉgedet meg-bántottalak: úgy hogy én azokat, keservesen meg-sirathassam, meg-útálhassam 's gyülölhessem; és hogy egyszersmind, olly álhatatosan 's erössen, magamat meg-is határozhassam; hogy azokban többé *viszsza-ne essem.* Töröld-ki az én szivemböl, azt a' hidegséget, azt a' sem jó, sem gonosznak nem tartó indúlatot: (*indifferentiát*) a' mellyel én, olly gyakorta

néz-

néztem, az én életemnek rendeletlenségét: és azokat a' külömb-külömb-féle bünöket, a' mellyekröl az én Lelkem esmérete, engemet vádolt vala. Nyisd-meg az én elmémnek szemeit; hogy én a' vétkeknek útálatosságát, derekassan által-láthassam: és azokat a' környül álló dolgokat-is, a' mellyek által azok a' bünök, sokkal nehezebbekké, 's büntetesre méltóbbakká tétettenek, a' mellyekben én beléestem, 's magamat bünösebbé tettem. Szerezz én bennem idvességes félelmet, a' TE Büntetö Itéletedtöl; és a' Meg-térhetetlenségnek irtóztató következéseitöl (*consequentiától*) hogy ezeknek meg-gondolása, az én szivemet meg-alázza, és meg-is változtassa.

Bánom és fájlalom, óh én Istenem! bánom, hogy TÉgedet meg-bántottalak! es kérlek TÉgedet, a' Jésus Kristus szerelmére; a' kinek halálát kell énnékem emlegetnem: hogy az én Meg-térésemet, tedd munkássá 's hathatóssá, és ennek hijánosságát ne tekintsd: hanem botsásdmeg. Óh melly nagy vólt ez az én Veszetségem, 's bóldogtalanságom, hogy én, az Idvesség olly sok Eszközeinek, a' mellyeket TE, Hoszszú tüiésed, és Várakozásidnak esztendeiben, arra forditottál vala, hogy az én szivemet meg-lágyitsad: én még-is, azoknak, nyakassan ellene- állottam.

Szégyenlem óh én Istenem, meg-háborodtam, (*confusus* vagyok) és szivessen bánom! Ugy hogy, hanem ha a' TE végheterlen szánakozásodrúl, és Jóságodról, el-vólnék hitettetve: még tsak szemeimet sem merném az égre fel-

emelni,

emelni, hogy ezt mondjam TEnéked: *Isten! légy irgalmas nékem: a' ki igen nagy bünös vagyok. Luk. XVIII:* 13.

Töltsd-bé URam az én Lelkemet-is, meg-világosittatott, meg-erössittetett, és hatható 's munkás *Hittel.* Vedd-el ebbül a' tudatlanságot, a' magam' meg-tsalálát, és hihetetlenséget. (*Incredulitást*) URam neveljed én bennem ezt a' Hitet, és erössitsd-meg, úgy én bennem: hogy ez által meg-győzhessem e' Világot; söt magamat-is: úgy hogy mivel nékem ez a' bóldogságom vagyon, hogy a' TE Akaratodat értem, és tudom: ezt a' TE Akaratodat tégyem, egyetlen egy *Regulájának*, 's sinor-mértékének az én egész hátra lévö életemnek, 's magam Viselésemnek. Óh Isten! imé én minden bizodalmamat, helyheztetem, az én Idvezitöm *Halálának* erejében: és el-hitettettem arrúl, hogy az ö szerelméért, TE meg-kegyelmezsz minden Hivöknek: és hogy énnékem-is, meg-botsátván minden én bűneimet; engemet-is, minden TE választottiddal, bé-viszel a' TE mennyei Országodba. Amen.

V. *Olly bünösnek Imádsága, ki minekutánna meg-probálta magát: meg-kell néki esmérni, hogy ö, nints az Idvességnek és kegyelemnek állapatjában: de még-is mindazáltal, érez magában, valamelly hajlandóságot, a' Meg-térésre, és Penitentziára, és az Istenhez való viszsza-fordúlásra.*

URam Isten! imé le-verem magamat a' földre, a' TE lábaidhoz, hogy meg-valam, és meg-siralssam, az én bűneimnek nagyságát, és sokaságát-

ſágát. Mert az én ſzivemnek meg-probáláſa, a' mint én azt moſt meg-viſgáltam; és az én magam Lelkem eſméreti-is; engemet éppen még-győznek arról: hogy én ſemmit nem gondolván mind azzal, a' mit a' TE Irgalmaſſágod tselekedett, az én meg-téréſem végett; én meg-is mind eddig, az én bűneimben elebb elébb mentem. Söt az én moſtani állapatom: némelly tekintetekre nézve, ſokkal ſzomorúbb, és ſiralmaſſabb: mint ez elött vólt. Mi léſzen én belölem óh Iſten! ha te egéſzſzen meg-vonod én tölem a' TE Kegyelmedet? és ha TE, moſt ennek az én életemnek, a' mellyel illy gonoſzúl viſzſza-éltem, a' TE boſzſzontáſodra: a' TE haragodban véget vetſz? Imhol bűnösnek, söt kárhozatra méltónak vallom magamat, TE elötted. Meg-eſmérem Uram a' TE ditsöſégedre, de az én gyalázatomra: hogy én meg-érdemlettem azt TE töled: hogy mind örökké a' TE ortzád elöl el-vetteſſem. Én TE rajtad, nagy boſzſzontáſokat vittem-véghez; és különöſſen a' ſzent Vatsorával; melly ſokſzor ſzentségtelenül 's gonoſzúl éltem? (*profánáltam*) úgy hogy méltatlannak itélem arra magamat; hogy moſt újjonnan ottan meg-jelennyek. Meg-lehet-é az óh Iſten! hogy a' TE Irgalmaſſágodnak, tsak ugyan ne légyen vége, még moſt én erántam? és hogy az én ſzivem még moſt egyſzer, meg-újjittaſſon, és meg-jobbittaſſon? Vallyon hagytál-é még ebben a' háládatlan, és (*Rebellis*) pártos ſzivben, valamelly ſzikrátskát, és valami el-rejtetett *magot*: a' melly által én, *meg-Térittetbetném?* Ugy terſzik énné-

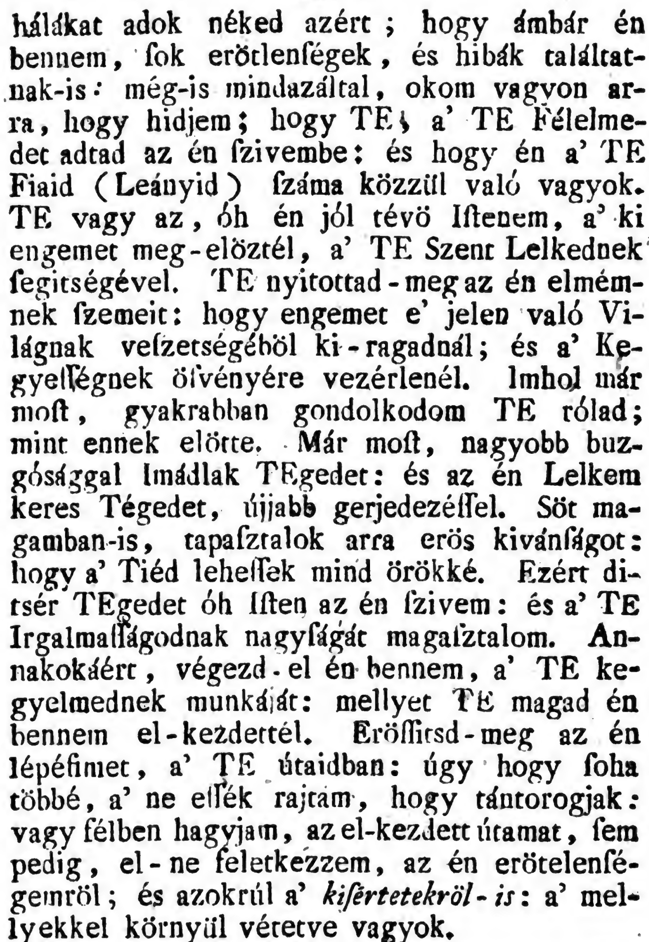

énnékem óh Uram! hogy én, tapaſztalok valami kivánſágot magamban arra: hogy magamat TE hozzád forditsam. De az én elébbeni ſokſzori hitetlenségem 's Hüſégtelenſégem: épen nem biztathatnak azon, hogy leg kiſſebbet-is arra bizzam, 's azon fundáljak. Adjad óh Uram! hogy mind jobban-jobban meg-iſletteſſem, annak meg-gondoláſával: melly meg-ſirathatatlan és irtóztató állapatba éjtettenek engemet, az én büneim: és hogy azt az állapatot, hathatóſſan érezheſſem. Söt tanits-meg arra még, míg a' ſegedelemnek helye vagyon: hogy jól meg-fogjam azt; melly iſzonyú bóldogtalanſágra vezet engemet az az Út; a' mellyen én még eddig jártam. Mivel pedig TE hajlandó vagy arra, hogy *még a' leg nagyobb bünösnek-is meg-kegyelmezz; hogy ha ö Meg-têrni kiván:* Veſſed én reám kérlek Uram! a' TE ſzánakozó 's könyörülö ſzemeidet. Imhol érzem Uram, az én nyavalyáſſágomat: ſiratom az én bünös életemnek rendeletlenségét: és az én Lelkemnek veſzetségét. Eröſſits-meg engemet óh Iſten! ebben a' magam meg-határozáſában: hogy magamat meg-jobbitsam. Adjad, hogy az én Idvezitömnek ki-ontatott Vérében; fel-találhaſſam az én büneimnek botsánatjával együtt, ezt az énnékem ſzükſéges *Eröt-is:* hogy az én büneimnek koporſójából ki-meheſſek; és minden halaſztás nélkül, magamat a' TE *Parantsolatidhoz* fordithaſſam. Óh *Iſtennek Báránya*, ki el-véſzed e' Világnak büneit: könyörülj rájtam! Halgasd-meg az én *Vallás tételemet,* az én nyögéſeimet: és ne vágj-

ki engemet addig, az élök közzül: mig TE veled meg-nem békéllek. Oh vajha, ez az én *fel-tételem, hogy már meg-térek*; a' mellyröl el-hittem most, hogy fel-tettem-is magamba azt, hogy valójába *meg-is térek*: már egyszer valahára, ugyan munkás, és hathatós légyen én bennem! TE pedig óh Úr Jésus! a' ki azért jöttél el, hogy az el-veszett juhokat fel-keressed: keress-fel Uram engemet, és vezess viszsza engemet a' TE Aklodba. Ugyan tsak, nem felejtettem-el Uram egészen, a' TE *Parantsolatidat*: ámbár azokat, sok izben által hágtam-is. Tudom Uram, még mostan-is, a' TE akaratodat, és a' TE irgalmasságodnak tzélját: a' mellyel én hozzám viseltetel. Látom Uram, mi hija vagyon még, az én Meg-térésemnek. Söt az én Lelkem esméreti, ösztönöz-is engemet arra, hogy azt véghez vigyem: tsak hogy TE magad jöjj-el az en segitségemre. Óh én Mennyei Atyám! a' TE könyörületességed szerént: forditsd-el én rólam a' TE boszszú-állásodat, és haragodat. Uram halgass-meg! Uram könyörülj rajtam! Uram botsásd-meg az én vétkeim,! Uram légy figyelmetes az én esedezésemre; TE magadért, és a' Jésus Kristus szerelméért. Amen.

VI. *Olly személynek Imádsága, a' ki minekutánna meg-probálta magat: el-hitetheti magával 's biztathata magát: hogy ö, a' Kegyességben elébb ment, és így, a' Kegyelemnek idvességes állapatjában vagyon.*

Óh Isten! a' ki minden Jóknak kútfeje vagy, és minden tökélletes ajándékoknak oka és Adója: hálá-

hálákat adok néked azért ; hogy ámbár én bennem, ſok erötlenſégek, és hibák találtat-nak-is: még-is mindazáltal, okom vagyon arra, hogy hidjem; hogy TE, a' TE Félelmedet adtad az én ſzivembe: és hogy én a' TE Fiaid (Leányid) ſzáma közzül való vagyok. TE vagy az, óh én jól tévö Iſtenem, a' ki engemet meg-elöztél, a' TE Szent Lelkednek ſegitségével. TE nyitottad-meg az én elmémnek ſzemeit: hogy engemet e' jelen való Világnak veſzetségéböl ki-ragadnál; és a' Kegyelſégnek öſvényére vezérlenél. Imhol már moſt, gyakrabban gondolkodom TE rólad; mint ennek elötte. Már moſt, nagyobb buzgósággal Imádlak TEgedet: és az én Lelkem keres Tégedet, újjabb gerjedezéſſel. Söt magamban-is, tapaſztalok arra erös kivánſágot: hogy a' Tiéd leheſſek mind örökké. Ezért ditsér TEgedet óh Iſten az én ſzivem: és a' TE Irgalmaſſágodnak nagyſágát magaſztalom. Annakokáért, végezd-el én bennem, a' TE kegyelmednek munkáját: mellyet TE magad én bennem el-kezdettél. Eröſſitsd-meg az én lépéſimet, a' TE útaidban: úgy hogy ſoha többé, a' ne eſſék rajtam, hogy tántorogjak: vagy félben hagyjam, az el-kezdett útamat, ſem pedig, el-ne feletkezzem, az én erötelenſégemröl; és azokrúl a' *kiſértetekröl-is*: a' mellyekkel környül vétetve vagyok.

Adjad annakokáért óh én Iſtenem, hogy a' TE Fiaddal való egyeſſégben, a' Szent Vatsorával való élés által, új ſegitséget találjak: és

hogy álhatatoſſan követvén, ezen én ditsöſéges Fejemet a' Jéſuſt: én-is ö véle, végezetre amaz mennyei bóldogſágban, mind örökké ismét egyeſitteſſem. Amen

VII. *Imádſág. Minekelötte a' Szent Aſztalhoz járúlſz.*

Óh Iſten! a' ki imhol moſtan hivogatſz engemet, a' ſzent Vatsorához: alázatoſſan eſedezem TEnéked, tselekedd azt, hogy az én Idvezitömnek, a' Jéſus Kriſtusnak, drágalátos ſzent *Teſte*, melly a' kereſztfán meg-töretteteтt, és az ö Szent *Vére*, mellyet az én büneimnek botsánatjára a' Kereſztfán ki-ontott: mutaſſa-meg az ö *Iſteni erejét* én bennem. Botsásd-ki a' TE lakozáſodnak ſzent helyéböl, a' TE Világoſſágodat, és a' TE Igaſſágodat: és hogy ezek, vezéreljenek engemet a' TE ſzent Aſztalodhoz; hogy ottan veheſſem, a' TE Békeſſégednek érzéſét; és a' TE Szent Lelkednek ſegedelmét. Tiſztitsd-meg az én ſzivemet, mind attúl: valami TEnéked nem tetſzhetnék: engemet pedig meg-akadályoztathatna abban: hogy véghez ne vihetném, azt az én ſzent fogadáſomat; mellyet én TEnéked fogok tenni. Mint-hogy pedig az én Jéſuſom, ö magát, én érettem adta; söt imhol moſt-is à' Szent Vatsorában, az ö meg-töretett *Szent Teſtét*, és *ki-ontatott Szent Vérét*, és így önnön *Magát* énnékem ajánlja: adjad, hogy én-is magamat ö-néki ſzentelheſſem egéſzen, és mind örökké. Gyújtsd-meg mind jobban-jobban; de

kivált

kivált ebben a' szémpillantásban én bennem, a' TE szeretetednek tüzét: hogy égö szeretettel szerelsselek TÉgedet. Tölts-bé az én szivemet *Meg-téréssel, Hittel, Szeretettel, Buzgósággal, Örömmel*, és *Hálaadással.* Óh Isten! azt mondja énnékem, az én szivem, a' TE részedröl: *Keressétek az én Ortzámat!* Én-is azért, keresem a' TE Ortzádat. Uram ne légy azért siket, az én alázatos könyörgésemre: és tarts-meg engemet TE szolgádat; a' ki TE benned bizik. Amen.

VIII. *Imádság. Mikor a' szent Asztaltúl viszsza térsz.*

Magasztalom és hirdetem a' TE Irgalmasságodat, ditsérem a' TE Jóságodat óh en Istenem! és áldalak TEgédet, ezért a' TE meg-betsülhetetlen szeretetedért: a' mellyet TE most énnékem adtál. Imhol a' TE Szent Asztalodnál, ajánlottad énnékem, az én Idvezitöm *Halálának drágalátos gyümöltseit.* Vedd-el hát most én tölem mind azt, valamit én-is, viszontagsággal ezért adhatok TEnéked: az én Hálaadásom', és Ditséretem', és az én Lelkemnek 's szivemnek *Áldozatját*; mellyet én TEnéked mind örökké *el-áldozok.* Óh igen jó, és jól-tévö Isten, én Idvességemnek, és én Örömemnek Istene: erössitsd-meg az én lépésimet abban az Utban, a' mellyben el-indúltam. És adjad nékem azt a' TE kegyelmedet, a' melly nélkül szükölködöm: hogy abban járhassak 's maradhassak, az én életemnek végéig. Aldassál óh Szerelmes

 Jésus!

Jésus! hogy TE magadat érettem *Áldozatúl* adtad: Söt most e' Szent Vatsorába, TE *Magadat* énnékem adtad. Maradj en nálam, óh szerelmetes Vendég mind örökké, és lakozzál én bennem. Légy az én segitségem, és az én erösségem; légy az én Világosságom, és Reménységem: míg ebben az halandó testben sátorozom. És a' midön TE egyszer, el-jövéndesz az égbül, hogy kinek-kinek mi közzülünk megfizess az ö tselekedete szerént: tselekedjed, hogy én azoknak számok közzül lehessek; a' kik TE elötted Kegyelmet találnak.

Annak pedig a' ki szeretett minket; a' ki a' maga Vérével meg-mosott minket a' mi büneinkbül; és a' ki tett minket Királyokká, és Papokká, az Istennek az ö Atyának: önéki légyen ditsöség, és hatalom 's erö: mind örökkön örökké. Amen.

IX. *Más boszszabb Imádság, a' szent Vatsorával való élés utánn: mellyet el-lehetne mondani, a' közönséges estvéli Templombéli Könyörgés (Ordinaria formula) utánn, azon nap, a' mellyen az ember, a' szent Vatsorát fel-vette.*

(" Jegyezd-meg Kegyes Olvasó, mind a'
" Frantziáknál, mind az Helvétusoknál;
" szokott *Formulák* 's irott könyörgések
" vagynak: mellyeket Vasárnap, Prédi-
" kátzio elött, 's utánna-is, mondani
" szoktak: és azt a' Pap, Könyvbül ol-
" vassa-el az *Agendából*, vagy-is abbúl
" a' Könyvbül, mellyben az Ekklésiai
" szokások le-vagynak irva. Vajha mi
" nálunk-is így vólna ez! kétség nélkül,
" értelmessebben imádkozna így a' Gyü-
" leke-

„ lekezet; és nem esnék annyi botránko-
„ zás: mellyet ejtenek gyakran az együ-
„ gyübb Prédikálló Deákok, és azok-is,
„ kiknek az emlékeztetö elméjek (*memo-*
„ *riájok*) gyengébb.)

Óh könyörületességgel tellyes Isten! vedd kedvessen 's kegyelmessen, ezen én alázatos Háláadásomat, mind azokért a' TE jótéteményidért: a' mellyeket én hozzám egész életemben; leg-közelebb pedig ezen a' szent napon meg-mutattál. TE engemet, a' TE szent Asztalodhoz fogadtál. TE ottan ajánlottad énnékem, a' TE Szent Fiadat. az ö Halálának drágalátos gyümöltseivel együtt, és a' Szent Léleknek, ki-mondhatatlan ajándékit. A' TE én irántam való szerelmed, ki-mutatta ottan magát, az ö egész szélességében. Áldassal óh szerelmes Jésus! hogy nem tsak Magadat, adtad én érettem *Áldozatúl* Istennek gyönyörüséges illatozásra: hanem most e' szent Vatsorában, TE *Magadat* énnékem adtad, és az én Házamba bészállottál. Maradj hát nálam óh szerelmetes Vendég mind örökké; és lakozzál én bennem. óh szent Isten! a' TE szentséges Neved, áldassék mind ezekért: és ditsöittessék mind örökké.

Óh Uram! nem tudom én azt szóval eléggé ki-beszélleni, a' mit TE az én kedvemért tselekedtél: annyival inkább, nem vagyok arra alkalmatos, hogy TE irántad meg-mutathassam, az én illendö *Háládatosságomat.* Mind az valamit én tselekedhetem, tsak ebben áll: hogy én, hirdetem a' TE jóságodat, és irgalmasságodat; és hogy én *magamat*, TEnéked *örökös szolgálatra*

szentelem. Adjad én Istenem, hogy az én mái, Uri szent Vatsorával való élésemnek, e' légyen a' munkája (*effectusa*) hogy én, az én egész hátra való életemben, meg-mutassam azt; hogy én egészen a' Tiéd vagyok; és hogy én, nem a' magamé vagyok többé.

E' végre jöjj-el én hozzám, és lákozzál az én szivemben; Jöjj-el, hogy plántáld én belém, azokat a' *Virtusokat*; a' mellyek tészik, minden én ditsőségem', minden én boldogságom': a' mitsodás, a' *Hit*, a' *Tisztaság*, az *Alázatosság*, a' *Szelidség*, a' *Buzgóság*, és *Atyafiúi egymás szeretet*. Adjad, hogy szüntelen a' tökélletességre igyekezzem: és hogy mind jobban-jobban, a' testnek és a' Léleknek minden fertelmességitül megtisztitván magamat: a' TE félelmedben, végezhessem-el az én meg-szenteltetésemet.

Óh minden kegyelemnek Atya! Te jól tudod az én erötelenségem', és a' kisérteteknek-is nagy vóltát és erejét: a' mellyek már sokszor, meg-szegették én velem az én fogadásimat; és arra vittek, hogy fogadásom ellen tselekedjem. Ne engedjed óh Uram! hogy többé ez bóldogtalanság essen én rajtam: Söt tselekedjed, hogy a' szüntelen való *Vigyázás*, és az *Imádkozás* által, alkalmatos lehessek arra, hogy az én gonosz gondolatim, 's indúlatim ellen tusakodhassam; és azokat le-ronthassam. Ugy-hogy én, gyakran visgáljam-meg az én útaimat: és hogy soha arra ne ereszszem magamat; hogy bátorságra vetemedjem. Mindenek felett arra kérlek, óh én Istenem! ne

ne engedjed, hogy ſiket légyek arra; a' mit az én Lelkem-eſméreti mond énnékem a' TE réſzedrül 's TE helyetted: ſem hogy meg-vesſem, azokat a' ſzüntelen való ſegitö eſzközöket; mellyeket TE énnékem elömbe adſz: és a' mellyekkel, olly gyakran, és ſokféle módokon kinálſz: és hogy én azt jól meg-foghaſſam: hogy nem lehet TÉgedet-meg-tsúfolni. Söt hogy a' TE *Szent ſzövetséged*-is, tsak azokra tartozik: a' kik azt *büſégeſſen meg-örizik*. A' TE Szent Lelkedet, ne vedd-el Uram ſoha örökké én tölem; hanem tselekedjed inkább: hogy a' ſzent élet által; vezéreljen engemet ez a' Lélek, bóldog, és idveſſéges halálra. Ugyan ezen TE Kegyelmedet, kegyelmeſen adjad, minden TE Fiaidnak: (*Leányidnak*) kiváltképen pedig azoknak; a' kik e' mái napon, a' ſzent Vatsorában réſzeſültenek, a' TE Fiadnak Teſtébe és Vérébe. Neveljed Uram az ö Hiteket, az ö Szentségeket: és mind jobban-jobban, eröſſitsd-meg az ö lépéſeiket, az igaſſágnak öſvényében. Uram lakozzál mi bennünk mindnyájunkban, a' TE ſzent Lelked által: hogy a' mi ſziveink legyenek, mint egy *Szenteknek ſzente*: a' mellyben, TE mi vélünk, a' Békeſſégröl, a' Kegyelemröl, és a' meg-békélléſröl beſzélleſz. Könyörülj Uram a' meg-átalkodott bünöſökön; és ne vágd-ki öket a' TE haragodban. Tselekedjed azt-is, hogy nyiljanak-meg azoknak ſzemeik: a' kiknek az ö Iſteni tiſzteletek, (*devotiójok*) nem egyébben áll: hanem tsak valami külsö, és ſzembe tünö kegyeſſégben: hogy ezek, úgy

 nyit-

nyithassák-fel az ö szemeiket, azon szomorú, és meg-sirathatatlan állápaton, a' mellyben most találtatnak: hogy ök, minden haladék nélkül, azon munkálkodjanak; hogy TE veled meg-békélhessenek.

TEnéked FEL-ALDOZOM óh én Istenem! ezen a' Napon, a' TE *Szent* Parantsolatod szerént, az én Imádságomat: *minden e' Világon lévö emberekért.* Világositsd-meg a' TE Ésméreteddel, azokat a' sok népeket, és nemzetségeket: a' mellyek még eddig attúl meg-fosztattattak: és tselekedjed, hogy azok a' Népek, a' kik tégedet meg-esmértenek, az ö szent Hivataljokhoz, illendöképen éljenek. Ald-meg a' TE Ekklésiádat közönségessen; kiváltképen pedig azt, a' melly a' TE szent beszéded szerént Meg-Tisztittatott, *Reformáltatott*, és a' mellyben, énnékem-is ez a' bóldogságom: hogy én ennek Tagja vagyok. Szenteld-meg a' mi Lelki Pásztorinkat, az Ekklésiákban: a' Tanitó Doktorokat az Akadémiákban és Fö Oskolákban: és úgy gyümöltsöztessed az ö szent munkájokat, hogy ök nem tsak magokat tartsák-meg: hanem még mind azokat-is, valakik halgatják öket Igazgassad a' TE Szent Lelked által, a' Királyokat, Fejedelmeket, Magyistratusokat: kiváltképen pedig azokat, a' kiknek az ö Hatalmok alatt akartad, hogy mi-is éljünk. Nevezetesen esedezünk TEnéked a' mi Magyar Királyunkért MASODIK JOSEFért a' Római Tsászárért, az egész Tsászári és Királyi Házért. Tartsd-

meg

meg az ö életeket, egésségeket, Uralkodásoknak székit, erösitsd. Juttasd öket, az igasságnak idvességes esméretire: és tselekedjed, hogy szenvedjenek-el minket, az ö Uralkodásoknak földén. Hogy így mi-is, szolgálhassunk TEgedet Isteni félelemmel, és tsendességgel. TE magad óh Isten! légy vigasztalások a' nyomorúltaknak: óltalmok az Igasságnak Vallásáért úldöztetteknek: meg-vidámitójok a' meg-szomorodtaknak: Könnyebbitsed terhét a' szükölködö szegényeknek, Betegeknek, Gyermek-szülöknek, és Haldoklóknak, a' földön és vizeken útazóknak, hajókázoknak. Áld-meg minden én Atyámfiait, Barátimat, Jóakaróimat: add-meg nékik a' TE irgalmasságodból mind azokat: a' mi önékik testekre nézve szükséges: de kiváltképen, a' mi nélkül az ö Lelkek szükölködik.

Vess hathatós akadályt óh Isten! a' naponként irtóztató módon, elébb-elébb menö, Vallás nélkül-valóságnak, (*Irreligiositásnak*) Hihetetlenségnek (*Incredulitásnak*) és más tzégéres vétkeknek. Hozd vissza, az Halálnak Ösvényéröl, azokat a' sok bünösöket, a' kik futnak az ö veszedelmekre. Adjad ezt a' TE kegyelmedet, az Atyáknak, és az Anyáknak: hogy az ö Gyermekeiket neveljék-fel a' TE félelmedben; úgy hogy a' mi utánnunk következö nemzetség; jobb Keresztyének legyenek, mint az ö Atyaik.

Végezetre, óh jó és jól-tévö Isten! botsásd-meg ezen én Imádságomnak erötelenségeit

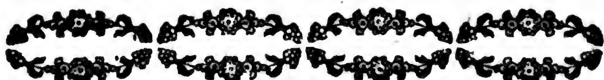

geit és hibáit-is. Halgaſs meg Uram engemet, nem tekintvén az én nagy méltatlanſágomat. Engedjed, hogy az én életemnek hátra való réſzét, a' Te ſzeretetedben töltsemel: hogy így, az én pállya futáſomnak végén; az én Lelkemet a' TE Kezeidbe, igaz bizodalommal ajánlhaſſam; és hogy amaz utólſó napon, mellyen ditsöſégeſen fog el-jönni az én Idvezitöm; akkor-is, a' TE Királyi ſzéked elött, *kegyelmet és irgalmaſságot találljják; és hogy minden válaſztattakkal együtt, a' TE ſzent Páraditsomodba bé-vitetteſſem. Amen.*

Vége az Imádſágoknak.

IN-

INTÉS AZ OLVASÓHOZ.

Mint hogy ſok emberek vagynak, a' kiknek *módjok* és *alkalmatoſságok* nintsen arra, hogy hoſzſzas olvaſáſra adják magokat, és úgy épüljenek; vagy pedig, hogy némellyeknek, igen kevés idejek vagyon az Olvaſáſra: Imhol azoknak javokra, és elö-menetelekre, ſzükſégesnek itéltük, hogy e' Könyvhöz hozzá adjuk, igen *RÖVID SUMMÁBAN*, 's Compendiumban a' (*Principalis*) Fö *Tiſzteit*, *az Úr Aſztalához járúlóknak*: még pedig, a' ſzerént a' mód, és út-mutatás ſzerént; a' mint azok, az OSTERVALD nagyobb könyvében le-rajſzoltattak, és elöl adattattak.

A' COMMUNICÁNSOKNAK, Avagy az Ur' Szent Aſztalához járúlóknak Fö Tiſzteik (Obligatio Principalis) és ezeknek Igen Rövid Summája.

Mind azoknak, a' kiknek az Iſten, ezen Kegyelmet meg-mutatta, hogy öket a' ſzent Vatsorához hivta: mindeneknek elötte, ezt kell tselekedni; hogy magokat félre vegyék: a' Vilagi dolgokról tegyenek-le; azokat a' környül-álló-dolgokat, (*Circümſtantiakat*) a' mellyekben moſt vagynak: az Iſten ſzine elött, jól meg-fontolják, és viſgálják, és az ö ſegitse-

gitségét kérjék: ezt az Imádságot, tiszta és alázatos szivel mondván: Halgasd-meg kegyelmesen óh én Istenem! az én buzgó Imádságomat, a' Jésus Kristus szerelméért, és méltóztassál engemet TE magad arra alkalmatossá tenni: hogy a' szent Vatsorával idvességessen élhessek. Távoztasd-el mind azt, az én szivemből, valami azt félre húzhatná, meg-vakithatná: vagy e' Világ szeretetéhez köthetné, vagy pedig a' melly ötet, érezhetetlené tehetné, annak a' nagy Ajándéknak meg-gondolásában; mellyet TE minékünk ebben mutattál-meg: hogy a' TE egyszülött Fiadat, minékünk ajándékoztad. Oh irgalmasságoknak Atya! vedd kedvessen, az én büneimről való Vallás tételemet, az én magam meg-alázódását; az én ditséret mondásom': és halgasd-meg az én kérésemet. Tanits-meg engemet arra, mitsoda légyek én a' TE szemeid elött; és hogy mit kellessen énnékem e' végre tselekednem; hogy a' TE szent Asztalodnál, az én büneimnek botsánatját; és a' Szent Léleknek ajándékát meg-nyerhessem: a' mellyek engemet TE veled mind örökké egyesitsenek. *Amen.*

Minekutánna ezt az Imádságot el-mondottad, olvasnod kell áhitatossan, a' szent Vatsora szerzésének szavait; es azokat a' szent Igéket, mellyeket Szent Pál azokhoz hozzá ád: az elsö Korintusi Levélnek XI. Részének 23-*dik* versétöl fogva az 31-*dikig*.

Ezek-

Ezekből az el-olvaſott Igékből, világoſſan meg-tetſzik:

I. Hogy a' Jéſus Kriſtus az, a' ki a' ſzent Vatsorát ſzerzette, és fel-állította: és a' ki azt parantsolta, hogy azt ki-ſzolgáltaſſuk. A' kinek-is mi: minden tőlünk ki-telhető engedelmeſſéggel tartozunk.

II. Hogy ez a' Szent *Tzeremonia*, hirdeti, és elöl-adja minékünk az Ur Jéſusnak *Halálát*, a' melly által egyedül nyerhetjük-meg bűneinknek botsánatját.

III. Hogy jól élhesſen valaki az Ur Vatsorájával: annak meg-kell probálni önnön mágát: és azon kell munkálkodni, hogy az ö ſzivének valóságos állapatját, meg-eſmérheſſe.

IV. Végezetre, hogy á' kik ezen tiſzteket elmúlatják: azok magokat igen vétkeſſé téſzik: és hogy azok, a' magok kárhoztatáſokra véſzik-fel a' ſzent Vatsorát. Olvasd-meg figyelmeteſen azokat, a' mellyeket irtunk oda-fel a' közönséges Pretzeptorokhoz tett Intésben a' Harmadik és Negyedik ſzakaſzban: Mitsoda az Úr Vatſorája; Mi végre ſzerzette a' Kriſtus? Mi végre kell nékünk-is azzal élni? Kik élhetnek azzal, és kik nem?

Hogy pedig valaki, el-kerülheſſe ezt a' nagy bóldogtalanságot: meg-kell viſgálni, 's ki-nyomozni igazán (*ſincere*) és ſzoroſan, (*exacte*): a' maga Lelkének, *moſtani állapatjat. Előſzör* és főképen a' *Gondolatokra* nézve: *mert az Iſten*

a' ſzivet

a' szívet nézi. Másodszor, meg-kell magát visgálni: mitsodás ö a' *Beszélgetésre* (*discursusra*) nézve. És *Harmadszor*, a' *Tselekedetekre* nézve. Hogy ha az Ember jó lélekkel, 's igazán el-jár ebben a' dologban: mindjárt ki-tanúlja: ki, és mitsodás légyen ö? Tudni illik meg-fogja ezt látni, vallyon ugyan elébb-elébb mégyen-é ö a' kegyelségben? Hát ugyan valami roszra való szándékot, és gonosz indúlátot, meg-erötelenitett-é? vagy pedig le-is rontott-é ömagában? vagy pedig végezetre; vallyon az ö boldogtalanságára, nem lett-é azólta roszszabbá; miólta másszor, a' szent Vatsorával élt? A' mint ez, meg-esik mind azokon: valakik álhatatossan meg-maradnak a' vétkekben: és nem igyekeznek azokat el-hagyni.

E' pedig, épen meg-kivántató (*essentialis*) dolog: hogy az ember meg-visgálja, mellyik ö benne az *Uralkodó bün*? és mellyik az, a' mellyet az ember *szokásbúl* viszen véghez. Mert azon kivül hogy ezek a' szokásbéli bünök, igen nagy számmal vagynak; és más több sok bünöknek *kútfejei*-is szoktanak lenni: ezek azok a' bünök, a' mellyekböl, leg-kevesebbé igyekeznek az emberek, magokat meg-jobbitani: és leg-nehezebben, 's nagyobb bajjal-is hagyhatják-el. Hogy pedig az illy' meg-próbálás, el-kerülhetetlenképen szükséges légyen; és hogy ezt ki-ki el-hiterhesse magával: arra nem kivántatik egyéb; hanem hogy azt gondolja-meg, melly idvességünkben járó (*importans*) dolog légyen az? és melly szentséges tisztbéli kötelesség, légyen az; a' mel-

a' mellyre hivattatik az ember, akkor a' mikor a' ſzent Vatsorával való éléſre hivogattatik? És ha meg-gondolja, azt a' *Világtúl való el-foglaltatáſt*, *Vigyázatlanſágot*: a' mellyben közönſégeſſen élni ſzoktak az emberek. Ugyan-is ez által, a' Világi dolgokban való elegyedés által: egéſzen el-fedeztetik a' Léleknek állapatja; és ez által, annak az ö ſzükſége-is, bé-takartatik.

Ha, a' maga *Lelki-Eſméretének* meg-viſgálása utánn, úgy találja valaki magában, hogy ö épen nints abban az állapatban: hogy a' ſzent Vatsorát fel-vehesse; a' vagy azért, *hogy ö néki valami különös büne vagyon*; mellyrül még eddig, eléggé *Penitentziát* nem tartott: vagy pedig azért, mivel közönſégeſſen gondoltatván, ö a' maga ſzivében, ſemmi buzgóſágot, Iſten' tiſzteletiben való áhitatoſſágot (*devotiót*) nem tapaſztal; az illyen ſzomorú állapotban, meg-kell magát az embernek tartóztatni a' ſzent Vatsorával való éléſtöl. De az illy' állápatban az embernek, kiváltképen meg-kell magát az Iſten elött alázni: ezen maga ſiralmas ſorsán nyögni, és nagy ſzorgalmatoſſággal, és kéſzſzen azon kell igyekezni, 's munkálkodni; hogy ebbül az állapatjábúl fel-keljen: úgy hogy leg elsö alkalmatoſſággal, mihelyt a' ſzent Vatsora ki-fog ſzolgáltatni, ott megjelenheſſen: még pedig, igaz és helyes megfundáltatott bizodalommal 's Meg-Téréſſel.

A' mi pedig azokat illeti, a' kiknek az ö ſzives 's egyenes magok meg-probálása utánn,

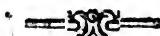
 vagyon

vagyon okok arra, hogy ha ſzintén ök nem az erös és *nagy Hiveknek* ſzámok közzül valók-is; de mind-azáltal leg-alább; azok közzül valók, a' kik igaz PENITENSEK, 's büneiken bánkodók 's keſergök: ezek el-hitethetik magokkal, hogy ök fel-fogják találni, a' ſzent Vatsorával való élésben, az ö büneiknek botsánatjával együtt, mind azt, a' mi önékiek ſzükſéges: hogy magokat, az Iſten' kegyelmében meg-eröſſitsék: és hogy abban idveſſégeſſen elöl-meheſſenek.

Minden, igazán az Úr Aſztalához járúlókban, két (*eſſentialis Diſpoſitiónak*) ſzükſégesképen meg-kivántató KÉSZÜLETNEK, kell fel-találtatni.

Az elsö KÉSZÜLET (*Diſpoſitio*) a' MEG-TÉRÉS, a' melly magában foglalja, *Elöſzör*, azt a' *Bánatot*, és *Fájdalmat*, a' mellyel azon bánkódik, az ember, hogy ö, olly jó Iſtenét meg-bántotta. *Máſodſzor* magában foglalja, az embernek *Erös maga meg-határozáſát 's el-ſzánáſát*: hogy ö többé nem vétkezik. És így, az igaz *Meg-térésböl* következik, azoknak a' bünöknek *viſzſza fizetéſe*, *'s helyre pótoláſa*: a' mellyeket viſzſza fizetni lehet. Példának okáért, a' roſz úton 's módon kereſett jóſzágnak *viſzſza adáſa*; az Embernek, az ö Felebarátjával való ſzives meg-békélléſe. Mert a' ki nem akarja a' gonoſzt, mellyet okozott; és a' kárt, viſzſza fizetni, akkor-is, a' mikor töle meg-lehetne: az, ezzel a' tselekedetivel,

tével, meg-mutatja; hogy ö, meg-határozta azt magában; hogy az ö Meg-térhetetlenségében, meg-marad.

Az HIT a' Második *Készület*, (*Dispositio*) a' melly a' szent Vatsorával élöben, meg-kivántatik. All pedig a' Hit, meg-világosittatott, és hathatós el-hitettetésében, mind azoknak, mellyeket az Isten meg-jelentett: az ö szent Beszédében: kivált pedig annak el-hitettetésében: a' mi tartozik a' mi Váltságunkra, a' Jésus Kristusnak Vére által. Ebbül a' Hitböl, származik azután a' *Bizodalom*, az Isten irgalmasságában: és a' *Reménység*. Ugy hogy, ha az ember sziveſſen és egyeneſſen Meg-Tért: el-fogja nyerni minden bizonyal, azokat a' kegyelmeket-is, mellyek folynak a' mi Idvezitönknek Halálából: a' mellyek, most ez életben ugyan, im ez gyümöltsök: tudni illik 1) *A' Bünöknek botsánatja*. 2) *A' Szent Léleknek ajándéki*: a' következendö életben pedig 3) *az Örök élet*.

De ezeken a' két közönséges *Készületeken* kivül; imé e' kölönös INDÚLATOKkal-is, kell meg-hatottnak, és el-foglaltatottnak lenni annak: a' ki az Urnak Asztalához járúl.

Az első INDÚLAT áll, ugyan tsak élö, és alázatos *Háládatosságban* az Isten eránt: a' ki nem nézvén a' mi iszonyú méltatlan vóltunkat: még-is mindazáltal, az ö tulajdon Fiának *Vére* által váltott-meg bennünket. A' második IN-

e 2 DÚ-

DÚLAT áll, buzgó, 's ugyan égő, 's munkás *Szeretetben*: ehez a' mi Szerelmetes Meg-Váltónkhoz: és ſzives *Szeretetben* minden emberekhez: ſőt még ellenſégeinkhez-is. A' harmadik és utólſó INDÚLAT ebben áll: *bogy az ember meg-máſolhatatlanúl, magát az Iſtennek által adja 's ſzentelje*: a' mellynek ereje által, az Iſtent, mint az ő Teſtének és Lelkének leg-főbb Urát: úgy nézi 's valja.

Minden Úr Aſztalához járúlónak tehát, meg-kell magát arrúl viſgálni, ha vagynak-é ezek a' Kéſzületek, (*Diſpoſitiok*) és ezek az *Indúlatok* valóſággal, az ö ſzivében, vagy nintsenek?

Imádság, a' ſzent Vatsora elött.

Óh nagy Iſten! a' ki moſtan hivſz engemet a' TE ſzent Aſztalodhoz! alázatoſſan kérlek TEgedet: éreztesſed-meg én vélem azt az Iſteni erejét az én édes Idvezitöm Teſtének, melly én érettem meg-törettetett, és az ö Vérének: mellyet az én bűneimnek botsánatjáért ki-ontott.

Botsásd-ki a' TE ſzent lakó helyedböl, a' TE Világoſſágodat, és Igaſſágodat: hogy azok vezéreljenek engemet, a' TE ſzent Aſztalodhoz, hogy ottan a' TE Békeſſégednek érzéſét, és a' TE Szent Lelkednek ſegedelmét vehesſem. Tiſztitsd-meg URam az én ſzivemet: hogy én azt annak meg-*áldozháſſam*; a' ki önnön magát adta én érettem. Töltsd-bé mind inkább-inkabb

kább az én lelkemet *Meg-téréſſel*, *Hittel*, *Szeretettel*, *Buzgóſággal*, *Örömmel*, és *Háláadáſſal*. Oh Iſten! az én ſzivem ezt mondja énnékem TE helyetted: *Kereſſétek az én Ortzámat*: Kereſem én ezt Uram: tartsd-meg a' TE ſzolgádat, a' ki TE benned bizik, *Amen*.

Imádſág, a' ſzent Vatsorával való élés utánn.

Magaſztalom és hirdetem a' TE Irgalmaſſágodat, én Iſtenem! és áldlak TEgedet, ezért a' TE meg-betsülhetetlen kegyelmeſſégedért: a' mellyet moſt TE, énnékem adtál, étetvén engemet a' TE Szent Fiadnak Teſtével, és itatván az ő ſzent Vérével, e' ſzent Vatsorában, mellyet a' TE Szent Fiad az ÚR Jéſus ſzerzett; és elömbe terjeſztvén énnékem az én Idvezitőm Halálának drágalátos gyümöltseit. Vedd-el moſt én tőlem kegyelmeſen mind azt, a' mit én TEnéked áldozatúl adhatok: az én Ditséretemet, Háláadáſomat, és azt az *Áldozatot*, mellyel az én ſzivemet, és az én Lelkemet, örökölſen TEnéked adom. Oh én jól-tévö Iſtenem, én Idveſſégemnek Iſtene, én örömem: adjad énnékem ezt a' TE kegyelmedet, a' melly énnékem arra ſzükſéges: hogy a' TE Hüſégedben mind a' Halálig megmaradhaſſak. Légy az én ſegitségem, az én Vezérem, az én eröſſégem, világoſſágom és reménységem, addig-is mig ez halandó teſtben vagyok: úgy hogy a' midön TE az égből el-jövendeſz; akkor a' TE Királyi ſzéked elött, Kegyelmet találjak. *Amen*.

OKTATÁS AZ ÚR VATSORÁJA UTÁNN.

Azok pedig, a' kik magokkal el-hitették, hogy ök a' ſzent Vatsorával való élés utánn; ſemmire nem köteleztetnek, ezek az emberek ezen tselekedetekkel, épen azt mutatják-meg; hogy ök a' ſzent Vatsorával, nem igazán, és nem úgy éltenek, a' mint kivántatott vólna.

Ugyan-is, vagynak ollyátén TISZTEK, a' mellyeket mindjárt, azon a' napon kell véghez vinni: mellyen valaki a' Szent Vatsorával élt, azokon a' Tiſzteken kivül, mellyeket az Iſtennek kell meg-adni, azon napon, az ö ſzent Templomában. Ugyan-is a' ſzent Vatsorával való élés napjainak; különöſſen kell lenni, oda haza-is, a' mi magános Házainknál, Imádſágnak Napjának, elmélkedéſnek, jó Könyvnek olvaſáſának, kegyes beſzélgetéſeknek, és végezetre ſzeretetnek, Irgalmaſſág munkái gyakorláſának, Alamiſna oſztogatáſnak, napjának lenni. Ezen kivül, vagynak még más két közönſéges *Tiſztek* és kötelesſégek: a' mellyek, a' mi egéſz életünkre tartoznak: és bennünket köteleznek. Az elsö, ezek közzül a' *Tiſztek* közzül, azt kivánja; *hogy minden napon, de kivált eſtve*, VISGÁLJA-MEG AZ EMBER A' MAGA LELKE-ESMÉRETÉT. Ez a' mód ugyan fö (*excellens*) eſzköz arra: hogy az ember el-kéſzitse magát, az Imádkozáſra. És mint hogy, egy-nap ſintsen, a' mellyen az ÚR, mi hozzánk el-

ne

ne jöheſſen; hogy ki-ſzóllitván-e' Világból, ſzámot kérjen tőlünk: téhát egy nap ſintsen ollyátén, a' mellyen, ez ſzükſéges ne légyen; hogy magunkat *meg-viſgáljuk*; ha vallyon ollyatén állapatban vagyunk-é, hogy helyes és bizonyos bizodalommal, méréſzlünk ö elötte meg-jelenni, halálunkban?

A' máſodik *Tiſztünk*, ebben áll: *hogy minden idö-balaſztás nélkül, azon munkálkodjunk; hogy a' mi életünket, mind azokban a' dolgokban 's Réſzekben, meg-jobbitsuk; a' mellyekben ſzükséges.* Még pedig, nem kell az embernek, mindjárt meg-ijedni, vagy ſzándékát le-tenni: hogy ha valami akadályok 's nehézſégek adják elöl magokat; kiváltképen eleinte. Vagy pedig az, el-ne rémitse az embert: ha valamelly elébbeni Bünébe *iſmét viſzſza eſett*. A' mi elébbeni Büneinkben való viſzſza-eſéſnek pedig; im ez munkákat, (*effectuſokat*) kell mi bennünk ſzerezni: tudniillik, hogy midön az eſik rajtunk; magunkat meg-alázzuk; és hogy annál vigyázóbbak; a' könyörgés' gyakorláſában pedig; annál foglalatoſſabbak, és ſzorgalmatoſſabbak légyünk.

A' ki már ez idveſſéges *Tanátsot* el-múlatja: ez illyen ember, olly el-kerülhetetlen ſzükségre juttatja magát: hogy az Iſten eránt, Hüſégtelenſégben eſik: (*Infidelis légyen*) és ez által, meg-foſztja magát, attúl a' kegyelemtül: mellyel bennünket a' Jéſus Kriſtus, a' Sz. Vatsorában kinál. Ellenben pedig, a' ki a' fel-

e 4 lyebb

lyebb adott Tanátsot, bé-véſzi, és azt követi: az mind inkább, az Iſten' kegyelmének tzélja fog lenni: az naponként, mind inkább-inkább, ſzoroſſabban, és belsöképen Egyeſittetik az ö Iſtenével; és az ö Fiának a' Jéſus Kriſtusnak Vére által minden büneiböl meg-tiſztittatik. Mellyet, hogy az Irgalmas Szent Úr Iſten, tselekedjen mindnyájunkal: Szivembül kivánom! *Amen.*

V É G E.

